አንጋረ ፈላስፋ

(የፈላስፋዎች አነጋገር)

አንጋረ ፈላስፋ

(የፈላስፎች አነጋገር)

ከሊቀ መዘምራን ሞገስ ዕቁበ ጊዮርጊስ
ከግዕዝ ወደ አማርኛ ተተረጐመ።

ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴና ግርማዊት እቴጌ መነን
የንጉሠ ነገሥትነትን ዘውድ ከተቀዳጁ ፴ ዘመን በመሙላት በጥቅምት ፳፫ ቀን
መታሰቢያ ተጻፈ።

ዘውድ

፲፱፻፳፫ ፲፱፻፶፫

ጥቅምት ፳፫ ቀን ፲፱፻፶፫ ዓመተ ምሕረት።

From the Library of
ፍሥሐ አጥላው ወልደ ዮሐንስ
FESSEHA ATLAW WOLDE YOHANNES

" . ፡ . . የናንተ ሙያ የሚታወቀው አሁን አይደለም ፡ ጊዜና ትውልድ ካለፈ በኋላ ሥራች ሁና ስማችሁ ለንደገና በአዲስ መልክ ቀርቦ ታሪክ ሲያስታውሰው ነው ። የጽሑፉም ፍሬ የሚለቀመው ካፈራ በኋላ ስለሆነ የናንተም የሥራ ፍሬ የሚታወቀው ካለፋችሁ በኋላ ነው ።

ይህን እናንተ የጻፋችሁትን ማስታወሻ ይዞ የሚመጣው ትውልድ እውነተኛውን ታሪክ ለመጻፍ ሲጠቀምበት ነው . . . . . .

መጭው ትውልድ ፡ ይህን የናንተን የሥራ ፍሬ መነሻ በማድረግ በበለጠ ድልና ዕድል ለማግኘት መንገዱ ተከፍተለታል . . . . . ."

(ቀ. ኃ. ሥ.)

. . . . . . እኅቶቻችን ላይ አንዣብቦ የሚገኘው አስፈሪ ጦርነት፣ በሰው ዘር ላይ ታላቅ መቅሠፍት የሚያመጣ ስለሆነ ፡ በመላው ዓለም የሚገኙት ሴቶች ሁሉ ይህ ታላቅ መቅሠፍት እንዲወገድ በአንድነት ቅሬታቸውን ማሰማት አለባቸው ፡ በማንኛውም መሥመር ወይም ክፍለ-ሀገር የሚገኙት ሴቶች ሐሳባቸው የፍቅርና የሰላም ብቻ መሆኑ የታወቀ ነው . . . . እንግዲህ የመላው ዓለም ሰላምን የምትወዱ ሴቶች ሁሉ ፡ ይህ በቅርባችን የሚያጕረመርመው ጦርነት እንዲቀርና በዓለም ትክክለኛ ፍርድና ሰላም እንዲወርድ ፡ የየመንግሥታቱ መሪዎች ሐሳብ በዚሁ መንገድ እንዲመራ እንዲያደርግልን ፡ ሁሉን ወደሚችለው አምላክ ጸሎታችንን እናቅርብ . . . . (ግር እቴ መነ)

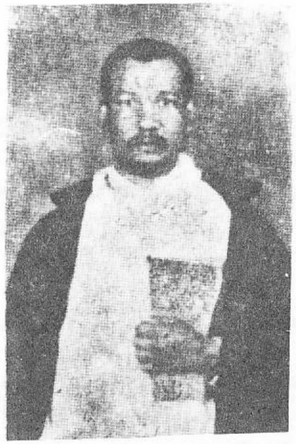

ሊቀ መዘምራን ሞገስ ዕቁበ ጊዮርጊስ ።

ያልሞተ ሰው የሚንቀሳቀስ ሬሳ ነው
ሥዕል ግን የማይንቀሳቀስ ሕያው ነው ።

<u>ሰውና ሥዕል ፡ አካልና ምስል ።</u>

ከሰው ጉልበት የሥዕል ጉልበት ይበልጣል
ሰውዬው ሲጋደም እርሱ ጠጋ ብሎ ይቀመጣል ።

◆◆◆

ሥዕሌ ሆይ ! ከኔ ዕድሜ ያንተ ዕድሜ ይረዝማል
እኔ ስሞት ያንተ መሰንበት ይገርማል ።

◆◆◆

ሰላምታዬን አቅርብልኝ ለመጪው ትውልድ
አንተ ሰንባች ነህና እኔ አፈርዋናት ስኼድ ።

መ ቅ ድ ም ፤

ይህ «አንጋረ ፈላስፋ » የተባለው መጽሐፍ ከክርስቶስ ልደት በፊት በየዘመናቸው የተነሡ የግሪክ (የሌሎችም አገር) ፈላስፋዎችና እንዲሁም ከክርስቶስ ልደት በኋላ የተነሡ መንፈሳውያን ሊቃውንት ከተናገሩዋቸው ምርጥ ምርጥ ቃላት ተወጣጥቶ በቀድሞቹ የኢትዮጵያ ሊቃውንት ትጋት የጽርዑን ከጽርዕ » የዓረብኛውን ከዓረብኛ ቋንቋዎች ወደ ግእዝ የተገለበጠ ነው ።

ይሁን እንጂ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ አታሚ መኪናዎች እስከ ተፈለሰፉበት ዘመን ድረስ በእጅ የተጻፉ መጻሕፍቶች ሁሉ በታላላቅ ገዳማትና አድባራት ካልሆነ በቀሩት አብያተ ክርስቲያናት እጅግም ስለማይገኙ ፣ ጠቃሚነታቸው ለጥቂት ሰዎች እንጂ ለብዙዎች ሳይሆን ብዙ ዘመናት ማለፉ የታወቀ ነው ። ያውም ቅሉ የግእዝን ቋንቋ አጣርተው ከሚያውቁት ሊቃውንት በስተቀር ፣ ጠቃሚነታቸው ለተራው ቤተ ክህነትና ሕዝብ ሳይታወቅ ይኖር ነበር ። ነገር ግን ከፈላስፎች አንዱ «ጊዜ ፣ ዕድሜ ቦታ ፣ ፈቃድ ችሎታና ስምምነት እነዚህ ፯ቱ ነገሮች ከተረዳዱ ሥራ ሁሉ ይፈጸማል » እንዳለ ፣ (ምዕራፍ ፳፫) ፤ ሥራንና አሠሪን ከጊዜ ጋር ለማገናኘት የተለየ ችሎታ ገንዘቡ የሆነ መልዕልተ ባሕርይ እግዚአብሔር ኢትዮጵያን ሌሎች ዓለማት ከደረሱበት የሥልጣኔ ደረጃ ለማድረስ የተቀደሰ ፈቃዱ ስለሆነ ፣ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴን አሥነሥቶ ከ፲፱፻፲፩ ዓ/ም ጀምሮ በኢትዮጵያ የሚገኙ መጻሕፍቶች ከግእዝ ወደ አማርኛና ወደ ተፈለገው ቋንቋ እየተተረጐሙ በዘመናዊው አታሚ መኪና በብዛት እየታተሙ ለገዳማቱ ለአድባራቱና ለሕዝብ ሁሉ እንዲዳረሱ አደረገ ።

ይኸውም «አንጋረ ፈላስፋ» የተባለ መጽሐፍ ከላይ እንደ ተባለው በአንዳንዱ ታላላቅ ገዳማትና አድባራት ካልሆነ በቀሩት አብያተ ክርስቲያናት ስለማይገኝ ፣ ተጠቃሚዎቹ አንዳንድ ተመልካቾች ነበሩ እንጂ ብዙዎች አልነበሩምና ፣ በአንዳንድ ቦታ ታሽጎ ጠቃሚነቱ በጥቂት ሰዎች ዘንድ ተወስኖ ሲቀር ፣ መላው ሕዝብ በተለይም የጊዜው ወጣቶች ፣ አስተማሪዎችና ተማሪዎች እንዲካፈሉትና እንዲጠቀሙበት በማሰብ ከግእዝ ወደ አማርኛ መተርጐሙ የተሻለ መስሎ ታየኝ ።

አስቀድሜ ሐሳቤን ለአቡነ እንድርያስ ገዳም አበምኔት ለመምህር
ኃይለ ሥላሴና ለደብረ ቢዘን ገዳም አበምኔት ለመምህር ተወልደ ብር
ሃን ባካፍላቸው ፡ ከየገዳማቸው የሚገኝ መሆኑን ገለጡልኝ ። ልመናዬ
ንም ተቀብለው ከየገዳማቸው የሚገኘውን አንጋረ ፈላስፋ አስመጥተው
ሰጡኝና ሁለቱን መጻሕፍቶች እያስተያየሁ እርስ በርሳቸው አስተራርሜ
ሳበቃ ግእዙን ወደ አማርኛ ተረጐምኹት ።

ስተረጕመው ምንም እንኳ አነጋገሩ አጭር ሆኖ ምሥጢሩ የረቀቀና
የጠለቀ ቢሆን የተቻለውን ያህል ከዘይቤው በጣም ሳይርቅ ፡ መሠረታዊ
ሐሳቡን ሳይለቅ ፡ አንዳንድ ጊዜም ኃይለ ቃሉንና ምሥጢሩን ለማፍታ
ታት መግለጫን እየሰጠሁና አስተያየቴን እየጨመርኹ ፡ መግለጫው
ንና አስተያየቱንም በቅንፍ እያደረግኹ ነው ።

በዚያውም ላይ ፡ ሥነ ጽሑፉ ከሰሎሞንና ከሲራክ መጻሕፍት ጋር
እንዲሁም ከሐዲሳትና ከብሉያት መጻሕፍት አልፎ አልፎ ስለሚገናኝና
ስለሚመሳሰል ፡ መሰል መሰሉን እንደጥቅስ አድርጌ አግብቼበታለሁ ፤
እርሱም ፰ ቍጥር በሆነ ቅርጸ - ፊደል ተለይቶ ይታያል ። እንዲሁም
ከጥንታውያን አባቶች ሲያያዙ የመጡትን ምሳሌዎችና ተረቶች አንዳ
ንድ በሕይወተ ሥጋ የሚገኙ ታላላቅ ሰዎችም የተናገሩዋቸው ምርጥ
ቃላቶች ከሚመሳሰሉዋቸው ቃላቶች ጋር እንዲዛመዱ አድርጌአለሁ ።

ደግሞም ለአጻጻፉ ሥነ ሥርዓት ፡ ምዕራፍ ወይም ክፍል ስላልነበ
ረው አንባቢውን እንዳያሰለችና እንዳይመነቸክ ስል በመጠን በመጠኑ
ምዕራፎችን አ ባጅቼበታለሁ ፡ ምዕራፉም እስከ ፳፱ ይደርሳል ። በተለ
ይም ነገረ ጥበብ ፡ የተባለ አለበት ።

የፈላስፋው ስም ከሚጠራበት መሥመር ስሙን እየጠራ «እገሌ
ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ይላል ። የፈላስፋው ስም ከማይጠራበት መሥመር
«አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ በማለት ተጽፎ ይገኛል ። በስተመጨረሻም
ከራሴ አስተያየት ጥቂት ቃላቶች ተጽፈው ይገኛሉ ።

የመጽሐፉ ይዞታ ፡ ምክር መንፈሳዊንና ጥበብ ሥጋዊን በሰፊው
ከመስጠቱ በላይ «የጥበብ መጀመሪያ እግዚአብሔርን መፍራት ነው »
እንደተባለው መደበኛውን ሃይማኖት ሳይለቅ በሰፊው አይገለጽና አይ
ሠራበት እንጂ ጥንታዊ ሲሆን ዛሬ አዲስ ነገር መስሎ የሚታየውን የሳ
ይንሱን አስተያየት በሰፊው ይገልጻል ። የረቂቃኑንና የግዙፋኑን ሥነፍጥ
ረቶች አኳኋን አንድ ባንድ እየተነተነ ይናገራል ። የ፬ቱን ባሕርያቶች
ማለት የነፋስ ፡ የእሳት ፡ የመሬት ፡ የውኃ ጠባያቸውንና ሁኔታቸውን ፡

ሥራቸውንና አድራጎታቸውን አፍታትቶ በመግለጽ ያስረዳል ። የሰው
ነታችንን ዋና ዋና ሕዋሳቶች በፊቱ የሚሰንቅ አውታሮች እያመሰለ ፡
ከየራሳችን ሕዋሳቶች ለየአንዳንዱ የሚሰማው ስሜትና ልዩ ልዩ ጣቅም
ቃና እንዴት እንደሆነ ሳፍራ ፡ ሳውዳ ደም በልቀም በተባሉት የ፬ቱ ባሕ
ርያት ጠባዮች አማካይነት መሆኑን ያመለክታል ።

ሕልም መላእክት ከእግዚአብሔር ታዘው ለሰዎች የሚያደርሱት
የታሸገ የራእይ ደብዳቤ መሆኑ ፡ በሙሉም በከፊልም የታመነ ቢሆን ፡
የቀሩት ሕልሞች ግን እላይ ከተዘረዘሩት ከ፬ቱ ባሕርያት ጠባይአለመስ
ማማት የሚፈጠሩ ቅዠቶች እንደሆኑ ፡ እነ ጋሊኖስ በሰጡት አቅቶያ
የት መሠረት ከሳፍራ ከሳውዳ ከደም ከበልቀም መጋጨትና አለመስማ
ማት የሚፈጠሩ እንደሆኑ ሁኔታቸውንና አመጣጣቸውን አንድ ባንድ
ይተነትናል ።

ለምሳሌ ፡ የውኃ ጠባይ ሲጸና ፡ ሰውየው ፡ ባሕር ውስጥ ገብቶ
ሲዋኝ ሲጠልቅ ከባልንጀሮቹ ጋር በውኃው ሲራጭ ፡ በባሕር መርከብ
ሲመላለስ ፡ ዓሣዎችን ሲያጠምድ ፡ እንዳይበሉት ፈርቶ ሲሸሽ ፡ ምራቁ
ቢሕር ሆኖ ሲያስጥመው ፡ ጐርፍ ወስዶኝ ሲል ይህንና ይህን የመሰሰ
ለውን እያሳየ ሲያቃዠው ያድራል ።

የነፋስ ጠባይ በርትቶ ያደረ እንደሆነ ፡ ሰውዬው ሲሮጥ ፡ ሲሽቀዳ
ደም ፡ ሲሸሽ ፡ ፈረሶች በቅሎች ሲጋልቡ ፡ ባቡሮችና ሠረገላዎች ሲሽከረ
ከሩ ፡ አይሮፕላኖች ሲበሩ የተኛበት አልጋ ሲዞርና ይዞት ሲገላባበጥ
ይህንና ይህን የመሰለውን ሁሉ ሲያሳየው ያድራል ።

የመሬት ጠባይ ሲጸና ፡ ሰውየው ፡ ዐፈር ተንዶ ሲጫነው መሬትን
ሲቆፍር የቆፈረው መሬት ጉድጓድ ሆኖ ሲውጠው ፡ በሮቹን ጠምዶ ሲያ
ርስ ፡ ዘሩን ሲዘራ ማሳውን ሲያለሰልስ ፡ የዘራው በቅሎለት ቡቃያውን
አይቶ ሲደሰት ፡ ወይም አልበቀለም ብሎ ሲተክዝ ፡ ሲያርስ ሲቆፍር
በመዋሉ ደክሞት ሲተኛ ሲያንቀላፋ ይህንና ይህን በመሳሰሉ ቅዠቶች
ሲባክንና ሲባንን ያድራል ።

የእሳት ጠባይ አይሎ ሲንቀሳቀስ ፡ ሰውየው ፡ ዱር ገደሉ ሲቃጠል ፡
ባሕሩ ሲያንጸባርቅ ፡ መብራቱ ሲብለጨለጭ ፡ ሰማዩ በመብረቅ ሲታረስ
የተኛበት ቤት እሳት ተለቆበት የእሳት እጥሬ ያለህ እያለ ሲቁበዘበዝ ፡
ብርድ በርዶት እሳቱን እየጫረ ሲሞቅ ፡ ምናልባትም አንዳንድ ጊዜ የማ
ያውቀውን ገሃነመ እሳት አየሁ እስከ ማለት ደርሶ የሚታዥበት ጊዜ
አይጠፋም ።

ነገር ግን ይህ ሁሉ በልማድ ሕልም አየሁ ይባላል እንጂ ፣ ከፀሐ ባሕርያት ጠባይ አለመስማማትና መጋጨት የተነሣ ፣ ደማችን እየፈላ ልዩ ልዩ ነገሮችን እያግበሰበሰ አምጥቶ ሲያሳየን እውነተኛው ሕልም መስሎን ተኝተን ሳለን የታየን ነገር አስደሳች ሲሆን ፣ በከንቱ እንዳንደሰት ፣ አስደንጋጭ ሲሆን እንዳንሰጋበት ፣ ይህ መጽሐፍ ከነዚሁ ከ፬ ባሕርያት ጠባዮች የእርስ በርስ አለመስማማት እንደሆነ ይነግረናል ፣ ያስጠነቅቀናል ።

መጽሐፉ በሁለት ክፍል የተከፈለ ነው ። አንደኛው ክፍል በሃይማኖት ምክንያት በአዳም ልጆች መለያየት ከመፈጠሩ በፊት የነበሩ የግሪክ አገር ሊቃውንት እንደየአስተያየታቸው የገለጹትና የተናገሩት ሥጋዊ ጥበብንና መንፈሳዊ ምክርን አጣምሮ የአንባቢዎቹን ልብ ወደ መራቀቅ የምሥጢር አነጋገርን ወደ ማወቅና በቀላሉ ወደመረዳት የሚያደርስ እንዲሆን ተስፋ የሚጣልበት ነው ።

ሁለተኛው ክፍል ከክርስቶስ ልደት በኋላ በዘመነ ሐዲስ የተነሡ መንፈሳውያን ሊቃውንት ፣ የሊቃውንቶች ሊቅ ፣ የፈላስፎች ፈላስፋ የሆነው ጌታ ፣ እንደየገለጸላቸው መጠን ፣ ኃላፊውን ዓለም የሚያስመነን ፣ የማያልፈውን ዓለም የሚያጋንን ሆኖ የአንባቢዎችን ልብ ዓለምንና በዓለም ውስጥ ያለውን ሀብትና ሹመት ወደ መናቅና ወደ ምናኔ የሚገፋፋ ነው ።

ይህን መጽሐፍ ማንበብ የሚያነቡና የሚመለከቱ ሰዎች ፣ ልቡናቸው በዕውቀት እንዲራቀቅ ከማድረጉም በላይ በምሥጢር የረዘመ ወንባብ የተከረከመ አጭሩን አነጋገር በቀላሉ እንዲያውቁ ያደርጋቸዋል በተለይም የዘመኑን ወጣቶች አስተማሪዎችንና ተማሪዎችን ከሃይማኖት እንዳይርቁ በዕውቀት እንዲራቀቁ ከሚያደርጋቸው በላይ ለዘመናዊው ሳይንሳቸው በጣም የሚያገለግላቸው ሳይሆን አይቀርም ። ለዚሁም የግሪክ ሳይንቲስቶች ዕውቀታቸውን እስከዚህ ድረስ ለማስፋፋት የቻሉት የነዚህ ፈላስፎች ፍልስፍናን መነሻና መሪ በማድረግ እንደሆነ ከዚያው ሊያገኙት ይችላሉ ።

መጽሐፉ ፣ ከአነጋገሩ ክትነትና ከሚሰጠው ጣዕመ ምሥጢር የተነሣ ሲያነቡትና ሲመለከቱት ቢውሉ ቢያድሩ አይሰለችም ፣ አይጠገብም ። መጽሐፉን የሚመለከት ሰው ሁሉ የየራሱንና የሰዎቹን ፣ መጥፎም ሆነ መልካም ጠባይ ከዚያው ያገኘውና ተፈጥሮው ከሰብአዊ መሥመሩ ወጥቶ ወደ አራዊታዊ ጠባይ ያዘነበለበት ካልሆነ ፣ ሐኪሞች ፣ በብዙ ድካም ሊያድኑት ካልቻሉት ከመጥፎ ጠባዩ ሳይድን (ሳይታረም)

አይቀርም ተብሎ ተስፋ ቢደረግበት በእውነቱ ቃለ አጋኖ መስሎ ሊታሰብ ባልተገባ ! ---- ።

የተጻፈው ሁሉ እኛን ለመምከርና ለመገሠጽ ተጻፈ ፣ በትዕግሥታችንና መጻሕፍትን በመመልከት ተስፋችንን እናገኝ ዘንድ ----
(ሮሜ ፣ ፲፭ ፣ ፬ ።)

ሊቀ መዘምራን ሞገስ ዕቁበ ጊዮርጊስ

መግቢያ

አንጋረ ፈላስፋ ።

በምንሠራው ሥራ ሁሉ ረዳታችን አጋዥያችን፥ አዛኝ ይቅር ባይ በሚሆን በእግዚአብሔር ስም ፥ የፈላስፎችን አነጋገር መጻፍን እንጀምራለን ፥ ፈላስፋም ማለት ጥበበኞች ወይም የዕውቀት ሰዎች ማለት ነው።

ይህችን መጽሐፍ ፥ ለሚያነባትና ለሚሰማት ፥ ሰምቶም ለሚሠራባት ሁሉ ጠቃሚ ትሆን ዘንድ ፈላስፎች እያንዳንዳቸው የተናገሩት በውስጧ የሚገኘውን ጥበባዊ አነጋገር መጻፍን እግዚአብሔርን ረዳት በማድረግ እንጀምራለን ። «ዕጽፍ እደ፡ግብ ፥ እማር አብተምር ቢሉ አለእግዚአብሔር አጋዥነት አይፈጸምም» ተብሏልና ፥ እርሱም ባለቤቱ አለኔ ምን ምን ልትሠሩ አትችሉም ብሏል ። (ዮሐ ፥ ፲፭ ፥ ፪ ።)

በዚች መጽሐፍ ውስጥ ብዙ ያማረ ያማረ የምክርና የእዝናት ነገርና እንደ ጨው የጣፈጠ በጐ በጐ ነገር ይገኛል ። ለሚጓዝባት ሁሉ ጐዳናነቷ የቀና ነው ፥ ልብ ብሎ ለሚሰማትም ተሰሚነቷ ቀላል ነው ።

አነጋገሯ ፥ ልብን የሚያስደስት ለአስተዋይም በዕውቀት ላይ ዕውቀትን የሚጨምር ነው ። እያንዳንዱ ሰው ፍላጎቱን የሚያገኝበት ፈላስፎች የተናገሩ በጐበጐ ነገርና ምክር እዝናት በእርሷ ይገኛል ።

ይኸውም የፈላስፎች ፍልስፍናና የዐዋቂዎች ዕውቀት ነው ። ከብር ፥ ከወርቅ ፥ ከአልማዝ እርሷ ትበልጣለች ፥ ትመረጣለችም ። (ምሳሌ ፲፭ ፥ ፲፮) እንዲሁም ልዩ ልዩ ጣዕምና መዓዛ ካላቸው ከአታክልት አበባዎች መዓዛ የርሷ መዓዛነት ይበልጣል ። እርሷ ጤናማውን ነፋስ (አየር) ለመቀበል እንደሚፈለገው እንደ አታክልት ቦታ ናት ። እርሷን የተመለከትህ እንደሆነ የፈለግኸውን ሁሉ ትሰጥሃለች ፥ ፍጹም ዕውቀትንም ታሳድርብሃለች ። አንተን በማስደሰት ልቡናህን ቅን ቸር አድርጋ ክፋት ተንኮል እንደሌለበት እንደ ሕፃናት ልብ ታደርጋዋለች ። (ማቴ ፥ ፲፰ ፪ ፥ ፫) እንደበትህን በጥበብ ፥ በዕውቀት ፥ በቅንነት ፥ በትዕግሥት ፥ በማስተዋል ጨው ታጣፍጠዋለች ። ጠባይህን ያማረ የተወደደ ፥ አነጋገርህን በሚሰሙት ሰዎች ዘንድ ተደማጭ ታደርገዋለች ። ሥራህን ሁሉ ታከናውንልሃለች ።

ዕድሜህን ሙሉ ብትማር ከፈላስፎች እንደበት በመስማት ልታውቀው የማይቻልህን አርፈህና ቀስ ብለህ ይህችን መጽሐፍ ካነበብህና ከተመለከትህ በአንድ ወር ውስጥ ታውቀዋለህ ። ሩብን ጥቅም በሚገኝበትም በር ታቆምሃለች ።

ከድልቦች ሁሉ እሷ ትበልጣለች ፥ ከመዓዛዎችም ሁሉ እሷ ትጣፍጣለች ። በቀኑ እንደምትታዘዝልህ በሌትም ትታዘዝልሃለች ። ከሄድክ ብትሄድ አብራህ ትጓዛለች ። ስትጠራት አቤት በማለት ፈጥና ትደርስልሃለች ። ከርሷ ጋር የተወያየህ እንደሆነ ደስ ታሰኝሃለች ፥ በምትጓዝበት ጐዳና ድንገተኛ ነገር የገጠመህ እንደሆነ በፍጥነት የምትደርስልህ በጐ ረዳት ናት ። ኃዘንንና ትካዜን አስወግዳ ተድላ ደስታዎችን ታቀርባለች ። ስትደሰት በደስታ ላይ ደስታን ትጨምርልሃለች ስትጨነቅም ጊዜ በፍጥነት ደርሳ ግዳጅህን ትፈጽምልሃለች ። ብትሄድም ብትቀመጥም ትታዘዝሃለች ። በምትሠራው ሥራህ ሁሉ እንድትተማመን ታደርግሃለች ፥ ለተድላ ደስታህ ዝግጁ ታደርጋታለህ ።

በገንዘብና በምሥጢር አጠባበቅ በኩል እንደ ብልህና ታማኝ ሹመኛ (አገልጋይ) የታመነች ናት ። በርሷ ተስፋ መቍረጥ አይጸናም ፥ ተስፋ መቍረጥ እርሷን አያሰናክላትም ፥ ታግሎም አይጥላትም ። ተስፋ ከማድረግህም የተነሣ ከወደድክ ትስቃለህ ፥ ካልወደድህም እሷ ከምትሰጥህ ምክርና እዝናት የተነሣ ታለቅሳለህ ። እሷ ድዳዎችን የምታናግር ፥ በጐ በጐ ወሬን በማሰማት ሐዘንን የምታስረሳ ፥ ትካዜን የምታቃልል አስደሳች ናት በጉባኤም ፊት አስከባሪና አኩሪ ናት ።

ምሥጢርን አለመግለጥና ኃጢአትን መሰወር በወሬ አይፈጸምም ። (ምሥጢረኛ ነኝ ብሎ ወሬኛ ፥ ወሬኛ ሆኖ ምሥጢረኛ ነኝ ማለት አይስማማም ። ብታቀርባት ትቀርብልሃለች ፥ ብታርቃትም አትቆጣብህም ፥ የርሷ ተገዢ ብትሆን አታሳፍርህም ፥ አታስነውርህም ፥ የሚያሳዝን ነገር ያገኘህ እንደሆነ እንደ መልካም ታማኝ ጓደኛ የሐዘንህ ተካፋይ ትሆናለች ። ለነፍስህ የሚጠቅመውን ትምህርት ታስተምርሃለች ፥ ባንተ ላይ ያለውን አስነቃፊ ነገር ካንተ ታርቃለች ። ኃጢአት ከማድረግ ትከለክልሃለች ፥ በምትሠራው ሥራ ሁሉ ክፉ እንዳትሠራ ትጠብቅሃለች ፥ ቸል አትልህም ብቻህን በሆንክ ጊዜ እንደ መልካም ወዳጅ ታወያይሃለች ፥ የምትችለውን እንጂ የማትችለውን እንድታደርግ አታስገድድህም ፥ የምትችለውን እንጂ የማትችለውን ትሸከም ዘንድ አትገፋፋህም ።

«የምትችሉትን ፥ እንጂ ፥ የማትችሉትን ፥ መከራ ፥ አግኝቷችሁ ፥ ትጠፉ ፥ ዘንድ ፥ ያልተዋችሁ ፥ እግዚአብሔር ፥ ምስጉን ፥ ነው ። (፩ ፥ ቆሮ ፥ ፲ ፥ ፲፫)

በስሕተት መጠራጠርንና ክፉ ማድረግን ካንተ ታርቃለች ። እንደ በትሆን እንዳይዘላብድ ታቃናዋለች ። ነፂን በመመልከት ብዙውን ጊዜ በደስታ ታሳልፋለህ ፤ ከሚያሳዝን ነገር ሁሉ ትጽናናባታለህ ፤ ከድንገትም ትድንባታለህ ።

በጐ በጐውን ምክርና እዝናት ሁሉ ሰብስባ ታመጣልሃለች ፤ የራቀውን ሁሉ ታቀርብልሃለች ፤ ወዳጆችንም ታበዛልሃለች ።

እሷን ገንዘብ የሚያደርግና በውስጧ ያለውን ነገር የሚመለከት ሁሉ እሷን ከማያነቡና እርሷን ገንዘብ ማድረግን ከሚንቁ ጓደኞቹ ሁሉ ይከብራል ።

ይህችን መጽሐፍ አዘውትሮ የሚያነብ ፤ እንዲሁም አምላክ ፤ በነቢያት በሐዋርያት አድሮ ያናገራቸው ቅዱሳት መጻሕፍትን የሚያነብና የሚመለከት ሁሉ ረብኅ ጥቅም አያጣም ።

መጻሕፍት ፤ የጥበብና የአእምሮ መዝገብ ናቸው ፤ አእምሮም የነፍስ መኖሪያ ቦታ ናት ፤ ነፍስም የማስተዋል ኃይል ናት ።
ሰው ሁሉ ክብር ሥጋዊንና ክብር መንፈሳዊውን የሚያገኘው በአእምሮና በጥበብ ነው ።

ከስንፍ ሽማግሌ ብልህና አስተዋይ ወጣት ይሻላል ።
ጥበብና ተግሣጽ ተርታውን ሰው ታላላቅ ሰዎች ከደረሱበት ደረጃ ያደርሱታል ፤ ከትልቅ የተወለደውንና ከተርታ ሰው የተወለደውን ሳይለያዩ ያከብራሉ ያስከብራሉ ።

«ከትንሽ ወይም ከትልቅ መወለድ ሙያ አይደለም ፤ ራስን ለትልቅ ክብር መውለድ ግን ሙያ ነው» ቀ. ኃ. ሥ.

መልካም ባሕ˜ይ በበጐ ወዳጅ ይመሰላል ፤ መጽሐፍም በኃዘን የተጨነቀውን ልብ የሚያጽናና ነው ። ጥበብ ግን ለሰው በማስተዋል ላይ ማስተዋልን ትጨምርለታለች ፤ የትዕግሥትንም ጐዳና ትመራዋለች ።

ጥበብ ፤ እንግዳ በመሆን [illegible] ጓደኛ ናት ፤ በዐደባባይም ግርማ ሞገስ ናት ። [illegible] ዋል ። እርሱም ማስተዋል ፤ ምክር እዝናት ፤ ንጽሕና ፤ [illegible] ሥቅ ፤ የዋህነት ናቸው ።
[illegible] ሰውን ወደ ፈጣሪው የምታደርሰውና ከእግዚአብሔር ጋር የምታነጋግረው ናት ።

[illegible] ሰውን ማክበር ትሕትናን ማዘውተር ፤ አንደበትን ከክፉ ከመናገር መግታት ፤ ቀናውን ነገር መናገር ለሁሉም በቅንነት መመለስ ፤ የወንድምን [illegible] በእውነት ዐዋቂ ነው ፤ ዐዋቂ ይባላል ።

እስከዚህ የመጽሐፉ መግቢያ ነው ፤ ከእንግዲህ ወዲህ ግን በመጽሐፉ ውስጥ ያሉትን ፈላስፋች ስም ከማቸውን እየጠራ ፤ ያሉትን እገሌ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የሌሎትን አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ እያለ ይጽፋል ።

ምዕራፍ ፩

አንድ ፈላስፋ ፣ ከአእምሮ የሚበልጥ ምንም አይገኝም አለ ። ንጉሥታቱ በሕዝብ ላይ ይፈርዳሉ ፣ እንደዚሁም ዐዋቂዎቹ በነገሥታቱ ላይ ይፈርዳሉና ።

አግኝቶ ሳለና ሲቻለው የማይበድል ሰው ፍጹም ነው ። ይቀል ይጅር ሳይል በጉውን ነገር ለማድረግ የሚፋጠን ሰው ብልህ ዐዋቂ ነው ።

እንደበት ፣ የፈለጉትን ነገር ለማግኘት መሰላል ፣ የሐሳብ መግለጫ አስተርጓሚ ነው (ሲራክ ፲፩) ። ክፉ ነገር እንዳይሠሩ የሚከለከል መከራም ነው ። በጋዘም ጊዜ ቃሉን ከማስፈላት ደግሞ ያጽናና የሚያ ረጋጋ ወዳጅ ነው ።

ሰው እንደበት ከሌለው ምንድር ነው ? እሱስ እንዲያውም ሥዕል ወጥ ለማይናገር ሥዕል ሊመስል ወይም እንደተጣለ እንስሳ ሊቈጠር በተገባው ነበር ።

አንድ ፈላስፋ ሞኝ ሰው በ፫ ነገር ይታወቃል አለ ። ይኸውም ፤

ሀ/ ሰዎች ሲናገሩ የሰማ እንደሆነ ሳያስተውል ፈጥኖ ይናገራል ።

ሳትሰማ አትናገር በሰው ነገርም ጥልቅ ብለህ አትግባ (ሲራክ ፲፩ ፣ ፲)

ለ/ ወዲያና ወዲህ እያለ አንድ ላይ አይቀመጥም ፣ እፍቁማ ማለ ትን ይወዳል እንጂ አንድ ላይ መቀመጥን አይወድም ።

ሐ/ ያገኘውን ሰው ሁሉ ሳያውቀውና ሳይመረምረው ያምነዋል ።

«የነገሩትን ነገር ሳያስተውለው ፈጥኖ የሚያምን ሰው ልብ ቀሊል ነው»)
(ሲራክ ፣ ፲፱ ፣ ፬) ።

ከነገሥታት አንዱ ዘመን እንደምን አለች ? ብሎ ጠየቀና ፣ ዘመን ማለት አንተ ነህ ፣ አንተ ሰላማዊ ስትሆን ሰላማዊ ትሆናለች ፣ አንተ የከፋህ እንደሆነ ትከፋለች ብለው መለሱለት ።

«ሠራዊቱ ንጉሣቸው እንደሆነው ይሆናሉ ፣ ባገርም ያሉት (ሕዝቡ) አገረገዢው እንዳደረገው ያደርጋሉ» (ሲራክ ፣ ፲፥፪) (እንደ ንጉሡ አጐንብሱ ፣ ንጉሡ ሲገባ ሕዝቡ አጎንብሰው ዘፈኑ እንዲሉ)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ መከራ ሲያልቅ ተድላ ደስታ ይተካል ። ጭንቅም ሲበዛ የሚጽናኑበት ተስፋ አለ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፤ አለጓደኞቻቸው ብቻቸውን ሲሆኑ የማያምርባቸው አምስት ነገሮች አሉ ፣ እሊሁውም ።

ሀ/ ውበት (ቁንጅና) የሌላው መልክ ውልካምነት ፣

ለ/ ሊያሸፉ እያዩ የማይመክሩትንና የማይገሥጹትን ሰው ዘመድ ዘመድ ማለት ፣

«የእፉ ዘመድ ከነበያም አይገድ እንዲሉ»

ሐ/ ቸርነት የሌለበት ሀብት (የማይሰጡበት ገንዘብ)

መ/ ትልበት ሳይኖር ዕውቀት

ሠ/ ስምምነት የሌለበት ቃጋት ናቸው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ምሥጢርህን አንተ ቃስረቀለህ ፣ ከልብህ አውጥተህበአፍህያወጣኸው እንደሆነ ግን አሳሪሁ እሱ ነው ፣ እሱ ይሆናል

እንዲኛ ሰው ሥርቶ ቀጥቶ ያሳደገህ ማነው ? ቢሉት የሰነፎችን ስንፍና አይቼ በገዛ እጄ ተሠራሁ ተቀጣሁ ከርቢም(ከስንፍና) ራቅሁ አለ

ማስተዋል ሰውን ከተፈረደበት አድኖ ይታረግል ፣ ሰነፎች ግን ሲያልፉ ተቀረፉ
(ምሳ ፣ ፳፩ ፣ ፫)

ከብልህ ሰው ፫ ነገሮች ይገኛሉ ፣ እነዚሁም

ሀ/ ለሰው ሁሉ ቸር አዛኝ መሆን

ለ/ ከዛም እነስም ለሰጡት አመስጋኝ መሆን

ሐ/ ከሰው ነገር ጥልቅ ብሎ አለ መግባት ናቸው ፣

ከሁሉቁም ይልቅ ደህ ፎሮ ይበልጣል ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ ፍጹሜው የማረለት ሰው ፣ እግዚአብሔር ፣ በዚህም ዓለም በወዲያውም ዓለም ዓለሙን ያሳምርለታል ፣

ልቡ ቅን ሰሆነ ሰው እግዚአብሔር ሥራውን ሁሉ ያቃናለታል ፣ ያከና

መግለጫል ፡ እግዚአብሔርንና እሱን የሚያገናኝ ሥራ የሥራ እንደሆነ ፡ እግዚአብሔር ፡ በርሱም ዘንድ በሰውም ዘንድ የተወደደ ያደርገዋል ።

አንድ ሰው ፡ አንዱን ፈላስፋ ፈረስን መጋለብ ብግር ትወዳለህን ቢለው ፡ ይህ ጊዜ ያንተ ጊዜ ነውና እፈቀደህ ብታውለው መብቱ ያንተ ነው አለው ።

ፈላስፋው ዲዮጋንስ ፡ አንድ ደንቆሮ ሰው ከድንጋይ ላይ ተቀምጦ አየውና እረግ ! ድንጊያው በድንጊያው ላይ ተቀምጧል ! ብሎ አፌዘበት ።

(ተማሪዎች የማያጠናውን ሰነፍ ተማሪ ደንጊያ የሚሉት ይህንኑ ይዘው ነው)

አርስጣጣሊስ ፡ ለሰው ከሥራ ሁሉ እንደምን ያለ ሥራ ገንዘብ ማድረግ ይገባዋል ? ቢሉት ። ሰው ገንዘብ ማድረግ የሚገባው ፡ ማታ ውኑ ሰጥሞ ቀዋት አብራው ከመስጠም የምትወጣውን መርከብ ገንዘብ ማድረግ ይገበዋል ። ይህችውም ፡ ከቁጠባ ከበጎው ብርቱ ከከፉ ለይቶ የሚያውቅባት ፡ ክፋትንና ዓመፅን ከማድረግ የሚመለስባት (ሊተኛ አብ ራው የምትተኛ ፡ ሲነሣም አብራው የምትነሣ) በተፈጥሮ የተሰጠችው አእምሮው ናት አለ ።

ከፈላስፋዎች አንዱ ፡ ልጆህን እየደምን ይድርሃህ ታሞቃለህ ! ብለው ጠየቁት ። እርሱም ጠጥቶ ያልሰከረ እንደሆነ እኔ እንደምወደው ሆኖ ይኖራል ፤ ጠጥቶ የሰከረ እንደሆነ ግን መጠጡ እንደ ወደደው ሆኖ ይኖራል አላቸው ።

አብራጥ ፡ የተባለውን ፈላስፋ ከነፍስና ከሥጋ ማንኛቸው ያደክማሉ? ነፍስ ታደክም ይሆን ወይስ ሥጋ ? ቢሉት ፡ ነፍስ ታደክማለች ፡ ሥጋ ፡ ነፍስ ከሌላት ብቻዋን አታደክምምና አለ ።

ዳግመኛም ፡ ነውርና ኃጢአት የሌለው ሰው ይኖር ይሆን? ቢሉት ፡ ነውርና ኃጢአት የሌለበት ሰው ቢኖርማ ባልሞተም ነበር አላቸው ።

አንድ ፈላስፋ ፡ አንዱን ተማሪ ብው ፤ ንጉሥ ሆይ አለው ፤ አንተ በሌላ ሰው ላይ የምታሳብቀውን ማሳበቅ መቀበል ይገባልን ፡ ወይስ ሰዎች ባንተ ላይ የሚያደርጉትን ስብቅ ቢቀበሉት ትወዳለህ ? ቢለው ፡ ሁሉም አይገባም አለ ። እርሱም እንኪያስ ባንተ ላይ የሚያደርጉትን ስብቅ ይተው ዘንድ ፡ አንተም በሌላው ላይ የምታደርገው ማሳበቅህን ተው አለው ።

«በሌላ የነቀፍከውን አንተ ከሠራኸው ራስህን መንቀፍህ አይደለምን» (ሮሜ ፤ ፪ ፡ ፩)

ፈላስፋው አፍላጦን ፡ ሰው ጠላቱን መበቀል የሚችለው በምንድር ነው ? ቢሉት ፤ በጐ በጐውን ሥራ ቢያደርግለትና ብዙ ትሩፋትን ቢሠራ ለት ነው ፡ ለጠላት ከዚህ የበለጠ መበቀልና ማዋረድ የለም አለ ።

«ጠላትህ ቢራብ አብላው ፤ ቢጠማ አጠጣው ፡ ይህን ያደረግህ እንደሆነ ፤ የእሳትን ፍም በራሱ ላይ ትከምራለህ ፤ ክፉውን በመልካም አሸንፍ እንጂ በክፉ አትሸነፍ» (ሮሜ ፲፪ ፡ ፳)

ከፈላስፋች አንዱ ፡ ሊያዝኑለት የማያስፈልግና የማይገባ ነገር ምንድር ነው ? ቢሉት የክፉ ሰዎች መሞት ነው አለ ።

ከፈላስፋዎች አንዱ ፡ ከመንግሥታት መደሰት የምትመሰገንበትና የምትሻልበት ጊዜ መቼ ነው ? ቢሉት ፤ በወንድም ላይ መከራ በደረሰበት ጊዜ እርሱን ከመከራ ያወጣው በፍጥነት ሄደው ቢደርሱለት ጊዜ ነው አለ ።

አፍላጦንን ጥበብን ስትሰበስብ ገንዘብንስ ለምን አልሰበሰብክ ቢሉት ፤ ጥበብ ፈጽማ የከበረች ትሆን ዘንድ ብዬ ነው ። ጨለማን ከብ ርሃን ጋር አንድ ያደርገዋልማን ነው ? ትኩሳን ከበረዶ ፡ ነብርን ከፍየል ፡ ላምን ከአንበሳ ያዋሐደ ማን ነው ? እንደዚህም ሁሉ ጥበብ ገንዘብን ከመውደድ ከመሰብሰብ ጋር አይስማማም ብዬ ነው አላቸው ።

«ለሁለት ፡ ጌቶች መገዛት የሚቻለው ሰው የለም ፡ ባይሆንም ላንዱ ይታዘዛል ፤ ላንዱ አይታዘዝም ፡ እንደዚህም ሁሉ እናንተ ለገንዘብና ለእግዚአብሔር መገዛት አይቻ ላችሁምና» (ማቴ ፤ ፮ ፡ ፳፬)

«ጽድቅን ከዓመፃ ጋር ምን ተካፋይነት ፡ ብርሃንን ከጨለማ ጋር አንድ የሚያደርጋት ማን ነው ? (፪ ቆሮ ፮ ፡ ፲፬)

ፈላስፋው ከመናገር ዝም ማለት የሚያሻበት ጊዜ መቼ ነው ? ቢሉት ቁጣ ልብን ሊመቃጠር በሚያነሣሣበት ጊዜ አፍን በትዕግሥት ልጓም ለጉሞ እንደይናገር ያደረገ ጊዜ ነው አለ ።

ሶቅራጦስ ከአንበሳ ክፉ የትኛው ነው ? ቢሉት ፡ እንስቷ አንበሳ ናት አለ (ከሰው ከወንዶች ይልቅ በሴቶች ይጸናል ሲል ነው) ።

ዳግመኛም ከመጋዝ የትኛው ነው ስለታም ? ቢሉት ፡ ከመጋዝ ስለት የከበቀች ስለት ይበልጣል አላቸው ። ከፈላስፎች አንዱ ስለ ክፉ ሴት ሁኔታ ቢጠይቁት ፡ ክፉ ሴትማ ሰላምና ዕርቅ የማይገኝበት ጦርነት ወይም ውጊያ ናት አለ ።

ፈላስፋው ዲዮጋንስ አንዱን መልከ ቀና (ቆንጆ) ሲያገኝ ሳሊ አየውና ፤ ቤቱስ መልካም ነበር ፡ ጸሐ ግን ባለቤቱ (ተከራው) ቆሻሻ ሆነና ምን ይሆናል ? ብሎ ተገረመበት ።

ዲዮጋንስ ፤ ሞት እንደምንድር ናት ? ቢሉት ፡ ሞትስ ባለጸጎችን የምታስደነግጣቸው ድሆችን የምትናፍቃቸው ናት አለ ።

«የጻድቃን ሞታቸው ሕይወታቸው ነው (ያሬድ) ፡ የጻድቅ ሰው ሞቱ በእግዚአብሔር ዘንድ ክቡር ፡ ነው (መዝ ፡ ፻፲፭) የኃጢአተኛ ሰው ሞት ግን እጅግ የከፋ ነው (መዝ ፡ ፴፫)

አንድ ባለጸጋ ዲዮጋንስን ጋብዞ ወደ ቤቱ ወስዶታል ፡ ከለጸጋውና ምን የማሳሰል ነጭ ሐር ላባፀስ ተሸላልሞ ሲኩነስስ ባየው ጊዜ ፤ ለካ ይህስ ተሠርቶ ተቀጥቶ ያላደገ ባለጌ ኖሯል ፡ ተሠርቶ ተቀጥቶ ያላደገ ባለጌ መሆኑን አወቀውና ግራና ቀኙን ተመልክቶ ሲያበቃ ከባለጸጋው በቀር እንትፍ የሚልበት ቦታ ቢያጣ ፡ ከፊቱ ላይ እንትፍ አለበት ። ባለጌው ባለጸጋ ፡ በጣም ተናደደና ለምን እፊቴ ላይ እንትፍ አልክብኝ ! ብሎ ተቆጣው ።

ዲዮጋንስም ሰው ሆኖ በመጥፎና በቆሻሻ ቦታ ላይ ምራቁን እንትፍ ይል ዘንድ አይገባውም ፡ እኔም በቤትህ ውስጥ ግራና ቀኝ ብመለከት ካንተው ብቻ በቀር ጥዳት ያለበትን ቦታ አላገኘሁበትምና ስለዚህ ነው አለው ።

ፈላስፋው ግን እንዲህ ማለቱ ፡ ቤትህስ መልካም ነው ፡ አንተ ግን አእምሮ ያጣህ ያልተቀጣህ ፡ ያልተገሠጽክ ባለጌ ነህ ማለቱ ነበር ።

እንዲሁም አንዲት ልጃገረድ ባርያ ጥበብን ስትማር ለጌቶችዋ ፡ ይህች የሚወለውሏትና የሚስነግሏት ሾተል ለማን ትሆን ? ብሎ ተደነቀባት ይኸውም በአጋር ይታወቃል ምሳሌ ፳፬ ፡ ፴፩)

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ሰው በመናገሩና በዕውቀቱ ከእንስሳ የተለየና የከበረ ነው ፤ ነገር ግን የማይናገርና የማያውቅ ከሆነ ግን እንስሳ ወደ መሆን መመለሱ ነው ።

«ሰው ክቡር ሲሆን ክብሩን አላወቀም እንደ እንስሶችም ሆነ በግብሩም መሰላቸው» (መዝ ፡ ፵፰ ፡ ፲፪)

ፈላስፋው ሆርሙስ አንዱን ሰው የማይገባ ነገር ሲናገር አይቶት እንዲህ አለው ፡ ወዳጄ ሆይ አንተስ በጣም ከንፈሮችህ ልዩ ደብዳቤህን ፊት ለፊት ቀመህ ታነባለህ ፡ እስኪ የምትጽፈውንና የምታነበውን ልብ

ተውለው ? ፈጣሪህን መፀደልህ ይቅርና እንተንተ ባለ ፍጡር ላይ እንኳ እንደዚህ ያለ ክፉ ነገር ብትጽፍና ብታነብ አትፈራምን ።

«ፀሐያችን ከብዙዎች በሚፈርድበት ዘመን ፊት አንቀም ዘንድ ላለን» (፩ ዮሐ ፡ ፬ ፡ ፲፯)

ከፈላስፎች አንዱ ሰው እንደምን አድርጎ ወደ ፈጣሪው ወደ እግዚአብሔር ሊቀ ይደርሳል ? ቢሉት ፡ እንዲህ አለ ፡ በሕይወቱ ሳለ በጎ ሥራ ቢሠራ ነው ። ሰው ካገሩ ወጥቶ ብዙ ጊዜ ከቆየ በኋላ ወደ አገሩ ተመልሶ ከሚስቱ ፤ ከልጆቹና ከዘመዶቹ ሲገናኝ ደስ እንደሚለው ሁሉ እንደዚሁም በሕይወቱ ሳለ በጎ ሥራ የሠራ ሰው ሲሞት ደስ እያለው ወደ ፈጣሪው ይደርሳል ። በሕይወቱ ሳለ ክፉ ሥራ የሠራ ኃጢአተኛ ግን ፤ ጌታውን የበደለ ባሪያ እየፈራና እየተንቀጠቀጠ እንደሚቀርብ ሁሉ ፤ እንደዚሁ ባርያ በመፍራትና በመንቀጥቀጥ ለመውቀስ ከፈጣሪው ፊት መቅረብ አይቀርበትም አለ (ማቴ ፳፭ ፡ ፴፩)

እንዲሁም አንድ ሰው ፤ ባልንጀራውን ክፉኛ ሲሰድበው ሰማና ፡ ወዳጄ ሆይ የእግዚአብሔርን ስም የሚጠሩበትን አንደበት እንዲህ ያለውን ክፉ ነገር ሊናገሩበት ይገባልን አለው ።

«በርሱ እግዚአብሔር አብን እንባርካለን ፤ በርሱም በእግዚአብሔር አርአያ የተፈጠረ ሰውን እንረግማለን ፤ ወንድሞቼ ሆይ ፤ ከአንድ አፍ በረከትና መርገም ይወጣ ዘንድ አይገባም» (ያዕ ፡ ፫ ፡ ፱ - ፲)

ዓለምን የናቀ (የናቀ) አንዱን ፈላስፋ ዓለምን የተውከው (የናቅህ) ስለ ምን ነው ? ቢሉት ፡ ከርሱ በጎ የምንለይ መሆኑን ስለ ተረዳሁ ሳል ወድ በግድ ከመለየት በፈቃዴ ከሷ መለየትን ወደድሁ አላቸው ።

«ዓለም ብትገዛትም እንኳ ሳትገዛ አትቀርምና ሳትቀድም ቢተዳደሯት የበለጠ ነው»

ምዕራፍ ፪ ፤

ፈላስፋው ጋሊኖስ ፦ ልጅህን የሰው ፍቅር እንዲያድርበት ከፈለግህ ቀድተህ ቀጥተህ አሳድገው አለ ።

«ልጁን የሚወድ ሰው መቀጣትንና መገሥገሥን ቸል አይልም ፡ በልጁ መጨረሻ ደስ ይለው ዘንድ (ሲራክ ፴ ፡ ፩-፲፫)

ዳግመኛም እንዲህ አለ ፡ በዚህ ዓለም የሚኖሩ ሰዎች ሁሉ እናንተ ኖራቸው የመንገደኛ አኗኗር መሆኑን ሊያውቁ ይገባቸዋል ፤ መንገደኛ ከገባበት አገር (ቤት) አድሮ ሲነጋ ተነሥቶ እንደሚሄድ ሁሉ እነሱም ከዚህች ዓለም በሞት ተለይተው መሄድ አለባቸውና ።

«በዚህ በሥጋችሁ እድር ሆኗድ እንደሆናችሁ ታውቃላችሁ ። ከዚህ ከሥጋችሁ ተለይታችሁ ወደ [illegible] (1ኛ [illegible])

እንዲሁም አዋቂ ሰው ፣ ይንቅቀት ዘንድ ከሚንቅቆት ገንዘብ አቡን የሚያንቀቁበትን ሥራ [illegible] አይሠራም [illegible] የሚመበቀንበት ቅን ሥራ [illegible] [illegible]

ፈላስፋው ሶልስ ፣ ሰውን የሚያበላሹውና የሚያሰባስበው ነገር [illegible] ነው ፤ ቢሉት ፣ በራሱ ላይ ያለውን ነውር [illegible] የማይታረም ሲሆን ነው ፤ በሌላ ሲይዙትም [illegible] አጣፍጦ ይዞ ሲገኝ ነው አላቸው ።

አንድ ፈላስፋ የዕውቀት [illegible] (መጻሕፍት) [illegible] ንትራ አይደለም ይል ነበር ።

[illegible] እንደ [illegible]»

አንድ ፈላስፋ ልጁን እንዲህ እያለ ይመክረው ነበር ፤ ልጄ ሆይ ፣ ከሚመስሉና ከሚገሥጹ ሰዎች ጋር [illegible] [illegible] ከነሱ ጋር አብሮ መኖርም [illegible] ነው ፤ ሕንነት ግን በተለይ የነፍስ ሕይወት ናት ። (ከብልህ ጋር ያዋለ ብልህ እንዲሉ) ፡፡

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ሰው [illegible] ሥራ ሠርቶ ካልፈጸመና የተሰጠውን ፣ ምክርንና፣ ተግሣጽን አጽንቶ ካልያዘ ፣ በዕውቀት ፍጹም አይ[illegible] ሥራ [illegible] ሠርቶ [illegible] አጽንቶ ከያዘ ግን ፣ ቁጣን ያሸንፋ ፍጹም [illegible] ላል ።

ዳግመኛ የመከራን ፈተና [illegible] ከዋ[illegible] ታደርስዋለች ።

«ብፁዕ መከራን የተቀበለ [illegible] (ያዕ [illegible])

[illegible] እንደ [illegible] አይቀበልም [illegible] አትቅሰጥ [illegible] ደንቆሮው [illegible]

ከመናገር ይልቅ [illegible] ናገር ያከፋብኛል ብሎ መተው ይሻላል እንዲሉ) ።

ከሰነፍ [illegible] ብልህ ተቃዋሚ ይበልጣል ። (ብልህ ይገድለኛ ይላል ያገራትን ሰው)።

የወዳጅ [illegible] ዘመዶችም ቢሆኑ እንኳን አያምኑትም (ከጠላቴ ራሴ አጠብቃለሁ ፣ ከወዳጄ [illegible]) [illegible]

ከፉ ፈተና በደረሰብህ ጊዜ ሰውነትህም ዕረፍትን [illegible] ግሥትን ገንዘብ ማድረግ ያሻሃል ።

[illegible]

ከትልቅ ሰው ተወልደህ [illegible] ተቆጥቼ ያደግሁ ነኝ ማለት የበለጠ ያኮራል ፤ያስከብራል ፣ ተሠርቶ ተቀጥቶ ማደግ ዕውቀትን ያሠርጻል [illegible] ።

ኃጢአተኛውንና ዓመፀኛውን የሚያከብር ሰው በግብሩም መሰለው [illegible] ነገርን [illegible] መፅ ምንጭ በሆነችው በዚህች ዓለም እርሱ የሚሠራው [illegible] እርሱ [illegible]

«[illegible] ያደረገ ሰው እንደሱ ትዕቢተኛ ይሆናል» (ሲራክ [illegible])

[illegible] አድርጎ [illegible]

ፍጻሜውን የሚያስብ ሰው ይድናል ፣ ወደ [illegible] ሮት የሚያዘነብል ግን ይሳሳታል ። ከሰው ጋር ሳይማከር በራሱ [illegible] ብቻ [illegible] ከፉ መሥራት የቁጣ ሰው ነው ። (ሲራክ [illegible])

የታገዘ ሰው ሀብታም ይሆናል ፤ የተራቀቀ ግን ሀዘናል ፤ ሳይሆን እስቀይም የፈራ ሰው የፈራው ነገር ሲደርስበት መፍራቱ መጠነኛ ያያል ፤ ካየም ያስተውላል ካስተዋለም ያውቃል ፤ ካወቀም ይሠራል ፤ ከሠራም ዓለምን አሸንፎ የወዲያኛው ዓለም ቤቱን ሠራ ። (ካልተማሩ አያውቁ ፤ ካላወቁ አይጸድቁ እንደ ማለት ነው ።)

መቸኮል ኃዘንን ያስከትላል ፤ መታገስ ግን ሰላምንና ተድላ ደስታን ያመጣል ። (ሲሮጡ የታጠቁት ሲሮጡ ይፈታል እንዲሉ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ በጉልበት ሥራ የሚሠራ ተድላ ደስታ መከሩን ይሰበስባል ፤ ክፋትን የሚዘራ ግን ክፋት መከሩን ይሰበስባል ።

ሰው የዘራ የዘራውን ያጭዳል ። በስጋ ፈቃድ ሥጋውን የዘራ (የሠራ) ጥፋትን መከሩን ይሰበስባል ፤ ፈቃደ ነፍሱን የሠራ ግን ሕይወት መከሩን ይሰበስባል ። (ገላትያ ፮ ፥ ፰ -፱)

ጥቂት ገንዘብ ከምስጋና ጋር ታላቅ ሀብት ነው ፤ ብዙም ሆኖ ጥቂት ባገኘው የሚያመሰግን (በቃኝ የሚል) ሰው ባለጸጋ ነው ፤ በሁሉም ዘንድ የከበረ ነው ። የሚሰባና እንሰን ብሎ የሚያጉረመርም ግን ይደኸያል፤ ንጽሕና ግን (አቀማሸት) በረከትን ታመጣልችና ።

ጥቂት ገንዘብ ... ከኃጢአተኞች ብዙ ብልጽግና ይልቅ ለጻድቅ የሚገኝ ጥቂት ይበልጣል ። (መዝ ፴፯ ፥ ፲፮)

ዕውቀት ከሌለው ከሰነፍ ሰው ጋር መቀራረብ ፤ ፈጽሞ ስረፍት የሌለው ድካም ነው ።

ፈላስፋ ለማያውቅለት ንጉሥ (ጌታ) ሲያገለግል የሚኖር ሰው ሰውነቱን በከንቱ ያደክማታል ፤ ያሰቃያታልም ። ምክሬን ስማ ብለህ ስማ ትጠቀምበታለህ አለ ።

ሌቦ ኃጢአት የሚሠራ ሰው ሰም እጠራር ፤ አገሩም እንደ ሰጋስ ነጠላ ይሰጣል እየ ተባለ በየትኛው አገር ሁሉ ይወራለታል ። እንዲሁም የንፉግ ሰው ስም ልጠራር እንደሆነ ንፉግ ነው ፤ አገሩንም አይሰጥ ፤ እየተባለ በየትም አገር ሁሉ ይወራበታል ።

መልካም ስም ከብዙ ባለጠግነት ይመረጣል ፤ ... ከብርና ከወርቅ ይልቅ መወደድ ይሻላል ። (ምሳሌ ፳፪ ፥ ፩)

ሰው በዕውቀትና በትምህርት ደስ ማድረግን ያገኛል ፤ ... ዕውቀት በተግባር ይታወቃል ። ከአዋቂዎች የሚሸሽ ምክራቸውንም የማይሰማ ሰው ... (አላዋቂው)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የሰው ዋና ጠላቱ ትዕቢቱ ነው ፤ ነገርንም የሚያበዛ ሰው ይወድቃል ። ከማያስተውል ሰነፍ ባለጸጋ ብልህና አስተዋይ ድሃ ይሻላል ። የዕውቀት ፍሬዋ (ቁም ነገሯ) ከኃጢአት መራቅና ነውርን መሰወር ነው ።

ፈላስፋው አርስጣጣሊስ ... ዕውቀት ያነሳት ፍትና የወደዶችውን ታደርግ ዘንድ ዝም ብለህ በማየት አታስነውራት ፤ አጋብተህ አሳቢና አዋቂ ናትና ነፍስን አስነውራት (ተሳስተሻል በላት መሳሳትዋን ንገሪያት ፤ ማረፊና መኖሪያ የነፍስ ነውና) ።

አፍላጦን ፤ ከሚያስጎዳና ከማይጠቅም ሀብት የማያስጎዳና ለሚጠቅም ድህነት ይሻላል አለ ። ዳግመኛ ከስቶ ጥበብን ታገኛለች ፤ ተሠርቶ ተቀጥቶ ያላደገ ሰው ነፍስ የተለየው ሥጋን ይመስላል ብሏል።

ለሰነፍ ሰው በኋላው ላይ ማለቀስ ይገባል (ሲራክ ፳፪ ፥ ፲፪)።

በዓለም ላይ ተስማምቶ በሰላም መኖር ከትልቅ ... ነገር ... መቀረጽ ፤ ቸር መሆን ፤ ከመናገር ቀናነት ... በክፋው ነገር ቂም በቀልን አለመያዝ ፤ ሰነፍ አለመሆን ፤ ዘፈን ጨዋታን አለመውደድ ፤ ለሰው ሁሉ ትሑት መሆን ... ይህ ምንድር ነው ? ... ብሎ ... (፩ ቆሮ ፲፫) ... በጥቂቱ መስጠት ። መጨቃጨቅንና መነዛነዝን አለ መውደድ ፤ የበሙትን ምሥጢር መሰወርና የወንድምን ኃጢአት አለ መግለጥ ነው ።

ፊሚቂ ሲሆን ዕውቀቱ ለርሱ የማይረባው የማይጠቅመው ብዙ ... ሲለው በጉልበት ነገር የማይመከር ሰው ከፋቱ በእግዚአብሔር ዘንድ የተገለጠና የታወቀ ነው ።

«መከር ሁሉ እመክርሃለሁ ይላል ነገር ግን ራሱን ለመጥቀም የሚመክር አለ ... ከእንደዚህ ያለ ሰው ምክር ልብህን ጠብቅ ፤ ላንተ አስመስሎ ለራሱ የሚጠቅመውን ይመክርሃልና (ሲራክ ፴፯ ፥ ፯ - ፰)

... እንዲህም ...

... ዐዋቂ ሲሆን ራሱን አላዋቂ የሚያደርግና ይህንንም ለሌላው የሚያስተምር አለ ፤ እሱ ፍጹም ዐዋቂ ነውና ጠይቁት ፤ ከርሱም ዘንድ ተማሩ ።

ለ/ብልህ ዐዋቂ ሲሆን ዐዋቂነቱን የማያሳውቅ (የማይገልጥ) ሰው ሌሎች እርሱ በሌለበት እዋቂ ነው ። ነገር ግን ዐዋቂነትን የሚያሳውቅ ይገባል ማለቱ ፤ ላልተማሩ ሰነፎችና ሞኞች ለሚናገሩ አላዋቂዎች ነው እንጂ ፤ ለብልሆች ለአዋቂዎችና ትምህርትን ለሚወዱ ዐዋቂዎች አይደለም ።

ጠቢብ የሚያውቅና የሚያስተምር ሰው አለ ፤ ይህንን ሰው ሊማሩት ሊያስተምሩት ሊመክሩት ሊገሥጹት ይገባል ።

መ/እንዲሁም ያልተማረና ዐላዋቂ ሲሆን ፤ ዐዋቂ ነኝ ፤ መምህር ነኝ የሚል ሰው አለ ። ይህ ግን ለነፍሱ ደንቆሮ ነውና ከእንደዚህ ያለ ሰው መራቅ ያስፈልጋል ።

ዝምታውን የሚጠብቅ ጠቢብ አለ ፤ የሚያውቅ ሆኖ ዝም የሚል ሰው አለ ፤ እያወቀ ጊዜ እስኪደርስ ድረስ የማይናገርም አለ ። እንዳለውም ሁሉ የማይገባ ሰው ደግሞ ጊዜ ሳይደርስ የሚናገርም አለ ። (ሲራክ ፳ ፥ ፭ - ፰)

አንድ ፈላስፋ ፤ እኔ አዋቂ ብሆን ራሴን አላዋቂ የማስመስልበት ምክንያት ጠቢብ ባገኘው ይሆን ይል ነበር ።

ፈላስፋው ሶቅራጥስ ፤ የጥበብ ወደጅ እንጂ የጥበብ መምህር ሆኜ አልተገኘሁም ይል ነበር ።

አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ዕውቀት ራሱ በጥቂቱ ፊት ሽልማት ነው ፤ በብዙ ሰዎች ፊት ግን ሲሆን አወያይ ነው ፤ በአብዛኛው ግን ክብርና ኩራት ነው ።

ፈላስፋው አፍላጦን ወጣቶቹን እንዲህ ሲል ይመክራቸው ነበር ፤ ልጆቼ ሆይ ! እነዚህ አራቱን ጠቃሚ ነገሮች ጠብቋቸው ። እነርሱም ንጽሕና ጥበብ ፤ ክፉ ከመናገር አንደበትን መጠበቅ ፤ ትሕትና ናቸው ።

ሰው እንደምን አድርጎ ነው ሰዎችን ወዳጁ ማድረግ የሚችለው ብለው ቢጠይቁት ፤ ፈላስፋው ፤ ሲመጡ ፊቱን አብርቶና አክብሮ በመቀበል ፤ ሲለዩትም በፍቅር በመሸኘት በሌሉበትም ጊዜ ስማቸውን በበጐ አነጋገር በማስታወስ ፤ ወዳጆች የሚበዙ እንደዚህ በመሳሰለ ነገር ነው አላቸው ።

ፈላስፋው ሶቅራጥስ እንዲህ ይል ነበር ፤ ከሕዋሳቶችህ አንዱ ብትታመም መላ ሕዋሳቶችህን ሁሉ ጨምራ እንዳታጠፋ ፈርቀህ እንደምትቆርጣት ሁሉ ፤ እንደዚሁም መጐምጀት (መሻት) አፍቅሮ ንዋይ ባደረብህ ጊዜ የጐመጀችውን በመንሣት ልታስጨንቃት ይገባሃል ፤ መሻትና ምኞት የልብ ጠላቶች ናቸውና ። (፩ ቆሮ ፤ ፲፱ ፥ ፳፯) ።

ዐዋቂ የሆነ ሠራተኛ የሠራው ያጌጠ ሐር ሽልማት ማለከምነቱ የሚታወቀው ፤ በፊቱ ተዘርግቶ ሲታይ እንደሆነ ፤ የሰውም ጠቢብነቱና ዐዋቂነቱ የሚታወቀው ፤ በአነጋገሩና በቃሉ አመላለስ ነው ። አነጋገርህ ያስታውቃሃል (ማቴ ፳፮ ፥ ፸፫) የብልህ ሰው መወደዱ ባፉ በተናገረው ነገር ነው (መክብብ ፲ ፥ ፲፪)

ምዕራፍ ፫ ።

ስለ ፈላስፋው ከርሱስ የተነገረ ነገር አለ ፤ እርሱም ሰውነቱን በንጽሕና ጸሎት ይኖር ነበር ፤ ሲተኛ ቀኝ እጁን ከአንገቱ ግራ እጁን በልቡ ላይ ጫኖ አድርጎ ይተኛ ነበር ፤ እንዲሁም ማድረጉ ከሁሉ ቀድሞ ጥበብ ዘንድ ነው ፤ እነርሱም አፍና ብልት (አባለዘር) ናቸው ።

አፉን ከመናገር የሚጠብቅ ሰው ሰውነቱን ከመከራ እንደ አዳራ ይጠብቃታል (ምሳ ፤ ፳፩ ፥ ፳፫)

እንደዚሁም ሁሉ ሰው በንጽሕና ሊኖር ቢወድ አፉንና አባለ ዘሩን መጠበቅ ይገባዋል ።

የተባረከ ልጅ አባቱንና እናቱን በሕይወታቸው ሳሉ ያከብራቸዋል (እግዚአብሔር ይባርክ ይሆናል) ከሞቱም በኋላ ተዝካራቸውን በማውጣት ኃጢአታቸውን ያስተሰርይላቸዋል ፤ እንዲድኑም ያደርጋል ። (ሲራክ ፴፫ ፥ ፲፯)

ባልንጀራውን የሚያሰናዳ ሰው አሁንም ማንም ማን አያሰናክለውም የሰውን ኃጢአት የሚሰውር (የማይገልጥ) እነርሱም የራሱን ኃጢአት አይገልጡበትም አያስታውሱበትም ። (ገላትያ ፮ ፥ ፩) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ብዙ ድልብን ከማደለብ ይልቅ እውነተኛ ወንድማማችነት ይበልጣል ፤ ወንድሞች ፤ በሰላም ጊዜ ሽልማት ፤ በጸብ ጊዜም የጸብት መሣሪያ ፤ በሕይወትም እስካለህ ድረስ ዘላቂ ረዳት ናቸውና

(ብዙ ገንዘብ ያለው ይደፈራል ፤ ብዙ ወንድም ያለው ይታፈራል) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ተንኮለኛ አገልጋይህንና ክፉ ጐረቤትህን ራስህን ዝቅ አድርገህ ታገሣቸው ። ይኸውም ትዕግሥትህና ትሕትናህ ያከብርሃል እንጂ አያዋርድህም ።

(፩ ጴጥ ፤ ፭ ፥ ፩ - ፲) ኤፌሶን ፮ ፥ ፱)

ጠላትህ በላይህ ላይ እሳት እንዳይለቅብህ ፤ ጠላትህን አትግፋ ጥበት ግለት ጠላቴ ነው አትበል ። (ጠላቴ ነው አትበል ጠላት እንዳይሆንብህ እንዲሉ) ።

አስቀድመህ በሕሊናህ ውስጥ ቅንዓትን ሳታውጣ ከተቀመጥክ [illegible] እንደሆነ አትበል ፡ ብልህ ሰው ሊያስብበት ሕሊናው ከመናገሩ በፊት [illegible] ይቀምሳል (ሕሊና የልብ መስታወት ነውና) ።

የልብ ሥራ ወድያና ወዲህ በማለት መቅበዝበዝ ሳይኖርበት መጽናት (መታገሥ) ነው ። ፍሬዋም ሰላም ነው ። የዕውቀትም ሥራ ማመስገን ሲሆን ፍሬዋ ዕረፍትና ሰላም ነው ።

ፈላስፋው አዋቂ ሰው [illegible] [illegible] በማለት [illegible] (ከብርሃን) [illegible] ። የሀብት ራስ [illegible] ማመስገን ነው ፡ የድንቁርናም ራስ [illegible] [illegible] [illegible] ራሱን ማዋረድ ነው ። (ለያገኘበት ሰው አጣሁ ማለት ትርፉ ውርደት ነውና) ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፡ [illegible] ሰው እጁ በንፍገት የታሰረ ነው ፡ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] የቀረፈበት ነው ።

([illegible] [illegible] [illegible]) ።

ይሁን እንጂ በጕነትስ ማለት ሳይለመኑ ሰጥቶ ማስደሰት ነው ፡ የተ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] አለ ።

ፈላስፋ ልጅህን ሥርተህ ቀጥተህ አሳድገው ፡ የምትቀጣውንም ማንነት አስተምረው ብሏል ።

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ካንዱ አገር ወደ አንዱ አገር የሚሄድ ሰው ፡ ግማሽ ሰውነቱ ወደ ሄደበት አገር ሲሄድ ፡ ግማሽ ሰውነቱ በነበረ አገር ይቀራል ። ፍጹም ፍቅርም ልክ እንደዚሁ ነው ፡ የሁለት ወዳጆች ፍቅር ፍጹም ከሆነ አንደኛው ወደሌላ አገር ሲሄድ በልቡ ውስጥ ይዞት ይሄዳል ። ቀሪውም እንደዚሁ ወደ ሌላው አገር የሄደውን ወዳጁን በልቡ ውስጥ ያስቀረዋል ፡ ፍጹም ፍቅር ካለ ሥጋዊና መንፈሳዊ ያደርጋ[illegible] [illegible] በመንፈስ መለያየት የለም ።

«በሥጋዬ ከናንተ ዘንድ ባልኖር በመንፈሴ (በልቡናዬ) ከናንተ ዘንድ ነኝ» (ቈላ ፪ ፥ ፭)

ከፈላስፎች አንዱ ለርሙ [illegible] እንዲህ አለው ፡ ወይኑ (ጠጅ) መጠጣት መልካም ነው ፡ በብዙ [illegible] [illegible] ቢያደርግም [illegible] ይን አስደሳች ነው ፡ መጠጣውም ለአፍንጫ መልካም ነው ፡ ለአፍም ጣፋጭ ነው ። እንደዚህም ሁሉ ታማኝ ወዳጅ ለወዳጁ ደስታ ነው ደስ ያሰኘዋል ፡ ጠጅ ሲጠጡት ይጣፍጣል ፡ ሲያዩት ደስ ያሰኛል ፡ ይሁን እንጂ ለጊዜው ብቻ ነው ፡ ታማኝ ወዳጅ ግን ትዝታው ለሁል ጊዜ ከልብ አይጠፋም ፡ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ፡ የመልካም [illegible] ግባት ከግድን አይበወርም ።

[illegible] የልብ ሐዘን ከመታወክ ነጻ የሚሆነውና ደስታን የሚያገኘው በምንድር ነው ? ቢለው ፈላስፋው መልስ ሲሰጥ ፡ ሁልጊዜ ሞትን በማሰብ ፡ እግዚአብሔርን በመፍራትና በማመን ነው ፡ እንዲሁም ከታማኝና ከሚያጽናና ወዳጅ ጋር በመወያየትና በመዝናናት ይዘንጋል (ይረሳል) አለው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ የሰካራም ሰው ልብ እንደደረ ይቀናጣል ፡ ዕብ [illegible] [illegible] ይብሳል ። ሰካራም ሰው በዓመፀኛ ንጉሥ ይመስላል ፡ ለክቶና መጥኖ የሚጠጣ ሰው ግን በደገኛው ንጉሥ ይመስላል ። እንዲሁም መጠጥ ፡ በመጠኑ [illegible] [illegible] [illegible] የሚያበራ [illegible] ደስ እንደሚያሰኝ ደስ ያሰኛል ፡ የደፈረሰ መጠጥ ልብን ያደፈርሳል ፡ ሰውነትን ያፈርሳል ፡ አንጀትን ይጠብሳል (ያቃጥለዋል) ሆድ ይነፋል (ሲራ ፴፩ ፥ ፳፭ ፣ ፴፩) ።

[illegible] እስከ የምትገባን ነገር ንገረኝ አለው ፡ ፈላስፋው ፡ የም[illegible] [illegible] [illegible] ነው ፡ ልቅ ልቅም ነው ፡ እንዲያውም እኔስ ከሰው ምግባር ይበዛል እላለሁ ፡ ስንኳንስ በልቶ አስቦም አይደርስበትም ። ከተናገር[illegible] [illegible] ነገሮች ሁሉ ይህ ቃል ይከብዳል ፡ የሥጋውያና የመንፈሳውያን ዕረፍትና [illegible] ይህ ነው አለው ።

ልብ ፍጹም የሚሆነው በምንድር ነው ? ቢለው ፡ ፈላስፋው ሰው [illegible] ያልሆነውን አድርጋለሁ ከማለት ይልቅ ፡ [illegible] [illegible] [illegible] በዚያው አንተ ቢኖር ነው አለው ።

[illegible] የምትመለከትበት ምን ጊዜ ነው ? ቢለው ፡ ሰው ሲለይ[illegible] [illegible] እንዳልሰማ ሆኖ ሲታገሥና ዝም ሲል ጊዜ ነው ። ሲሰድብህ የመ[illegible] ለስክለት እንደሆነ ግን ቁጭቱ እንዲወጣለት በማድረግህ ፈውስከው ማለት ነው ።

[illegible] [illegible] ፡ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ምሳ [illegible] ፡ [illegible])

(ኟጠ) [illegible] ሌሉ ይፈ [illegible] ። [illegible]

[illegible] የሚገረከው (የሚበረከተው) ምን ጊዜ [illegible] ነው አለ ። (፪ ቆሮ· [illegible])

[illegible] በሌጠው ማን ነው ? ቢለው ። ሲቻለው ዓመፀኞቹን የሚመር ፣ የዓመፀ ኞችን ተንኮል የሚያውቅበት አስተዋይነትና ብልህነት ያለው ፣ ወንኖ [illegible] እውነትና በሆነ ፍርድና በሕግ አካሄድ የሚጓዝና የሚያስተዳድር ነው ብለው [illegible]

[illegible] ራሱ (ተግሣ [illegible])

[illegible] ከንጉሥ [illegible] አንዱ ፣ ፈላስፋውን ሊያስመሰግነው የሚችል ነገር ምን [illegible] ቢለው ፣ የሚታገስ ሰው ፣ ሲገባ ብትሆን ነው አለው ፣ [illegible] ጊዜ [illegible] ሳያስጠንት መስጠት ነው አለው ።

[illegible] ፈላስፋውን ብልህ አስተዋይ የሚያደርጋቸው [illegible] ረኝ ? ቢለው ፣ ፈራሽ በሰባሽ ፍጥረት መሆንህንና [illegible] ዘፋ ያለሀበትን [illegible] የምትናገርበትንና የምትሠራበትን አስብ [illegible] በክብር የተቀዳጀ ሆኖ አእምሮንና ጥበብን የተመላህ ትሆናለህ ብሎታል ።

[illegible] ያለፈውን ዘመን ሁኔታና በዚያን ጊዜ የነበሩትን ሰዎች ጠባይና ሁኔታ ተናገርልኝ ቢለው ፣ ፈላስፋው እንዲህ አለው ፣ ያለፈው ዘመን ሁኔታ ጠይቄ እንደተረዳሁት ፣ አንድ አንድማን ያገዛል ነበር ፣ አንዱም አንዱን የማውና ያስነውረው ነበር ፣ ስለዚህ የሰውን ልጅ ጠባይ [illegible] እንስሳ ጠባይ ሆኖ አገኘነው ፣ ሰው ሊባልም ውስጣዊ ልቡናው [illegible] ተነግሯል ። [illegible] ፈረንጆች [illegible] ሰውየውን [illegible] ብለው ይተርታሉ ።

እንዲሁም ሰዎች ያባቶቻቸውን ስም በመጥራትና በማስጠራት ሲከብሩና ሲመሰገኑ አግኝተናቸዋል ፣ ይሁን እንጂ ፣ መከበራቸው ፣ የባ

ቶቻቸውን ስም በመጥራትና በማስጠራት ብቻ አይደለም ፣ ካባቶቻቸው የወረሱትን መልካምና የተመሰገነውን ጠባይ ገንዘብን በማድረጋቸውም ነው አለው ።

ፈላስፋ ፣ ፫ቱን ነገሮች የያዘ ሰው ፍጹም ነው (ፍጹም ይባላል) እነ ርሱም ፣ ማስተዋል ፣ ማወቅ ፣ ሃይማኖት ናቸው ። እሊህ ፫ቱ በዓለም ለመኖር ክብር ሲሆኑ ልቡና (ማስተዋል) ለሥጋ ገዢዋ ነው ፣ አእምሮ (ማወቅ) መሪዋ ነው ፣ ሃይማኖትም ብርሃኗ ነው አለ ።

ፊታጎርስ የተባለ ፈላስፋ ፣ የልብ ጾታ (ዓይነቱ) ሁለት ነው ፣ እሱም፣ አድራጊና ተደራጊ መሆን ሲሆን ፣ አድራጊ ማለት ክፉውን ከበጐው በጐውን ከክፉው ለይቶ የሚያስብ አእምሮ ነው ፣ ተደራጊ የተባለም ራሱ ሐሳብ ነው አለ ።

ፈላስፋው ጋሊኖስ ፣ እንዲህ አለ ፣ የሥጋው ፍትወት (አምሮት) የገዛችው ፣ የጸናችበትና ያሸነፈችው ሰው የተናቀና ወራዳ ነው ። ፍት ወት ፣ በሰውየው ላይ የሠለጠነች እንደሆነ ፣ ጠባዩ ልብ እንደሌላቸው እንደ እንስሶች ጠባይ ይሆናል (መዝ ፵፰ ፣ ፲፱)

ሰው ቁጣው ያሸነፈውና ድል የነሣው እንደሆነ ፣ ጠባዩ እየጮሁ ያገኙትን ሁሉ እንደሚነጥቁ እንደ አንበሶች ጠባይ ይሆናል ።

እግዚአብሔር አባታችን ፣ መንግሥተ ሰማይ ርስታችን የምታሰ ኝና የከበረች መንፈሳዊ ኃይል ግን በሰውየው ላይ ያደረች እንደሆነ ፣ እንደ መላእክት ታደርገዋለች ፣ ከነሱም ጋር ታስተካክለዋለች (ምድ ራዊ ሲሆን ሰማያዊ ታሰኘዋለች ማለት ነው) ።

ኃጢአቱንና በደሉን የሚታመን ሰው ፣ ዕዳ ደብዳቤውን አስደመ ሰሰ ፣ ሰውነቱንም ከኃጢአትና ከቂም ከበቀል ንጹሕ አደረጋት ። የወወ ዳጅት ሥራት እንደዚሁ ነው ። ወዳጅ ወዳጁን በሁለንተናው የሚያም ነውና በደስታውም በኃዘኑም ጊዜ ተካፋይ የሚሆነው ሲሆን ነው ፣ ወዳጅ ለወዳጁ ስለ ትልቅነቱ የማይታበይበት ፣ ስለ ድኀነቱም የማይዋረድ ለት ፣ ጠባዩን የማይለውጥበት ፣ በማናቸውም ነገር የማይለየው ሲሆን እውነተኛው መወዳጀት ማለት ይህ ነው ።

ፈላስፋ እንዲህ ይላል ፣ ችግር የያዘው ፣ የሚቀምሰው ያጣውን ሰው ያዩት ሁሉ ይጠሉታል ፣ የጠሉትም ጊዜ ያዝንና ልቡናውና አእምሮው ይጠፋዋል ነገርንም ያበዛል ፣ ስለዚህ ከድህነት መሞት ይሻላል ። ዳግ መኛም ዐመፅና ግፍ ካለበት ባለጸግነት ይልቅ ድህነት ይበልጣል ።

እንዲሁም በሐሰት ከመናገር የማይናገሩ ድዳ መሆን ይሻላል ። የተደሰቱ ሰዎች ገና ከሩቅ ሲያይዋቸው ደስ እንዳላቸው ይታወቃሉ ።

«ልብ ደስ ሲለው ፊት ይበራል ፤ ልብ ሲተከዝ ፊት ይጠቍራል »(ምሳሌ ፤ ፲፭ ፤ ፲፫)

ታማኝ ሰዎችም ታማኝነታቸው የሚታወቀው የወሰዱትን (የተበደሩትን) ገንዘብ ሲመልሱ ነው ። ልጅና ዘመድም በችግር ጊዜና በሚፈለጉበት ጊዜ ይታወቃሉ ። የወንድምነት ጠቃሚነቱ የሚታወቀው በችግርና በኀዘን ጊዜ ነው ።

ብልህ ሰው ፤ አስተዋይና ቅን ንጉሥ በሌለበት አገር አይኖርም ። እንዲሁም ባል ከሌላት ሴት ዘንድ አይደርስም ። አእምሮ ከሌለው ክስ ነፍ ሰው ጋር አይወዳጅም ።

ሊያደርጓቸው የማይገቡ ሦስት ነገሮች አሉ እነሱም ።

ሀ/ እግዚአብሔር በቀባው ንጉሥ ላይ መሳቅ መሳለቅ (መክብብ ፲ ፤ ፳)

ለ/ በዐዋቂና በጀግና ሰው ላይ መዘበት ፤ (ጢሞ - ፩ ፤ ፭ ፤ ፲፱)

ሐ/ በሚመክርና በሚያስተምር ልባም ሰው ላይ መቀሰድ ናቸው (ሮሜ ፲፪ ፤ ፳)።

ይህ እንደዚህ ያለው ነገር ለነሱ ሰብአዊ ጉድለት ይሆንባቸዋልና ።

ዳግመኛም ፤ ቁጣ የፀዋቂዎች ዕውቀታቸውን ያጠፋባቸዋል የጥበበኞች ጥበባቸውን ያበላሽባቸዋል (፩ ፤ ቆሮ - ፩ ፤ ፲፱) እርጅና ልብን ይቀንሳል ፤ ጥበብን ያስረሳል አለ ።

እንዲሁም ደግሞ ንጉሥ ብልህ አስተዋይ ቅን መሆን ይገባዋል ፤ በሕይወት እስካለም ድረስ ሲመሰገንና ሲመረቅ ፤ ከሞተም በኋላ መልካም ታሪኩ ሲነገርለትና በበጐ ስም አጠራር ሲወሳ ይኖር ዘንድ ፤ ወገኖቹን (ሕዝቡን) በሰላማዊ አገዛዝ እየገዛ ቅን ፍርድን እየፈረደ ማስተዳደር ይገባዋል ።

«እውነት ፍርድን የሚፈርድ ንጉሥ ዙፋኑ መንግሥቱ በተድላ በደስታ ለዘለዓለም ጸንቶ ይኖራል» ተግሣጽ ፭ ፤ ፲፮

ም ዕ ራ ፍ ፬ ።

የሕልምን ዓይነትና ሁኔታን የሚናገር አንቀጽ ።

ፈላስፋው ጋሊኖስ እንዲህ አለ ፤ ሕልሞች እርስ በርሳቸው ከተቀላቀሉቱ ካራቱ ባሕርያት (ከነፋስ ከእሳት ከውኃ ከመሬት) ይወለዳሉ ።

ደም በሕዋሱ ውስጥ ሲጸና (ሲዘዋወር) ሰውዬው በሕልሙ ያማረ ያማረ ቀያይ ነገርንና ደስ የሚያሰኘውንዓይነት ያያል ፤ ደም ሲገርፍ ሲፈስ እሳት ሲሞቅ ፤ አገሩ ዱሩ ገደሉ በእሳት ሲቃጠል ፤ መብረቆች ሲያንጸባርቁ ፤ መብራቶች ሲብለጨለጩ ፤ ይህንና ይህን የመሳሰሉትን የደም ኀብር ዓይነቶች ሲያይ ያድራል ። (ደም እሳታዊ ጠባይና ኀብር ነው)።

ሳፍራ ፤ በሕዋሳቶቹ ውስጥ በብርታት ሲንቀሳቀስ ፤ ሰውዬው ክንፍ አውጥቶ እንደ ወፍ ሲበር ፤ ሲሮጥ ሲዞር ፤ ሲመለከስ ፤ መሬት ሲዞር ብት ይህንና ይህን የመሳሰለውን የነፋስ ዓይነት በማየት ሲባክን ያድራል። (ሳፍራ ነፋሳዊ ጠባይ ነው) ።

ባልቀም ሲጸና ወንዞችንና ባሕሮችን ባረዶንና ዝናምን ሲያይ ያድራል ፤ ከውኃ ውስጥ ገብቶ ሲዋኝ ሲራጭ ውኃን ሲጠጣ ፤ ነጫጭ ነገሮችንና እነዚህን የመሳሰሉትን የውኃ ዓይነቶች ሲያይ ያድራል (ባልቀም ማያዊ ጠባይ ነው) ።

ሳውዳ ፤ ሲጸና ወይም ሲዘዋወር ፤ መቃብሮች ሲቆፈሩ ፤ ጉድጓዶች ሲማሱ ፤ ሰውዬው ሲያርስ ሲቆፍር ሰው ሙቶ ሰዎች ሲቀብሩት ሲያለቅሱ ሲላቀሱ ፤ መሬት በጨለማ ተውጦ ጥቋቁር ዓይነቶችን እያየ በፍርሃት በረዓድ ሲናበደበድ ሲንቀጠቀጥ ያድራል ። (ሳውዳ መሬታዊ ጠባይ ወይም ኀብር ነው)።

ደም ፤ ሳፍራ ፤ ባልቀም ፤ ሳውዳ ማለት ያጹቱ ባሕርያት ስሞችና ጠባዮች ናቸው ።

ሰው ፤ በነዚህ በ፬ ጠባዮች መንቀሳቀስና መነዋወጽ ምክንያት በሕልሙ ሲፈራ ሲደነግጥ ፤ ሲንቀጠቀጥ ያድራል ። የፍርሃት ዓይነቶች ፫ ፤ ናቸው ፤ እነሱም ፍርሃት ፤ ድንጋጤ ፤ ረዓድ ይባላሉ ። (ፍርሃት የልብ ፤ ድንጋጤ የኖላ ፤ ረዓድ የጉልበት ናቸው) ።

የሕልምን ነገር ካነሣን ዘንድ ፤ የጥንቱንና የሚያርትንም ነገር ማንሣት የሚገባ ነው ።

ምኞኝ ሰው ሐሰተኛ ሕልምን በከንቱ ቀስቶ ያድርጋል ፤ ሐሰተኛው ሕልም ሰነፉን ሰው ያስደነግጠዋል ፤ ሕልምን የሚያምን ሰው ጥላን እንደሚጨብጥና ነፋስን እንደሚከተል ነው ። ሕልም ካለመሆን ወዳለመሆን ይፋለሳል ፤ በየወገን በየወገኑም የየራሱን ያሳይሃል ፤ ከላይ እንደተነገረው ማለት የእሳት ባሕርይ ሲጸና ፤ አገሩ ሁሉ ሲቃጠል እሳትን እየሚ

ርክ ስትሞቅ አንዳንድ ጊዜም የማታውቀውን ገሃነመ እሳት አየሁ እስከ ማለት አድርሶ ያቃዠሃል ።

የውኃ ባሕርይ (በልቀም) ሲጸና ወኃ ስትዋኝ ፣ እባሕር ውስጥ ስትጠልቅ ጐርፍ ወሰደኝ እስከ ማለት አድርሶ ያቃዣል ።

የነፋስ ባሕርይ (ሳፍራ) ሲጸና አሞሮች በሰማይ ሲበሩ ፣ አንተ ስትሮጥ ፣ ሰዎቹም ሲሮጡ አይሮፕላኖች በሰማይ ሲያንዣብቡ ይታዩሃል ።

የመሬት ባሕርይ (ሳውዳ) ሲጸና ጉድጓድ ሲወጥህ ፣ መቃብር ሲቆፈር ተራራው ሲናድ አገሩ ሁሉ ሲታረስ ይህን የመሳሰለውን ቅዠት ያሳይሃል ።

ስለዚህ ፣ ከእሪያ በግ እንዳይወለድ ከሐሰተኛ ሕልምም ቁምነገር አይገኝም ፣ ሕልም ፣ ጥንቆላ ሟርት ሁሉም ከንቱ ናቸው ። ለጊዜው ፤ ልብን ያስደነግጣሉ ፣ እንደምጥም ያስጨንቃሉ ፣ ይቅር ይል ዘንድ ከእግዚአብሔር የታዘዘ ካልሆነ ሕልምን ከቁም ነገር አትቍጠረው ለልብህ አታሳድረው ። ሕልም ብዙዎቹን ሰዎች አስቷልና ፣ እሱንም ተስፋ በማድረግ ጠፍተዋልና ። በእውነት ያለ ሐሰት ከታየ ዘንድ ግን ይደረግላቸዋል ።

እውነተኛ ሕልም ከሆነ ፈጥኖ ይደርሳል ፣ ከእግዚአብሔር ዘንድ ከታዘዘ አይቀርም ካልታዘዘ ግን ቢሉ ቢጨነቁ አይደረግም ። እውነተኛ ሕልም መሆኑንና አለመሆኑን በምን ይታወቃል ? ቢሉ እውነተኛ ሕልም ከሆነ መላልሶ ይታያል ፣ ለልብም ይረዳዋል ።

ይህንንስ ቢሆን ማን ያውቀዋል ? ብትል ፣ በትምህርት ምክንያት ብዙ መከራ ተቀብሎ የተማረ ፣ የተመራመረ ሰው ያውቀዋል ፣ እንደ ዳንኤል እንደ ዮሴፍ ። በጥበብ ያልተነካ ሰው ግን የሚያውቀው ነገር የለምና ፬ ባሕርዮቹ ካለመስማማታቸው የተነሣ ሲያቃዡት ያደረውን አምኖ በማይጨበጠው ሕልም ይታለላል ። ሟርትና ጥንቆላ ግን እግዚአብሔር ወደ ፊት የሚያደርገውን ነገር ሰው ወይም ዎፍ አስቀድሞ ያውቀዋል ማለት ሰዎቹንና ዎፎቹን የእግዚአብሔር አማካሪ አኳኋሪ እንደ ማድረግ ስለሚታሰብ ከፍጹም ክሕደት ወገን የሚቈጠር ነው ።

ነገር ግን የማይመጸወትበት ሀብት በከንቱ እንዲጠፋ የሚያስደርግ የሰይጣን ማታለያ ፣ የጠንቋዮቹ መባያ እንዲሆን የተፈረደ ፍርድ ይሆን ይሆናል ። (ሲራክ ፣ ፴፩ ፣ ፩ ፣ ፲ ፣ ተመልከት) ።

ጎርጎርዮስ ኃይል የአንበሳ ፣ (ሀድአት) ዝግታ የበሬ ፣ ጥበብ የአሞራ ፣ ተንኮል የሸረሪት ፣ ሥራ የንብ ፣ ድልብን ማድለብ የገብረ ጉንዳን ነው አለ ።

ሰሎሞን ፤ ገብረ ጉንዳን መሠማሪያና ግድ የሚያገዘው ጌታ ሳይኖረው ፣ በመከር ጊዜ የሚነቅዘውን እየከካ የማይነቅዘውን ከነ እሠፋ አብዝቶ ምግቡን ይሰበስባል ፣ ንብ ጸሪ ጋሪ እንደሆነች ዕወቅ ፣ የደከመችበትንም (ማር) ሕይወት ሊሆናቸው ነገሥታት መኳንንት ይመሽጹታል ። ንብ የከበረች ስትሆን በጉልበት ግን ደካማ ናት አለ ፣ (ምሳሌ ፮ ፣ ፮ ፣ ፯)

ከፈላስፎች አንዱ ሥራው መልካም ካልሆነ ጥበቡም መልካም አይደለም ብሏል ። (ጥበበኛው ሰውዬ ቅን ካልሆነ ጥበቡም ቅን ሊሆን አይችልም ማለት ነው ለክፉም ለበጐም ጥበበኛ አለና) ።

ፈላስፋው ዲዮጋንስ ፣ ከንጉሡ ይልቅ በሀብት እኔ እበልጣለሁ አለ፣ አንተ በሀብት ከንጉሡ የበለጥከው በምንድር ነው ? ቢሉት ፣ በንጉሡ ዘንድ ካለ ብዙ በኔ ዘንድ ያለ ጥቂት ይበቃልና ነው አለ ። ዲዮጋንስም ካንዲት ቀፎ መሳይ ማደሪያ (ቤት) ፤ ካንድ ውሻ ፣ ካንዲት ወኃ የሚጠጣባት ቅል ፣ ካንድ ምርጉዝ (ብትር) በስተቀር ሌላ ሀብት አልነበረውም ። ቅሊቱንም እንኳ አንድ ልጅ በእፍኙ እየቀዳ ወኃውን ሲጠጣ አይቶ ። ለካ ቅል ትርፍ ነገር ኖሯል ብሎ ጥሏት ነበር ። እንዲህ ሲሆን ከንጉሡ በሀብት እኔ እበልጣለሁ አለ ። ይህ የዲዮጋንስ አነጋገር ።

«ብዙ ያለው አላተረፈም ጥቂትም ያለው አላነሰውም ያለውን የእሪቱን ቃል የተመረከዘ ነው ፣ (ዘፀ ፣ ፲፮ ፣ ፲፰) (፪ ፣ ቆሮ ፣ ፰ ፣ ፲፭) ይህም ማለት እምላ ጎሞር ያገባ እምላ ራሱ ሆኖ ይመገበዋል ፣ እምስት ጎሞር ያገባ ፭ ራሱ ሆኖ ይመገበዋል ማለት ነው ።)

ፈላስፋው (ፊ) ፒታጎረስ ፣ ነፍስ ሥጋን ካላሸነፈቻት ፣ እንግዲህ ሥጋ ለነፍስ መቃብር ሆነች ማለት ነው ብሏል ።

«ሥጋችሁን የኃጢአት ጸብት አድርጋችሁ ነፍሳችሁን እንድትወጋ አታድርጓት ፣ እግዚአብሔርን ፣ ለማገልገል ነፍሳችሁን የጽድቅ ጸብት አድርጋችሁ ሥጋችሁን እንድትወጋት አድርጉ እንጂ» ሮሜ ፣ ፮ ፣ ፲፱)

ዳግመኛም አባትህን ስትመክረው በጥበብና አነጋገርህን በማለዘብ ይሁን ፣ ተቀይሞብህ ካንተ እንዳይርቅ ችግሩን እንዳይሸሽግብህ ተጠንቀቅበት አጣሁ ተቸገርኩ እያለ እንዳያማርርህ እንደምግብና መጠጥ ያለውን የለመደውን አታሳጣው አለ ።

«እግዚአብሔር አባትህንና እናትህን አክብር ፣ አባቱንና እናቱን ፣ የሰደበ ፈጽሞ ይሙት ብሏልና» (ዘፀ ፣ ፳ ፣ ፲፪ ። ፳፩ ፣ ፲፯ ። ማቴ ፣ ፲፭ ፣ ፬)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ደግነትህ በሰው ሁሉ ዘንድ እንዲታወቅልህ ከወደድህ ፤ ባንተው አፍ አይነገር ፤ አድርገህ አላደረግሁም በማለት ትሑት ሁን አደረግሁ እያልክ በገዛ አፍህ አትመካበት ። በጉንጉት ባንተ አፍ ከሚነገር ይልቅ ፤ በጓደኞችህ አፍ ቢነገር ይሻላል ። አድርጎ አደረግሁ ሠርቶ ሠራሁ ማለት ግን የሰነፎች ሥራ ነው ።

«ባዕድ አፍ ያድንቅህ ብዕድ ያመስግንህ (ተግሣጽ ፤ ፳፯ ፤ ፪) ጌታችንም «ይህን ሁሉ ሠርታችሁ አልሠራንም ሥራ ፈትነን በሉ» ብሏል ።

ደግሞም ጌታውን የከዳ ውሻን ያገኘህ እንደሆነ በድንጋይ መትተህ አባርረው ፤ ጌታውን እንደ ካደው አንተንም ይከዳሃልና ብሏል ።

ፈረንጆች (ውሻ ሲያብድ ጌታውን ይነክሳል) ይላሉ ። (ከዳተኛውን ሰው ነው) ።

እንዲሁም ስለ ሴት ክፋት ሲናገር ፤ ክፉ ሴት በተናዳፊ ጊንጥ ትመሰላለች አለ ። ከፈላስፎች አንዱ ያእግሌ የተባለ ጠላትህ እኮ ሞተ ፤ ቢሉት ሚስት አገባ ብትሉኝ ደስ ይለኝ ነበር እንጂ ፤ ቢሞት ምን ያደርግልኛል ? አላቸው ። እንዲህ ማለቱ ከክፉ ነዝናዛ ሴት ጋር ከመኖር ይልቅ ሙቶ ማረፉን ቢመርጥ ነው) ።

ሲራክም ከቁስል ሁሉ የልብ ቁስል ይጸናል ፤ ከክፉም ሁሉ ክፉ ሴት ትብሳለች ። እንዲሁም ከክፉ ሴት ጋር ከመኖር ከአንበሶችና ከነብሮች ጋር መኖር ይሻላል » ብሏል ፤ ፳፭ ፤ ፲፫ ፤ ፲፮ ።

ዲዮጋንስ አንዲት ሴት ጥሩ ልብሷን ተሸላልማ ተጊያጊጣ እያቷኩነ ሰነሰች ስትሄድ አይቶ ከርሱ ጋር የነበሩትን ሰዎች ከዚች ክፉ ወጥመድ ሽሹ ብሏቸዋል ።

ከፈላስፎች አንዱ ፤ አንዱን ሰው በጣም እስኪያመው ድረስ እግሩን ክፉኛ መታው ተመቺውም ሰው በመገረም እልተቆጣም ዝም አለ ። አብረውት የነበሩ ሰዎች ለምን መታኸው ? ስለምንስ እንዲህ አደረግህ ? ቢሉት ፤ ደንጊያው እስናክሎ ከሚጥለውና ዕንቅፋት ሆኖ ከሚያቆስለው በደንጊያው ፈንታ እኔ ብመታው ይሻለዋል ብዬ ነው አላቸው ።

ቀጥሎ ከወደቁ በኋላ ከመጠበብ ሳይወድቁ መጠንቀቅ ይሻላልና ፤ ወደፊት ከመሰናከል ይድናል ብዩ ነው ፤ ምክንያቱም እግር ለመውጣትና ለመግባት ጊዜን ካላወቀ ፤ ወጥመዱ ፤ ዕንቅፋቱ ብዙ ስለሆኑ ነው አላቸው (ሰርቆ ከማሰብ እጅን መሰብሰብ) እንዲሉ ።

ሰዎች እርስ በርሳቸው በመሞት ዕረፍት ይገኝ ይሆን ? ተባባሉና አንድ ፈላስፋ አዎን በመሞት ዕረፍት ይገኛል አላቸው ። እንዴት ? ቢሉት ።

ሀ/ ሰው እርጅና ሲጸናበት ሞት ቢወስደው ዕረፍቱ ነው ።
ለ/ ብዙ ጊዜ ደዌ ጸንቶበት የኖረ ሰው ቢሞት ዕረፍቱ ነው ።

«ከማያልፍ ችጋር ሞት ይሻላል ፤ በጽኑ ሕመም ሲሰቃዩም ከመኖር መሞት ይበልጣል» (ሲራ ፤ ፴ ፤ ፲፯)

ሐ/ ኃጢአትን ከመሥራት በንስሐ የማይመለስ ሰው እንዲሁም ነፍስን የመግደል ልማድ ያለው ፤ ልማዱ ከሆነው ነፍስ ከመግደል የማይመለስ ሰው ቢሞቱ ዕረፍታቸው ነው ። እንደነዚህ ለመሳሰሉ ሰዎች በሕይወት ከመኖር ሞት ይሻላቸዋል ።

«የዕድሜያቸው ርዝማኔ በኃጢአት ላይ ኃጢአት በፍዳ ላይ ፍዳን ለመጨመር ካልሆነ አይረባቸውም አይጠቅማቸውምና (መክ ፤ ፮ ፤ ፩)

ፈላስፋ ፤ ብዙ ፤ ድልብን ከማድለብ ይልቅ ወንድምነት ይበልጣል አለ ።

«ብዙ ገንዘብ ያለው ይደፈራል ፤ ብዙ ወንድም ያለው ይታፈራልም»

ዳግመኛም በሰው ሁሉ ላይ ፍቅርን የዘራ ሰው ፤ በሕይወቱ ሳለ ተወዳጅነቱና ተድላ ደስታው የበዛ ይሆናል ። ከሞተም በኋላ ለልጁ የፈዳትነትና የሚያስደስት የአዝመራን ድልብ ያወረሰ ነው አለ ።

አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ብዙ ሀብት ፤ ለማያውቅበት ሰው በሞቱ ሰዎች መቃብር ላይ እንዳኖሩት መብል ነው ፤ በሞቱት ሰዎች መቃብር ላይ ያስቀመጡትን ማእድ ይመስላል አለ ።

እንዲሁም ፤ ምሥጢርን መያዝ አይችልምና ከሰነፍ ሰው ጋር አትምከር ብልህ ሰው እንጂ ከብልህ ሰው በስተቀር ምሥጢርን መሰወር የሚቻለው የለምና አለ ።

ፈላስፋ ዐዋቂ ሲሆን ፤ ራሱን አላዋቂ የሚያስመስል ሰው ዐዋቂ ነው ፤ ዐዋቂ ሳይሆን አውቃለሁ ባይ ግን ሰነፍ (ዐላዋቂ) ነው አለ ።

«ሳይማር በቃል ተምሬአለሁ የሚል ሰውን ብታይ ከእንደዚህ ያለ ሰው ገና እማራለሁ ለሚል ላልተማረ ሰው ተስፋ እንዳለው ዕወቅ» ተግሣጽ ፳ ፤ ፳)

ፈላስፋ ፤ ሰው ከሰው ጥል ሊድን የሚችል፤ ክፉውንም በጐውንም ነገር ሁሉ ሳይገልጥ ዝም ያለ እንደሆነ ነው አለ ። ምን ማለትህ ነው ? ቢሉት፤ በጐውን ነገ ቢገልጥ ክፉዎቹ ስለሚጠሉት ክፉውንም ነገር ቢገልጥ ደጎቹ ስለ ሚጠሉት ነው አላቸው ።

«እመ ተናገርኩ ጽድቀ ሰብአ ዛቲ ዓለም ይጸልዑኒ»
«ወከመ ኢይንብብ ሐሰተ ሆኑኒ ዚአከ ያፈርሃኒ»

«ወእምዝ፡ሉስ እርምም ይኄይስ ወይሜኒ»
«እውነትን እንዳልናገር የዚህ ዓለም ሰዎች ይጠሉኛል »
«ሐሰትንም እንዳልናገር ፍርድህ ያስፈራኛል»
«ከሁሉ ግን ዝም ማለት ይሻለኛል ።

ፈላስፋው ዲዮጋንስ ፡ አንዲት የጨዘጠዘች አሮጊት ሴት አይቶ በሕይወት ካሉቱ ሰዎች ጋር አለሁ አለሁ የምትዪ ከሆነ ራስሽን አታላይነሽ ፡ ቍጥርሽ ከሞቱት ሰዎች ጋር መሆኑን ካመንሽ ግን ፡ ገና ሳትሞች ይህን ጊዜ በጐ ሥራን ለመሥራት መፋጠን አለብሽ አላት ።

እንዲሁም አንዲት ሴት ባርያ መጽሐፍን ስትማር አይቶ እረግ ! ! ጦሯን መርዝ ይቀባታል ! ! በማለት በሚያስተምራት ጌታዋ ተገረመበት ።

ዳግመኛም አንድ መልከ - መልካም ቆንጆ ጐበዝ በሥነ ሥርዓት ሲመላለስ አየውና እንዲህ አለው ። ተሠርተህ ተቀጥተህ ያደግህ ጐበዝ ሆይ፥ አንተስ በጐ ፡ በዓለም የመኖርን ሀብት አከማችተሃል ሲል አመሰገነው አሞጋገሰው ።

ምን ጊዜ መብላት እንደሚያሻ ቢጠይቁት ፡ «ያገኘ ሲርበውና መብላት ሲያምረው ይብላ» ብሏቸዋል ።

«የመብል ጊዜው መራብ ነው ፡ የመጠጣትም ጊዜው መጠማት ነው ማለቱ ነው»

ኃዘን ትካዜ የሌለበት ተድላ ደስታን ለማግኘት ምን ከማድረግ ሊጠበቁ ይገባል ? ቢሉት ፡ ከወንድም ቅንዓትና ከጠላት ሽንገላ (አታላይነት) መጠንቀቅ መጠበቅ ይገባል አላቸው ።

ምዕራፍ ፩ ።

ከፈላስፎች አንዱ ንጉሥ አይወድህም ቢሉት ፡ አዎን ፡ ንጉሥ የሚበልጠውን አይወድምና ነው አላቸው ። (ካላዋቂ ንጉሥ ዓዋቂ ፈላስፋ ይበልጣል ሲላቸው ነው) ።

ፈላስፋው ሶቅራጥስ ቁጣ የሚያሸንፍህ የሆነ እንደሆነ ቅን ሐሳብህን ለውጠ የራሱ ተከታይና ተገዥ ትሆን ዘንድ ማርከሃልና ራስህን ከሰው ወገን አትቍጠረው (ሰው ነኝ አትበል) አለ ።

ዳግመኛ ሰው በራሱ ላይ ያለውን ነውርንና ኃጢአትን ሳያርም ሌላውን ልምከር ላስተምር ቢል አይሆንለትም አለ ።

«የዕውራን መሪያቸው ፡ በጨለማ ለሚኖሩ ብርሃናቸው ፡ ሰነፎችን የምታለብማቸው የሕፃናት መምህራቸው ፡ በዚያውም ላይ ጻድቅን የምትመስል ከሆነ ፡ ለሌላ የምታስተምረውን ራስህን እንደምን አታስተምርም» ? (ሮሜ ፡ ፪ ፡ ፲፱-፳፩)

ከፈላስፎች አንዱ፥ ክንፍ ካላቸው ከበራሪ ወፃኖች ለሥራ የሚተጋና ሥራን የሚያበዛ ማን ነው? ቢሉት ንብና ሸረሪት ናቸው አለ ። ነገር ግን ፡ ጥቅም ያለውን ሥራ የሚሠራ ንብ ነው ፡ ጥቅም የሌለውን ሥራ የሚሠራ ሸረሪት ነው አላቸው (ምሳ ፡ ፭ ፡ ፰) ።

ሰው የወደደውንና የተመኘውን ቢያገኝ መልካም ነውን ? ቢሉት መልካምስ መልካም ነበር ፡ ነገር ግን የሚወደውና የሚመኘው የሚገባና የሚያስፈልግ መሆን አለበት አላቸው ። (ሮሜ ፡ ፲፪ ፡ ፪ ፫) ።

ከነገሥታቱ ወገን የሚያከብር ማን ነው ? ቢሉት ሐሳቡን የቃኘና ምኞቱ ያላሸነፈው ከነገሥታቱ ሁሉ ይከብራል አላቸው ።

እስክንድር ፡ እድናለሁ የማለት ተስፋ አጥቶበት ከነበረ በሽታው ድኖ በተነሣ ጊዜ ፡ አዝማሪው ሮፎስን ፡ ስለዚህ ወደፊት ምን ታወራለህ ? ቢለው ፡ ሮፎስ ፡ ተግሣጽንና ጥበብን ገንዘብ ስላደረጉ ነው (የዳኑ) እላለሁ አለው ። (ንጉሡን በአንቀጻ ሲናገረው ነው) ።

ፈላስፋው ድምቅራስ ክቡር ሲሆን ራሱን ትሑት የሚያደርግ ሰው ደግ ነው አለ ። ደግሞም ጤናማ ሥጋ ከፋዎቹንም ደጋጎቹንም ሁሉ ትሰበሰባለች (ትወዳለች) ጤናማ ነፍስ ግን ፡ ደጋጎችን ብቻ ትሰበስባለች (ትወዳለች) አለ ።

ፈላስፋ እንዲህ ብሎ ይመክራል ፡ ደጋጎችን ሰዎች የሚያዋርድ ሰው ሃይማኖቱን አጠፋ ፡ በንጉሥ ላይ የሚሳለቅና የሚዘብትም ራሱን ይጐዳል ። ዳግመኛም ፡ ዐዋቂዎችና ጥበበኞች በዓለም ላይ ለሚኖሩ ሰዎች ሁሉ ከዋክብቶቻቸው ናቸው አለ ።

የዓለም ብርሃን እናንተ ናችሁ ብሏቸዋልና ማቴ ፭፥፲፬ ።

እንዲሁም ከፈላስፎች አንዱ ሰዎች ከሁሉ ይልቅ ዕውቀትንና ጥበብን ለምን አይሰበስቡ (ለምን አይዙ) ? ዕውቀትና ጥበብ በማናቸውም ጊዜ ጠቃሚዎች ናቸውና አለ ።

(የዚህ ዓለም ሀብትና ሹመት ሁሉ ይከዳል ፡ ጥበብና ዕውቀት ግን በሞት ጊዜ ካልሆነ አይከዱምና) ።

አስተማሪ ሊያደርጋቸው የሚገቡ ፩ ነገሮች አሉ ፣ እንዲሁም ተማሪው ሊያደርጋቸው የሚገቡ አሉ ፣ ሥራ ሁሉ አለ በነዚያ አይፈጸ ምምና ፣ እነሱም ለአስተማሪው የሚገቡ ትዕግሥት ፣ ልዝብ አነጋገር ፣ የተማረውን ትምህርት ሁሉ በትጋት ማስተማር ናቸው ። ለተማሪውም የሚገቡ ንቁ ፣ ትጉ ፣ አስተዋይ ፣ አጥኒ መሆን ናቸው አለ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ብልህ አስተዋይ ሰው ለዘመኑ የሚስማማ ውን ነገር ያውቃል ፣ ስለራሱም ያስተውላል ፣ አንደበቱን ከፉ ከመ ናገር ይጠብቃል ። የዕውቀት ሥሯ መሠረቷ ፣ ሃይማኖት ፣ እግዚአብሔ ርን መፍራት ፣ ለሰው ሁሉ ባሕርዩ መልካም መሆንና ከወንድም ከጓ ደኛም ጋር መፋቀር ነው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ብልህ አስተዋይ የሆነ ሰው ፣ ዋሾ ሰው ወደ ደኝ ብሎ ደስ አይለውም ፣ ምንም ቢቀባጥርለት በነገሩ አይሳብለትም የተናገረ ቢናገር ነገሩን አያጸድቅለትም ፣ በሱ ዘንድ ከመ ወኢምንት ነው ፣ ይልቁንም ብልሁ ፈላስፋ ፣ ፍጹም ሃይማኖት ያላቸው የዐዋቂዎ ችን ነገር ካልሆነ ፣ የማንንም ነገር መቀበል የለበትም (አይስማም) ።

ጓደኛውን አስነውሮ ራሱን የሚያመሰግን ሰው ሰነፍ ነው ፣ ሰነፍ ይባላል (፪ ፥ ቆሮ ፥ ፲ ፥ ፲፰) ።

እንዲሁም ፣ ከመውደቅ በኋላ የሚጠበብ ዐዋቂ (ጥበበኛ) አይደ ለም ፣ ዐዋቂስ ከመውደቁ አስቀድሞ የሚጠነቀቅ ነው አለ ።

የሰነፍ ሰው ልብ ሲነቅሉት እንደ ማያዳግት በጣም ሥር እንዳል ሰደደ የዛፍ ሥር ነው ።

ለሰው ሲቻለው ይቅርታን ከማድረግ የበለጠ ደግነት አይገኝለትም ዳግመኛም ሳይለምኑ የለማኙን ችግር ዐውቆ መስጠት ከስጦታ ሁሉ የበለጠ ነው ። እነዚህ ሁለቱ ነገሮች (ሲቻል ይቅር ማለትና ሳይለመኑ ዐውቆ መስጠት) እርስ በርሳቸው ያመዝናሉ ። ማስተዋል ፣ ታማኝነት፣ መልካም ጠባይና ዕውቀት የሌለው ሰው ልብ ከሌላቸው እንስሶች የባሰ ወይም ያነሰ ነው (መዝ ፥ ፵፰ ፥ ፲፪) ።

ባልንጀራው የሚታረድበትን ካራ የሚስል ሰው ፣ ራሱ ይታረድበ ታል ። ለወንድሙ ጉድጓድ የሚቆፍርም ራሱ ይወድቅበታል ። (መክ ብብ ፥ ፲ ፥ ፰) ፥ (መዝ ፥ ፯) ።

ጠባዩ የከፋ ጠላቶች ይበዙበታል፥ ጠባዩን ያሳመረ ኑሮውን አሳመረ ሳይሰራ በምኞት የሚኖር ሰው ፣ ምኞቱን ትቶ ካልሠራ መላ ዕድ

ሜውን ሲያዝን ሲተክዝ ይኖራል ። ምኞት የኃዘንናየትካዜ እናት(ምንጭ ስለሆነች ዘውትር ኃዘንንና ትካዜን ትወልዳለች ።

በምኞት የከበረ ፣ በአንት የሰከረ የለምና (ሲራክ ፳፭ ፣ ፳፰ - ፶፫ ። ፩ ፣ ምሳሌ ፲ ፣ ፱)

ሳቅ የሚያበዛ ሰው ክብሩ ይቀንስበታል ፣ አልፎ አልፎ ወዳጆችን የሚያበዛን ሰው ይንቁታል ።

ፈረንጆች (የሰው ሁሉ ወዳጅ ያንድ ሰው ወዳጅ እንኳ አይሆንም) ይላሉ ሲራክም ፣ በነጋ ቍጥር ወዳጅን አትለዋውጥ ብሏል (፯ ፥ ፲፰ - ፲፱) ።

መታገሥን ልማድ ያደረገ ሰው በሰው ከመጠላትና እሱ ሌላውን ከመጥላት ይድናል (ማቴ ፥ ፳፬ ፥ ፲፫) የልቡን ምስጢር በማያወጣ ሰው ከፉ ነገር አይደርስበትም ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ፥ የዓለም ፍቅሯና አምሮቷ ፣ በወዲያኛው ዓለም ክብር የምታገኝበትን የጽድቅ ሥራ እንዳትሠራ እያገባርህ (እያስገድ ድህ) ፣ ለኃላፊው ዓለም ከምትተጋ ይልቅ ለማያልፈው ዓለም ብትተጋ ይሻልሃልና ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ ሴት ልጅህን ለአዋቂ ሰው ካልሆነ ላላዋቂ ሰው አታጋባት ። ምክንያቱም ዐዋቂ ከሆነ ባያከብራትም እንኳ አይበድላትም ፣ አይገፋትምና ፣ (ሲራክ ፥ ፯ ፥ ፳፭) ። ዳግመኛም ፣ የዕው ቀት ፍሬዋ (ቁምነገሯ) ከኃጢአት መራቅ ነው አለ ።

አንድ ሰው ፣ አንዱን ፈላስፋ ፣ ፈላስፎች ድሆች የሚሆኑት ስለም ነው? ቢለው ፣ ፍልስፍናቸው በዚህ ዓለም በሚገኘው ሀብትና በከንቱ ውዳሴ እጅግ አክብራቸዋለችና ስለዚህ ነው አለው ። (ሁለት የወደደ አንዱን ሳያገኝ ሄደ እንዲሉ ፣ (ያዕቆብ ፥ ፩ ፥ ፰) ።

ደግሞም ከፈላስፎች ጋር መኖር የነፍስን ጨለማ ያበራል ፣ (ድን ቁርናን ያርቃል) ከሰነፎች ጋር መኖር ግን የነፍስንና የልቡናን ዕውቀት ያደነቁራል ፣ (ድንቁርናን ያመጣል) አለ ።

ሀብትን ለብዙ ጊዜ እንዲኖር የሚያደርገው ፣ በቃኝ ተመስገን ማለትና አለማጉረምረም ነው ። ቶሎ እንዲያልፍ የሚያደርገውም በቃኝ ብሎ አለማመስገንና አይበቃኝም ብሎ ማጉረምረም ነው አለ ።

በጎውን ወሬ እመነው፥ በጎውንም ነገር አስተውለው (መርምረው ወሬን ስማ መላን ጨምር እንደ ማለት ነው) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ፈቲው (መሻት) ወደ ጥፋት የሚመራ ጉዳና ነው ፣ እንስሶችምኮ ፣ በወጥመድ ተይዘው በሰዎች እጅ የሚወድቁት

በመሻታቸው ነው ። እንደዚሁም ሁሉ፥ ሰዎች ፤ በኃጢአት ወጥመድ ተይዘው በአጋንንት እጅ ይወድቃሉ ። መጠጥን የሚያፈቅር ሰው ግን በግናቸውም እጅ ይወድቃል ።

ሰው ሁሉ ፥ ልብ ብሎ እንዲሰማህ እንደበትህን እውነት መናገር አስለምዳት፥በሁሉም ዘንድ እንድትወደድ ነፍስህን ሰውን ማክበር አስለምዳት፥ እንዲሁም አንተ በሰውም በእግዚአብሔርም ዘንድ እንድትወደድ ነፍስህን ፍቅርንና ትሕትናን በማስገደድ አስተምራት ፥ከእግዚአብሔር ዘንድ ለሚገኘው ይቅርታ ዝግጁ ሆነህ ትገኝ ዘንድ ስጭ መጽዋች ሁን ።

ደግሞም እንዲህ አለ ፥ ወንድሞችህንና ጐረቤቶችህን አክብራቸው ሲቻልህም ካንተ የሚያስፈልጋቸውን ጉዳይ ፈጽምላቸው (አድርግላቸው) ብርቱ ፈተና አግኝቶህ በጠራሃቸው ጊዜ አንተን ለመርዳት ፈጥነው ይደርሱልህ ዘንድ ።

«ጊዜ አግኝቶ ሳለ አለሁልህ ፥ ማለትን ፥ ለማያውቅ ጊዜው ሲያልፍበት አለሁልህ የሚለው አይገኝም» ይባላል ።

ቍጥርህ ከደጋግ ሰዎች ጋር ይሆን ዘንድ ደጋጉን ሰዎች ተከተላቸው አብነት አድርጋቸው ። የኃጢአታቸው ተባባሪ እንዳትሆን ኃጢአተኞችን ሰዎች አትከተላቸው (አብነት አታድርጋቸው) ።

(ከደግ ሰው ጋር ደግ ትሆናለህ) ከጠማማም ሰው ጋር ጠማማ ትሆናለህና (መዝ ፲፯) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፥ መልካም ጠባይ የራቀውን ስቦ ለማቅረብ በሚያገለግል ጠንካራ ገመድና ሩቅ ያለውን ለመምታት በሚወነጭፉት በድል ነጎድ ይመስላል ። መልካም ጠባይ ከሌለ ፥ ንጉሥም ሆነ ተርታው ሰው ሁሉ ማንኛውንም ሥራ ሊሠራ አይችልምና ።

ለነፍሱ ቢል ልዩ ልዩ ፈተናንና ድካምን የሚታገስ ሰው ገነትን ይዋጃታል ።

(የእግዚአብሔርን መንግሥት በብዙ ጻር ጋር እንገባባት ዘንድ አለን (ግብ ሐዋ ፲፬ ፥ ፳፪ ።

ፈላስፋ ፥ እንዲህ አለ ፥ ፬ ነገሮችን በመፈጸም ፥ ራሴን በራሴ መከርኩ አስተማርኩ እንጂ ማንም ማን አልመከረኝም አላስተማረኝም ። በክብር ከኔ የሚበልጠውን ሰው መጠኑንና ችሎታውን አላወቅሁም ፥ ከኔ ዝቅ ባለውም ላይ ራሴን ከፍ ከፍ አደረግሁ ፥ እተካከልሀለሁ ፥ በሚለኝም ሰው ላይ ኮራሁበት ፥ ተሳዳቢውን ታገሥኩት ፥ ነገር ግን አላስተማርኩም ።

ዑቅራጥስ ፥ የሞት ዓይነት ሁለት ወገን ነው ፥ እሱም አንዱ ባሕርያዊ ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ በፈቃድ የሚሞቱት ሞት ነው ። ሁኖም ፥ ሕይወቱን በገዛ እጁ ለሚያሳልፍ ሰው በፈቃድ የሞተውን ሞት ለርሱ ደምበኛው የባሕርይ ሞት ይሆንለታል አለ ።

አንድ ፈላስፋ ፥ ደቀ መዛሙርቱ ፥ መምህር ሆይ ፥ ከቶ የኃዘን ምልክት የማናይብህ ስለምን ነው ፥ ቢሉት እዎን ፥ ብዙ ገንዘብ የለኝም ፥ ብዙ ገንዘብ ቢኖረኝ ኖሮ ግን የኃዘን ምልክት ልታዩብኝ ትችሉ ነበር አላቸው ቀጥሎም እኔ እንዳያሳዝነኝ ብዬ ልደርስበት የማይቻለኝን ነገር ምንም አልፈልግም ። ስለዚህ እናንተም ኃዘናችሁ እንዲቀነስ ፥ ሐሳባችሁ እንዲቀለስ ብዙ ገንዘብ አታድልቡ ፥ ብዙ ገንዘብ መሰብሰብ የኃዘን ምንጭ የሐሳብ መደብር ነውና እያለ ይመክራቸው ነበር ። እንዲሁም ነፍሱ ልትድንለት የወደደ ይግደላት ይል ነበር ።

ነፍሱን ያገኛት ይጣላት ፥ ነፍሱንም ስለኔ የጣላት ያገኛታል (ማቴ ፥ ፲ ፥ ፴፱

ዳግመኛም እንዲህ አለ ፥ ብዙ ጥቅም ታገኝ ዘንድ ማለት አሳዳጊህ ይባረክ ትባል ዘንድ ፥ ልጅህን ገና በልጅነቱ ሳለ በመሥራትና በመቅጣት ርዳው ።

ልጀቹን የሚወድ ሰው መቆጣትንና መቅጣትን ቸል አይልም ፥ በልጁ መሠልጠን ኋላ ደስ ይለው ዘንድ (ሲራክ ፥ ፴፩ ፥ ፲፫) ።

እንዲሁም ነገርን ከሚያላምጥ ከጨቅጫቃ ሰው ጋር አትጫወት ። ከዐዋቂ ጥበበኛ ጋር በነገር አትመላለስ ፥ ንጉሥን አትበድል ፥ አትቃወም አባትህን እንደ ጓደኛህ አትቍጠረው (አትቀናጣው) አለ ።

ፈላስፋ ፥ እንዲህ አለ ልመናን አታብዛ ፥ ልመና ማብዛት ሕይወትን ይጎዳል ፥ ክብርን ያዋርዳልና ።

ልጁ ሆይ ፥ በሕየንነትህ ሳለህ ልመናን አትውደድ ፥ በሕየንነትስ ፥ ለምኖ ከመብላት ሞት ይሻላል (ሲራክ ፬ ፥ ፳፰) ።

ፍጹማን የሚባሉ ፍጹም የሚያሰኙ ፬ ነገሮች ናቸው ፥ እነርሱም ፥ ማስተዋል ፥ መስጠት ፥ መልካም ጠባይ ፤ ምኞትንና ፍላጎትን ማሸነፍ ናቸው ።

ፈላስፋ እንዲህ ይላል የዚህ ዓለም ሀብት ተዘዋዋሪ ናትና ካንተው ወደሌላ ሳትዛወር አስቀድመህ እግዚአብሔርን እያመሰገንህ ተደሰትባት ።

የማርን ጣዕም እንደሚለውጠው ሁሉ ፣ መጥፎ ሥራም በጎውን ሥራ ይለውጠዋልና ። (፩ ፣ ቆሮ ፣ ፲፭ ፣ ፴፫) ።

«የሞተ ውሻ ዝንብ የተቀመመውን ሽቱ ጣዕም ያጠፋል» (መክ ፣ ፲ ፣ ፩)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ከገንዘብ ይልቅ ዕውቀት ትመረጣለች ፣ ዓለም ጸንታና ተጠብቃ የምትኖረው በዕውቀት ነውና ። እንዲህ ነውና ፣ እንዴህ ከሆነ ፣ አንተም ከገንዘብ ዕውቀትን ብትመርጥ ይሻልሃል ።

«ላለማወቅ ከተገኘ ከብዙ ክብር ይልቅ ትንሽ ጥበብ ትከብራለች ፣ ታስከብራለችም» (መክ ፣ ፲ ፣ ፩ ፣ ፬) ።

እግዚአብሔር የሰጠውን ዕድል አመስግኖ (ይበቃኛል ብሎ) የሚኖረውን ሰው የሌሎቹ ሀብት አያስቀናውም ፣ አያስጎመጀውም ።

«ሰርቀው ቀምተው ፣ ቀጥፈው ቀጣጥፈው በሚኖሩ በክፉ ሰዎች ሀብት አትቅና ፣ እነሆ እንደሣር ፣ እንደ ጐመንቅጠል ፈጥነው ይደርቃሉና ፣ ማለት ከሃብታቸው ይለያሉና» (መዝ ፣ ፴ ፣ ፮)

በባልንጀራው ላይ የሾጎጠ ሰይፉን የሚመዝ ሰው ፣ ራሱ ይገደል በታል ። ለባልንጀራው ጉድጓድ የሚቆፍርም በቆፈረው ጉድጓድ ይወድቃል ። (ተግሣጽ ፣ ፱ ፣ ፳፯) ።

ከጠዋቂዎች ጋር መኖር ያስከብራል ፣ ካጥዋቂዎች ጋር መኖር ግን ያዋርዳል ። ትሕትና በዕውቀት ላይ ዕውቀትን ፣ በክብር ላይ ክብርን ትጨምራለች ።

ራሱን ከፍ ከፍ ያደረገ ይዋረዳል ራሱን ዝቅ ዝቅ ያደረገ ይከብራልና» ማቴ/፳፫ ፣ ፲፪ ።

ሕሊናህ ። ወደ ኃጢአት ሲያዘነብልብህ ሳትዘገይ ፈጥነህ ወደ ጽድቅ መመለስ አያሳፍርህ ። በኃጢአት ከመኖር ወደ ጽድቅ መመለስ ፤ (ንስሓ መግባት) ይሻላልና ።

ምኞቱን የሚያሸንፍ ፣ ሐሳቡን የሚያጥፍ ሰው ብልህ ዐዋቂ ነው ፣ ፍጹምም ነው ።

ም ዕ ራ ፍ ፱

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ የንጉሥ ባለሟል ብትሆን ፣ በሹመት ላይ ሹመትን ፣ በክብር ላይ ክብርን ይጨምረኛል ብለህ ፣ የሰውን ሐሜት አትጣምጣበት ፣ እገሌ እንዲህ አለህ ፣ እገሌ እንደዚህ ያስባል አያልክ

በመትጋትና በመቸኮል ሀብት ሹመት አገኛለሁ የሚል ሰው አያገኝም ። ያችው የፈለጋት ሀብትና ሹመት ከሱ ሸሽታ ወደ ፈጣሪዋ ወደ እግዚአብሔር ትመለሳለች ። እሱም ለወደደው አሳልፎ ይሰጣታል ።

«ለሀብት መትጋት ሰውነት ያከሳል ፤
ገንዘብን ማሰብ ዕንቅልፍ ይነሳል» (ሲራክ ፴፩፥፩) ።

ሀብትና ሹመት የሚፈልጋቸውን ይሸሹታል ፣ ከርሳቸው የሚሸሹትን ይፈልጉታል» (ማር ፣ ይስ ፣ ድርሳን ፣ ፲፩) ።

በሀብቱ ተደስቶ ፣ ሌላውን ከማያስደስትና ገንዘቡን በነፍስና በሥጋ ከሚጠቅመው ነገር ከማያውል ከንፉግ ባለጸጋ ይልቅ ድኀ ይሻላል ።

«ያገኘውን ከማይበላ) ከሀብታም በሽተኛ ጤናማ ደኻ ይሻላል» (ሲራክ ፣ ፴ ፣ ፲፬)

አንተ ፣ ካንተ ለሚሹና ለሚለምኑህ ሰዎች ፍላጎታቸውን ካልሰጠሀቸው ፣ ላንተም እግዚአብሔር የለመንከው ፍላጎትህን አይሰጥህም ፣ (ቢሰጥህም ካልሰጠህበት መልሶ ይነሣሃል ።)

ከዚያ ሁሉ ሀብቱ ለገዛ ሰውነቱ ፍላጎቷን የሚነሳትና የሚነፍጋት ሰው ፣ ገንዘቡን ለሌላ ያከማቻል ። (ነገ ሞሎት ሲሄድ ተጠቃሚው ሌላ ነውና) ሉቃስ ፲፪ ፣ ፲፮ ፣ ፳፫ ተመልከት ።

«ገንዘባቸውን ያከማቻሉ ፣ ነገር ግን ለማን እንደሚያከማቹት አያውቁም» መዝ ፣ ፴፰» እግዚአብሔርን የዘነጉ ሰዎች ሀብት ለጻድቃን ይደልባል» (ምሳሌ ፣ ፲፫ ፣ ፳፫

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ በዓመፅ ያልተገኘ ገንዘብ ምንኛ መልካም ነው ! ! ራሱን ለመጥቀም ብቻ የሚኀኝ ሰው ግን ምንኛ ክፉ ነው ። እንደዚህ ያለው ሰው በእውነትም ደኀና ችጋረኛ ነው ።

ስነፍ ልጅ ፣ ወልደው አሳድገው ከዚህ ያደረሱትን እናት አባቱን አያስመሰግናቸውም ። አይረዳቸውም ፣ አያከብራቸውም ። ብልህ ልጅ ግን እናት አባቱን ያስመሰግናቸዋል ፣ ይረዳቸዋል ፣ ያከብራቸዋል ።

የናት ያባቱን ቁጣ የሚታገሥ ልጅ ፣ ዕድሜው ይረዝማል ፣ ሀብቱ ይበዛል ፣ ሃይማኖቱ በእግዚአብሔር ዘንድ ያማረ የተወደደ ይሆናል ፤ ሥራው ሁሉ ይከናወንለታል ፣ ነገሩ ይቃናለታል ፣ ለናት ላባት እጁ በጂ ብሎ መታዘዝና የፈለጉትን ሰጥቶ ማስደሰት ምንኛ መልካም ነው ! !

«አባቱን የሚያከብር «የሚረዳ» በልጆቹ ይደሰታል ፣ በጸለየም ጊዜ ፈጣሪው ይሰማዋል አባቱን የሚያከብር ዘመኑ ይረዝምለታል ። እናት አባትህን አክብር ፣ «እርዳ» ያለ እግዚአብሔርንም የሚሰማው እናቱን ያሳርፋታል ፣ ለወለደው ለባቱም እንደባሪያ ይገዛል ፣ (ሲራክ ፣ ፫ ፣ ፭ - ፯)

ወንድምነት ፤ በሞት ይሁን በሕይወት ፤ በደስታ ይሁን በኃዘን በጣም መልካም ነው ። (ወንድማማቾች አብረው ቢኖሩ እነሆ መልካም ነው ፤ እነሆም ያማረ ነው ። (መዝ ፤ ፻፴፪) ።

ምዕራፍ ፲፩ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ሚስትህን ከአካላትህ እንደ አንዱ አድርገህ እያት ፤ ባልና ሚስት አንድ አካል ፤ አንድ አምሳል ናቸውና ።

«ስለዚህ ፤ ሰው እናት አባቱን ትቶ ሚስቱን ተከትሎ ይሄዳል ፤ አንድ አካል ይሆናሉ ፤ እንግዲያስ ፤ ሁለት አይባሉም አንድ አካል ናቸው እንጂ ፤ እግዚአብሔር አንድ ያደረገውን ሰው አይለየው» (ማቴ ፤ ፲፱ ፤ ፭ - ፮)

ሚስቱን የሚያከብር ሰው እንደ መላእክት ነው ፤ እሷም እግዚአብሔርን እንደምትፈራው ትፍራው ታክብረው ፤ ልብሷን ምግቧን የሚያሰናዳላት መከበሪያዋ ጌታዋ ነውና ።

«ለቤት ገዥዋ ጌታዋ ባሏ እንደሆነ ልታውቁ እወዳለሁ ፤ ሴትም ለባሏ ወርቁ ዕንቁ ናትና ያከብራት ዘንድ ያዋርዳት» (፩ ፤ ቆሮ ፤ ፲፩ ፤ ፫ ፤ ፯)

የቤቶችስ በደላቸውና ክፋታቸው ፤ ስለ ሴሰኝነት (ዝሙት) ሲሉ ልጅ መውለድን የሚጠሉ ፤ ቢወልዱም የወለዱትን ልጅ የማይወዱ መሆን ነው ።

ሴሰኝነትን የምትወድ ሴት የታመነች መሆን የለባትም ። ብትወልድልህም እንኳ ክፉ ልጆችን ትወልድልሃለች ። ምናልባትም ልጆችህ (ዘርህ) ያልሆኑትን ልጆች ትወልድልሃለች ። አንተ ግን ምውቶችን እንደወለድኽ ያህል ቍጠራቸው ።

«ክፉ ሴት ፤ ባሏን ትታ ከውሽማዋ የባሏን ገንዘብ የሚወርስ ልጅን ትወልዳለች ። ይህች ሴት ሁለት ኃጢአት ሠርታለች ፤ አንዱ እግዚአብሔርን መካድ ፤ ሁለተኛው ባሏን መበደል ፤ ሦስተኛው በዝሙት ልጅ መውለድ ነው» (ሲራክ ፤ ፳፫ ፤ ፳፬)

ያልተፈተነ መጥፎ ጠባይ ያለው ዕውቀት አይከብርም (ልፉሱ)፤ አያከብርም (ባለቤቱን) ፤ (ሰውየው ደግ ካልሆነ ዕውቀቱም ደግ አይሆንምና) የደረሰበትን ችግርና ፈተናን ታግሦ ያላሳለፈ ሰው ብልህ ዐዋቂ ሃይማኖተኛ ሊባል አይቻልም ።

«ወርቅን በእሳት ይፈትኑታል ፤ ደጉንም ሰው በመከራ ይፈትኑታልና» (ሲራክ ፪ ፤ ፭)

ሌላው ከሚመክርህና ከሚገሥጽህ በፊት አንተው ራስህን ምክር አስተምር ። ለሌላው አስተማሪና መካሪ መሆንን ከወደድኽ ግን ፤ ሥራህ

ግልጥ ፤ ሃይማኖትህ ፍጹምና ብሩህ ይሆን ዘንድ የምታስተምረው ትምህርትና የምትመክረው ምክር ቅንነት ያለው ይሁን ። (፩ ፤ ቆሮ ፤ ፱ ፤ ፳፯)

ራሱ የማይወደውን ለሌላው የሚያስተምር ሰው ፤ በጣም ክፉ ሰው ነው ፤ የተናቀና የተዋረደም ነው ፤ የእንደዚህ ያለ ሰው ምክርና ትምህርት ሊቀበሉት አይገባም ።

«እንደሥራቸው አትሥሩ ፤ ለሌላ የሚያስተምሩትን እነሱ አይሠሩትምና ፤ ብርቱ ሸክም አስረው በሰው ትከሻ ይጭኑታል ፤ እነሱ ግን ፤ በጣታቸው ሊነኩት እንኳ አይፈልጉትም» (ማቴ ፤ ፳፫ ፤ ፫ - ፬)

የትሩፋትን ሥራ ለመሥራት ዝግጁ ሆኖ የሚኖር ሰው ፤ እናንተ ያማረና የተወደደ ይሆናል ፤ ራስህን ኃጢአት ከማድረግ መግታት ያልቻልክ ስትሆን ሌላውን ኃጢአት እንዳይሠራ ለመግታት መብት የለህም ።

«እኔ ለራሴ ሳልመክር ልምክርህ ማለቱ ፤ ይህ ከንቱ ነው» (መክ ፤ ፪ ፤ ፩)

ከንቱ ውዳሴን የሚወድ ሰው ፤ ነፍሱን ወደ ጥፋት ባሕር ውስጥ ይጥላታል ። ዐዋቂዎች ሰዎች አባቶቻቸው ከሠሩት የሚበልጥ ደጋጉን ሥራ ይሠራሉ ። ስለሁሉም እንደ ሥራውና እንደ ፀጠባዩ የሚሄደውን ሰው ሁሉ ይወደዋል ፤ ያከብረዋል ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ በዕውቀት ፍጹም የሆነ ሰው ፤ ፈጣሪው እግዚአብሔር ሁሉን አስተካክሎ እንዲያይና ለሁሉም እንዲያስብ ፤ እሱም ሁሉን በትክክል ያያል ፤ ለሁሉም በትክክል ያስባል ። (ማቴ ፤ ፭ ፤ ፵፭ ፤ ፵፰)

ከባድ ከባድ ሸክምን በመሸከም ሰውነትህን አታስጨንቃት ፤ ብዙ ሀብት ፤ ብዙ ገንዘብ ያላቸውን ሰዎች ሁሉ አትቅና አትቸገር ።

አፍላጦን ፤ ማሰብን ፤ ዘወትር ሊያስብ የሚኖር የማያልቅ ነገር ነው ፤ ኃዘን ግን ፤ ኃላፊ ሲሆን ሰውነትን ያበረክል ፤ ልብን ያደናቅፋል ኅይልን ያሳውራል ፤ (ነቀዝ ዕንጨቱን ውስጥ ውስጡን እንዲበላው ኃዘንም ልብ እንዲያ ነው (አስከ ያልፍ ያለፋል)) እንዲሉ ።

ሰሎሞን ፤ እግዚአብሔርን መፍራትና ማምለክ ፤ ለሰው ክብሩ ነው ማዕርጉም ነው ። አለ ። አንድ ፈላስፋ ፤ እንዲህ አለ ፤ እንደ ቸርነቱ መመጽወት ፤ ወኃ እሳትን እንዲያጠፋ ኃጢአትን ያጠፋል ፤ በጎውን ሥራ የሚሠራ (የሚመጸውት) ሰው ሥራው ሁሉ የተከናወነና የተቃና ነው ። (ምጽዋትና ሃይማኖት አይራቁህ) (ምሳሌ ፫ ፤ ፫) ።

ዶኀ ሲለምንህ ከገንዘብህ አትንሣው ፤ አትቁም በማለት አሳዝ ንህ አትመልሰው ተስፋ አታስቆርጠው ።

> «ለድኻ በጐ ሥራ መሥራትን ችላ አትበል ፤ በእጅህ እንዳለ መጠን በጥተህ ርዳው ፤ ማስጠቀ ሲቻልህ ባለ ፤ ዛሬ ሂድ ነገ እሰጥሃለሁ ተመለስ አትበለው ። ማግሥት የምትወልደውን አታውቀውምና ፤ (ወይ አንተ ትሞት ፤ ወይም ከብትህ ይጠፋ እንደሆነ አታውቅምና» (ምሳሌ ፤ ፫ ፤ ፳፯ ፤ ፳፰)

ሹመኛ የሆንክ እንደሆነ ፤ በፍርድ (በዳኝነት) ጊዜ ፤ ታካች ፤ ቸል ባይ ፤ (ጉድ የለሽ ግብዝ) አትሁን ፤ መንፈስህ የረዘመ (ልበ ሰፊ ነገር - አላፊ) ሁን እንጂ ። ስትፈርድም በውነትና በቅንነት ፍረድ ። ለሞት እስክትደርስ ድረስ ስለ እውነት ብለህ ተጣላ (ተከራከር) ። እግዚአብሔርም ይረዳሃል ።

> «ፈጣሪህ እግዚአብሔር በላንተ ይከራከራልና ፤ ስለ ጽድቅ ብለህ ለሞት እስክት ደርስ ድረስ ተከራከር»)ሲራ ፤ ፬ ፤ ፳፰)

ከሺ ሰዎች መርጠህ ፤ ምሥጢር የማያወጣውን ሰው ለራስህ አድ ርግ ።

> «ብዙዎች ሰዎች ወዳጆች ይሁኑልህ ነገር ግን ከብዙዎቹ አንዱ ምሥጢርህንና ምክ ርህን የምትነግረው ይሁን» (ሲራክ ፤ ፮ ፤ ፮) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ከጠላትህ ራቅ ፤ ወዳጅህን አክብር ፤ ክብርና ተድላ ደስታ የሚገኘው ከወዳጅ ነውና ።

ከክፉ ነገር ትድን ዘንድ ክፉ አታድርግ ፤ በጠላትህም ሆነ በወዳ ጅህ ላይ የሸንገላን ሥራ አትሥራ ። ሽንገላ መሠረት የሌለው የማታ ለል ተግባር ነውና ።

ባለጌና ሰነፍ ለሆነ ሰው ምሥጢርህን አትግለጥ ። እሱ ምሥጢ ርህን ሊሰውርልህ አይችልምና ። እንዲያውም፤ምጥ የተያዘች ሴት ለመ ውለድ እንደምትቸኩል ሁሉ እሱም የሰማውን ነገር ለማውራት ፤ ይቸ ኩላል ፤ (ሲራክ ፤ ፲፱ ፤ ፲፩) ።

ብልህና ዐዋቂ ከሆነ ግን ፤ ሰምቶ እንዳልሰማ (አይቶ እንዳላየ) ዝም ይላል ። የሰማውን ምሥጢር አያወጣም ። የሚጠቅመውንና የሚ ጎዳውን ነገር ለይቶ ያውቃል ፤ «አይቶ ዝም ፤ ሰምቶ ዝም ፤ በሆድ ያለ አይበላቅዝም» ይላል ።

ማናቸውም ሰው ሲሞት ፤ ሞተልኝ ብለህ ደስ አይበልህ ። ሁላችን የምንሞት መሆናችንን አስብ ። (ሲራክ ፤ ፰ ፤ ፯) ።

ፍጹም በረከት (ምሪቃ) ታገኝ ዘንድ ለድሆች እጅህን ዘርጋላቸው ፤ መመጽወትን አትናቅ ፤ አታቃልል ። ምጽዋት በእግዚአብሔር ዘንድ የከበረች የተወደደች ናትና ።

> «ለድኻ የሚሰጥ የሚመጸውት ለእግዚአብሔር ያበድረዋል ። (ያበደረ ሰው ገን ዘቡን እንደማያጣ ፤ ዋጋውን ከእግዚአብሔር ዘንድ አያጣም» (ምሳሌ ፤ ፲፱ ፤ ፲፯)

በእግዚአብሔር ዘንድ የተወደድኸና የተመሰገንኸ ፤ በሰውም ዘንድ የታወቅህና የታመንኸ ትሆን ዘንድ ከደጋግ ሰዎች ጋር ኑር ፤ ከዐዋቂዎች ሰዎች ጋር ተጫዋወት ። (ከጠማማ ሰው ጋር የዋለ ጠማማ ፤ ከደግ ሰው ጋር የዋለ ደግ ይሆናልና) ። (መዝ ፤ ፲፰) ።

<u>ሰሎሞን እንዲህ አለ</u> ፤ የተጠማ ሰው እንደሚጠጣው እንደቀዝ ቃዛ ውኃ ሁሉ ፤ ጠጅ ወይም - - - መጠጣትህ በልክና በመጠን ይሁን ። አለልክ አብዝቶ መጠጣት ብዙዎቹን ሰዎች ጎድቷልና ፤ ጠጅን (ወይንን) ሳይለኩና ሳይመጥኑ አብዝቶ መጠጣት ብዙ የክፋት ማዕበሎችን ያስ ማማልና ።

> «ጠጅ ብትጠጣ አትታበይ ፤ መጠጥ ብዙዎቹን ሰዎች አስቷልና ፤ እሳትን ብረት በወናፍ ያቀልጡታል ፤ እንደዚሁም ሁሉ ፤ መጠጥ የትዕቢተኞችን አእምሮ ያቀ ልጠዋል» (ሲራክ ፤ ፴፬ ፤ ፳፭ ፤ ፳፮)

ጠጅን ለክቶ መጥኖ መጠጣት ልብን ደስ ያሰኛዋል ፤ በዚህ ዓለም ሁሉን የሚያስደስት ሀብት ነው ፤ በሕይወተ ሥጋም እስካሉ ድረስ ተድላ ደስታ ነው ።

> «ወይን (ወይም ጠጅ) ለማይጠጣ ሰው ፤ ምን ሕይወት አለው ፤ ወይን ለሰው ተድላ ደስታ ተፈጥሯልና ለሰውነትም ጤና ነው ። የልብንም ኃዘን ያስረሳል ። ለሚያ ዝንና ለሚተከዝም ሰው (ኃዘኑን እንዲረሳ) ወይን አጠጣው» (ሲራክ ፤ ፴፬ ፤ ፳፯)

ጠጅ ፤ ለክቶ መጥኖ መጠጣት ለማያውቁ ሰነፎች ግን ብርቱ ጉዳት ነው ፤ ታላቅ ደዌም ነው ። ሰነፎች ሰዎች ሳይለኩና ሳይመጥኑ ጠጅ ሲጠጡ ይሰክሩና ኃይላቸው ይደክማል ፤ አእምሮአቸው ይቀንሳል ፤ ኃጢ አታቸው ይበዛል ፤ የትም ወድቀው ተዘርረው ይገኛሉ ።

> «ሰነፍ ደንቆሮ ሰው ጠጅ ከጠጣ ቁጣን ያበዛልና ለደንቆሮ ሰው መጠጥ አይገ ባም» (ሲራክ ፤ ፴፬ ፤ ፴፩)

ጠጅ ስትጠጣ ፤ ብዙ አትናገር ። ይልቅስ ይህን መጠጥን የፈጠር ክልኝና የሰጠኸኝ ክበር ተመስገን ብለህ እግዚአብሔርን ማመስገን ይገባሃል ። ይገባሃል እንጂ አብዝተህ አትናገር ።

ጠጅ በሚጠጡበት ጊዜ የእግዚአብሔርን ክቡርነትና ልዑልነት መወያየት ፤ የሚያበራ የዕንቊ ፈርጥ ባለው በጥሩ ወርቅ ይመሰላል ።ዕበ

ያተ፡ እግዚአብሔርን የሚወደድና በእግዚአብሔር የሚተማመን ሰው ፈጽሞ አይጠፋም ።

> «ጠጅ ወይም ወይን ሲባል ፤ በየዘመኑና በየሀገሩ ልማድ የሚዘወተረው ከጠጅና ከጠላ ጀምሮ እስከ አልኮላዊ ያለው መጠጥ መሆኑን መገንዘብ ይገባል

ብልህ ዐዋቂ የሆነ ሰው ፤ ወደፊት የሚያደርገውን አስቀድሞ አያውቅም ፤ የራሱንም ምክር ብቻ አይከተልም ።

ሟርትና ሕልም ሁሉ ሐሰት ናቸው ። ሟርትንና ሕልምን የሚያምን ሰው ከነሱ ጋር ይቈጠራል ማለት ሐሰተኛ ነው ፤ ዐዋቂ ያይደለ ሰነፍም ነው ።

> «ሰነፍዉ ሰው ሐሰተኛ ሕልምን በከንቱ ተስፋ ያደርጋል ሐሰተኛም ሕልም ሰነፍ ሰውን ያሰደነግጠዋል ሕልምን የሚያምን ሰው ጥላን እንደሚጨብጥና ነፋስን እንደሚከተል ነው» (ሲራክ ፴፬ ፤ ፩-፪)

በዛም አነሰም ፤ ሁሉን ነገር የሚመክርና ከሚሠራው ሥራ ጠቀሜታውን ዐውቆ ባብልሃት የሚሠራ ሰው ብልህ ዐዋቂ ነው ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፤ እግዚአብሔር ፤ አንተ እንደሰጠህ አንተም ስለ እግዚአብሔር ብለህ ፍሥሓ በሆነ ልብ፣ ብሩህ በሆነ ዓይን ለጋስ በሆነ እጅ ለድሆች ስጥ መጽውት ።

> «ደስ ብሎት የሚሰጥን ሰው እግዚአብሔር ይወደዋል ፤ ከንቱ የሆነ ንዋዩን ግን ይጠላል ፤ ለድኻ የሚመጸውት ሰው መመጽወቱ መብላቱ ነው ፤ እንጀራውን ለጦም አዳሪዎች ስጥ ...» (ምሳሌ ፳፪ ፡ ፱)

እንደዚህ ያደረግህ እንደሆነ ፤ በሠራኸው ሥራ ዋጋህን ከእግዚአብሔር ትከፈልዋለህ ፤ ነገር ግን በጉ ሥራን ለማሠራት (ለመጸውታ ለሆ ብለህ) ስጋብብ ፤ ትግ ማልባት አደረገዋለሁ በሚሉት አትዘንጋ ፤ እግዚአብሔር የምክንያትን ነገር አይቀበልምና ። (ሲራክ ፲፯ ፤ ፳፩)

ሥጋንና ቅባት የጠዘበት ምግብ ከመብላት የሚጠበቅ የሚጠነቀቅ ሰው ዕድሜው ይረዝማል ፤ (ዘመናው ይበዛል) ፤ ከሚበላው እየቀነሰ ለክቶ መጥኖ የሚበላ ሰው ሰውነቱ ይበልጥ ጤናማ ይሆናል ። (፩ ፤ ቆሮ ፰ ፤ ፰) (ሲራክ ፴፯ ፤ ፳፱ ፡ ፴፩)

በጐ ወሬ ማለት በየጊዜው እግዚአብሔርን ማስታወስ ነው ፤ የጥበብ መገኛም እግዚአብሔርን መፍራት ነው ። የሕይወት መገኛና የጥበብ መጀመሪያ እግዚአብሔር ነውና ።

> «እግዚአብሔርን መፍራት የጥበብ መጀመሪያ ነው ፤ ወይም የጥበብ መጀመሪያ እግዚአብሔርን መፍራት ነው» (ሲራክ ፤ ፩ ፤ ፲፬) (መዝ ፤ ፻፲)

እሱ የምትሻውን ከመፈለግህ በፊት ባለመድኃኒቱን (ሐኪሙን) አክብረው (ውደደው) ጥበቡን የገለጸለትም እግዚአብሔር እንደሆነ ዕወቅ ። በሐኪሙ እጅ አማካይነት መድኃኒቱን የሚሰጥ እርሱ ባለቤቱ ነውና ።

ጥበብን በማወቁ ባለ መድኃኒቱን ሁሉ ያከብረዋል ይልቁንም በመኳንንቱ ዘንድ ይከብራል ። እግዚአብሔር መድኃኒትን ከምድር ፈጥሯልና ፤ ብልህም ሰው አይንቀውም ፤ መድኃኒትማ ይናቅ ዘንድ ከሃሊነቱን ሊያውቁ ፤ መራራ ውኃ በዕንጨት የጣፈጠ አይደለምን ፤ ለሙሴ ዘጺ የሚባል ዕንጨት አሳይቶታል ። (ዘፀአት ፲፭ ፤ ፳፭) ሲራክ ፴፰ ፩-፲

ሰናን ሺህ መድኃኒት ነግሮታል፣ኪሺ ፲፻ን ለዚህ ይበቃል ብሎ በቃል ነግሮታል ፤ ፲፻ን ከማር ከቅቤ ታገኘዋለህ ብሎታል ፤ (ኩፋ ፤ ፴፱፡፳፫)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ዓለም ሦስት ናት ማለት ፤ ቀን ባንተ ፤ ቀን ባንተ ፤ ቀን ለሌላህ ። ስለ እንግሊ ብለህ መኖር የለብህም (አትኑር ፤ አትኖርም) ።

> «ከኛ ወገን ራሱን ለማገልገል የሚኖር የለም ፤ ብንሞትም እግዚአብሔርን ለማገልገል ነው ፤ በሕይወተ ሥጋም ብንኖር እግዚአብሔርን ለማገልገል ነው» (ሮሜ ፲፬ ፤ ፯)

ደጉን ጠባይህን እንዳይለውጥብህና መልካሙን ስምህን እንዳያጠፋብህ ከክፉ ሰው ጋር አትወዳጅ ።

> «ሰምንና ሙጫን የያዘን ሰው እጁን ጨምቆ ይይዘዋል ፤ ከተፉውንም ሰው ወዳጅ ያደረገ እንደሱ ክፉ ይሆናል» (ሲራክ ፤ ፲፫ ፤ ፩)

ለከፉና ለተንኰለኛ ሰው ኃሣህን አታውሰው፣ ተመልሶ በሱ ድል እንዳይነሳህ ። ሀብቶችህን ፤ በወዳጆችህ እጅ በብዙ እንዲያዙ አታድርግ ፤ (ጕምጅቶ የኔ ነው ብሎ እንዳይከዳህ) ።

ብልህና ዐዋቂ ሰው ፤ የፈላስፋን ነገር ሲሰማ ያመሰግነዋል ከፍ ከፍም ያደርገዋል ። ሰነፍና ደንቆሮ ግን ዐዋቂውን ፈላስፋ ሲናገር በሰማ ጊዜ ይስቅበታል ፤ ይዘብትበታል ።

ያልተቀጣና ያልታረመ ባለጌ ሰው ፤ ሲስቅ አፉን ከፍቶ ፤ ድምፁን በጣም ከፍ አድርጎ ነው ። ብልህና አዋቂ ሰው ግን ፤ ሲስቅ ቀስ ብሎ በፈገግታ ነው ።

«ሰነፍ ሰው ሲስቅ አፉን ከፍቶ ይንከከላል ፤ ብልህ ሰው ግን በጭንቅ ከንፈሩን ይገልጣል» (ሲራክ ፤ ፳፩ ፤ ፳)

ምክር አዝናትና ዕውቀት ፤ ለሰው ክብርን ፤ መወደድንና መታፈርን ይሰጡታል ። የሰማይ መላእክትም ያመሰግኑታል ፤ ሰዎች ሁሉ ይወዱታል ።

ጥበብ ግን እግዚአብሔርን በሚፈሩና በሚያመልኩ ሰዎች ዘንድ የከበረችና የተወደደች ናት ። በዐደባባይም (በሸንጎ) አፋቸውን ከፍታ ራሳቸውን ጸፍታ ታናግራቸዋለች ።

ጥበብ ክብር ምስጋና ለርሱ ይሁንና ፤ ክቡር ፤ ጽኑ ፤ ልዩ ፤ ንጹሐ ባሕርይ ከሆነ ከእግዚአብሔር አፍ ተገኝታ ዓለምን እንደ ጉም አልብሳዋለች ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ። ነፍሴ ፤ ፫ ነገሮችን ጠላች ፤ ተጸየፈች ። እነርሱም ፤ ድኀ ሲሆን ትዕቢተኛ ፤ ባለጸጋ ሲሆን ሐሰተኛ ፤ ሽማግሌ ሲሆን ዕብድ ናቸው ።

ሲራክም ፤ ድኃ ሲሆን ትዕቢተኛ ፤ ባለጸጋ ሲሆን ንፉግ ፤ ሽማግሌ ሲሆን ሴሰኛ (ዘማዊ) ናቸው ብሏል ። (፳፭ ፤ ፪) ።

ከቤቱ ተለይቶ የሚኖር ልጅ ፤ ለአባቱ አይጠቅምም ፤ ለራሱም አይረባም ። ልጅህን ሥራው ቅጣው ። ብዙ ድልብን ከምታደልብለት ይልቅ ይህ ምሥራቁ መቅጣቱ ይሻለዋልና ።

ልጅህን ሲበድል አትራራለት ፤ በሰውነቱ ላይ ብዙ ብትር ሰበር ቢቅ ፤ ጎኑ ፤ ሕፃን ሳለ ሳይገሥጸምስና እንቲጉዳ ለመታገል ሳይቃጣህ ፤ እስኪያመው ድረስ ጐን ጐኑን በለው ፤ አቅዝንለት ።

«ልጅህን ሥራው ፤ ቅጣው ፤ ባለኝታ ይሆንሃል ፤ ግን ይህን አለኝ ብለህ (በማይረባ ነገር) ዓይኑን አፍርጠህ ፤ እጅ ፥ እግሩን ሰብረህ ዕውር አንካሳ ተብሎ ለማሰደብ እጅህን አታንሣበት» (ምሳሌ ፲፱ ፤ ፲፰)

ልጅህን ፤በሕፃንነቱ ወራት ፤ በገንዘብህ ላይ አታሠልጥነው ፤ ገንዘብህን ያጠፋብሃልና ። ተመልሶም ባላንጣ ይሆንብሃልና ።

«ልጅህን ከጕለመሰ በኋላ እቀጣዋለሁ አትበል ፤ ከጕለመሰ በኋላ እንዳይበረታብህ ከሕፃንነቱ ጀምረህ አጥንቱ እስኪታይ ድረስ ጐን ጐኑን በለው» (ሲራክ ፤ ፴ ፤ ፲፩)

ከወርቅ ይልቅ መልካም ኑሮ ይመረጣል ፤ ክቡር ከሆነ ከዕንቍ ከአልማዝም ንጽሕት ነፍስ ትመረጣለች ። ይሁን እንጂ ፤ በዚህ ዓለም ከሥጋ ጤንነት የሚመረጥ ሀብትና ከልብ ደስታ የሚበልጥ ደስታ የለም

«ከገንዘብ ይልቅ ጤነኛ መሆን ይመረጣል ፤ በጤንነት ደስ ከሚል ከልብ ደስታ የሚበልጥ ደስታ የለም» (ሲራክ ፤ ፴ ፤ ፲፮)

ባለቤቱ የማያውቅበት ብዙ ሀብት በሞቱት ሰዎች መቃብር ላይ እንዳስቀመጡት ምግብ (ማእድ) ነው ፤ በመቃብር ላይ ያኖሩትን ልዩ ልዩ ምግብ ይመስላል ።

አንድ ፈላስፋ ፤ ነገር አመላላሾች ፤ አሚጪቶች ሕግ ተላላፊዎችና ክፉ ክፉውን ነገር እየጠቀሱ የሚሰጡ ሰዎች ፤ [illegible] በቅድስትም ይጠፋሉ አለ ።

ጥቢዩ ዳዊትም ፤ በክፉዎችና በምቀኞች የሚደደርግ ሰዎች አትቅና እነሱ ፤ ዕለቱን በቅሎ ፤ [illegible] (ገዥ ቅጠል) ፈጥነው ይደርቃሉና አለ ፤ (ክሀብታቸው ይለያሉና ሲል ነው) (መዝ ፤ ፴፮) ።

ዳግመኛም ፤ ባልንጀራው ላይ ክፉትን የሚያስብ ሰው ያችው የሚያስባት ክፋቱ ራሱን ትጎዳዋለች ፤ በየትና ምን ጊዜ እንደምትመጣበት ግን አያውቅም ።

«ለባልንጀራው ጉድጓድ የሚቆፍር እርሱ ይወድቅበታል ፤ ወጥመድንም የሚተክል ራሱ ይጠመድበታል» (ሲራክ ፤ ፳፯ ፤ ፳፮)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የቀረው ነገር ሁሉ ፤ በመቆየት ይለያል (ይከናነል) ፤ አፍቅሮ ንዋይ (ገንዘብን መውደድ) ግን በዘመን ላይ ጐዘን እየጨመረ ዕድሜን ይፈጃል ።

ገንዘብን የሚወድ ሰው አይከብርም ፤ አፍቅሮ ንዋይንም የሚወዳት ይከታተላታል ፤ ጌታም ፤ ገንዘብህ ባለበት ልብህ በዚያ ይኖራል ብሏል ። (ማቴ ፤ ፮ ፤ ፳፩)

በፍቅረ ንዋይ የተጎዱ ሰዎች ብዙ ናቸው ። ፍቅረ ንዋይ ፤ በሚፈልጓት ሰዎች ዘንድ ሁሉ የምትሰናከል ጕልቻም ናትና ፤ ደንቆሮ የሆነ ሰው ሁሉ ይሰናከልበታል ። (ሲራክ ፴፩ ፤ ፯)

ምዕራፍ ፲፱

ፈላስፋው ሰሎሞን ፤ ስለ ጀግ ሴት ነገር ሲናገር እንዲህ አለ ፤ እግዚአብሔርን የምትፈራና የምታመልክ ሴት ለባልዋና ለማኅሯ ትመጻደቻ ፤ ከማፈርዋም [illegible] ቀለስ ለደጅዋ [illegible]

የደግ ሴት ደግነቷ በፊቷ ይታወቃል ። እንደዚህ ያለችቱ ሴት ደግ ናት ተብላ ትመሰገናለች ። እንዳታጣት ፣ እንደዚህ ያለችቱን ደግ ሴት ከመበደል ተጠንቀቅ ።

ደግና አፋራም ለሆነች ሴት በጸጋ ላይ ጸጋ ይጨመርላታል ፣ ብኋል ነገርን የማታበዛ ዝምተኛና ዝግተኛ ለሆነች ሴት ዋጋ የላትምን በእግዚአብሔርም በሰውም ዘንድ ታላቅ ዕድል አላት ። ደግ ሴት የእግዚአብሔር ዕድል ፈንታ ናት ሲራክ ፳፭ ፣ ፲፮ ።

ደግና ጠባየ መልካም ሴት ከብር ፣ ከወርቅ ፣ ከዕንቍ ትመረጣለች ደግነትና ቅንነት ላለው ሰው እግዚአብሔር እንደዚህች ያለችቱን ደግና ጠባየ መልካሟን ሴት ይሰጠዋል (ያጋጥመዋል) ።

ደመና ያልጋረደው ፀሐይ ፣ ልብን ደስ እንደሚያሰኘው ፣ ብርሃኑም ምድሩን ሁሉ እንደሚሞላው ፣ እንደዚሁም ሁሉ የደግና መልካም ጠባይ ያላት ሴት ተወዳጅነቷ በቤቷ ውስጥ ያበራል ፣ ባሏን ደስ ያሰኘዋል ።

ደግን ሴት ባሏ ያመሰግናታል ፣ ዘመኑም ዕፅፍ ድርብ ይሆንለታል ቅን ሴት ባሏን ደስ ታሰኘዋለች ፣ ዘመኑንም በተድላ በደስታ ያሳልፋል። የደግ ሴት ዕድሏ ያማረ የተወደደ ነው ። እግዚአብሔርን የሚፈራ ባሏን ወደ ዕድሉ (መንግሥተ ሰማያት) ታደርሰዋለች ። ሰውን የምታፍርና እግዚአብሔርን የምትፈራ ሴት በበጐ በረከት ላይ የሚገኝ በጐ በረከት ናት ። ለትዕግሥተኛና ለልባም ሴት ዋጋ የላትም ። ሲራክ፥፳፮ ፩፥፳ ተመልከት ።

ልባም ሴት የባሏን ክብር ከፍ ከፍ ታደርገዋለች ፣ እንዲሁም ልባም ሴት ለባሏ ዘውድ ናት ፣ (ዘውድ) እንዲያስከብር ታስከብረዋለች(ምሳሌ ፲፭ ፣ ፲፯ ፣ ፲፱ ፣ ፬) ።

በሰርግ ቀን ፣ መብራት በመቅረዙ ተበርቶ ሲያዩት እንደሚያስደስት ሁሉ ፣ ደግና መልካም ጠባይ ያላትም ሴት ባሏን ታስደስተዋለች በቤቷም ውስጥ እንደ ፋኖስ ታበራለች ።

ደግ ሴት ፣ ለባሏ ፣ የተጠጋት ሰው ሁሉ ከሞት እንደሚድንባት እንደጽኑ ምሽግ ናት ። ልባምን ሴት ያገባ ሰው ፣ ተድላ ደስታውን አገኘ ረዳቱና የቤቱ ምሰሶ ናትና ። (ሲራክ ፴፮ ፣ ፳፱) ።

ነገር ግን ፣ በላይህ ላይ ክፉ ሥራና ተንኮል እንዳትማርብህ ፣ በማይገባና በሚያስቀና ነገር ሚስትህን አታስቀናት (አትቅናባትም) ቁሬ

ያየኋት ሴት ምን ታምር ቆንጆ ፣ ያልሃት እንደሆነ ፣ እኔም እንጂ ምን የመሰለ ቆንጆ ጉልማሳ አየሁ ትልሃለችና (ሲራክ ፱ ፩ ፣ ፪) ።

እንዲሁም ሚስትህን በገንዘብህ ላይ አታሠልጥናት ። ይህ ነገር የኋላ፥ኋላ ክፉ ነገር እንዳይሆንብህ ።(ምሳሌ ፳፬ ፣ ፳) ፣

ቸር ፣ ባለጸጋ (ሀብታም) ፣ መልከ መልካም የሆነችውን ሴት ያገባ ሰው ፣ በዚህ ዓለም ተድላ ደስታውን የሚፈጽምበትን መልካም ዕድል አገኘ ።

ሰው ሁሉ ሚስት አገባለሁ ይላል ፣ ነገር ግን ፣ ከሴት የምትበልጥ ሴት አለች ። የሴት የመልኳ ደም ግባት ፊት ያበራል ፣ ሰው ሁሉ ከሚወደው ከወርቅ ፣ ከብር ፣ ከዕንቍ ይልቅ እሷ ትበልጣለች ።

እሷ ልባም ከሆነች ነገሯም ያማረ ከሆነ ፣ ባሏ እንደ ሰው አይደለም (እንደ መልአክ ነው እንጂ) ።

አጥር ቅጥር የሌለው ቤት ገንዘቡ እንዲሰረቅ ፣ ሚስት የሌለውም ሰው ጥሬ በሉቶ ውኃ ጠጥቶ ፣ በጭንቅ ይኖራል ። ካንዱ አገር ወደ አንዱ አገር ለሚዞር ሌባ ማን ይቀበለዋል? እሱን የሚቀበለው እንደሌለ ፣ ሚስት ልጅ ፣ ንብረት ለሌለው ከመሸበት ለሚያድር ሰውም የሚቀበለው የለም ። (ሲራክ ፴፮ ፳፮ ፣፴፩) ።

ደግን ሴት ያገኘ ሰው ከእግዚአብሔር ዘንድ በረድኤት መጐብኘትንና ባለሟልነትን ፣ በሰውም ዘንድ መወደድን አገኘ።አጠረች፥ቀጠነች ሰነፈች ብሎ ልባም ሴትን የሚፈታ ሰው ግንተድላ ደስታውን አጣ ።

ስለ ክፉ ሴት የሚናገር አንቀጽ ።

የክፉ ሴት ክፋቷ በክፉው ፊቷና በዓይኗ ሽፋሽፍት(በአጠቃቀሷ) ይታወቃል ። ሴሰኛ (ዘማዊት) ሴት ማናቸውንም አታፍርም ፣ ዕረፍትን ትወዳለች።ሥራ መሥራትን ትጠላለች።አንድ ጊዜ ዐደባባይ ለዐደባባይ ማውደልደልና ቤት ለቤት መዞርን ትወዳለች ። አንድ ጊዜ ወደ ውጭ በመውጣት ትቅበዘበዛለች ፣ አንድ ጊዜም በቤቷ ተቀምጣ የምታጠምደውን ሰው ትጠብቃለች (ምሳሌ ፯ ፣ ፲፪) ።

ሴሰኛ ሴት ፣ በረሃና መንገድ ውሎ የወኃ ጥም የጸናበት ሰው ፣ አፉን እያቁሸገ ቀዝቃዛውን ውኃ ለመጠጣት እንደሚጓጓ ሁሉ ፣ እሷም እንደ በዚሁ ሰው ትመስላለች ።

ፈላስፋው እንዳለ ፡ ልጄ ሆይ ከሴሰኛ ሴት ጋር ከመኖር ተጠበቅ ፡ እንዲሁም ከዘፋኝ ሴት ጋር አትኑር ። (ከሷ ጋር አትደንስ) ።

«ከምትዘፍን ሴት ጋር መጫዋወትን አትውደድ ፡ በዘፈኗ ምክንያት እንዳይዝህ (ሲራክ ፡ ፱ ፡ ፬) የሄሮድያዳ ልጅ ሄሮድስን እንዳሰደሰተችው» (ማቴ ፡ ፲፬ ፡ ፮)

ሴሰኝነት ፡ (ዝሙት) ሃይማኖትን ያጠፋል ፡ ገንዘብን ያባክናል ቶሎ ቶሎ የመጣል ፡ ሥርዳትን ያስከትላልና ፡ ከሴሰኝነትም ከሴሰኛ ሴት ተጠበቅ ። ልብህ ወደርሷ አያዘንብል ። ከሴት ጋር አንድም አትወዳጅ የተወዳጀሀት እንደሆነ እሷን ከመውደድህ የተነሣ በሐጸ ዝሙት (በነቢ ማሕበረ) ሕንጻፋለሁ ፡ በፍቅሯ እስክትት ትቃጠላለህና ተጠበቅ ።

የዝሙት እሳትነት እንዳያቃጥልህና እንዳይነዳህ ፡ ሴትን በዝሙት ዓይን አተኩረህ አትመልከታት ። የፊቷንም ደም ግባት አትጠናቀቅበት

«ለሰውነቱ መልካምና ቆንጆ የሆነችውን ሴት ከማየት ዓይንህን ከልክል ፡ የሌላውን ሚስት ደምግባት አያስጐምጅህ» (ሲራክ ፡ ፱ ፡ ፰)

ከዘመናት በፊት በጸሐፊነቱ የነበረ አንድ ግብጻዊ ፈላስፋ እንዲህ ሲል ጽፏል ፡ «በጐረቤትህ ሚስት ላይ ዓይኖችህን ለታነሣ ፡ በምንም አኳኋን ከዚያ ሴት ጋር ግንኙነት እንዲኖርህ አትሞክር ። ሴቶች ማጨራሻ የሌለው ጉድጓድ ናቸው ፡ በዚህ ጉድጓድ ውስጥ ያለው ሲፈር አማኝነትህ ለመመለስ እንደማትችል ፡ ሴትን ተከትለህ ሊመለስ አትችልምና ። ሴት ባሏ ውጭ ሲወጣ ቁንጅናዋንና ፍላጎቷን እያሳየችህና ብቻነቷን እየነገረችልህ ልታድንህ የምትሞክረው እንደሆነ የመጣልና የመገናኛ ጊዜ ያለው ዕጥረትን ማስታወስ ይገባሃል ። ሲሞክርም ፡ ጠላቶ አመንዝራ የሆነች ሴት የምታስጨንቅ ጠባብ ጉድጓድ ናት» ብሏል ። (፳፫ ፡ ፳፯)

ሴሰኛና ባሏን የምታታልል ተንኮለኛ ሴት ፡ ከባሏ ባልንጀራ ልጅ ትወልዳለች ። ይህች እንደዚህ ያለችው ሴት ፫ ታላላቅ ኃጢአቶችን ሠርታለች ፡ ይኸውም ፦

አንደኛ ፡ ኃጢአት ነው ። በዚሁ ኃጢአት የእግዚአብሔርን ሕግ በመቃለፍ በድላለች ።

ሁለተኛ ፡ ባሏን ተተንኩላ አታልላቀለች ።

ሦስተኛ በዝሙት ተራክባ ባሏ ካልሆነ ከሌላ ሰው ልጅን ወልዳ ለትና ነው ። ዝራክም ፡ በባሏ ላይ የምትሴስን ሴት ፫ ጊዜ በደለች ። ይኸውም ፩ኛ ፡ ከሕጊቱ ፡ ፪ኛ ከዳት ፡ ፫ኛ ስርቅ (ዝሙት ናቸው ብሏል (፳፫ ፲፮ ፡ ፲፯) ።

ይህች እንደዚህ ያለች ሴት ከሕዝብ ልትለይና (ልትወገዝ) ከሕዝብ የተናቀች ልትሆን ይገባል ። ዕድል ፈንታዋ ፡ ጽዋ ተርታዋም ከቀሪያ መው ከዲያብሎስ ጋር ሊሆን ይገባል ። ስለዚህ ፡ ከክፉ ሴት ሁሉ የከፋ ፈተና የለም ። ከክፉ ሴት ጋር ቢነታረኩና ቢጨቃጨቁ ከመኖር ከአንበሶችና ከአባዎች ጋር መኖር ይሻላል ። (ሲራክ ፳፭ ፡ ፲፮) ።

ከክፉ ሴት ጋር መነዛነዝና መነታረክ እጅግ አድርጎ ሊሚያሳዝንና በለምድረጃ እያመላለሰ በሚያስቀምጥና በሚቆርጥ ቢሆድ ተቅማጥ (በሽታ) ይመስላል ።

ሴቲቱና እንደበተ ሹል የሆነች ሴት የጥልኝ ማዕበል የምታ ምትሆናለች ። ተነዛናኝና መንቻካ ሴት ሀብትን ታስቀራለች ፡ በፊትን ታቆራ ለች የባሏን ፊት ታስጠቁራለች ።

«ክፉ ሴት ፡ ለልብ ቁስል ናት ፡ ፊትንም ታስጠቁራለች ፡ ለሰውነት ኃዘን ናት ። ልምሾ የሆነ እጅ ሠርቶ ፡ ሽባ የሆነ እግር ወተቶ ወርዶ እንዳያከብር ፡ ሥራውን ሠርታ ባሏን የማታስከብርም ክፉ ሴት እንደዚሁ ናት (ሲራክ ፡ ፳፭ ፡ ፳፫)

ምላሷን እያውለበለበች ፡ ከምትነታረክና ከምትጨቃጨቅ ተነዛናኝ ከሆነች ሴት የባሰ መቅሠፍት ፡ ከክፉ ሴት ክፋት የባሰ ጨለማ አይገኝም ። (የለም) ። እርሷን ችሎ ባሕርይዋን ታግሦ የሚኖር ሰው ድንጋ ጦችን በሚያጠምድ ሰው ይመስላል ።

ዘሪና በሥራም በዚያውም ላይ ኃጥረቷን የሚቆጥር ሴት ዕጹብ ድንቅ የሚባልባት መቅሰፍትና መዓት ናት ፡ (ሲራክ ፳፭ ፡ ፲፱) ።

በዚህ ዓለም ብዙ ክፋት አለ ። ነገር ግን እንደ ክፉ ሴት ያለ ክፋት አይገኝም (ምሳሌ ፳፫ ፡ ፳፫ ተመልከት) ።

አመንዝራ ሴት የሰይጣን ዋና ገንዘቡ ናት ፡ መሥተዋቱም ናት ። እንዲህ ከሆነ ፡ አመንዝረዋን ሴት ከማየት ተጠንቀቅ ። እሷን በማየት በፍቅሯ ተታልሎ ከመነዳት ፡ ከሷ መራቅን ቢታገሡት ይሻላል ።

አንዲት ሴት ፈላስፋው ሶቅራጥስን ፡ መልኩ ጥፉነቱን አይታ ፡ ሶቅራጥስ ማለት ይህ መልከ ጥፉ ነው ወይ ? ብላ አፌዘችበት ፡ እርሱ ደግሞ ፡ በዛገው መነጽርሽ ብታይኝ እንጂ ነው !! ሲል በፈገግታ መለሰ ላት ።

(የዛገው መነጽር መልካሙን መጥፎ አስመስሎ እንደሚያሳይ ፡ እስ ተካክሎ የማያይ ዓይንም እንደዚሁ ነውና ዓይንሽ አስተካክሎ አይመለከትም ሲላት ነው)።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ እግዚአብሔር በወር-በወሩ ደም ትሁን ብሎ በሴት ላይ ፈርዷልና ፤ እግዚአብሔር ፤ በአሪቱ እንዳዘዘ ፤ ሴት ደም በምትሆንበት ወራት ፤ ማናቸውም ክርቢ እጅ ሊቀበል አይገባም ፤(ይህ ግን በአሪቱ ነበር እንጂ በወንጌል አይደለም) ።

ከፈላስፎች አንዱ ፤ ማናቸውም ሰው ፍትወቱን (መሻቱን) እስኪ ያሸንፍ ድረስ ብልህ ዐዋቂ ተብሎ ሊጠራ አይገባውም አለ ።

አንድ ፈላስፋ (ይወድልናል መስሏቸው) እገሌ የተባለ ጠላትህ እኮ ሞተ፤ቢሉት እኔንስ የሚያስደስተኝ የነበረ ሚስት እገባ ብትሉኝ ነበር» ፤ ምክንያቱ 'ክፉ ሴት የማይወደድ ሞት፤የማይነገር መቅሠፍት ናትና አላቸው ።

«ሶበ ፤ ትብዕል ታሠምረከ በልሳና»
«ወሶበ ትነዲ ትበልዓከ በአስናና»
ሴት ፤ «ገንዘብን ስታገኝ በአንደበቷ ትለማመጥሃለች »
«ገንዘብ አጥተህ ስትቸገር በጥርሷ ትገምጥሃለች »

ዳግመኛም ፤ ሳትፈር ሳታፍር፡ቃሏን ከፍ አድርጋ ትጮህብሃለች ፤ በድላህ አልበደልሁም ፤ ይሰበረኝ ይሰንጥረኝ በማለት ለማስመሰል ዕንባዋን ታዝረከርክብሃለች ።

የሴት ኃጢአቷ ያተገለጠና የታወቀ ነው ፤ ኀልማሳውን ሞልምስ ናውግ ታስረሳዋለች ። ጉልበቱን ታደክመዋለች ። የቧ ጉልበት ግን ቢያደክም እንጂ አይደክምም ፤ አያልቅም ።

አንተ ግን ፤ ካለችበቱ ያለኸው ሩቅ ከሆነ ባለህበት ጽንተህ ኑር ። ከሁሉም ይልቅ ነገሯን የጀመረች ጊዜ አጠገብዋ አትድረስ ። ተይ ብለህ ልትመልሳትና ልታስታግሳት አይቻልህምና ። ያለኸው ከርቧ ጋር የሆነ እንደሆነ ግን አትናገራት አፍህን ይዘህ ዝም ብትል ይሻላሃል ።

የሶቅራጥስ ሚስት ፤ ደጋ መናጢ ከመሆኗ በላይ ነዝናዛና ጨቅጫቃ ነበረችና ፤ ሰሦቹ ፤ አንተ የተባረክና ታላቅ ሰው ስትሆን ፤ ይህችን ድኃና መናጢዋን ሴት ለምን አገባሃት ? ቢሉት ፤ ከብዙ ክፋቶች ጥቂት አተርፋለሁ ብየ ነው ፤ ሲል መለሰላቸው ።

ፈላስፋው እስክንድር ፤ ሚስት አላገባምና ፤ ስለምን ነው ሚስት ያላገባህ ? ቢሉት ፤ እኔ በጥበቤ ጀግኖች ወንዶችን አሸንፌአለሁ ፤ ወንዶችን ያሸነፍኩ እኔ ፤ እንዴት በሴት እሸነፋለሁ ? ሲል መለሰ ።

አንድ ሰው በቤቱ በራፍ ላይ «ወደዚህች ቤት ፈጽሞ ክፉ አይገባም» ሲል ጻፈ ።

(ሴት አትገባበትም ማለቱ ነው) ።

ዲዮጋንስ ፤ ወደ ቤቴ ክፉ አይገባም ማለቱ እንደሆነ ዐውቆበት «ታዲያ ሚስትህን በወዴት በኩል ታገባታለህ ? አለው» »

ምዕራፍ ፲፫ ።

አርስጣጣሊስ እንዲህ አለ ። ለነፍስ ፯ ጸጋዎች (የጠባይ ዓይነቶች) አሉዋት ። እነርሱም ፤ አእምሮ ፤ ልቡና ፤ ማሰብ ፤ ዐውቆ መንቀሳቀስ ፤ መሞት ፤ ሕያውነት ፤ ምውትነት (አለመቀዝቀዝ) ናቸው ። የማወቅና የማስተዋል መሠረቶች እነዚህ ናቸው ።

ዳግመኛም እንዲህ አለ ፤ ሰው በአስተዋይነትና በዐዋቂነት ሕያው ይሆናል ማለት ፤ በአእምሮ ያስባል ፤ በመንቀሳቀስ ፤ በመብላት ፤ በመጠጣት ከሌሎች ፍጥረቶች የተለየ ይሆናል ማለት ፤ (ልዩነት አለው) አለ ።

እኔ እንዲህ እላለሁ ፤ ሕያውነት ፤ በመንቀሳቀስ ፤ በማሰብ ፤ በማስተዋል ፤ በማወቅ ባይሆን ኖሮ ፤ ሕይወታችን ፤ እንደ እንስሳ ሕይወት በሆነ ነበር ፤ ለሞት ለጥፋትም በደረስን ነበር ። ለልባችንም ሕይወት ፤ ማሰብ ማወቅ ፤ መንቀሳቀስ ባልሆነላትም ነበር ።

ፈላስፋው አፍላጦን ጥበብ በተባለው መጽሐፉ ፤ የነፍስንና የሥጋን መዋሐድ ሲናገር እንዲህ አለ ሥጋ ከማናቸውም የነጻችና የጸራች ስትሆን ጊዜ ነፍስ በውስጧ እንደ ዕንቁ ባሕርይ ታበራለች በመንግሥተ ሰማይም ክብሯ የበዛ ይሆናል ። ነገር ግን በመልከ - መልካምነት ላይ የቁንጅና ውበት የሌለው ሥጋ መወደድ የለበትም ፤ እንደዚህም ሁሉ ለመልከ - መልካምነት ፤ ለቁንጅና ፤ ለውበት የአፍጋዳት የልብ ንጽሕና ከሌላቸው መወደድ የለባቸውም ።

ባሕርያቶች ፬ ናቸው ፤ እነዚህም ፬ ባሕርያቶች እርስ - በርሳቸው ፤ ያልተስማሙና የተለያዩ እንደሆነ ፤ ኃይላቸው ይቀንሳል ፤ አንድነታቸው ይፈርሳል ፤ ጅማታቸው ያርራል ፤ መልካቸው ይጠቁራል ። ነገር ግን ፤ በሥጋ ውስጥ ያለች ነፍስ (ንጹሕ ከሆነች) ሥጋን ታሳምራታለች ፤ እንደ ንጽሕናዋም መጠን የበራች የጸራች ታደርጋታለች ። ፊቃድዋንም በፈጸመች ቍጥር በመልካም ጤና እንድትንቀሳቀስ ታደርጋታለች ። ፬ ባሕርያቶች የተባሉም ማይ ፤ መሬት ፤እሳት ፤ ነፋስ ናቸው ።

፯ኛ ቀጥሎም እንዲህ አለ ፤ ለውየው፯ ሰውነቱ ማዘሩ (መፍራም) ፤ መልኩ መጥፎ የሆነ እንደሆነ ፤ ፬ ባሕርያቶቹም መጥፎዎች ይሆናሉ። ሰውነቱ ቀጭን ፤ ፊቱ ብሩህ ፤ መልኩ ውብ የሆነ እንደሆነ ፤ ፬ ባሕርያቶቹም በእግዚአብሔር ፊት ቀጥታ የሚገሩና የተወደዱ ይሆናሉ ።

«ሰው ፊቱን በማየት ግብሩ ይታወቃል ፤ በአለባበሱ ፤ በአሳሳቁ ፤ በአረማመዱም ሥራው ይታወቃል» (ሲራክ ፲፱ ፥ ፳፱)

የሥጋ ተወዳጅነቱ መልኩ መልካም ፤ ፊቱ ብሩህ ሲሆን ነው ፤ የነፍስም ተወዳጅነቷ ዐዋቂና ንጹሕ መሆን ነው ። የሰውነት ቸርነቱ ፤ በውስጥም በአፍአም ቅን ደግ መሆን ነው እንጂ መልኩ - ቁናነቱ ብቻ ቸር የሚያሰኘው አይደለም ።

«የኤልያብ ፊቱን አትመልከት የመልኩንም ማማር አትይ እግዚአብሔር ልብን እንጂ ፊትን አያይምና ፩ ነገ ፲፮ ፥ ፯» ።

የሆዋቂዋ ነፍስ ድምፅ መሰማት ከዕውቀትና ከማስተዋል ወገን ነው ፤ የማይሞቱም ሐሳቦች ከልቢና ውስጥ ነው ብሏልና ፤ የነገሩ አጠሣት ምንነት በዚህ ይታወቃል ፤ በዚህ ይረዳል ።

ዕውቀትን ማስተቀልጥና ጥበብን የምትጠይቀው እሷ ሕሊና ናት የነዚህም ሁሉ ማደሪያዎች (መገኛዎች) አንጎልና ልብ ናቸው ።

የዕውቀት ደግነቱ ማስተዋል ነው ፤ መጥፎነቱም ስንፍና (አለማስተዋል) ነው ። የምክር ቁም ነገሩ እሺ በጀ ብሎ መታዘዝ ነው ፤ ክፋቱም አለመታዘዝ (እምቢታ) ነው ።

የማሰብ ደግነቱ ነገርን ከልብ መረዳት ነው ፤ መጥፎነቱም ነገርን ከልብ አለመረዳትና አለማወቅ ነው ። የማስተዋል ቁም ነገሩ ትዕግሥትና ዝግታ ነው ፤ መጥፎነቱም መቸኮልና መቅበዝበዝ ነው ።

እኛ ሰዎች ፤ ከማይናገሩ ከእንስሳዎች ሁሉ በልጠን የምንኖረው በልቡና (በማስተዋል) ነው ። የሚፈብንገና የሚጠቅመንን ሁሉ የምናውቀው በልቡና ነው ። እንዲህስ ባይሆን ኖሮ ባሕርያችን ልብ እንደሌላቸው እንደ እንስሶች በሆነ ነበር ። ያውም ባይሆን አእምሮ እንደሌላቸው እንደ ሕፃናት ጠባይ በሆነ ነበር ። (ሙዝ ፣ ፴፰ ፥ ፲፪) ።

እንዲሁም ልብ ባይኖረን ለሥጋችንና ለነፍሳችን የሚጠቅመንን ግዙ ሥራ መሥራት ባልቻልን ነበር ። ነገር ግን ይህን ሁሉ በልቡና ዕውቀት ተመራምረን ደርሰንበት ፤ በዚህም ከሌላ ልዩ የሚሆን ፈጣሪያችንን ህመቅነው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የውስጥ ረቂቃን ሕዋሳት ፭ ናቸው ፤ እነሱም ልቡና አእምሮ ፤ ክፉውንና በጎውን ለይቶ ማወቅ ፤ ሙቸር ፤ ማሰብ ናቸው ።

ግዙፉን የአፍአ ሕዋሳት ፭ ናቸው ፤ እነሱም መስማት ፤ ማየት ፤ ማሽተት ፤ ማጣጣም ፤ መዳሰስ ናቸው ።

በረቂቃን ሕዋሳት ውስጥ በልብ ተመራምሮ ካልሆነ በዓይን ሥጋ የማይታይ ፤ ጠባያቸው የነፍስና የእሳት ወገን የሆኑ ረቂቃን ነገሮች አሉ ።

፬ቱ ባሕርያት ሲስማሙ አካል ጤናማና ንጹሕ ይሆናል ፤ ያዋቂ ሰው ምክሩ ሕሊናን በማራቀቅና በማወቅ ይሠምርለታል ። ይህ ግን ሁል ጊዜ በመትጋት በመጓጓት ካልሆነ አይሆንም ።

ማስተዋል የሚገኘው ፤ ዕድሜያቸውን ሙሉ ከፈላስፎች እየተማሩና እየተመራመሩ ከኖሩት ከአስተዋዮችና ከዐዋቂዎች ሰዎች ነው ። ይህም የሚሆነው ረቂቃን በሆኑት በነፋስነትና በእሳትነት ባሕርይ ነው ።

«ብረትን ብረት እንደሚስለው ሰውንም ሰው መክሮ አስተምሮ ብልህ ዐዋቂ ያደርገዋል» (ተግሣጽ ፪ ፥ ፲፱)

የሚዳሰሰው ግዙፉ አካል ፤ የመዳሰስን ስሜት ይወስዳል። ግዙፉ ሥጋ ሲታሰርና ሲታገድ ሊንቀሳቀስ እንደማይችል ፤ የማይዳሰሰው ረቂቁም ልብ በትዕግሥት ሲታሰርና ሲታገድ እንደ ታሰረ ግዙፍ ሥጋ ሆኖ ሊንቀሳቀስ አይችልም ። ይህም ማለት፣ ሥጋ የተሰወረ እንደሆነ ሥራ ሊሠራ እንደማይችል ፤ ልብም እንደ ግዙፉ ሥጋ በመዘንጋት ይሰወራልና የማወቅና የማስተዋል ሥራው ይቋረጥበታል ማለት ነው ። ረቂቋ ውሳጣዊት ነፍስ ግን ያለ ሥጋ ታውቃለች ማለት፣ እርሷ ከዕውቀት ዕውቀቱ ከርሷ የሚለያዩበት ጊዜ የለም ።

በሚዳሰሰው በግዙፍ አካል የሚገኙት ረቂቃን የአፍአ ሕዋሳቶች ፭ ናቸው ። እነርሱም ፤ ማየት መስማት ፤ መዳሰስ፣ ማሽተት ማጣጣም እንደሆኑ ከላይ ተናግረናቸዋል ።

የመስማት ደግነቱ (ቁምነገሩ) ፤ በመስማት የዕውቀትን ነገሮች ማግኘት ነው ። እነሱም መልካም መልካም ቃናዎችን መስማት ፤ በማሳጠርና በማስረዘም ማዜም ፤ ልዩ ልዩ ዘፈንን መዘፈን ፤ የዘፈኑ መሣሪያ የሆኑት በገናዎችንና መሰንቆዎችን ማዳመጥ ፤ በማዳመጥ የሚገኙትን ተድላ ደስታዎች ማግኘት ፤ መስማት ሲያስፈልግ የመቅረብ ፤ ካያስፈልግ የመራቅ አስተዋይነት ናቸው ።

እኒህ የታወቁት ፬ቱ ባሕርያቶች (ማይ ነፋስ ፡ እሳት መሬት) ከ፭ቱ የበገና አውታሮች ድምፅ ጋር የሚስማሙበት ፡ የመስማት ፡ የማየት ፡ የመዳሰስ ፡ የማሽተት ፡ የማጣጣም ጠባይነት ወይም ስሜት አላቸው ። (የነዚሁም የረቂቃን ስሜቶች ግዙፋን መሣሪያዎች ማለት ፡ የመስማት ጆሮ ፡ የማየት ዓይን ፡ የመዳሰስ እጅ ፡ የማሽተት አፍንጫ ፡ የማጣጣም ምላስ ናቸው) ።

ለ፭ቱ የበገና አውታሮች ቀጭን ወፍራም ቃና አላቸው ። እንዲሁም በሁለቱ መካከል ልዩ ልዩ በሆነ ስልታ ስልት ሲመታ የሚሰማ የቃና ድምፅ አለ ።

አውታሮቹ ፡ በስልት በስልት ሲመቱ ሥጋን ደስ በሚያሰኙና ልብን በሚማርኩ ቃናዎቻቸው ፡ ሥጋን አብራቸው እንድታዜም ያነሣሡዋታል ፡ ያነቃቁታል (ይነሽጡታል) ፡ ሥጋም ከበገናዎች አውታሮች ጋር አብራ በምትዘፍንበትና በምታዜምበት ጊዜ ነፍስን ፈጽማ ደስ ታሰኛታለች ።

«መሰንቆ ከበገና ጋር ሰውን ደስ ያሰኛሉ ፡ ከእሊህም ከሁለቱ ይልቅ በጐ አንደበት ደስ ያሰኛል» (ሲራክ ፡ ፵ ፡ ፳፩)

ፈላስፋ ሀርሙስ ፡ ከመጠጥ ቤት ተቀምጦ በገና-መቺውን እስኪ እባክህ ነፍስን ከእስራቷ ፍታት ይለውና ፡ በገነኛውም በገናውን የደረደረው ጊዜ ፡ በገናው በስልት በስልቱ ሲመታ ይህ ነገር ፡ በፍቅርና በስምምነት ሆኖ ሲሰሙት በጣም መልካምና አስደሳች ነው እያለ ያደንቅ ነበር ።

በገናው የሳውዳን ጠባይ ለማነሣሣትና ለማንቃቃት ፬ቱን የሥጋ ባሕርያቶች ይጫናቸዋል ። እነሱም ፡ ፩ኛው አውታር የሳውዳ ፡ ፪ኛው አውታር ፡ የበልቀም ፡ ፫ኛው ፡ አውታር የደም ፡ ፬ኛው አውታር የሳፍራ ምሳሌዎች ናቸው ።

ማናቸውም ሰው ፡ በስልት በስልቱ የሚመታውን የበገናውን ቃና ሲሰማ ፡ ሳውዳ ፡ በልቀም ፡ ደም ፡ ሳፍራ የተባሉት ያ፬ቱ ባሕርያት፡ጠባዮች ለእንደኛቸው የተስማማውን የቃና ድምፅ ይወዳል ፡ ፈጽሞም ያስደስተዋል ።

የነዚህ የ፬ቱ ነገሮች ትርጓሜያቸው እንደሚከተለው ነው ። ሳውዳ መሬትነት ነው ፡ (መሬታዊ ጠባይ) ። በልቀም ውኃነት ነው (ማያዊ ጠባይ) ። ደም ፡ እሳትነት ነው ፡ (እሳታዊ ጠባይ) ፡ ሳፍራ ፡ ነፋስነት ነው (ነፋሳዊ ጠባይ) ። ይኸው ፬ቱ ጠባዮች በ፬ቱ የሰው ባሕርያቶች ልክ ተርጉመናቸዋል ። ፭ኛዋ ግን ነፍስ ናት ፡ (ሲራክ ፴፩ ፫ ፡ ፬) ።

ምዕራፍ ፲፬ ።

ይህችን መጽሐፍ የጻፈ ፈላስፋ ፡ እንዲህ አለ ።

ልብን ብሩህ የሚያደርጉት ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም ፡ መልካም ምግብ ፡ ጥሩ ሽታ ፡ የሚወዱትን ሰው ፊት ማየት፣በጐ በጐ ነገርን መስማት ናቸው ።

ልብን ደንቆሮና ደደብ የሚያደርጉት ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም፣ መጥፎና ቆሻሻ ምግብ ፡ መጥፎ ሽታ ፡ የማይወዱትን ሰው ፊት ማየት፣ ከደንቆሮ ሰው ጋር መናገር ናቸው ።

ሰውን ከበርቱና ጌታ የሚያደርጉት ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም ተግሣጽ (ምክር እዝናት) ፡ ንጽሕና አእምሮ ፡ ሃይማኖት ናቸው ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ። የሰነፎች ሰዎች ሕይወታቸው ሞታቸው ነው ፡ የዐዋቂዎች ሰዎች ግን ሞታቸው ሕይወታቸው ነው።

አንድ ፈላስፋ ፡ ከሁሉ ነገር ልብ ትበልጣለች ፡ እንዲህ ስትሆን አእምሮ ያስከብራታል ፡ ምክር እዝናት(ተግሣጽ) ያስወድዳታል ። ስለ ዚህ ፡ ልብ ፍጹም ትሆናለች ፡ (ፍጹምነትን ታገኛለች) አለ ።

ዓይኖቹን ወደ መሻት ያዘነበለ ሰው እሳቡን አውታታ ያደርጋል፣ ልቡናውን በከንቱ ያባክናል ። የመሻት ልጓሙን (ትዕግሥት) አውልቆ የጣለ ሰው ፡ ከመጎዳት ይደርሳል ። ሥራን ቸል ያለ ሰው ይቸገራል ፡ ይደኸያል ። መምህራን የዓለም ብርሃን ናቸው (ማቴ ፭፡፲፬) ። ዐዋቂዎች መምህራን መካሪዎች መብራቶች ፡ ልባሞች ጤናማዎች ፡ ሰነፎች ሬሳዎች ፡ ንጉሥ ሚዛን ፡ ጠላቶች እብሪተኞች ናቸው ።

«በመምህራን መታጣት ኃጢአተኞች ይበዛሉ» (ተግ ፡ ፳ ፡ ፲፰)

ራሱን ከፍ ከፍ የሚያደርግ ፡ (የሚያስታብይ) ጠላቶች ይበዙበታል ። ነገርን የሚያበዛ ክብሩን ያዋርዳል ። ትዕግሥትን ማብዛት ሰውን ገራምና ተፈሪ ታደርገዋለች ። ትዕግሥት የአሸናፊነት መክፈቻ ናትና ።

የዘመን ሁኔታን የሚያውቅ ሰው መዘጋጀትን ቸል አይልም ።ምክር እዝናት ላወቀበት እንደ (ረኸም) ተራራ ናት ፡ ተራራ ሲወጡበት ያደክማል ፡ ከወጡ በኋላ የራቀውን አቅርቦ፣የቀረበውን ለይቶ ሲያሳይ እንደሚያስደስት ተግሣጽም ለጊዜው ይመራል ፡ ያስቅቃል ፡ ኋላ ግን ያስደስታልና ።

«ምክር እዝናት ለጊዜው ያሳዝናል እንጂ ደስ አያሰኝም ፡ ኋላ ግን ለተገሡጹ ሰዎች ሰላምን ያፈራላቸዋል ፡ ጽድቅን ያሰጣቸዋል» (ዕብ ፡ ፲፪ ፡ ፲፩)

ለክቶ መጥኖ የሚበላ ሰው በጤናው ያድራል ። አብዝቶ መብላት ልብን (አስቶማክን) ይጎዳል ለክቶ መጥኖ መብላት ግን ለሰውነት ጤናው ነው ።

«አብዝቶ መብላት ደዌ ይሆናልና፤ አብዝቶ በመብላት ቁንጣን ያጠፋቸው ፥ ብስና የጎዳቸው ብዙዎች ናቸውና» (ሲራክ ፥ ፴፯ ፥ ፳፱)

ችኮላ ፥ ሰውን ከታላቅ ውድቀትና ጥፋት ታደርሰዋለች ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፥ ሃይማኖቱን ያቀና (ያጸና) በዚህ ዓለም ይከብራል ፥ በወዲያኛውም ዓለም ይመሰገናል ፥ (ይጸድቃል) ፥ ዳግመኛም የእግዚአብሔርን ነገር በማስታወስ መጠየቅ መልካም ነው አለ ።

የጥበብ መገኛ እግዚአብሔርን መፍራት ነው (ወይም እግዚአብሔርን መፍራት የጥበብ መሠረት ነው ። (የጥበብ መጀመሪያ እግዚአብሔርን መፍራት ነው)እንዳለ ፥ (መዝ ፥ ፻፲) ።

የሰው ክብሩ ትዕግሥቱ ፥ አስተዋይነቱ ፥ እግዚአብሔርን መፍራቱ ጠባቂው ንጽሕናው ና አንደበቱ ናቸው ። ሕይወትና ሞት ፥ ሰው በአንደበቱ በተናገረው ነገር ይመጣሉና ፥ ምሳሌ ፲፰ ፥ ፳፩ ።

ሳይመክሩትና ሳይገሥጹት የተመከረና የተገሠጸው ሰው ትክክለኛ ሚዛን ነው ። መስማማትና በጎ ጠባይ ለሰው በዕውቀት ላይ ዕውቀትን ያሰጠዋል ፥ ከፍ ከፍም ያደርገዋል ፥ በሁሉም ዘንድ የተወደደ ያደርገዋል ።

ሀብትን (ገንዘብን) የሚወድ ሰው አንድም ቀን በቃኝ ብሎ በሀብት ላይ ሀብትን ለመጨመር ዕረፍት የለውም ። ገንዘብን ቢያጠራቅም አይጠግብም (በቃኝ አይልም) ውኃን እንደጠጣ ሰው ዘወትር ገንዘብን ለማግኘት ሲከለፈለፍ ይኖራል ።

«ብርን የሚወድ ሰው ብርን አይጠግብም ፥ ብዙ አትረፍን የሚወድ ሰው በማጠራቀም ፈሰበሰበ በቃኝ አይልም። ይህም ደግሞ ከንቱ ነው» (መክ ፥ ፭ ፥ ፲)

አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፥ ተሠርቶ ተቀጥቶ ካላደገ ብልህ ፀዋቂ መሆን አይቻልምና ፥ ሰውን እንደ እእምሮው ክፉትና እንደ ሃይማኖቱ ጽናት መምከር መገሠጽ ይገባል ። ህሊና የሆነ ሰነፍ ሰው ፥ በከባቢውና ያምጋግሱት እንደሆነ ይኮራል ፥ ብልህ ፀዋቂ የሆነ ሰው ግን ራሱን ዝቅ ያደርጋል እንጂ አይኮራም (ብዙ ፍሬ የያዙ ቅርንጫፎች ሲያጎነብሱ ቢያከብሩት አሽከሮቹ ይመስለዋል) እንደሚሉት ያለ ነው ።

ልጄ! አንድ ቃል እንኳ ቢሆን የተዘበበና የተማማረ ቃል ተማር። አንድ ቃል አስፈላጊ ሆኖ በሚገኝበት ጊዜ ታላቅ ነውና ።

ልጄ! ከሰነፎች ሰዎች ጋር መኖርን አታብዛ፡ከሰነፎች ጋር መኖር ልብን ደንቆሮና ደደብ ያደርጋል ፥ ጥበብን ያስረሳልና ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፥ ፀዋቂነት ፥ ደግነትንና ባለጸግነትን ታስመስግናችዋለች ። ንጽሕና ፥ ሃይማኖትን ትጠብቃለች ። ነገር ግን ፥ በፀዋቂነቱ የሚመክና የሚያቃበይ ሰው ምክሩ ይጠፋዋል ፤ የማይመክና የማያስታብይ ግን ልቡ ብሩህ ፥ ሐሳቡ ቅን ይሆናል ። (በራስህ ባገኘኸው ጥበብ ራስህን አታስታብይ) ሲራክ ፮ ፥ ፪)

ከንግሥታት አንዱ ፥ ከዚህ ዓለም ድልብ የትኛው ይበልጣል? ሲል ጠየቀና ፥ አንድ ፈላስፋ ፥ ከዚህ ዓለም ድልብ ሁሉ ጥበብ ትበልጣለች ፤ አለው። ስለምን? ቢለው ፥ ጥበብ የማታልቅ መዝገብ ናትና ፥ ሸክምንቱ ቀላል ነውና ፥ ገንዘብ (ወርቅ ብር) ሸክምነቱ ከባድ ከመሆኑም በላይ ሲጠፋም ሲያልቅም ኃዘኑ በጣም ብርቱና ከባድ ነው ። ለባቸም ብዙ ጊዜ ሐሳብን እሱን እሱን ወደ ማሰብ ጨልጦ ገርኝቶ ይወስደዋል ፤ ሌቦችና ቀማኞች ሲያሳድዱት ሲከታተሉ እጥፋት ያደርሳል ።

«ገንዘብህ ባለበት ዘንድ ልብህም በዚያ ይኖራል» (ማቴ ፥ ፮ ፥ ፳፩)

ቀጠሮ ሳያደርሱ ጊዜ ማሳለፍ ሞኝነት ናት ፥ ለብቻም ሲሆን ጊዜ እንደ በትዕግሥቱ የተቀጣ ትሆናለች ። የቱሽክማቱንም (የያዛትን) ሰው ብልህ ፀዋቂ ታደርገዋለች ። እሷን የፈለገ ሰው የፈለገውን ሁሉ ያገኝ ባታል ። (ምሳ ፲፱ ፥ ፳)

ፈላስፋ ፥ አስተማሪና ተማሪው ፥ እንደዘሪና እንደ አርሻ እርሻ በር ሳትሙ የተለያዩ ናቸው ። የቀሩትም ሕዝቦች እንደዚሁ ናቸው አለ ። ገንዘብን መጠበቅ (መውደድ) ፥ ፍቅርን ያጠፋል ፥ ሃይማኖትን ያስክዳል ፥ መንፈግ ችግርን ይሰባል ፤ መስጠት ግን በሀብት ላይ ሀብትን ፥ በክብር ላይ ክብርን ይጨምራል ። እንዲሁም ባገኙት ሀብት በቃኝ ብሎ ማመስገን ፥ ለሰው በሀብት ላይ ሀብትን ያስጨምርለታል ።

ባለጸጋ የሆነ ሰው ፥ የትም አገር ቢሄድ ስደተኛና መጻተኛ መሆን የለበትም ። ድሃ ግን ምንም ባገሩም ቢቀመጥ ፥ በቤቱም ቢሆን ስደተኛና መጻተኛ ነው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፥ መቸኮል ፥ ለትስፋ ፈተናው (አደናቃፊው) ነው ። የጽድቅን ሥራ መሥራት ግን ፥ የጥበብ መዝገብ ነውና ፥ ልጄ ሆይ ፥ የጽድቅ ሥራ መሥራትን እትናቅ አታቃልል ፥ ችል አትበል ።

ፅድቅ ሥራን በመሥራት ሰውን የሚያስደስት ሰው ፥ በሰው ሁሉ ዘንድ የተወደደ ያገኛል ። በኋለኛውም ዓለም ዋጋውን ያገኛል ።

ነገር ግን ለሰው በጐ ሥራ መሥራት በ፫ ነገሮች ካልሆነ አይፈጸምም ። እነሱም ፥ ዋል እደር ሳይሉ ፈጥኖ መስጠት ፥ ይህን ብሰጠው ምን ይጠቅመዋል ሳይሉ የተገኘውን ጥቂቱን መስጠት ፥ ሲሰጡትም ሰውሮ መስጠት ናቸው ። ምክንያቱም ፈጥነህ ስትሰጠው ደስ ታሰኘዋለህ ፥ ቸግሮት ሳለ ጥቂትም ብትሰጠው ብዙ አድርጎ ያየዋል ። ሰውሮ መስጠቱም ገንዘቡን ያበረክተዋል ። ሀብቱን ያበዛዋልና ። ፪ቆሮ ፥ ፱ ፥ ፯ ፥ ፱ ።

ነግ ሣልስት በማለት የመስጠት ደግነትህን አታጥፋ ። ዋጋ ቢስ አታድርገው ፥ የመስጠት የመመጽወት ፍጹምነቱና ተመስጋኝነቱ ዋጋን ሲያገኙበትና መልካም ስም አጠራርን ሲያተርፉበት ነው ።

« ከብዙ ብዕል አብልቶ አጠጥቶ ስምን ማስጠራት ይሻላል ፥ ወርቅንና ብርን ከግናርም ሰጥቶ መጽውቶ በእግዚአብሔር ዘንድ ባለሟልነትን ማግኘት ይበልጣል » (ምሳሌ ፥ ፳፪ ፥ ፩ ፥ ፱)

<u>ፈላስፋ እንዲህ አለ</u> ፥ ብዕሉን የሰጠህ እግዚአብሔርን ይህን የሰጠኸኝ ክበር ተመስገን እያልክ አመስግነው ። እግዚአብሔርን የሚያመሰግኑበት ሀብት ኗሪ ነው ፥ የሚያጕረመርሙበትና የማያመሰግኑበትሀብት አይኖርም ያልፋል ይጠፋል ማመስገን በሀብት ላይ ሀብትን እንደመጨመር ያለ ነው ። የእግዚአብሔርን ቁጣ የሚያበርድ ከፍዳና ከበቀል (ሑሩ እምኔየ ርጉማን ከመባል) የሚያድን ነው ።

ደዌ ፥ ሥጋን እንዲያቆስለው ፥ ኀዘንና ትካዜም ልብን ያቆስለዋልና፥ ኃዘንን በተቻለ መጠን ካንተ አርቅ ።

«ኃዘን እንዳይነዳህ ልቅሶን ተው ፥ ኃዘን ኀድቷቸው የሞቱ ብዙ ናቸውና ፥ የልብም ኃዘን ኃይልን ያደክማል ፥ ግዘንና መተከዝ ለሞት ያደርሳል ፥ እንዲህ ነውና ኃዘንን ካንተ አርቅ» (ሲራክ ፥ ፴ ፥ ፳፩ ፥ ፳፫)

የደግ ሰው ደግነቱ ከክፉ ነገሮች ሁሉ ይጠብቀዋል ፥ (የሰው ክፋቱ ጠላቱ ፥ ደግነቱ ሕይወቱ ነውና) ።

መማከር ፥ የመመራት ዓይን ነውና አለ መሪ የሚሄድ ዓይነ ስውር ካልሆነ ቦታ እንደሚወድቅና የትም ወድቆ እንደሚቀር ሁሉ ፥ በገዛ ራሱ ምክር ብቻ የሚሄድ ሰው ይደክማል ፥ ካልሆነም ነገር ወድቆ ይቀራል ። ነገር ግን ፥ የበጐውንም የክፉውንም ምክር ለይቶ ሳያውቅ ያገኘውን ምክር የሚቀበል ሰው ሥራው ሁሉ አይከናወንለትም ። (ምሳሌ ፥ ፲፪ ፥ ፲፭)

ተስፋውን በእግዚአብሔር ማድረግ ትቶ በሌላ የሚያደርግ ሰው ፥ የተናቀና የተዋረደ ነው ። ከብዕል ሁሉ ከንቱ ምኞትን ማሸነፍ የመሰለ የለም። ጠባዩን ያስከፋ በሁሉም ዘንድ የተጠላ ይሆናል። እንዲሁም ልበ ሰፊ ነገር አላፊ ያልሆነ ልበ - ጠባብ ሰው ከሁሉና በሁሉ የተጠላ ነው።

መወደድን ያገኘ ሰው የሌሎቹን ጸጋ ይወርሳል ። (ኢያሱ የሙሴን ፥ ኤልሳዕ ፥ የኤልያስን ሀብተ ረድኤት እንደወረሱ) ።

ቅንነት ከተፈጥሮ ጠባይ ነው ፥ ሃይማኖት ግን ከትምህርት ነው ። የመቸኮል አመል ያለው ሰው ክፉ ነገር ሳያጋጥመው አይቀርም ። ቅን ሰዎች ግን ፥ ለዘለዓለም ይኖራሉ ፥ ስም አጠራራቸውም እስከ ዘለዓለም ይኖራል ።

ሰውን ፥ ብዙ ገንዘብን እንደ መሰብሰብ አድርጎ የሚያዋርደው የለም ። ሰው ለሁሉ ከመገዛት ነጻ ሲሆን ፥ ገንዘብን መወደዱ ለሁሉ ታዛዥ ፥ ተገዥ ፥ እጅ - ነሽ ፥ እሺ ባይ ያደርገዋል ። ሰው ፊትን አብርቶ መቀበል ፥ «ከፍትፍቱ ፊቱ እያሰኘ» ስምን በበጐ አጠራር ያስጠራል ። ከሁሉ ነገር ትሕርምት (አብዝቶ ከመብላት መከልከል) ይበልጣል ፤ ብዙ ከመብላት በሚከለከል ሰው ደዌ አይሠለጥንበትም ። የበጐነትን ሥራ መሥራትን የሚከታተል ሰው ከክፉ ፈተናና ከብዙ መከራ ይድናል ።

ምዕራፍ ፲፩ ።

ፈላስፋ ፥ ጥበብ ፥ የዕውቀት መሰላል ናትና ፥ ጥበብን ያጣ ሰው ወደ ፈጣሪው መቅረብ አይቻለውም አለ ።

<u>ሶቅራጥስ እንዲህ ይል ነበር</u> ፥ ጥበብ መጠጥንና ዘፈንን በሚያፈቅር ሰው ልብ አታድርም ። ከሱ ትርቃለች ፥ ትሸሻለች እንጂ ። ሰሎሞንም ፥ ጥበብ በተንኮለኛና ለኃጢአት በምትገዛ ሰውነት አታድርም ብሏል ። (ተግሣጽ ፥ ፩ ፥ ፬) ።

<u>ሶቅራጥስ ፥</u> ጥበብ የተሰጠው ሰው ወርቅ ብር አጣሁ ብሎ አያዝንም ፥ (አይጨነቅበትም) ።የዕውቀት ውጤቱ ሰላምና ቅንነት ነው ። የወርቅና የብር ውጤት ግን ድካምና ደዌ ነው ።

የፈላስፎች ዕረፍታቸው ፥ እውነተኛውን ነገር ማግኘት ነው ። የሰነፎች ግን ዕረፍታቸው ከንቱ ነገርንና ዋዛ ፈዛዛን ማግኘት ነው ። ሥራ ሁሉ ጸንቶ የሚኖረው በዕውቀትና በቅንነት ሆነው ሲሠሩት ነው ፥ ዓመፅና ግፍን በማድረግ የሚሠሩት ሥራ ግን ያልፋል ፥ ይጠፋል ።

ቅንነት ለዘለዓለም አያልፍም ፥ አይጠፋም ። ልበ - ቅን የሆነ ሰው ቢያዝንም እንኳ ኃዘኑ በቶሎ ያልፋል (ይረሳል) ፥ ሁሉም ነገር ወደሱ

ይሰብል ፣ ማለት ሥራው ሁሉ የተቃና የተከናወነ ይሆናል ፣ ያሰበው ሁሉ ይፈጸምለታል ። እንዲሁም ፣ ቅንነት ፣ ክቡር ልዑል የሚሆን የፈጣሪ ትክክለኛ ሚዛን ነው ። ስለዚህ እሱም (ቅንነት) የማሳለፍና የማምጣት፣ የማግኘትና የማጣት) ሚዛን ነው ።

የሚመኩበት ዕውቀት ሁሉ ፣ በቅንነት ሆኖ ሲሠሩበት ሥራው ጸንቶ ይኖራል ፣ በተንኮል ሆኖ ቢሠሩበት ግን ሥራው አይጸናም ይበተናል ይጠፋል ።

«ከሕንጻው ይልቅ ዋና ሆኖ የሚፈለገው በሕንጻው ውስጥ የሚካሄደው ሥራ ፣ ሕንጻ ሕንጻው አምሮና ተቃንቶ አስተዳደሩም በመልካም የሚመራበትና ድኻው በቅቡ ክል የሚጠበቅበት ተግባር ሲፈጸምበት ነው» ግ - ቀ - ን - ሥ -

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ሰዎችን በ፫ ወገን መድበህ አኑራቸው ይኸውም ሽማግሌዎቹን እንደ አባትህ ፣ ወጣቶቹን እንደ ወንድሞችህ ሕፃናቱን እንደ ልጆችህ አድርገህ እያቸው አለ ።

ሽማግሎችን አትናቅ አታቃልል ፣ ላባትህ እንደምትታዘዝ ፣ ታዘዝ እንጂ ለሕፃናቱም ፣ ወንዶች ለወንድሞችህ እንደምትታዘዝ ታዘዝ ለሕፃናቱም ሴቶች (ለእኅቶችህ እንደም ትታዘዝ ታዘዛቸው» (ጢሞ ፭ ፣ ፩)

ከዕለታት አንድ ቀን ፣ ፈላስፋው አርስጣጣሊስና ፫ቱ የንጉሡ (የፊልጶስ መቄዶናዊ) ልጆች ተገናኝተው ሲነጋገሩ ፣ አርስጣጣሊስ ፣ አንዱን የንጉሡን ልጅ ፣ መንግሥት ላንተ የተሰጠች እንደሆን ምን ታደርግልኛለህ ? ቢለው ፣ የመንግሥቴ አማካሪ አደርግሃለሁ አለው ።

ሁለተኛውን ደግሞ ፣ አንተስ ምን ታደርግልኛለህ ? ቢለው የመንግሥቴን ተካፋይ አደርግሃለሁ (እሾምሃለሁ) አለው ።

ሦስተኛው እስክንድር ክዚያ ነበርና ፤ አንተስ ቢያነግሡህ ለኔ ምን ታደርግልኛለህ ? ቢለው እስክንድር ፣ መምህር ሆይ ፣ እኔ ስለማደርግልህ ነገር አሁን አትጠይቀኝ ፣ እስከ ነገ ድረስ ታገሠኝ ። ሆኖም ፣ ሎሌ ስጌ ቃው ፣ ደቀ መዝሙር ለመምህሩ ሊያደርጉላቸው የሚገባውን አደርግልሃለሁ አለው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ሰውነቴ ፫ ነገሮችን ጠላች ፣ ትጸየፈችው ። እነሱም ፣ ሐሰተኛ ደሃ ፣ በሀብቱ የሚመካ ባለጸጋ ፣ ዕብድ ሽማግሌ ናቸው ። ሲራክ ግን ፣ ትዕቢተኛ ደሃ ፣ ንፉግ ባለጸጋ ፣ ዘማዊ ሽማግሌ ፣ ናቸው ብሏል ። (፳፭ ፣ ፪) ።

አንድ ፈላስፋ ፣ ሌላውን የሚመክሩ ፣ የሚገሥጹ ሽማግሌዎች ፣ ራሳቸው ሲቆጡና ሲበሳጩ ዕብዶች ናቸው ይባላሉ አለ ። (አስታራቂ የሆነ ሽማግሌ ኢሉ ቢሉት መቆጣትና መበሳጨት አይገባውም ሲል ነው)

አፍላጣን ፣ አእምሮ ፣ የአነጋገር ማሳመሪያና የልብ ማስሪያ (ማስታገሻ) ነው አለ ።

ከዮናናውያን (ግሪኮች) አንዱ እንዲህ አለ ፣ ዓለም ሰዎች ፣ ሃይማኖት እሊህ ፫ቱ በሁለት ነገሮች የተሳሰሩና የተያያዙ ናቸው ። ሁለት ነገሮች የተባሉት ፣ ሰይፍና መጽሐፍ ናቸው ። ቢሆንም ሰይፍ ከመጽሐፍ በታች፣ ነው፣ (መጽሐፍ ይበልጣል) ። መጻሕፍት ያነጹትን ፣ ሕንጻ ፣ የዘመን ብዛት አያፈርሰውምና ።

ፈላስፋ የሰውን ከንቱነት ሲናገር እንዲህ አለ ። የአዳም ልጅ ምንድር ነው ? መመኪቱስ ምን ይባላል ? መጀመሪያ ነገር የፍትወት ነጠብታ ነው ፣ ፍጻሜውም ፣ የሚሸት የሚከረፋ ሬሳ ነው ። ከሞተም በኋላ ነፍሱ ወደ ሥጋዋ ትመለስ ዘንድ አስታራቂና አማላጅ የለውም ፣ ራሱንም ለማሥነሣት ችሎታ የለውም ።

ሰው ሁሉ እንደ ጥላ ይመላለሳል ፣ (ጥላ ፣ ጢት ፣ ፩ ፣ ፳ ፣ ሚግ ይሆናል ፣ ቀትር ሲሆን ጊዜ ክዚህ ደረሰ ፣ ከዚህ ገባ አይባልም ፣ ሰውም እንደዚሁ ነው (መዝ ፣ ፴፰ ፣ ፮)

ገንዘብን መውደድ የዕድሜ መፈታተኛ ነው ። ገንዘብን አለመውደድ ግን የዕውቀትና የተግሣጽ መዝገብ ነው ። ጽድቅም (እውነትኝነት) የረብኅና የጥቅም ምርኮ ነው ።

ፈላስፋ ፣ መከራ ፣ ለልብ በጐውን ትምህርትና ትሕትናን ያስተምራታል ። ነገር ግን የመማር ጥቅሙ በተቻለ መጠን ተግቶና ነቅቶ ሲያስተምሩበት ነው ። (ጥበቡን ከሚሰውር መምህር ድንቁርናውን የሚገልጥ መሃይምን ይሻላል ። ባይጠቀምበት እንኳ አይወቀስበትምና) ። (ሲራክ ፳ ፣ ፴) ።

ሰውን የሚያስደስትና ለሰው ሁሉ በጐውን ሥራ የሚሠራ ሰው አኗኗሩ የረጋ ይሆናል ።

ፈላስፋ ፣ ከኃይል ይልቅ ዕውቀትና ምክር ያሸንፋሉ አለ ። ዳግመኛም ፣ ሥራህ ሁሉ የተቃና አኗኗርህ የጸና ይሆን ዘንድ ፣ እግዚአብሔርን ከሚፈሩትና ከሚያመልኩት ሰዎች ጋር ተማክር አለ ።

እንዲሁም ታላላቅና ጨዋ የሆኑ ሰዎች ፣ ሀብትንና ሹመትን ባገኙ ጊዜ ፈጽመው ትሑቶች ይሆናሉ ። ባለጌዎች የሆኑ ሰዎች ግን ሀብትንና ሹመትን ያገኙ እንደሆነ ይታበያሉ ፣ ራሳቸውን ከፍ ከፍ ያደርጋሉ ።

ዐዋቂ ሰው ፣ በዕውቀት ከሚበልጠው ሰው ቢማርና ቢጠይቅ ነውር የለበትም ። አንድ አሮጌ ሽማግሌ ሰው ፣ አንዱን ፣ ፈላስፋ ፣ እኔ

ያረጀሁ ሽማግሌ ስሆን ፣ በዚሁ ዕድሜ መማር ይገባኛልን ቢለው ። አዎን ፣ በድንቁርና ከመኖር እስከትሞት ድረስ ዕውቀትን በመሻት ብትኖር ይሻለሃል አለው ።

አንድ ፹ ፺ ዘመን የሆናቸው ኢትዮጵያዊ ሽማግሌ ፣ ተማሪ ቤት ገብተው ሲማሩ ፣ አንድ ተማሪ ፣ አባቴ ! ዛሬ ተምረው ከእንግዲህ ወዲህ ሊሾሙበት ነው ? ወይስ ሊከብሩበትና ሊታዩበት ? ቢላቸው ። ልጄ ! እሾምበት ፣ እከብርበትና እታይ በትስ ብየ አይደለም ፣ ነገር ግን ያ የማይቀረው ሞት ሲመጣ መልአከ ሞቱ ይዞኝ ወደ ፈጣሪዬ ሲቀርብ ወዴት አገኘሽው ? ሲለው ፣ ከእትዮጵያ እግር አገኘሁት ብሎ እንዲመሰክርልኝ ብየ ነው አሉት ይባላል ።

አንድ ፈላስፋ ፣ የመጸሕፍትን ምሥጢር የሚያውቅ ብልህና ፀዋቂ ሰው ብታገኝ ፣ አንተ ከርሱ ውሰድ ፣ ያንተንም ስጠው (አካፍለው) አሉ ፡ ዳግመኛም ፣ የተማርከው ትምህርት ፣ አንተ ሌላውን ጠቅመህበት ካንተ የሌለውንም ጠይቀህና ተረድተህ ትጠቀምበት ዘንድ እንዲሆን ዕወቅ ብሏል ።

አንድ ፈላስፋ ፣ ሌላውን የማያስተምር ሰው ለራሱም አይማርም አለ የዐዋቂ ሰው ዕውቀቱ በብዙ ነገር ይታወቃል ። ዓዋፀኛውን ሰው መከሮ አስተምሮ ይመልሳል ። ሊፈታተነው በብዙ የተንኰል ሥራ ለሚጠይቀውም በማስተዋልና በመራቀቅ ይመልስለታል ። ለሰው ሁሉ ትሑት ይሆናል ፣ በክብር ለሚበልጠውም እሺ በጄ ብሎ ይገዛል (ይታዘዛል) ። በዕድሜ ከሱ የሚያንሰውንም ያስደስተዋል ። የዐዋቂ ሰው መናገሩ ጥቅም ነው ፣ ዝም ማለቱም ሰላም ነው ። መከራ ሲመጣበት በትዕግሥት ሆኖ ይቀበለዋል ። የሰነፍ ሰዎች ሥራ ግን እንዲህ አይደለም ። ሲበድሉዋቸው ይሳደባሉ ። የማይገባውንም ይናገራሉ ። ባይናገሩዋቸውም እንኳ ዝም ብለው ያጕረመርማሉ ።

ልጃቸ ፣ ቀኝ ፊትህን ቢጸፋህ ሁለተኛዋን መልስለት ብሎናል ብለን ደግመን እንኖራለን ፣ እናንተ ግን ቢመትዋችሁ መልሰን እናንጉድ ትላላችሁ (፩፡፬፫ ፣ ፴፣፲) ወንጀለኞች እንጂ ወንጌለኞች አይደላችሁምን

ሰነፎች ሰዎች ጥቂት በጐ ሥራ የሠሩ እንደሆነ አድርገን በማለት ለሁሉ ያወሩታል ይመኩበታልም እውነተኛውንም ነገር ተናገሩኝ ሲሉ እውነትንና ሐሰትን ሳይቀላቅሉ መናገር አይሆንላቸውም ።

ንቀግ ቢስቁ ደስ አይለውም ፣ ሰነፍም ቢስቁ ስጠሁ እያለ ይመካል (ሲራክ ፣ ፲፰ ፣ ፲፯)

እንዲህ እንዲህ ያሉትን ሰዎች በሚሉትና በሚናገሩት ነገር ሁሉ አትመኑቸው ። እንደነዚህ ያሉ ሰዎች በሰው ዘንድ የቋጠሉ ፣ በእግዚአብሔር ዘንድ የተናቁ ናቸውና ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ልጄ ! ከቅናት ተጠበቅ ተጠንቀቅ ፡ ቅናት የመለያየት በር ናትና ። ሰውን እንሥተህ አታስነውር ፡ ሰውን ማስነ ወር ጠብ ክርክርን ይወልዳልና ። ጨዋና ከበርቴዎች የሆኑ ሰዎች የቀቻ ላቸውን ያህል ከቅናት መጠበቅንና ሰውን ማስነወር የማይገባ መሆኑን ያስተምራሉ ።

አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ እኔ ዓለምን ከሚገዛትና ከሚያዛት ከእግዚአብሔር እለምናለሁ እንጂ እንዴት ከማይገዙዋትና ከማያዙ ዋት ሰዎች ዓለምን እለምናለሁ ? ዳግመኛም ፡ ትዕግሥት ፍጹም ስው ቀትና ማስተዋል ነው ። ከኃይልም የበለጠ ኃይል ነው ። አሸናፊም ነው ብሏል ።

የሰው ፍቅሩ ጸንቶ የሚኖረው ፡ በጠባዩ ተስማሚነት መጠን ነው ። የልብም ተስማሚነቱ እውነተኛውን ነገር በመናገሩ መጠን ነው ።

ሰይጣን ፡ ሰውን ለማጥፋት ቁጣን በሰውዬው ላይ ያመለጥነዋል ፡ (ያፈላዋል ፡ ያቀጣጥለዋል) ። ትዕግሥትን ግን እግዚአብሔር በበጐ ሃይማኖት በቅን ምግባር ሆነው በሚያመልኩት ሰዎች ያሳድረዋል ። (ተግሣጽ ፡ ፩ ፡ ፫) ።

ፈላስፋ ፡ በተቆጣ ጊዜ ራሱን መግዛት (ማሸነፍ) የማይችል ሰው ፡ ልቡናውን ሊገዛ አይችልም ፡ አለ ዳግመኛም ፡ ሞትን የሚያስታውስ ሰው ብዙውን ሀብት አግኝቶ ያይደለ ጥቂቱን ሀብት በማግኘት ደስ ብሎት ይኖራል አለ ።

አባቱ የጠየቀው ጥያቄና ብልሁ ሰሎሞን የሰጠው መልስ ።

ጥያቄ የማስተዋል ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከአንጎል ውስጥ ነው ።

ጥያቄ የእውነት ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከዓይን ነው ።

እስመ ርእይ ታመጽእ አሚነ
ማየት ማመንን ታመጣለች እንዲል ።

ጥያቄ የከንቱ (የሐሰት) ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከጆሮ ነው ፡ (ዶልስማ ጆሮ ከጐረቤት ያጣላል) እንዲሉ ።
ጥያቄ የደኅንነት ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከፊት ነው እንዴት አለህ አትበለው ከፊቱ እየው) እንዲሉ ።
ጥያቄ የመውደድ ቦታው የትላይ ነው ?

መልስ ፡ ከነፍስ ነው ፤ የመረጥኩት ነፍሴ የወደደችው ልጄ እነሆ (ኢሳ ፵፪ ፡ ፩)

ጥያቄ የትንፋሽ መውጫ ቦታ የት ላይ ነው ?
መልስ ከአፍንጫ ነው (አንፍ ፡ እንፈስ ካለው እንቀጽ የወጣ ዘር ይመስላል) ።

ጥያቄ የጥበብ ቦታው የት ላይ ነው ።
መልስ ከአንደበት ነው (መግለጫው አንደበት ስለሆነ)
ጥያቄ የማሰብና የመተከዝ ቦታቸው የት ላይ ነው ?
መልስ ከደረት (ልብ) ነው ፤ (ልበ - ሰፊ ነገር አላፊ) እንዲሉ ።

ጥያቄ የመንፈስ ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከልብ ነው ።

«እስመ በአንጽሖ መንፈስ ርእዮ ነቢያት ለእግዚአብሔር ፤ እንዲል(ልብን ሙሕዘ ሲል) አባ ሕርያቆስ

ጥያቄ ምክርን የማግኛት ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ነገርን ከልብ ከመረዳት ላይ ነው ።

ጥያቄ የሳቅ (የደስታ) ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከልብ ውስጥ ነው ። (ልብ ደስ ሲለው ፊት ይበራል ፤ ልብ ሲተክዝ ፊት ይጠቁራል ።

ጥያቄ የትዕግሥትና የቁጣ ቦታቸው የት ላይ ነው ?
መልስ ከልብ ነው ።(ልብ ይበርዳል ፡ ልብ ይነዳል) እንዲሉ ።
ጥያቄ የቅናት የምቀኝነት ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከዓይንና ከሕሊና ነው ።

ዓይንከኑ ሐማሚ ዓይንህ ምቀኛ ነው ? (ማቴ ፡ ፳ ፡ ፲፭)

ጥያቄ የነፍስ ጠላቷ ማን ነው ?
መልስ ሥጋ ነው ። (ነፍስ ልትሠራው የማትወደውን ሥጋ ሊሠራው ይወዳልና ገላ ፭ ፡ ፲፯ ።

ጥያቄ የመሰብሰብና (የመበተን) ቦታው የት ላይ ነው ?
መልስ ከእጅ ነው ።

«ቀኝ እጅህ የምታደርገውን (የምትሰጠውን) ግራ እጅህ አትወቀው» (ማቴ፡፮፡፫)

ጥያቄ የሰውነት አቋሙ የት ላይ ነው ?
መልስ ከራስ ነው ። (ራስ ከሌለ የአካል መቆም የለምና) ።

ፈላስፋው ሀንቃር ። ያዘዘው ትእዛዝ፡የመከረው ምክር ይህ ነው ።

ልጄ ሆይ ፡ የምነግርህን ቃሌን ስማ ። ልዑል ክቡር የሚሆን እግዚአብሔርንም እንድታስታውሰው ምክሬን ተቀበል ።

ልጄ ሆይ ፡ ነገርን (ምሥጢርን) የሰማህ እንደሆነ በልብህ ውስጥ ሰውረው ለሌላ አትግለጠው ። ተመልሶ የእሳት ፍም ሆኖ አንደበትህንና አካላትህን ሁሉ እንዳያቃጥልህ ። በዚያው ላይ እንሌ ምሥጢር አይቋጥርም አሰኝቶ ስድብንና ውርደትን ያስከትልብሃል ።

ልጄ ፡ ሆይ ዓይንህ ያየውን ሁሉ አትሳብ ፡ (አታንሣ) ። ታስሮ ያገኘኸውን አትፍታ ፡ ተፈትቶ ያገኘኸውንም አትሰር ፡ ተከድኖ ያገኘኸውን አትክፈት ፡ ተከፍቶ የቆየህን አትክደን) ።

ልጄ ፡ በሰው ዘንድ የተመሰገንህ ፡ በእግዚአብሔር ዘንድ የተወደድህ ትሆን ዘንድ ለሁሉ ዘላይሆን አሳምር ፡ አነጋገርህን አርም ። ውሻ ጅራቱን መቁላቱ እንጀራን ያስጠዋል፡ አፉን ማላቀቁ ግን በዱላ መመታትንና በደንጊያ መደብደብን ያመጣበታል ።

ልጄ ፡ ለመስማት ፍጠን ፡ ለመናገር ግን አትቸኩል ።

«ለመስማት የፈጠንክ ለመናገር የታገሥክ ሁን» (ሲራክ ፡ ፩ ፡ ፲፱) ። ወንድሞቼ ሆይ አሁንም ሰው ሁሉ ለመስማት የፈጠነ ፡ ለመናገርና ለቁጣ የዘገየ ይሁን» ያዕ ፡ ሐዋ ፩ ፡ ፲፱ ።)

ልጄ ሆይ ፡ የሰው ዓይኑ ባለማቋረጥ እንደሚመነጭ እንደ ወኃ ምንጭ ገንዘብን ቢያይ ቢያይ አይጠግብም ፡ ወደ መሬትም ካልገባ በስተቀር ገንዘብን ለማግኘትና ለመሰብሰብ ሲል ዕረፍት የለውም ። (መክብብ ፩ ፡ ፲፮)

ልጄ ! መልከ መልካምና ቆንጆ ሴት ጥሩ ጥሩ ልብስን ተሸላልማና መልከሙን ጌጣጌጥ አድርጋ ብታያት ልብህ ወደርሷ አያዘንብል ። ከሕፃንነትህ ጀምረህ ያከማቸኸውን ገንዘብ ሁሉ ብትሰጣት እንኳ ኃጢአትን መፈጸምና እግዚአብሔርን ማሳዘን ነው እንጂ (ኃጢአትን ከመፈጸም እግዚአብሔርን ከማሳዘን በቀር) ከሚስትህ ጋር ካለው የበለጠ አታገኝበትም ።

አንዲት ሴት ባሏ ከሌሎች ሴቶች እያመነዘረ ቢያስቸግራት ከዕለታት አንድ ቀን ምሳውን በሚበላበት ሰዓት አንዱን ወጭት የዶሮ ወጥ ፣ አልባሌ ግምጃ አልብሳ አንዱን ወጭት የተልባ ወጥ አስይዛ ጥሩ ወስከምቢያ ከድና ሁሉቱን አቀረበ ችለትና የቱን ላውጣልም ቁጥለው ባለግምጃውን መረጠ ። ብትከፍተው ተልባ ሆናና ፣ ኸረግ ! ቢከፍቱት ተልባ ! አለ ። እንደገና ሁለተኛውን ወጭት ከፈችው ጸላትና ቢከፍተው መልካም የዶሮ ወጥ ሆኖ አገኘው ። ምክንያቱን ቢጠይቃት ፣ አንዲት ሴት ተርታውን ልብስ ብትለብስ ፣ ሌላይቱ ቤት ጥሩውን ልብስ ብትለብስ ፣ ልብሱ ተለያየ እንጂ ሴትነታቸው አልተለያየም ብላ ከዳስረዳችው ከዚያ በኋላ ሚስቱን ትቶ ወደ ሌላ መሄዱን አቋረጠ ፣ ይባላል ።

ልጄ ሆይ ! አነጋገርህን ጠብቅ ፣ ራስህን ዝቅ ዝቅ አድርግ ፣ አረማመድህ በዝግታ ይሁን ። ማየትህ ወደ ታች ይሁን እንጂ ወደ ላይ አይሁን ማለት ካንተ በታች ያለውን እይ እንጂ ካንተ በላይ ያለውን አትይ ።

ልጄ ! ጭቅጭቅ ካለበት ቦታ አትቀመጥ ፣ ጭቅጭቅ ጸብ ክርክርን ያወርሳልና ፣ ጸብ ክርክርም ቂም በቀልን አውርሶ ከመግዳደል ያደርሳልና ።

«ጸብ ክርክር ካለበት ሙሉ ፍሪዳ ፣ ፍቅር ያለበት ጎመን ይሻላልና» (ምሳሌ ፲፭ ፣ ፲፯)

ልጄ ሆይ ! ድምፅን ከፍ አድርጎ በመጮኽ ቤት የሚሠራ ቢሆን አህያ ብቻዋን በቀኑ ሁለት ሁለት ቤት ትሠራ ነበር ።

ልጆቼ ! (ያፍ ዘመድ ከነበያም አይገደኝ እንዲሉ «በቃልና በአንደበት ብቻ አንውደድ ፣ በሥራና በእውነት እንጂ ፣ በዚህ ከጽድቅ ወገን እንደሆን እናውቃለን ።
(፩. ዮሐ ፣ ፫ ፣ ፲፰)

ልጄ ! በጽኑ ኃይል ካልሆነ ጠላቶችን መያዝ (ማሸነፍ) የሚቻል ቢሆን ኖሮ ትንሽ ሕፃን ልጅ ግመሎችን መሳብና መምራት በቻለ ነበር።

ልጄ ! ከሰነፍ ባለጌ ሰው ጋር ጠጅ ከመጠጣት ፣ ከዐዋቂ ሰው ጋር ድንጊያ መሸከም ይሻላል ። ልጄ ሆይ ፣ ጫማ በእግርህ ሳለ በእሾህ ላይ ተራመድ ለልጆችህና ለልጅ ልጆችህ መንገድ ጥረግላቸው ። (ጊዜ ሳለህ ጊዜን አትጠብቅ) ።

እኛ የምንሠራውን የሚከተሉን ትውልድ እንዲቀጥሉት ነውና ፣ እኛ ካለፍን በኋላ እንዳይቸገሩ መንገድ ልንጠርግላቸው ይገባናል ። (ብ ፣ ጄ ፣ ዓ ፣ አበበ)

ልጄ ! እግዚአብሔር ባደለህና በወሰነልህ ሀብት አመስግነህ ኑር። እርሱ እግዚአብሔር ከሰጠህ ሌላ ምን ምን የሚጨምርልህ የለምና ፣ ተስፋህንና እምነትህን በአገልጋዮችህ ላይ አታድርግ ።

ልጄ ! የማትወደውንና የማይወድህን ሰው ከማእድህ አታግባ ። በማናቸውም ነገር ከማይወድህ ሰው ጋር አባሪ አትሁን ። ከሁሉ ጋር መቀመጥን አትውደድ ።

ልጄ ! ጠላትህ ወድቆ ብታገኘው ፣ አትዘብትበት ፣ እርሱም በተ ነሣ ጊዜ በሕይወታው እንዳይዘብትብህ ፣ ጠላትህ መልካም ነገር አግኝቶ ደስ ቢለውም ለምን አገኘ ብለህ አትዘን (አትቅና) ክፉ ነገር ሲያገኘውም ደስ አይበልህ ፣ (በጐም ሆነ ክፉ ለሁሉ ነውና) ።

ጠላትህ ቢወድቅ በመውደቁ ደስ አይበልህ ፣ በመሰንከሉም አትታበይ ፣ እግዚአብሔር ያንተን መደሰት አይቶ ደስ አይለውምና ፣ ቁጣውንም ከሱ ወዳንተ ይመልሰዋልና» (ምሳሌ ፳፬ ፣ ፲፯ - ፲፰)

ልጄ ! ጠላትህ በክፉ (በተንኮል) ቢመጣብህ አንተ በበጐነት (በቅንነት) ተቀበለው ። ሮሜ፣ ፲፪ ፣ ፳-፳፩ ። ልጄ- ከጨዋና ከተንዛናኝ ሴት ዘንድ አትቅረብ ፣ የሴት ተወዳጅነቷ ፣ ጠባይዋ ደግ አነጋገርዋ ልዝብ ሲሆን ነው ፣ የሴት መውደድዋ ባሏን ደስ ያሰኘዋል ፣ ሲራ ፣ ፳፮ ፣ ፲፱ ።

ልጄ ! በዕድሜ በማዕርግና በሀብት የሚበልጥህ ቢመጣ ብድግ ብለህ (አክብረህ) ተቀበለው ። እንዲሁም ፣ በዕድሜና በሀብት ካንተ ለሚያንስ እንዲሁ አድርግ ።

ልጄ! ክፉ ሰው ይወድቃል ፣ ከወደቀም በኋላ አይነሣም ። ደግ ሰውም ይወድቃል ፣ ነገር ግን ቢወድቅ ይነሣል ፣ ተመልሶ ከነበረበት ቦታ ይቀመጣል ።

«ጻድቅ ሰው ፯ ጊዜ በኃጢአት ይሰነካከላል ፣ ፯ ጊዜም (በንስሐ) ይነሣል» (ምሳሌ ፳፬ ፣ ፲፮) ።

ልጄ ሆይ ! ልጅህን ከመሥራትና ከመቅጣት ዝም አትበል ፣ (ቸል አትበል) ። ፍግ ፣ ለእርሻ ፣ እንደሚጠቅመውና እንደሚያሰምረው ፣ እንዲሁም መሥራት መቅጣት ለልጅ ይጠቅማል፣ ያስምረዋል (ልዝብ ያደርገዋል) ። የከብት መንጋዎች ፣በመልካም መስክ ተሠማርተው ቢታዩ ደስ እንደሚያሰኙ ሁሉ ፣ ተሠርቶና ተቀጥቶ ያደገ ልጅም ያየውን ሁሉ ያስደስተዋል ። (አሳዳጊህ ይባረክ እያሰኘ አባቱን ያስመርቃል)።

ልጄ ! ልጅህን ገና ሕፃን ሳለ ይዘህ ሥራው ቅጣው ፣ ከጐረመሰ በኋላ ልሥራህ ልቅጣህ ብትለው ስለ ጐረመሰ ይታበይብሃል ፣ ሊታገልህም ይቃጣልና ፣ ከስድነቱና ከክፉ ሥራው ልትመልሰውና ልታርመው አትችልም ። ኋላም እሱ በሠራው የብልግና ሥራ ሁሉ አንተ ታፍርበታለህ ትዋረድበታለህ ።

ልጄ ሆይ ! ደፋር ተሳዳቢና የሚኮበልል ባርያ አትግዛ ፣ ሌባ ቤት ባርያንም አትግዛ ። (አለበለዚያ) ግን የሰበሰብከውን ገንዘብ ሁሉ ያጠፋብሃል ።

ልጄ ! ሐሰተኞች ሰዎች ቢምሉ ቢገዘቱ ነገራቸውን በአየር ላይ በሚበሩና ፍለጋቸው በማይገኝ ወፎች መስለው ። ለመብረራቸው ፍለጋ እንደ ሌለው ፤ ሐሰተኞች ሰዎች ለሚናገሩትም ነገር ሥር መሠረት የለውምና ።

ልጄ ! ጥበብና ዕውቀት ከሌለው ከደንቆሮ ሰው ጋር መኖርን አትውደድ ። ሰው በማይሄድበት በረሃም አትሂድ ፤ በዚያ ምን እንደሚቆይህ አታውቅም ና ።

ልጄ ሆይ ! የዛፍ ጌጡ ሽልማቱ ቅርንጫፎቹና ፍሬው ናቸው ። የተራራም ሽልማት ዛፎቹ ናቸው ። እንዲሁም ፤ የሰው ሽልማቱ ሚስቱ ልጆቹና ወንድሞቹ (ዘመዶቹ) ናቸው ።

ልጄ ! ሚስትና ልጅ የሌለው ሰው ፤ በመንገድ ዳር የበቀለች ፍሬ የማይገኝባት ፤ መንገደኞች ቅጠሎቿን እየዘነጠፉ ፤ ቅርንጫፎቿንእየቆረጡ የእግራቸውን ትቢያ የሚያራግፉባት ፤ የበረሃ እንስሶች (እንስሳ ዘገዳም) የሚበሏትን ዛፍ ይመስላል ።

ልጄ ሆይ ፤ አንተ ዓላዋቂ ስትሆን ፤ ባልንጀራህን በዕውቀት እኔ እበልጥሃለሁ አትበለው ፤ ፍላጎቱን ተከተል ፤ ቃሉን ስማ ፤ እርሱ ያመነውን እመን ፤ እርሱ የወደደውን ውደድ እንጂ ።

ልጄ ሆይ ፤ ከዐዋቂዎችና ፤ ከብልሆች ፤ ሰዎች ፤ አትራቅ ፤ ምንም ፤ እንኳ ፤ ጥበባቸውን ፤ ባትይዝ ፤ ቍጥርህ ፤ ከነሱ ፤ ጋር ፤ ይሆናልና ፤ ሲልኩህም ፤ ሁለተኛ ፤ ጓደኛን ፤ ጨምሩልኝ ፤ በማለት አታስቸግራቸው ።

ልጄ ሆይ ፤ ባልንጀራህን ስትልከው ፤ እሺ በጄ ያለህ እንደሆነ ባልንጀራው እንጂ ጌታው አለመሆንህን አስብ ። ዳግመኛም የላከኸውን ለቃቱ ሲመልስ ፤ ይህን አጒደልኸ በማለት አታበሳጨው። እሱ ገንዘቡ ያልሆነውን አይበላምና ፤ ያንተም ያልሆነውን ለማምጣት ላንተ አያዝንልህምና ።

ልጄ ! ከባዕድ ሰው ማዕድ መቅረብን አትውደድ ፤ (ቀላዋጭ አትሁን) እንዲህ ያለው ነገር ያዋርድሃል ያስንቅሃልና ።

«የሰውን ማእድ የሚጠብቅና ያንኑ ተስፋ አድርጎ የሚኖር ሰው ፤ ኑሮው እንደ ሞተ ሰው እንጂ በሕይወት እንዳለ ሰው ኑሮ አይደለም» (ሲራክ ፵ ፤ ፳፱)

በሕይወት እስካለህ ድረስ የምትኖረው ኑሮ ኃጢአት ለመሥራት አይሁን ፤ ሞት እንዳለብህ አስብ ። የምትሞትበት ቀን እንዳለ አስታውስ(ለሞት ወሬኛ የለውምና ፪ ቆሮ ፤ ፭ ፤ ፯) ።

ልጄ ሆይ ፤ እግዚአብሔር በዘመኑ ትእዛዝ ካልሆነ ፤ እሱ ጌታው [illegible] ፈቃድ ያንተ ያልሆነውን [illegible] አትቀማ ። [illegible] ዘብና በጌትነት ከሚበልጥህ ከታላቅ ሰው ጋር አትከራከር ፤ አትጣላ ፤ አትሟገት ። (ከጥይት እንዳይደል የገንዘብ አገዳደል [illegible])

«ከኃይለኛ ከመኰንን ጋር አትጣላ [illegible] ካቡና ጥሚ [illegible] ተው ይፈርዱለታልና» (ሲራክ ፤ ፰ ፤ ፲፱)

ልጄ!ሆይ ፤ ደቤትህ በሩፍ [illegible] ከንድ ያህል ከፍታ ቢኖረውም እንኳ ራስህን ዝቅ አድርገህ ግባበት ።

ልጄ ! በትንሽ መስፈሪያ ሰጥተህ በትልቅ መስፈሪያ አትውሰድ (አትቀበል) ፤ ይህ በትንሽ መስፈሪያ ሰጥቶ በትልቅ መስፈሪያ መውሰድ ሀብታም ሊያደርግህ አይችልምና ይልቁንም የነበረህን ያጠፋብሃል ፤ ድኅነትንም ያዋርድሃል እንጂ ።

«እንጠረኛ ፤ በብሩ ወርቅ ፤ በወርቁ ብርን ባይጨምርበት በጭንቅ ይድናል መሸ [illegible] (ሲራ ፤ ፳፮ ፳፱)

ልጄ ! ፈላስፋን ያየህ እንደሆነ ጥበቡን ሁሉ ልትወስድ(ልታስቀር ብትወድ [illegible] ተከትለው እንጂ ፤ ጥበቡን በቶሎ ለመውሰድ (ለመንጠቅ) በማቸኮል አታጣድፈው ።

ልጄ!አስፈላጊ ጉዳይ ኑሮህ ዐላዋቂውን ሰነፍ ሰው ከምትልክ ይልቅ በርሱ ፈንታ አንተው ራስህ ብትላከው ይሻልሃል ። እርሱ ጉዳይህን አያቃናልህምና ፤ ካለማቃናቱም በላይ ነገርህን ያበላሽብሃልና ።

ልጄ ፤ ገንዘብን በእጁ ከማስጨበጥህ በፊት ፤ ልጅህን አስቀድመህ በመሸለም [illegible] ። ደግሞም ፤ ገንዘብህን በሀብትም ሆነ በጌትነት ከሚልቅህ ሰው ገንዘብ ጋር አትጨምር ። ከገንዘብህ [illegible] ገንዘብ ጋር እንዳይጨምረው ። ገንዘቡን እስኪያልቁም ብትል [illegible] ሲታመም ሆድህ ሲታመስ ይኖራል እንጂ ።

«በሀብት ከንተ ለሚበልጥ ባለጸጋ ገንዘብህን አታበድር ። [illegible] ገን ፤ ገንዘብህን እንዳጣህ ዕወቅ ። እንዲሁም ካንተ ለሚበልጥ ሰው [illegible] ብትዋሰው ግን ራስህ [illegible] (ሲራክ ፤ ፰ ፤ ፲፪ - ፲፫)

ልጄ ! ከዕሬት ይልቅ [illegible] ልዩ ልዩ ፍሬዎችን [illegible] ከድህነት የመረረ ምሬት እላገኘሁም ። ዳግመኛም [illegible] ስን ተሸከምኹ ፤ ነገር [illegible]

ነገር ግን በቀድሞቹ ሰዎች ዘንድ እንደሆነ ነው እንጂ በዛሬዎቹስ ዘንድ እንደ ብድር የቀለለ ነገር የለም ለማለት ያስደፍራል ።

ልጄ ! ሁለት ደንጊያን ፈነቀልኩ ፤ አሸዋንም ተሸከምኩ ፤ ነገርግን ከባዕድ ቤት መኖርን የመሰለ ከባድና ጽኑ ነገር አላገኘሁም ። ልዩ ልዩ ጣዕም ያለውን ብዙ ምግብ በልቻለሁ ፤ ነገር ግን እንደ ጤና አድርጎ የሚጣፍጥ ነገር አላገኘሁም ።

ልጄ ! ምንም ደሃ ብትሆን ምንም ብታጣና ብትቸገር ፤ ድኅነትህንና መቸገርህን ለማይረዱህና ለማያዝኑልህ ወንድሞችህ አትግለጥ። በነሱ ዘንድ የተጠላህና የተዋረድኽ ትሆናለህ እንጂ ፤ ምን ምን አይሰጡህምና ።

ልጄ ! ሚስትህን እንደ ራስህ አድርገህ ውደዳት ። እርሷ የልጆችህ መገኛ ናትና ፤ አንተም እንደርሷ ካለች እናት መገኘትህን አስታውስ ።

«ወንዶች ሚስቶቻቸውን እንደራሳቸው አድርገው ይውደዱ ። ሚስቱን የወደደ ራሱን ወደደ ፤ ከቶ ራሱን የሚጠላ የለም ፤ ሁለቱም አንድ አካል ፤ አንድ አምሳል ናቸውና» ፤ (ኤፌ ፣ ፭ ፣ ፳፱ - ፴፩)

ልጄ ! ለልጆችህ መራብንና መጠማትን አስተምራቸው ። አድገው ሀብታሞች በሆኑ ጊዜ የተራበውንና የተጠማውን እንዲያስታውሱና የሰመናቸውን ቸል እንዳይሉ ።

ልጄ ! ከሰነፍ ሰው መጾም ፤ ያዋቂ ሰው መስከር ይሻላል ። ከልብ መታወር የዓይን መታወር ይበልጣል ፤ ዓይኑ ስውር በጐዳና ተመርቶ ይሄዳል ! ልቡ የታወረ ግን በቀና መንገድ ቢመሩት ተመርቶ ለመሄድ አይችልምና ።

«ዕውሮችስ ብትሆኑ ፤ ዕዳ በደል ባልሆናችሁም ነበር ፤ አሁን ግን በደላችሁ የተቀመጠ ነው ፤ እናያለን ስትሉ አታዩምና ፤ ስለዚህ በደላችሁ አይሰረይላችሁም»
(ዮሐ ፣ ፱ ፣ ፵፩)

ልጄ ! ከመልካም ቁንጅናና ከመልካም ደም ግባት ፤ መልካም ስምይበልጣል ። መልካም መልክና መልካም ደም ግባት ያረጃል ፤ ያልፋል መልካም ስም ግን ለዘለዓለም ይኖራልና ።

ልጄ ! በሌላው እጅ ከተያዘው ሙሉ (የበግ)ሥጋ ባንተ፣እጅ ያለው የበግ አገዳ(ቅልጥም)ይበልጣል ። እንዲሁም በአየር ላይ ከሚኖሩ ከጂዎፎች ፤ በእጅህ ያለችው አንዲት ምፍ ትበልጣለች ፤ (በሰው እጅ ካለው ብዙ ፤ በእጅህ ያለው ጥቂት ይበልጣል) ።

ልጄ ! ሰው በእንደበቱ ሲድጥ ፤ በእግሩ ከሚድጥ ይሻለዋል። ለእግር መዳጥ መነሣት አለው ፤ ለአንደበት መዳጥ ግን መነሣት የለውምና እንደበት ሲያድጥ ከዕዳ ፤ እግር ቢያድጥ ከአንጋዳ) እንዲሉ ። ልጄ ! አስቀድመህ ከልብህ ጋር ሳትማከር ፤(ሳታወጣ ሳታወርድ) ነገርህን ከአፍህ አታውጣው ።

«በአንደበትህ ክፉ ነገር ተናግረህ ስትሰናከል ፤ በእግርህ ተሰናክለህ ብትወድቅ ይሻልሃል ፤ ቸኩሎ ክፉ በመናገር ክፉ መከራ ፈጥኖ ይመጣልና» (ሲራ ፣ ፳ ፣ ፲፰)

ልጄ ! ውኃ ተመልሶ ወደ ኋላው ቢሄድ (ቢፈስ ፤ ዎፎች አለ ክንፍ ቢበሩ ቁራ እንደበረዶ ቢነጣ ፤ ሰነፍ ሰው ዐዋቂ ሊሆን እንደማይችል ዕወቅ ። «ወይራ ጠማማነቱን ቢተው ነብር ዝንጉርጉርነቱንቢለቅእሥራኤል ክፋታቸውን አይተውም » (ኤር ፲፫ ፣ ፳፫) ።

ልጄ ፤ ብልህ ዐዋቂ ትሆን ዘንድ ከወደድኽ አንደበትህን ክፉ ከመናገር እጅህን ከመስረቅ ጠብቅ ። (ዕርቆ ከማሰብ ፤ እጅን መሰብሰብ እንዲሉ) ።

ልጄ ! የቤት አማጭ (አዋዋይ) መሆንን አትውደድ ፤ ቤትየዋ ክፉ ትሆን ደግ ትሆን አታውቅምና ። ክፉ የሆነች እንደሆነ ፤ በራስህና በልጆችህ ላይ መርገምን ታተርፋለህ ፤ (አንተ አታላይ ፤ ልጆች የአታላይ ልጆች እየተባላችሁ ስትከሰሱና ስትወቀሱ ትኖራላችሁ ማለቱ ነው)።

ልጄ ! እንዳይሰለቹህ ወዳጆችህን ቶሎ ቶሎ መጐብኘትን አታብዛ እንዳይረሱህም ፈጽመህ ከነሱ አትራቅ ።

«ወዳጅህ ዘንድ ቶሎ ቶሎ አትሂድ ፤ እንዳይሰለችህና እንዳትሰለች» (ተግ ፣ ፭ ፣ ፲፯)

ልጄ ! ሥር-መሠረታቸውን ጠባያቸውንና ታሪካቸውን ሳትመረምር እንዲያው አፍአዊ ሀብታቸውንና ልብሳቸውን አይተህ ባለጸጎችን ወዳጆች አታድርግ ።

«የኤልያብን ፊት አትመልከት ፤ የመልኩን ግግር አትይ ፤ እኔ ንቄዋለሁና ፤ እግዚአብሔር የሚያየው ፤ ሰው እንደሚያየው አይደለምና» (ነገ ፣ ፲፮ ፣ ፯)

ከጠላቱ ጋር የሚወዳጅና ኃጢአቱን (ምሥጢሩን) የሚገልጽ ሰው የጥልን ብር ከፈተ ። ከጠላት ጋር መወዳጀት ልብን የሚያናድድ የጥልን በር ይከፍታልና ።

ምዕራፍ ፣ ፲፯ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ተሠርቶና ተቀጥቶ ማደግ፡ በጐ ርስት ነው፣ ተመስጋኝ በበጐ ባልንጀራ ይመሰላል። ጣባይም አንዱን ሥራ ስትሠራ

[illegible] አድርገሽው [illegible] ከምታዝን አስቀድመሽ ጾምሽ ዕወቀው።
[illegible] የሚቀበል ሰው ከተወደደ በኋላ ነገር ለፀፀት ያመቻል [illegible]
ዕዋቂ ሰው በ፩ ነገር ይታወቃል ፤ እርሱም ፤ የሰጠውን ትዕዛዝ በመስጠት የሚፈጽም ፤ ፊቱን አብርቶ የሚቀበል ፤ ከሱ በጐውን ነገር የሚያወያይ ፤ የሰውን ስም በበጐ አጠራር እንጂ በክፉ አጠራር የማያነሣ [illegible]

አንድ ፈላስፋ ፤ ከድሎት ሁሉ የሚበልጠው ድሎት የትኛው ነው? [illegible] ብትሠራ መሥራትና የሚስማማ ወንድም ከጓደኛ [illegible] ይበልጣል [illegible]

ከኃጢአቶች ሁሉ የከፋና የባሰ ኃጢአት የትኛው ነው፤ ቢሉት [illegible] ማንም ክፉ ነገር ሲያደርግ ቢያይ እንዲያይ [illegible] የከፋና የባሰ ነው አለ ። «እንደቤት ፤ ከፉ ናት ግን ጣቅም ቻላትም» እንዲሏት (ያዕ ፤ ፫ ፤ ፰) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የእውነት ነገር ፤ ኃይለኛ በሆነ ሰው እጅ ላይ [illegible] ሁሉ በሚቆራርጥ በተሳለ ሰይፍ ይመስላል ። እንዲሁም ከ፩ዱ ወደ አንዱ ሳያደላ ለሁሉ በትክክል በሚያበራ በፀሐይ ይመሰላል ። የሐሰት ነገር ግን ፤ እያለ የማይታይ ከጨለማም የማይበራ ጨለማ [illegible]

ለወንድምነትና ለወዳጅነት ደረጃ አለው ፤ ነገር ግን ፤ አንድ መብል [illegible] የሚወዱትና የማይከለከቱት ወዳጅ አለ ። ደግሞም የሚዘጋው [illegible] በማድ ካልሆነ አበሙትሮ [illegible] እንደማይወዳደ [illegible] በሚያስፈልግ ጊዜ ካልሆነ ፤ በስተቀር የማይወድ ወዳጅ አለ ።

የተላስፋ ደስታው እሰጣለሁ ካለ በኋላ ፤ በፍጥነት መስጠት ነው። የትዕግሥትም ድግንቱ [illegible] አለ መግለጥ ነው ። ከሰው ነገር ለተ [illegible] ፀጥ እግዚአብሔር [illegible] ግድ [illegible] ማለት እንደ [illegible] ይገባዋል ። ቢናገርም በማስተዋል ይናገር ፤ ባይናገርም (ዝም ቢልም) ዝምታው በትዕግሥትና በጥበብ ይሁን ።

«በ[illegible] ከ[illegible] ዓመት የነበረ አንድ የግብጽ ሊቅ ፤ ግድ በሆነብህ ነገር እንጂ ፤ [illegible] ማጣል አትናገር ፤ ነገር [illegible] ፤ [illegible] አስፈላጊ ነገር [illegible] ብትናገር ፤ ብትናገር [illegible] የጠቅመ [illegible] ከመናገር ይሻላል» ብሏል ።

[illegible] እግዚአብሔርን የሚፈራና የሚያመልክ ሰው ፤ ጠላቶቹን ይሸንፎ ይዋጋቸዋል [illegible]
«ጠላቶቻችንን ባንተ እንወጋቸዋለን ፤ በጠላትነት የተነሡብንን ሁሉ በስምህ እናዋርዳቸዋለን» (መዝ ፤ ፵፫)

[illegible] ሥራው ከቃሉ ሐሳቡ ጠማማ ቢሆን የገዛ ስሙን የሚያዋርድና የሚያመሰግን ሰው ፤ የተዋረደ ወራዳ ነው ። (ራሱን ያመሰገነ ሁሉ ደግ የሚባል አይደለም ። እግዚአብሔር ያመሰገነው እንጂ) (፪ ቆሮ ፤ ፲ ፤ ፲፰) ፈላስፋ ፤ ለሸንጋይ ሰው ክብር ፤ ለሐሰተኛ ሰው መወደድ ፤ ለቀናተኛ ሰው ዕረፍት የላቸውም አለ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ብዕር ፤ ወረቀት (ብራና) ቀለም ሦስቱ የጸሐፊ ግዛዎች ናቸው ። ነገር ግን ፤ ጸሐፊ የተባለ ማን ነው ፤ በዚህ ዓለም ለይጋዚ ዋጋቸውን የሚሰጣቸው ፤ በክፉ ጽሑፍ ፍዳን የሚያመጣባቸው የተለያየውን አንድ የሚያደርግ ፤ ይህንና ይህን የሚያስለውን ነገር የሚደረግ የሚቻለው እግዚአብሔር አይደለምን ? ።

ወረቀት (ብራና) የተባለ ወይም ከወረቀት የተመሰለው ምንድር ነው [illegible] የፈጣሪ ልቡና ነው ። ብዕርም ለመላው ዓለም የሚዳረሱ [illegible]

[illegible] የተሸከመ ሰው ፤ ሹመቱ [illegible] ያላወቀባትና የታበየባት እንደሆነ ፤ ያች የተሾመባት ሹመቱ ዓቅሙና መጠኑ አይደለችም ። ሹመቱ በታች እንጂ ፤ ከሹመቱ በላይ አይደለም ። ሹመቲቱ እሱን ገዛችው እንጂ ፤ እሱ ሹመቲቱን አልገዛትም ፤ ማለት እሷው ተሾመችበት እንጂ እሱ አልተሾመባትም ።

[illegible] የሆነ እንደሆነ ግን ፤ አውቆባታል ፤ ችሏታልና ፤ እሷው በታች ፤ እሱ በላይ ሆነው ተሾመባት እንጂ አልተሾመችበትም ፤ [illegible] እንጂ አልተ[illegible]ውም ። ብልህ ፀዋቂና የተመረጠ ሹመኛ ማለት እንደዚህ ያለው ነው ።

ፈላስፋ ፤ ተስፋ መስጠት ፤ (እሰጥሃለሁ) ማለት ሰውን የሚያጠም ዱባት ፤ የሰጪዎች መረባቸው (ወጥመዳቸው) ናት ፤ ለጌቶችም መመስገኛቸው ናት ፤ አለ ። ደግመኛም ተስፋ በደመና ፤ መስጠት በዝናም ይመሰላል ፤ ብሏል ። ደመና ከዞረ በኋላ ሳይዘንም የሚበተን እስ የሚያ ዘንም [illegible] እንደዚህም ሁሉ ፤ የሚፈጸም ተስፋ አለ ፤ የማይፈጸም ተስፋ አለ ።

ፈላስፋ ፤ ልቡና ማለት ምንድን ነው ? አለና ፤ (የተልካሻ መላሽ ሆኖ) ሐልዮን (ሐሳብን) ማስገደድና (ለሐሳብ አለመታዘዝ) ቢሆነውም በሚሆነውም ነገር ተመርቶ መሄድን መተው ነው ፤ ሐልዮ ፤ የማይታይ ጠላት ነውና አለ ።

ፈላስፋ ፤ ከገንዘብ ይልቅ መልካም ስም ይበልጣል ፤ ገንዘብ ያልፋል ፤ መልካም ስም ግን ለዘላለም ይኖራልና አለ ። ከብዙ ከዕል መልካም ስም ይበልጣል » (ምሳሌ ፤ ፳፪ ፤ ፩፤ ፪) ።

ቁጣህ በተነሣሣብህ ጊዜ ፤ ቶሎ ብለህ ተመለስ ፤ ቁጣህን አብርድ ቁጣ ታላቅ መቅሰፍት ብርቱ ሥቃይ ነውና ። ፀሐይ ሳይገባ ቁጣችሁን አብርዱ ፤ እንዲል ኤፌ ፬ ፤ ፳፮ ።

ከፈላስፎች አንዱ ፤ የቁጣ ማዕበል ሞገድ ሲነሣሣበት ጊዜ ፤ ቁጣውን እስኪያሸንፍ ድረስ፤እየሳቀ ከቁጣው ጋር ይታገል ነበር ። ዳግመኛም ለዓለም ተገዢ የሆንክ እንደሆን(ዓለምን ብትወድ) ብልህ የፍትወት (መሻት) አገልጋይ ትሆናለች ፤ ዓለምን የናቅህ እንደሆነ ግን መሻትህ የልብህ ተገዢና አገልጋይ ትሆንልሃለች አለ ።

ከጌቶችና ከባለጸጎች ጋር መፋቀር ከባድ ዕዳ ነው ። ከንፉጎች ጋር መፋቀርም የሚያስለች ልመናን ያስከትልብሃል፤ አንድ ሰው ተናገር ቢሉት ፤ ምን ብዬ ልናገር? ፤ ሐሰትን እንዳልናገር እግዚአብሔርን እፈራዋለሁ ፤ እውነትንም እንዳልናገር እንዳትጠሉኝና እንዳትጣሉኝ እናንተን እፈራችኋለሁ አላቸው ።

አለቃ ገብረ ሐና ፤ ሁለት ቄሶች ፤ ባንድ ቀለም ተከራከረው ፤ ካሉበት ዘንድ ሄደው ይመስክሩልን ቢሏቸው ፤ ፊታቸውን ወደ አንደኛው ዞር አድረጉና ፤ ወንድሜ ! የደንቆር ወገኑ ብዙ ነውና እንዳታስደበድበኝ አልመሰክርም ብለው መስክሩ ይባላል ።

ዓለምን የሚጠነቀቅባት (የሚያውቅባት) ሰው ፤ ነፍሱ ከምታመጣው ጣጣ ይድናል ። ዓለምን የሚተማመናት ግን በሷ ይወድቃል ፤(ይጨማለቃል) ።

ልጄ! የማይቻልህንና የማይገባህን ነገር(አትሻ ባገኘሁ)ብለህ አትመኝ ባለፈውም ነገር አትጸጸት ፤ ያልታመነውንና ያልተረጋገጠውን ነገር አትመን። ራሱን የሚገምትና ዓቅሙና ችሎታው ያልሆነውን ነገር የማይደፋፈር ሰው ፤ ዕውቀት ሞልቶ የተረፈው ነው ። ለቁጡና ለብስጩ ሰው ተድላ ደስታ የለውም ። ሥራንም ለማይውድ ሰነፍ ሰው ወዳጅ የለውም

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ለፈጣሪ መገዛት ሐሳብን ያከናውናል ፤ በዕውቀት ላይ ዕውቀትን ይጨምራል ። ጸጥታ ፤ ሹመትን ያስወድደዋል ጸንቶ እንዲኖርም ያደርገዋል ። በጎ ጠባይም ፤ ጨዋዎችና ክቡራንከሆኑት ወገን እንዲወለዱና እንዲዋለዱ ያደርጋል ።

«ብልህና ጠባየ - መልካም ባርያ (ሎሌ) ባለቀቶች ጌቶች ይሠለጥናል ፤ ከወንድማማቾች ጋር ርስትን ይካፈላል» (ምሳሌ ፲፯ ፤ ፪) ።

ልቡ በከንቱ ምኞት የተሸፈነበት ሰው ፤ የተዋረደና የተናቀ ነው ከዓለም ይልቅ ሃይማኖቱን የሚመርጥ ሰው ፤ ጽኑ ነው ፤ የተመረጠም ነው ። የሐሰት ልብስን (የተውሶ) ተለባብሶ የሚኩነሰነስ ሰው፤ነውሩንና ድኽነቱን ይሰውራል ።በተፈጥሮ ጠባዩ ላይ ስንፍናን የሚጨምር ሰው ክብሩ ይቀንሳል ፤ (ከጓደኞቹ ያንሳል) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የሰው ተስፋው ፤ ረድኤትን ይሰብስታል የልብ መከራ ከንቱ ምኞትን መከተል ነው ። ዓለምን የሚተማመናት ሰው ፤ ተትንኮሏ ፤ ወራዳነቱን ለሰው ሁሉ ትገልጥበታለች ። አብዝቶ መብላት ልብን ይጎዳል ። እንደዚሁም ሁሉ ቅናት ሰውነትን ይጎዳዋልና ለሰውነት ጤናው ቅናትን አለማብዛት ነው ። (ቅናትን አለማብዛት ለሰውነት ጤናው ነው (ሲራክ ፴፯ ፤ ፲፰) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ዓለም ስትመጣ ፤ ለሰውየው የሌላውን ገንዘብ አምጥታ ትሰጠዋለች። ስታልፍበት ደግሞ፤ የራሱን ወስዳ ለሌላው ትሰጥበታለች ።

«ላለው ይሰጡታል ፤ ይጨምሩለታልና ፤ ለሌለው ግን የነበረውን ይቀሙታል» (ማቴ ፤ ፳፭ ፤ ፳፱)

ነገር ሁሉ ሲበዛ ይሰለቻል ፤ (ይናቃል) ። ማስተዋል ያለው ዕውቀት ግን ቢበዛም ይከብራል ፤ ይወደዳል (ለራሱ) ። ያከብረዋል ፤ ያስወድደዋል ። (ባለቤቱን)

ልጄ ሆይ! ከምትፈራቸውና ከምትጠረጥራቸው ሰዎች ሁሉ እንደምትጠነቀቅ ፤ ከምታምናቸውና ከምትወዳቸውም ሰዎች ተጠበቅ፤ተጠንቀቅ ።

«ወዳጅህ አንድ ቀን ጠላትህ እንደሚሆን ዕወቅ ። እንዲሁም ጠላትህ አንድ ቀን ወዳጅህ እንደሚሆን አትርሳ» (ጆርጅ ሾው በርናርድ እንግሊዛዊ)

ልጄ ሆይ! መከራን በትዕግሥትና በቸርነት ማለት ልበ ሰፊ ነገር አላፊ ሆነህ አሳልፋት። ክፉ ሥራ ሰው ምንም እንኳ ሕያዋን በሚኖሩበት ቦታ (ዓለም) ቢኖር (አለሁ አለሁ ቢል) ሳይሞት የሞተ ነው ። መልካም

ሠራዊትን ምንም እንኳ ለማታን በሚኖሩበት በዚህች ዓለም ቢኖርሕያው [illegible]

[illegible]

[illegible] ብሰል ፣ ንጽሕና ያለው ቋንቋ ይሻላል አለ ። ሲራክም ከሐሰተኛ ብልጽግና እውነተኛ ድኅነት ይሻላል ብሏል ። (፲፬ ፥ ፳፬) [illegible]

ልጄ ! የሥጋ ሞት ፣ ሞት እንደሆነ አታስብ ። (ሞት አትበለው)፣ ሞትስ [illegible] [illegible]

"[illegible] ሊነግሯት ፤ ሊያስተምሯት [illegible] አንድ አድርጎ በዚህም ማጥፋት የሚቻለውን ፍሩት [illegible] (ማቴ ፥ ፲ ፥ ፳፰)

ለሰው ፣ በዚህ ዓለም ከከማቸው ገንዘብ ውስጥ ሥራው ነው እንጂ ከሥራው በቀር ተከትሎት የሚሄድ የለም ። (ሰው ሁሉ በሚሞትበት ጊዜ ገንዘቡን [illegible] አይሄድም ፤ ቤቱንና [illegible] ሁሉ ከሱ ጋራ [illegible] አይወርድም (መዝ ፵፰ ፥ ፲፯) [illegible]

[illegible] ወደዚህ ዓለም ይዘነው የመጣነው ስንቅ ይዘነው የምንሄደው የለም (፩ ፥ ጢሞ ፮ ፥ ፯) [illegible]

ሙያ የሌለውን ሰው ፣ ሙያ እንዳለው አስመስሎ የሚያመሰግን ነው ፣ ሆነ ብሎ ሲሰድበው ነው ። (ሲሰድበው ነው እንጂ ፣ ሲያመሰግን ነው አይደለም) [illegible]

[illegible] ያገሬትን ባለጌ ፣ መንግሥት ያልሾመውን ጨዋ ሰው ፣ እንሥት ፣ ባሻይ ፣ ግራዝማች ፣ ቀኛዝማች ፣ ፊታውራሪ ቤት ፣ ክርስቲያን ያልሾመችውን ቄስ [illegible] ፣ ምሩጌታ ፣ መልአከ ገነት ፣ መልአከ ፀሐይ ፣ መልአከ ምንትስ እያ ሲዩጠሩ ዋል ፣ ይህ ሁሉ ስድብ እንጂ ክብር አይባልም ፤ ጠሪውና ተጠሪው ሰዳቢና ተሰዳቢ ናቸው ።

[illegible] ክፉ [illegible] የሚያደርጓቸው ነገሮች ፫ ናቸው ። [illegible] በጠላቶች ላይ [illegible] መሆን ፣ (ማን አለብኝ ማለት) በድሆችና በተገፉ ሰዎች ዘንድ ልብን ማደንደን (ግፍ መሥራት) ። [illegible] በሚገባቸው ጊዜ [illegible] ናቸው ። [illegible] [illegible] (ምሳ ፲፮ ፥ ፲፰)

ዳግመኛም እንዲህ አለ ፣ የሥጋ መቆም ፣ (መጽናት) [illegible] [illegible] መቆም ፣ ያለ ነፍስ ፣ የነፍስ መቆም [illegible] ያለ ልብ እንደማይቻል ሁሉ ፣ ሀገር ያለ ንጉሥ ፣ ንጉሥ ያለ መንግሥት ፣ [illegible] አይቆምም ፤ አይጸናም ። ሕግም ያለ ጥበብና ያለ [illegible] ። ጥበብ (ሕግ) በፈላስፎችና በዐዋቂዎች እጅ [illegible]

«ወረደች ሥርዓት ምስለ መላእክት በአደ ኀሩይ ፤ (ሕግ ፣ ከመላእክት ጋር ወርዳ በኀሩዩ (በሙሴ) እጅ ተሰጠች) (ገላ ፥ ፫ ፥ ፲፱)

በሀገር ላይ ኃጢአት የተደረገ ፣ ክፋት የተገለጠ እንደሆነ ፣ ጥበብ ከሀገር ወጥታ ትሸሻለች ። ጥበብ ከሀገር ወጥታ የተለየችና የሸሸች እንደሆነ ሕግ ትዋረዳለች፣ትናቃለች፣ ሕግም የተዋረደችና የተናቀች እንደሆነ ፣ የንጉሡ ግርማ (መታፈር መፈራት) ይጠፋል ፣ ልብሰ መንግሥቱ ይገፈፋል ፣ ጠላቶቹ ይሠለጥኑበታል (ይደፍሩታል)

የንጉሥ ግርማውና መወደዱ ከጠፋ ፣ ልብሰ መንግሥቱ ከተገፈፈ በሀገሪቱ ላይ ድብልቅልቅ ይሆናል ። ሕዝቡ እርስ በርሱ ይዛመታል ፣ ይዋጋል ፣ ይፋጃል ። (ማቴ ፥ ፳፬ ፥ ፯) ።

የሀገሪቱ የመጥፋቷና የመበቀሏ ምልክት ይህ ነው ። (ይህ ፣ ሀገሪቱ ለመጥፋት እንደተቃረበችና እግዚአብሔር እንደተበቀላት ምልክት ነው። (ይህ ሁሉ የመከራው ፊታውራሪ (መጀመሪያ ነው)።(ማቴ ፥ ፳፬ ፥ ፯)

መንግሥቱን ከሚጠብቁት ከኃያላኑ (ከሠራዊቱና ከመንግሥቱ) ሁሉ ኃይል ይልቅ የንጉሡ ልበ-ሙሉነት ያሸንፋል ፣(ምሳሌ ፳ ፥ ፪) የንጉሥስ ክፋቱ የሚጸናው ፣ ጻድቃቹንና ንጹሐቹን ሰዎች በሚበድል በትና በሚገፋበት ጊዜ ነው ።

ፈላስፋ ፣ በትንሣኤ ቀን ጽኑ ፍርድን የሚፈርድ ማን ነው ? ቢሉት እግዚአብሔር በመንግሥቱና በፍርዱ ላይ ያሠለጠነው ሆኖ በድኀው የማያደላበት ፣ ለባለጸጋው የማያደላለት ፣ ለእውነተኛው ፍርድ የሚቆም፣ እርሱ ነው የሚፈርድ ፣ እርሱ ይፈርዳል አለ ።

«አቤቱ ! ፍርድህን ለንጉሥ ስጠው ፣ እውነተኛነትህንም ለንጉሥ ልጅ ፣ ለወገኖችህ በእውነት ይፈርድላቸው ዘንድ ለምስኪኖችህም» (መዝ ፥ ፸ ፥ ፳፩)

ደግሞም እንዲህ አለ ። ንጉሥና ሃይማኖት ሁ ለ ቱ ጠባቂ ዎች ናቸው ። የተመረጡና የተወደዱም ናቸው ። አንዱ ካንዱ አይበላለጡም ። ሃይማኖት መጽናኛና መተማመኛ ሲሆን ፣ ንጉሥም ጠባቂ ነው ። ሃይማኖት (መተማመን) ከሌለ ዘንድ ፣ የሚሠራው ሥራ ሁሉ ይፈርሳል ፣ ሃይማኖት ካለመኖር የተነሣ ፣ ሁሉም ነገር ይበተናል ። እንዲሁም ፣ ጠባቂ የሌለው ነገር ሁሉ ፈጽሞ ይጠፋልና (ንጉሥና ሃይማኖት ጠባቂዎች ናቸው) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ክፉ ሕሊና ፣ ደጎቹንም ክፉዎቹንም ሳይለዩ በማይራሩና የሰዎቹን አንገቶች ሁሉ በሚጨቁኑ በዓመፀኛ ንጉሥና በሸንጋይ (በምሎ ከዳ) ሰው ይመሰላል ። የሕሊና ማስርያው እንደበት ነው

መልእክተኛው ዓይን ነው ፣ ማደሪያው ግን (መኖርያው) ጥልቅ ፣ ነገሩ ረቂቅ ነው ። እርሱ ሥጋ የወደደችውን ሁሉ ያደርጋል ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ። መ ት ጋ ት ከ ሕ ሊ ና የ ሚ ወለድ ፈቃድ ነው ። የሚኖረውም በረቂቅ መንፈስ ውስጥ ነው ። የሚ ወልዱትና ወደየ መፍቅዳቸው (ፍላጎታቸው) የሚስቡትም ፬ቱ ባሕርያ ቶች (ወኃ መሬት ነፋስ እሳት) ናቸው ። ነፋስ ግን ፣ አስተዋይና ንጹሕ ከሆነች ፣ (፬ቱ ባሕርያቶች) ለሚጎዱበትና ለሚጠፋበት ነገር አትሳብ ላቸውም ፣ ለፍላጎታቸውም አትታዘዝም ።

ነፍስ ፣ በባሕርይዋ እሺ በጀ ብላ (ለ፬ቱ ባሕርያት) የታዘዘችላቸው እንደሆነ ግን ፣ እነሱ (ተመልሰው) ወጊ ፍላጻና ጎጅ ደዌ ይሆኑባታል ። ነፍስ ለ፬ ባሕርያቶች ከታዘዘች (ፈቃዳቸውን ከመላች) እነሱ ከሚያመ ጡባት ደዌም ሆነ መከራ መዳን አይቻላትም ።

ፈላስፋ ፣ በገንዘቡ ባሮችን መግዛት የቻለውን ሰው ፣ በዕውቀቱና በጠባዩ መልካምነት ጌቶችን መግዛት እንዴት ተሳነው ? እንዴትስ አልቻለ ? እያልኩ አደንቃለሁ አለ ።

የወንድምነት ክፋቱ ፣ ክዳት ሽንገላ ነው ፣ የደረቅም ምድር ክፋቷ የዘሩባትን ዘር ሳታበቅል ቀርታ ፣ ሰብል የማይገኝባት ከመሆኗ በላይ ጸጥታና ሰላም ሲታጣባት ነው ።

ሰውነትን የሚያወፍሩት ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም ፣ ሥጋን መብላት ፣ ወይንን መጠጣት (ስላንድ) ፣ እኩል ቀን ሲሆን ከምሳ በኋላ መተኛት ፣ ከተልባ እግር የተሠራውን ሱፍ ልብስ መልበስ ናቸው ።

ሰውነትን የሚያከሱት ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም ፣ መንገድ መሄድ ፣ የማይተኙ ንቁ መሆን ፣ (ዕንቅልፍ ማጣት) በሐሩር ጊዜ የወኃ ጥማት ናቸው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ሐልዮ (ማሰብ) ተዘጋጅቶ የሚኖር የድል ማድ ረጊያ መማሪያ ነው ። ምክር ግን ፣ ተኝቶ ቆይቶ በተነሣ ጊዜ ጉዳዩን የሚ ፈጽም ነው ። ስለዚህ ከሐልዮ ምክር ያሸንፋል ፣ ወይም ከማሰብ ምክር ይበልጣል ።

ፈላስፋው ጋሊኖስ ፣ ሕሊናህ (ሐሳብህ) ሁለት (ተመሳሳይ) ነገሮ ችን በፊትህ ደቅኖ ያሳየህ እንደሆነ ፣ ከሁለቱ የሚጠቅመውንና የሚ ሻለውን መርጠህ አድርግ ፣ ለጊዜው ልታደርገው የወሰንከው ቢኖር ፈርተህ ተወው አለ ።

ፈላስፋ ፣ በወህኒ ቤት በራፍ ላይ እንደዚህ የሚል ጽሑፍ አነበብኩ አለ ።

ይህች ቦታ የመከራና የጭንቅ ቦታ ናት ፣ ያልሞቱ (በሕይወት ያሉ ሰዎች የሚቀበሩባት መቃብርም ናት ። የወዳጆች መፈተኛ ፣የጠላቶች) መደሰቻ የሆነች ቦታ ናትና ። በንጉሥ ፈቃድ ለሹመት በወሰዱህ ጊዜ (በተሾምክ ጊዜ) ተጠንቀቅ ።

የጨዋ ልጅ ነኝ የሚል ሰው በተራበ ጊዜ ፣ ድኃ የነበረ ባለጌ አል ፎለት በጠገበ ጊዜ ፣ ከነዚህ ከሁለቱ ጨዋና ባለጌ ሰዎች ቁጣ ተጠበቅ ተጠንቀቅ (ዕወቅባቸው) ።

አንድ ፈላስፋ ፣ እስኪ የምትፈቅደውን ተመኝ ቢሉት ፣ ለሕይወቴ የሚያስፈልጉኝ ማግኘትን እመኛለሁ ። እነሱም ፣ ያመት ልብስ ፣ የዕ ለት ጉርስ ፣ ከወንድሞች ጋር መወያየትና መዝናናት ፣ የሥጋ ጤንነት ፣ ክፉ - ክፉውን ነገር አለ ማስታወስ ናቸው አለ ።

«ስንወለድ ይዘነው የመጣን ፣ ስንሞትም ይዘነው የምንሄድ የለምና የዕለት ምግ ባችን ፣ ያመት ልብሳችንን (ካገኘን) ይበቃናል» (፩ጢሞ ፣ ፮ ፣ ፯) ።

ብልህና አስተዋይ የሆነ ሰው ፣ አስቀድሞ እንዴት እንደሚያዋ ጣው ነገሩን ሳያሰላስል ደርሶ በማያውቀውና በማያገባው ነገር አይገባም ። (አያገባው ገብቶ አያወዛው ተቀብቶ) እንዲሉ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ጨዋ የሆነ ሰው ተሹሞ ከፍ ከፍ ያለ እንደሆነ ትሑት ይሆናል ፣ ማለት አይታበይም ። ባለጌ ሰው ግን የተሾመ እንደሆነ ይታበያል ። በሁሉም ነገር ቅናት አለ ፣ ለትሕትና ግን ቅናት የለበትም ። (ለሁሉ ነገር ይቀናበታል ፣ ለትሕትና ግን አይቀናበትምና) ።

በርዘማሃር እንዲህ አለ ፣የትሕትና ፍሬዋ ፍቅር ነው የትዕቢት ግን ፍሬዋ ጥልና ውርደት ነው ። የማመስገን ፍሬዋ ዕረፍት ነው ፣ በሀብትም ላይ ሀብት ነው ። የሰው ክብሩ ፣ለወንድሙ ታዛዥ አገልጋይ ቢሆንነው ። ክቡሩ ሲሆን ትሕትናን የሚያደርግ ሰው ፍጹም ነው ። ለመስጠት (ለመመጽወት) ብዕሉን የሚንቅና (ለገንዘብ የማይሳሳ) እጁን ለድኅ የሚዘረጋ ሰው ፣ የማያልፈውንና የማያልቀውን ድልብ ያደልባል ።

«ኅልፈት ጥፋት የሌለበት ፣ ብል ነቀዝ የማያበላሸውን ሌቦች ቆፍረው የማይሰ ርቁትን ሰማያዊ ድልብን አድልቡ » (ማቴ ፣ ፮ ፣ ፳) ።

የትሕትና መጀመሪያዋና ደገኛዋ ፣ ለተገናኘህ ሰው አስቀድመህ ሰላምታን መስጠት ፣ ወይም ሰላም ማለት ነው ። ቀጥሎም በማናቸውም

ከሚያንሱህ ሰዎች በታች መቀመጥ ነው ። (ሉቃ ፤ ፲፬ ፤ ፰-፲፪) ። ሁሉም ነገር ፤ ልብን ይፈልጋል ፤ ልብም መከራን ይፈልጋል ።

ፈላስፋ ፤ ልቡናህ መጽሐፍህ ነው ፣ ወይም መጽሐፍህ ልቡናህ ነው ፤ ነገርህን ሁሉ በዚሁ በመጽሐፍህ አትመው (ጻፈው) (ነገርህን በልቡናህ ሰውረው) ።

ፈላስፋ ፤ የዕውቀት መጀመሪያ ሰውን ፊትን አብርቶ እጅን ዘርግቶ መቀበል ነው ። ሁለተኛ መፋቀር ፤ ሦስተኛ ፈቃዳቸውን መፈጸም ነው አለ ።

ሶቅራጥስ እንዲህ አለ ፤ የሚያፈቅርህ ሰው ስታጠፋና ስትሳሳት ይመክርሃል ፤ ይገሥጽሃል ። የሚጠላህ ግን ችላ ይልሃል ፤ ነገርህን ያጣጥምልኻል ። (እንዲያውም እንድትጨማምርበት ይገፋፋሃል) ፍላጎቱን በሚከተለው ጥቅስ ዕወቀው) ።

«ተናግሮ አናግሮ የሆድን ጨርሶ ፤ «ወዳጅ ይሆናል ጠላት ተመልሶ» ተሰ-እሸ

ዳግመኛም ፤ ውሸት ለሦስት ነገር ካልሆነ ለሌላ ነገር አይረባም አይጠቅምም ፤ አያገለግልም አለ ። ይኸውም ፩ኛው በጦርነት ጊዜ የሚደረገው ውሸት (ፕሮፓጋንዳ የሚሉት) ነው ። በጦርነት ጊዜ ፤ ያለ ምክር፣ ያለ ውሸት ፤ ያለ መተንኳኮል ድል ማድረግ አይገኝምና ። ፪ኛው ፤ ሰውን ከሰው ጋር ለማስታረቅ ሲባል የሚዋሹት ውሸት ነው ።

«ከእውነት የተሻለ ሐሰት ፤ ከመውጋት የተሻለ መሳት» እንዲሉ ። ሐዋርያው ጳውሎስ ፤ አናሲሞስን ከጌታው ከፊልሞና ጋር ኳሽቶ እንዳስታረቀው (ፊልሞን) ፩ ፤ ፲ ፤ ፳፪ እይ

፫ኛ ሚስትን ለማስደሰት ሲባል ፤ የሚዋሹት ውሸት ፤ የሚኳሹት ኩሸት ነው ።

ከንቲባ መርዕድ የተባሉ ዝነኛ ሰው ፤ (የጸአዘጋ ባላባት) በመኳንንት የተከበሩ በሕዝብ የታፈሩ ሲሆኑ ፤ ባለቤታቸው ይንቁዋቸውና ይደፍሩዋቸው ኖረው ይሆናል ፤ ከዕለታት አንድ ቀን ተበድረው ጠርሙዝ ዓረቂ ገዝተው ይዘው መጡና ፤ ከየት አገኙት ? ቢሉዋቸው ፤ ቂሎ አንቺ ትንቂኛለሽ እንጂ እንዲህን መሰለሽ ! ነገራቸውን እንዳቀናላቸው ሰዎች ጉቦ የሰጡኝ ነው ፤ ሲሉ ኩሸታቸውን ለቀቁት ይባላል ።

ምዕራፍ ፲፰ ።

ሰዎችን የተናቁና የተዋረዱ የሚያደርጓቸው ነገሮች ፭ ናቸው ። እነሱም ፤ ውሸት ፤ ሰውን ማማት ፤ ድህነት ፤ የሰው ገንዘብ መበደር ፤

ሰዶተኛ መጸተኛ ወይም መንገደኛ መሆን ናቸው ። እውነትን የመናገር ልማድ ያለው ሰው ፤ ሐሰት ቢናገርም ይታመናል ። ውሸትን የመናገር ልማድ ያለው ግን እውነቱን ቢናገር እንኳ አይታመንም ።

ሰው ፤ ከአነጋገሩና ከግብሩ የተነሣ ጠባዩም ይታወቃል ። ስለዚህ ሥዕል መሣል የአእምሮ እኩሌታ ነው ። ሰውን አክብሮ በመልካም አቀማመጥ ማስቀመጥ የማስተዋል እኩሌታ ነው ። በጤና መኖር ማለት ጤንነት የምግብ እኩል ነው ።

መልካም ጠባይ በበጐ ወዳጅ ይመሰላል ። ተግሣጽና (ምክር እዝናት) መልካም ጠባይ ኗሪ) ርስት ነው ። ተስማሚነቱ ወደ በጐነት በሚመራ በተመረጠና በተወደደ መኰንን (ፊራጅ ዳኛ) ይመሰላል ።

አባቶች ፤ ለልጆቻቸው ከሚያጦርሱት ከተግሣጽ የሚበልጥ ርስት ማውረድ የለባቸውም ። ገንዘብን በተግሣጽ ካደጉ በጥበብ ያደልቡታል ። ስንፍና (ሳይገሠጹ ማደግ) ግን ገንዘብን ይበትነዋል ያጠፋዋል ።

ዳግመኛ እንዲህ አለ ፤ የብልህ ሰው ተስፋ ይፈጸማል ፤ የሰነፍ ተስፋ ግን ነገ ተነገ ወዲያ በማለት ጊዜን በከንቱ ለማሳለፍ ካልሆነ አይፈጸምም ። ተግባረ እድን የሚያውቅ ሰው ድኽነት አያጣድፈውም ፤ ሳይሠሩ እንዲያው መቅናትና መንፈግ ግን ማጣትንና ችግርን ያበዛሉ ።

«የማያርስ የማይቆፍር ሀኬተኛ ሰው ፤ እጁን ከብብቱ ይሸሽጋል ፤ ወደ አፉ አያቀርበውም (ምኑን ይዞ ያቅርበው ?) (ምሳሌ ፲፱ ፤ ፳፬)

ጥጋብ መቅናጣትን ይጠራል ። መቀናጣትም ደዌን ያመጣል ፤ ደዌም ሞትን ያስከትላል ። በእኽል ላይ እኽልን ማግባት ደስ ይላልና (ብላ ብላ ይላልና) ፈላስፋ ፤ መብልን እያማረህና እየጣመህ ተወው አለ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ሲፈጽሙዋቸው ደስ የሚያሰኙ ነገሮች ፬ ናቸው ። እነሱም ሲርብና ሲያስፈልግ መብላት ፤ ለሁሉም ጠባዩ መልካም መሆን ፤ ለንጉሥ መገዛት መታዘዝ ፤ መንጋን (ወገንን) በቅንነት መጠበቅ ናቸው ።

የሰው ተድላ ደስታው በ፬ ነገሮች ይፈጸማል ። እነሱም ፤ ሚስቱ ያማረች የተወደደች ስትሆን ፤ ልጆቹ የተባረኩ ደኃግ ሲሆኑ ፤ ሎሌቹም በቅንነት የሚያገለግሉት ሲሆኑ ፤ እሱም በሀገሩ ላይ የሚኖር ሲሆን ናቸው ።

ችግርንና ኃዘንን የሚያመጡ ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም ፣ ፩ኛ፣ ምቀኛ ጐረቤት ነው ፣ ምቀኛ ጐረቤት በጐነትህን ያየ እንደሆነ ይሸሽግብ ሃል ፣ ክፋትህን ያየ እንደሆነ ግን ያወጣብሃል ይገልጥብሃል ።

፪ኛ ፣ አጉረምራሚና ነዝናዛ ሴት ናት ፣ አጉረምራሚና ነዝናዛይቱ ሴት ሁል ጊዜ እያጕረመረመችና እየነዘነዘች ዕረፍትን ታሳጥሃለች ።

«ከተነዛናኝ ሴት ጋር በተመረገ ቤት ውስጥ ከመኖር ፣ አንድ ወገኑ በፈረሰ ቤት መኖር ይሻላል» (ምሳሌ ፳፩ ፣ ፱)

፫ኛ ፣ ዕብሪተኛ ንጉሥ ነው ፣ ዕብሪተኛና ግፈኛ ንጉሥ ፣ በጐ ብት ሠራ አያመሰግንህም ፣ ክፉንም ብትሠራ አይምርህም ይገድልሃል ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ የኃዘን ወራት ረዥም ነው ፣ የደስታ ወራት ግን አጭር ነው ።

የጽድቅ ሥራ ፫ ናቸው ፣ እነሱም ፣ ንጽሕና ፣ ቅንነት ፣ ሰውን ማስ ደሰት ናቸው ።

በዓለም ላይ ጥፋትን የሚያመጡ ነገሮች ፫ ናቸው ። እነሱም፡፡ ፈሊጥ የሌለው ሃይማኖት ፣ መሥራት የሌለው ችሎታ ፣ የማይሰጡበት (የማይመጸውቱበት) ገንዘብ (ሀብት) ናቸው ።

አንድ ሰው ፣ ፈላስፋው ሶቅራጥስን ፣ እገሌ የተባለ ሰው ፣ ያንተን ነገር ባነሣለት አላውቀውም አለኝ ፣ ቢለው ። እኔም እንጂ እንዳያውቀኝ ምኞቴ ነው ! በደንቆሮ ሰው ዘንድ መታወቅ ለኔ ምን ይረባኛል ምንስ ይጠቅመኛል ? በዚያውም ላይ ጥበብ ማወቄን ያቃልልብኛል አለው ።

«ሰነፍ ሰው ፣ ዐዋቂዎች ፣ ብብዙ ድካም የሠሩትን ሁሉ እንደ ከንቱ ነገር ይቈጥረዋል ። ሠራተኛውን ማረምና መንቀፍ የሰነፍ ሰው ዓይነተኛ ተግባር ነውና» (ወ ፣ ሰንበት ዳበ)

አፍላጦን ፣ ምንም እንኳ እውነትና የታመነም ቢሆን ፣ ቢናገሩት የሚረባ የሚጠቅም ነገር ምንድር ነው ? ቢሉት ፣ ሰው ራሱን በራሱ ቢያመሰጋግንና ቢያሞጋግስ ለርሱ ክብሩ ምንሱ ነው ። እንዲሁም የሴት መወደድ ፪ኛው ይሆናል አለ ።

መፈወሱ የሚያስቸግርና መድኃኒት የማይገኝለት ነውር (ነገር) ምንድር ነው ? ቢሉት ፣ ትዕቢትና ቅናት ናቸው አለ ።

ዐዋቂዎች ፣ ሰነፎችን ለምን አታይዋቸው ? ቢሉዋቸው ፣ ከዕውሮች (ደንቆሮዎች ወገን ብርሃንን ማየት አንፈቅድም አሉ ።

<u>አርስጣጣሊስ</u> ፣ አንዱን ደቀ መዝሙሩ ሲያስተምረው ሳለ ፣ አስተዋልህን ? (ተረዳህን) አለውና ፣ ተማሪውም አዎን አስተውየአለሁ አለው ። አርስጣጣሊስ መለሰና ፣ ዋሽተህ ነው ፣ አላስተዋልሽም አለው። እንደምን ? ቢለው ? ፣ የማስተዋልና የመረዳት ምልክቱ የደስታ ምልክት (ፈገግታ) ነው ። ስለዚህ ፣ ከፊትህ የደስታን ጸዳል (ብሩህነት) አላየሁብህምና ነው አለው ።

አንዱን ሰው ፣ አንዳች ነገር ሳትናገር ከዐዋቂዎች መካከል መቀመጥ ምን ይረባል ፣ ምንስ ይጠቅማል ? ቢሉት እሱ ደግሞ ፣ ስማ ፣ ታስተውላለህ ፣ ዝም በል ትድናለህ አለ ። (ማስተዋል ከማስማት መዳን ዝም ከማለት ነው ማለቱ ነው) ።

<u>ፈላስፋው ጋሊኖስ ፣ ስለ ነፍስ ጠባይና ሁኔታ ሲናገር እንዲህ አለ ፤</u>

ወደ ናላ (አንጎል) የሚወጣውን ዋዕይ የሚያሸንፍ ኃይል ፣ እሳታዊ ጠባይ ከሆነው ከሳውዳ እንደሚወለድ ፣ ሀኬትም (መዛል) ነፋሳዊ ጠባይ ከሆነ ከሳፍራ ይወለዳል ። ስለዚህ የነፍስ ሕዋሳቶች ይደክማሉ ይዝላሉ) ።

ዳግመኛም ፣ ሀኬት ፣ (መዛል) ከእሳታዊና ከነፍሳዊ ጠባዮች መጋ ጋል (መጋጨት) እንደሚወለድ ፣ ከሊህም ከሁለቱ (ነፋሳዊና እሳታዊ ጠባዮች) ብዙ መቃዠት ፣ ቶሎ ቶሎ መደንገጥ (ብር ብር ማለት) የትዕ ግሥት ማነስ ይወለዳሉ ፣ ደግሞም እንዲህ አለ ፣ የነፍስ ጽናቷና መንቀሳ ቀሷ ፣ የ፬ቱን ባሕርያት መዋሐድ ይከተላል ።

<u>ፈላስፋው አርስጣጣሊስ</u> ፣ እንዲህ አለ ። ፬ቱ ባሕርያቶች እርስ በርሳቸው ሲቀጣጠሉ ከተወሰነላቸው የተፈጥሮ ጠባይ ይወጡና ፣ ካለ መስማማታቸው ትኩስ የትንፋሽ ጭስ ይወለዳል ። እሱም በልብ ውስጥ በኩል አድርጎ ወደ አንጎል ይወጣል ። ከሱም መዛል ፣ መቅበዝበዝ ፣ (መቃዠት) መባነን ፣ (መደንገጥ) ዕንቅልፍን ማጣት ይወለዳል ። ይኽ ውምየሚሆነው ፣ በትኩስ ትንፋሽ ጭስ መቃጠል መጠን ነው ። ወደ ልብ ውስጥ የገባው ግን ከርሱ የሕፃናት (የሕፃንነት) ጠባይ ፣ የልብ መጠበብ (መጨነቅ) ክፉ ክፉ ሐሳብ ይወለዳሉ ።

<u>አንድ ፈላስፋ እንዲህ አለ</u> ፣ የሰውየው ፬ ባሕርያቶቹ እርስ በርሳቸው ከተስማሙ በሕይወተ ሥጋ እስካለ ድረስ ወዳጅና ተወዳጅ ሆኖ ይኖራል ። ጠባያቸውን ለዋውጠው የተለያዩ (ያልተስማሙ) እንደሆነ ግን የሰውየው ምክሩና ዕውቀቱ ከደግነቱ ጋር ይጠፋል ተወዳጅነቱ ይቀራል።

ጋሊኖስ እንዲህ አለ ፣ ጠባዩን ያጸናና (ያልለዋወጠ) ከሁሉ ጋር የተስማማ ሰው ምክሩ የቀና ፣ ፍቅሩ የጸና ይሆናል ፣ ተወዳጅነቱም በብረት ላይ እንደተቀረጸ ምስል በሚወዱት ሰዎች ልብ ውስጥ ተቀርጾ ይኖራል ።

የሰውየው ጠባይ ፣ አንድ ጊዜ ደረቅ ፣ አንድ ጊዜ ልስልስ የሆነ እንደሆነ ፣ ምክሩ ተለዋዋጭ ፣ ሐሳቡ ወጭ ወራጅ ሆኖ ፣ ከዋለበት የማያድር ፣ ካደረበት የማይውል ግብዝና ፍቅረ - ቢስ ይሆናል (ማለት ፣ ቶሎ እንደ መውደዱ ፣ ቶሎ ይጠላል) ። ተሠርቶ ተቀጥቶ ያደገ ብልህና አስተዋይ የሆነ ሰው ግን ፣ ወዳጁን ያየው እንደሆነ ፣ ዓይኖቹን ከርሱ ዞር ያደርጋል ። ልቡን ቶሎ አይሰጠውም ፣ ቢያየውና ልቡን ቢሰጠውም ቀሉ ቀስ እያለና ምክሩን በመስጠት እያደረ ደስ ያሰኘዋል ። በእንደዚህ ያለ አደራረግ ላይ የተመሠረተ ወዳጅነት እስከመቸውም ጸንቶ ይኖራል ። በእንደዚህ ያለ ፍቅር መካከል መነቃቀፍና መነዋወር አይኖርም ።

> «አዲስ ወዳጅንና ነባር ጠላትን ወደዱኝ ብለህ አትመን ። ወዳጅ አለኝ ብለህ ከማመንህ በፊት ሁኔታውን እጣራ» (የፈረንጆች ምሳሌ)

አንዱ ፣ ከፈላስፎች ፣ እንዳች ነገር ሲሹ ፣ ከሁሉ በፊት ሁሉን ቻይና ምድራዊ ያይደለ ሰማያዊ ንጉሥ የሆነ እግዚአብሔርን መለመን ። ቀጥሎም ምድራዊ ንጉሥን ደጅ መጥናት ይሻላል አለ ።

> «ትግል ከመሬት ጋር ነው ፣ ትልቅ ሰው ማለት ለመሬት ሎሌነት ያደረ ነው ፣ ከዚያም ቢያንስ ፣ ከሌላ ጌታ ከማደር ለኔ ያደረ ነው» (ግ ፡ ዳግማዊ ዓፄ ምኒልክ) «ከሁሉ በፊትና ይሻላል ፣ ያለው ቃል ፣ የቀሩትን ጌቶች ደጅ አትጥኑ አለ ማለቱን ማስተዋል ይገባል »

ደግሞም ፣ አዘግይቶ መስጠት ፣ ሰጭው በንፉግ ፣ መስጠቱ በንፍገት ይመሰላል ብሏል ። አንዳንድ ጊዜ ፣ ከመስጠት ይልቅ መልካም አነጋገር ይበልጣል ፣ ነገር ግን ሁለቱ (መስጠትና መልካም አነጋገር ቢገኙ የበለጡ ናቸው) ፣ (ሲራክ ፣ ፲፰ ፣ ፲፯) ።

አንድ ሰው ፣ አንድ ጓደኛውን ፣ እንዳትለምነኝ የሚከለክልህ ምክንያት ምድር ነው ? ቢለው እሱም ፣ እኔ ብለምንህ ትነሣኛለህ እንጂ አትሰጠኝምና ስለዚህ ነው አለው ።

ሰባ (፸) ዘመን የሞላው ሽማግሌ ሰው ፣ ያለ ሕመም ምክንያት ይታመማል ፣ (ራሱ እርጅናው በሽታ መሆኑን ሲናገር ነው) ። ሺበት የሞት መልክተኛ ነው ፣ እርጅናም ምልክቱ ነው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ነፍስ ሆይ ፣ በዚህ ዓለም እስካለሽ ድረስ ክፉ ፣ ነገሮች ተጠበቂ ። እነሱ ነፍስን የሚጎዱት ናቸው ። እንደፈሪ ሰው እየፈራሽ ፣ እየተንቀጠቀጥሽ በመቸኮል ከነሱ ሩጪ ። እነሱም ሴቶች ፣ አብዝቶ መጠጣት ፣ መስከር ናቸው ፣ (እነ)ዚህ ፫ቱ መሪና ተመሪ ሆነው ከመጐዳት የሚያደርሱ ናቸው ፣ አብዝቶ መጠጣት ወደ ስካር የሚመራ ነው ፣ ስካርም ሴትን ወደ መሻት ፣የሚያዘነብል ሲሆን ፣ ከዚያ በኋላ የገንዘብ መክሰር እንዳለ አይወሳና ፣ የመግደልና የመገዳደል ሰበብ ይመጣል) ።

ነፍስ ሆይ!የተክል ዛፍ ትዕግሥትን የተከለ ሰው ድል የመንሣት ፍሬን እንደምታፈራለት የሃኬት ተክል ስንፍናንም የተከለ ሰው የማጣትንና የማዘንን ፍሬን ታፈራለታለች ፣ የትዕግሥት ምሬት ጥሩ ጥሩ ጣዕሞችን ታፈራለች ፣ የሃኬት ጣፋጭነት ግን መራራዎችን ታፈራለች ። የመሥራት ጣዕም የቅናትን ምሬት ያጠፋዋል ፣ የመሥራት ድካም ከንቱ ሆኖ አይቀርም ፣ ማለት (ብላዕ በሐፈ ጻማከ ፣ ፍሬ ጻማከ ፣ ተሴሰይ) ያለው አምላካዊ ቃል አይታበልም ።

አርስጣጣሊስና አፍሮዲጣስ የተባሉ ፈላስፎች ፣ ነፍስ ኗሪና የማታልፍ (የማትሞት) ናትና ፣ የማትለይና መልኩ መጥፎ ያልሆነችም ናት ።

ፈላስፋ ፣ ነፍስ የምታምር ክብደት የሌላት ቀላል ፣ ግዘፍ የሌላት ረቂቅ ስለሆነች እስከ ሉዓላዊው ዓለሟ ድረስ የምትበር ናት በዚህ ዓለም ስትመላለስ ከኖረች በኋላ ሰማያዊ ክብርን ታገኛለች አለ ።

አብቅራጥና ጋሊኖስ የተባሉ ፈላስፎች ፣ ነፍስ በረቂቃኑ መናፍስት አኗኗር ትኖራለች ፣ እነሱ እንደማይታዩ እሷም የማትታይ ረቂቅ ናት ብለዋል ።

አፍላጦን ፣ ነፍስ ፣ ልብ ተመራምሮ ከሚያውቀው ዕውቀት በላይ ደርሳ ፣ ሩቅ ያሉ ከዋክብትንና ረቂቃን አጋንንትን እስከማየትና ሥራቸውንም እስከ ማወቅ ትደርሳለች አለ ።

ግዙፋን አካላቶች በዓለም ላይ የተሠሩና የተመሩ ናቸው (ማለት ዓለማውያን እንደመሆናቸው በዓለም የሚቀሩ ናቸው) ። ልባዊቷ ነፍስ ግን ፣ ሰማያውያን አካላቶች ተቀብለው ፣ ከዚህ ዓለም ለይተው እነሱ ወደሚኖሩበት ይጠሩዋታል ይወስዷታል ። ልብ ተመራምራ ፣ ልዑላን ከዋክብትን እስከ ማየት ደርሳ የበቃች ስትሆን ፣ ይኸው ብቃቷና ዕውቀቷ ጣእቶችን ወደ ማምለክ ይስባታል ።

ለባዊ ነፍስ ግን ፣ በዕውቀቷ ፣ በአስተዋይነቷ ፣ የማይታየውን በማየቷ ፣ በሥራዋና በተስማሚነቷ ከአካላቶች ሁሉ የላቀችና የከበረች ናት ።

የአካላት ትርጓሜ ፤ ወይም አካላት የተባሉ ሁለቱ ረቂቃን መናፍስቶችና ከዋክብቶች (ፕላኔቶች) ናቸው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ (ጥንቱ ለጥንት) የጥንት ጥንቱ ፤ ፈጣሪ ነው ፤ ስሙም ክቡር ልዑል ፤ ቅዱስ ነው ፤ እሱም ፊተኛና ኋለኛ ነው ቅድመ ዓለም የነበረ ፤ ማእከለ ዓለም ያለ ፤ ዓለምን አሳልፎ የሚኖር ነው) ።

የ፮ቱ ጥንታቶች ግን ሠሪያቸውና ካለ መኖር ወደ መኖር አምጪያቸው እርሱ ነው ፤ ፮ቱ ጥንታቶች ማለት ፤ አንዱ ዓለም ፤ ዓለመ ልቡና ፤ ሁለተኛው ዓለም ዓለመ ነፍስ ፤ ሦስተኛው ዓለም ፍጡራን ሁሉ የሚኖሩበት ዓለም ፤ ፬ኛው ዓለም ፤ የ፬ቱ ባሕርያቶች ዓለም ፤ ፭ኛው ዓለም ፤ በምድር ላይ የሚበቅለው የዘር ፤ ያታክልቶች ዓለም ነው ።

ሔራቅሊስ የተባለ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ እግዚአብሔር ፤ ራሱ ደግ ቸር ፤ ከራሱ ብርሃን፤የተገኘ ብርሃን ነው ። እርሱም የፍጥረት ሁሉ አባት (መገኛ) ነው ። ደግ ቸር ብርሃን ፤ በበጐነት የሚኖር እርሱ ፤ የአካላዊው አብ አርአያና አምሳል ሆኖ ፤ ከብርሃኑ ብርሃን ተወለደ ። ከባሕርይ ልቡ ከአብ ፤ ከባሕርይ ሕይወቱ ከመንፈስ ቅዱስ የተወሐደ (አንድ የሆነ) ነው ። እግዚአብሔር አብ ፤ ቸር የባሕርይ አምላክ ነው ። እሱ የሠረጸ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስም ቡሩክ ነው ፤ ልዑል ነው ፤ ጽኑ ልዩም ነው ። በሱም (በእግዚአብሔር) ፈቃድ በለባዊ ነፍስ አደረ ፤ ከነፍስም እልፎ ተርፎ ከሰው ሥጋ ባሕርይ ጋር ተዋሐደ ፤ ከሰው ሥጋ ባሕርይ አልፎ ተርፎም በመላእክት ፤ በከዋክብት ፤ በጠቅላላው ሰማያውያንና ምድራውያን በሆኑ ፍጥረቶች ሁሉ ላይ አደረ ።

እስከ ዘለዓለሙ ድረስ ክብር ምስጋና ይግባውና ፤ (እርሱ የማይገኝበት የሌለ ፤ እርሱ ዓለሙን ቢወስነው እንጂ ፤ ዓለሙ ፤ እርሱን የማይወስነው የሥላሴ ምሥጢር (ምሥጢረ ሥላሴ) ይህ ነው ።

አፍላጦን እንዲህ አለ ፤ ከልማዶች ሁሉ መልካም ጠባይ ይበልጣል ባሕርዩን ያሣመረ ሕይወቱ የፀጀ ፤ ጸጥታው የደረጀ ይሆናል ። ጠባዩን ያሣመረ ሰው ጠላቶች አይበዙበትም ። መልካም ጠባይ ፍቅርን ያወርሳል ፤ ሰላምን ይወልዳል ። በጐ ጠባይ ለበጐ ሥራዎች ሁሉ መሠረታቸው ነው ። ክፉ ጠባይ ግን ወደ ክፉ ሥራዎች ይስባል ።

ጠባዩን ያሣመረ ፍቅሩ (ተወዳጅነቱ) እንደጸና ይኖራል ። የሰዎቹ ልብ ሁሉ ይሳብለታል ። (ይታዘዝለታል) ። ጠባዩን ያከፋ ግን ጥላቻው (ተጠይነቱ) ለዘለዓለም ይኖራል ። ያየው ሰው ሁሉ ከርሱ ይሸሻል ።

በጐ ጠባይ ፤ ከፈጣሪ የሚሰጥ ሀብት ነው ። እግዚአብሔር ከፍጡራኖቹ ለይቶ በወደደው ሰው ላይ ካልሆነ በማንም ላይ አይኖርም (አያድርም) በጐ ጠባይ ፤ መፈራት ፤ መታፈር ፤ መወደድን ያመጣል ።

ሶቅራጥስ ፤ ላንድ ደቀመዝሙሩ እንዲህ አለው ፤ ልጄ ! የዓለም ፍቅሯና ጣዕሟ እንዳያስትህ ተጠንቀቅ ። እርሷ ካንተ በፊት ለነበሩት አልነበረችላቸውም ፤ ዛሬም ላንተ አትኖርልህም፤እንዳንተ ላሉትም አትኖርላቸውምና ።

«ዓለም አስቀድማ ከምትንቅህ ፤ አንተ አስቀድመህ ናቃት ፤ ባትንቃትም እሷ ወረተኛ ናትና ሳትንቅህ አትቀርም» (አንድ ሊቅ)

ልጄ ! እንዲህ ነውና በሁሉም ዘንድ ወዳጅና ተወዳጅ እንድትሆን መልካም ጠባይን ገንዘብ አድርግ ። ምንም እንኳ መልከ መልካም ቆንጆ ብትሆን ፤ በዚሁ ውብ በሆነው መልከ - መልካምነትህ ላይ መልካም ጠባይን ገንዘብ ብታደርግ ፤ ፍጹም ትሆናለህ ፤ (ፍጹም ሰው ትባላለህ)።

መልከ - ጥፉ ብትሆንም ቅሉ በመልከ - ጥፉነትህ ላይ መጥፎ ጠባይ ስታክልበት በሁለቱ ወገን ጐደሎ ትሆናለህ ። (የሰው ጐደሎ ትባላለህ) ፤ እንዲያማ ባትሆን ፤ መልካሙ ጠባይህ ፤ መልከ መጥፎነትህን ይሰውረው ነበር ።

ጠባዩን ያሣመረውን ሰው ቤተሰቦቹና ወገኖቹ ሁሉ ይወዱታል ፤ አነጋገሩም ያማረ የተወደደ ይሆናል ። ጠባዩን ያከፋ ግን ወዳጆቹ ስንኳ ይጠሉታል ፤ ጠላቶች ይበዙበታልና አነጋገሩ ደስ አይልም ። መልካም ጠባይ ምስጋናን ያተርፋል ። ክፉ ጠባይ ግን መታማትን ያወርሳልና ። ጠባዩ በጐ የሆነለት ሰው ወዳጆቹ የበዙ ፤ ጠላቶቹ ያነሱ ይሆናሉ ፤ ሀብቱም ይበዛል ። መልካም ጠባይ ኃጢአትን ከማድረግ ይከለክላል ፤ መልካም ጠባይ የኃጢአት ጠላት ነውና ። ክፉ ጠባይ ግን ክፉውን ሥራ ወደ መሥራት ይስባል ፤ ተመሳሳዩና ወዳጁ ነውና ። በጐውን ጠባይ ገንዘብ ያደረገውን ሰው ከመሰደብና ከመጐዳት ያድነዋል ። ክፉ ጠባይ ግን ገንዘብ ያደረገውን ሰው ከመሰደብና ከመጐዳት ላይ ይጥለዋል ።

በጐ ጠባይን ገንዘብ ያደረገውን ሰው በሰው ሁሉ አፍ እንዲመሰገን ያደርገዋል ። በጐ ጠባይን ገንዘብ ያላደረገውን ግን በሕይወቱ ሳለ በሰው ሁሉ ዘንድ ይሙት በቃ ይፈረድበታል ። ከሞተም በኋላ አያዝኑለትም (እንኳን ሞተ ይሉታል) ።

ተስማሚውን ጠባይ ገንዘብ ያደረገውን ሰው ወዳጆቹ ይወዱታል ፤ የጠላቶቹም ልብ ስንኳ ይራራለታል (አይጨክንበትም) ።

መልካም ጠባይ ያለው ሰው ፣ በዚህ በመልካም ጠባይ ንፉግ ይሆናል ። ነገር ግን ፣ ሰው በጠባዩ ክፉ ቢሆን ፣ በገንዘቡ ንፉግ ቢሆን ይሻለዋል ። ከዚያ ይህ ይመሰገናል ፣ ማለት ጠባየ - ክፉ ከመባል ይልቅ ንፉግ መባል ያስመሰግናል ፣ አለ ይሻላል ።

ምክንያቱ ፣ ገንዘብን ሰጥቶ የሚያስደስቱት ማስደሰት ያልፉል ፣ ገንዘቡም ያልቃል በመልካም ጠባይ ማስደሰት ግን አያልቅም አያልፍም አይለወጥም ። በየዘመኑ ሁሉ ብፁዕ ንዑድ እያሰኘ በምስጋና ላይ ምስጋናን ያስጨምራል እንጂ ።

መልካም ጠባይ ረብኅ ጥቅም ነው ። በክፉ ጠባይ ግን ሰዎች ሁሉ ይጠነቀቁበታል ፣ ወደርሱ አይቀርቡም ፣ መንገድ ሲሄዱ ድንገት ቢገጥማቸውም ከርሱ ሸሽተው በሌላ መንገድ ይሄዳሉ ። በጐ ጠባይ ፣ ፍጹም ንጹሕ ፣ ታጋሽ ከሆነች ነፍስ ይወለዳል ። በጐ ጠባይ የጥበብ ራሷናፍጻሜዋም ናት ። (ትሩፋቶች) ፍጹምነቶች ወይም ፍጹማን የሚያሰኙ ነገሮች ሁለት ናቸው ። አንዱ ትሩፋት (ፍጹምነት የገንዘብ ፣ ሁለተኛው ትሩፋት የበጐ ጠባይ ናቸው ። ሁለቱን ደርቦ የያዘ (ያስገኘ) ሰው ጐደሎነት የሌለው ፍጹም ነው ፣ ፍጹም ይባላል ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ የእግዚአብሔርን ነገር አንሥቶ እርስ በርስ መወያየት መልካም ውይይት ነው ። በቅዱሳት መጻሕፍት የሚገኘውን የእግዚአብሔርን ነገር መናገርና ተአምራቶቹን ማለት አምጻኤ ዓለማትነቱን መግቦቱንና ከሃሊነቱን ማድነቅ ጤና ነው ፣ (ጤናማን ያደርጋል ።

የመታወር መታወር ግን ካመኑ በኋላ መካድ ነው ። ተምሮ ከሚክድ ፣ ያልተማረ መሃይምን ይሻላል እንዳለ (ሲራክ ፡ ፲፱ ፡ ፳) ከኃጢአትም ሁሉ ታላቅ ኃጢአት ሐሰት ነው።(ወሐሰት ርእሰ ዓመፃ)እንዳለ(መዝ ፡ ፳፮)

ፈላስፋው ሶቅራጥስ ፣ ከልቡናውና ከዕውቀቱ ይልቅ ፍትወቱ (ምኞቱ) ያሸነፈችው ሰው ያፍራል ፣ ይዋረዳል ፣ አንደበቱን ክፉ ከመናገር የጠበቀ ልቡን አሳረፈ አለ ። መዝ ፡ ፲፮ ፡ ፲፱ ።

ዳግመኛም ፣ እንዲህ አለ ፣ ሰውን ለማማት የሚሯሯጠውን ሰው ቅርብና ሩቅ ያሉት ሁሉ ይጠነቀቁበታል ። በሴቶች ምክር የሚሄድ የሚመራ) ሰው ይጐዳል ፣ ይጠፋል ሴት የላከችው ጅብ አይፈራም» እንዲሉ ፣ የሶምሶንንም ታሪክ ተመልከት ።

ወርቅንና ብርን ከማድለብ ይልቅ ፣ በጐውን ሥርዓት መያዝ ይሻላል ። (በሥነ ሥርዓት መመላለስ ይበልጣል)። ለሰው ክፉ ምንድር ነው ? ቢሉት ለሰው ክፉ ፣ ትዕቢትና ቅናት ናቸው አለ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ ከሰዎች ጋር ተስማምቶ መኖርን ከወደድኽ የሚያስቆጣቸውን ነገር ተናገራቸውና የሚቆጡት ቁጣ ከእውነተኛው ነገር የማያወጣቸው የሆነ እንደሆነ ከእንደዚህ ያሉ ሰዎች ጋር መፋቀርን አጽና ። አለበለዚያ ግን በሚቆጡበት ጊዜ እንደምትጠነቀቅባቸው ሁሉ እንዲሁም በሚደሰቱበት ጊዜ ተጠንቀቅባቸው ። ቁጣ ፣ በልባቸው ውስጥ የተደበቀውን ያወጣዋልና ።

«በፊት ሁኔታውን ሳታጣራ ወዳጅ አለኝ ብለህ አትመን» (የፈ ፡ ተረ)

ፈላስፋ ፣ ደቀ መዛሙርቱን ፣ ሕይወታችሁ የተጽናናች ትሆንላችሁ ዘንድ ፣ ሞትን ሁል ጊዜ አስታውሷት ። ሞትን አታከባብሯት ፣ አታነጋግሯት ብሏቸዋል ። ዳግመኛም ፣ ነፍሳችሁ ክብርት ልዕልት ሆና በሕይወት ለመኖር ትድን ዘንድ ሕሊናችሁን ከክፉ ነገር ለዩዋት ፣ አላቸው ።

ደግሞም ኃዘናችሁ ያነሰ ሐሳባችሁ የተቀነሰ ይሆንላችሁ ዘንድ ብዙ ድልብን አታድልቡ ፣ ብዙ ገንዘብ አትሰብስቡ ብዙ ድልብ ማድለብ ፣ ብዙ ገንዘብ መሰብሰብ የኃዘን ምንጮች ናቸውና አለ ።

ከፈላስፎች አንዱ ፣ በንጉሡ አዳራሽ በራፍ ላይ ፣ «የጉም ቀን ለአደን ፣ የነፋስ ቀን ለመተኛት ፣ የዝናም ቀን ለመጠጣት ፣ የፀሐይ ቀን የሥጋን መፍቅዶች (ፍላጎቶች) ለማድረግ» የሚል ጽሑፍ ይገኛል አለ ።

ከፈላስፎች አንዱ ፣ የምትሠራው ሥራ ሁሉ ለትሕትና ይሁን ፣ አንተ ልታደርገው ያልቻልከውን ነገር ፣ ያልቻለው ብለህ ወንድምህን አትማው (አትፍረድበት) አለ ።

«አንዳንድ ሰው እሱ ያልቻለውን ምሥጢር ነገር ሲያበቃ ፣ ለሌላ ሰው እንዳትናገር አደራ እያለ ያስጠነቅቃል ፣ እንዲህ ማለቱ እሱ ያልቻለውን ቻለው ማለቱ ነውና ፈላስፋው የተናገረው እንደዚህ በመሳሰሉ ሰዎች ሲመከር ሳይሆን አይቀርም»

አንድ ፈላስፋ ፣ እንዲህ አለ ፣ ልጄ ! የሚገባውን ነገር ያለ መታከት አድርገው ፣ ያለመወላወል ከመታከት ወይም ካለማድረጉ ራቅ ። የማይገባውን ነገር ግን አታድርግ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ እኛ በስንፍናችን (በስሕተታችን)ምክንያት ወደዚች ዓለም ገባን (ተሠማራን) በቸልታም ኖርንባት (እንኖርባታለን) በስተመጨረሻም ሳንወድ በግድ ከሷ እንወጣለን ። ዳግመኛም ፣ ዓለም አንዲት ናት ፣ እሺ በጄ በማለት አትታዘዝላት ፣ ፈሪ እንደ መሆንህ ወይም እንደ ፈሪ ሰው ከሷ ሺሽ እንጂ ።

አንድ ፈላስፋ ፣ እንደሚከተለው ሆኖ በደንጊያ ላይ የተቀረጸውን ጽሑፍ አነበብኩ አለ ። ጽሑፉ የሚፈራ ይሸሻል ፣ ተስፋ የሚያደርግ

ይኛል ፣ የሚወድ ትሑት ሆኖ ራሱን ያዋርዳል ። የሚከፋ (የሚጣላ)ግን አውሬ ይሆናል ፣ የሚታዘዝ ሰላማዊ ይሆናል ።

ፈላስፋ ሰው ፣ ራሱን ሳይገሥጽ ሌላውን ይገሥጻል ፣ ለራሱ ያል ተመከረ ሌላውን ይመክራል አለ ። «አንተ ግብዝ ! ፊት በአንተ ዓይን ያለውን ምሰሶ አውጣ ፣ ኋላ በጓደኛህ ዓይን ያለውን ጉድፍ ታወጣለህ ያለውን ባያስተውለው ። (ማቴ- ፯ ፣ ፭) ።

ደግሞም የሥጋን ሞት ፣ ሞት እንደሆነ አታስብ ፣ ሞትስ ማለት የነፍስ ሞት ነው ። (የነፍስ ሞትን ነው እንጂ የሥጋንስ ሞት ሞት አትበለው አለ

ከፈላስፎች አንዱ ፣ ትናንት ተግሣጽ ናት ፣ ዛሬም መማር (ትምህ ርት) ናት ፣ ነገር ግን ትደርስባት ወይም አትደርስባት አታውቅም አለ «ጊዜ ስእልኩከ ጸግወኒ ፍታ፡እስመ ኢየአምር ሰብእ ዘትውልድ ሣኒታ» (ሰው ነገ የምትወልደውን አያውቅምና ይህን ጊዜ የለመንኩህን ስጠኝ) እንዳሉ ደራሲ (መል ሚካ) ።

ደግሞም ተግሣጽ በልብ ውስጥ የሚያንጸባርቅ የብርሃን ጮራ ነው ። ጥበብም ሲያበራ የሚያስደስት ብርሃን ነው ። ጥበብ (ዕውቀት) በ፯ቱ ባሕርያቶች ከሚገኙት ጠባዮች ሁሉ ትከብራለች ፣ ከሁሉም ነገር ከፍ ከፍ ትላለች ፣ አለማወቅ ግን ያስጠላል ።

ጥበብ ፣ ከዘመድ ከወገን ትበልጣለች ፣ ለዘመድ ለቤተሰብም የቀ ናች ምስክር ናት ። (ብልህ የብልህ ልጅ ፣ ደግ የደግ ልጅ ታሰኛለች)።

ተግሣጽ (ምክር እዝናት) (ባለቤቱን) ይጠብቃል ፣ ገንዘብ ግን (ለራሱ) ይጠበቃል ፣ (ጠብቁኝ ይላል) ። ዕውቀት ይገዛል (ያዝዛል) ገንዘብን ግን ይገዙታል (ያዝዙታል) ።

«ለወርቅ ለብር ለድልብ ሲገዙ ከመኖር ፣ ለጥበብ ሲገዙ መኖር ይበልጣል ምሳሌ ፫ ፣ ፲፬

ፈላስፋው ፣ ከኃዘንህ የማይካፈል (የኃዘንህ ተካፋይ ያልሆነ)ወዳጅ ወዳጅህ አይደለም ጠላትህ ነው እንጂ አለ ።

<u>ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ</u> ፣ በዚህ ዓለም ሰዎች ሁለት ናቸው እነሱም ፣ አንዱ ሰውነቱን ሽጦ ያሠራት (ባርያ ያደረጋት) ነው ። ሁለ ተኛው ፣ ሰውነቱን ገዝቶ (ገብይቶ) ነጻ ያወጣት ነው ።

አንዳንድ ሰው (እረ አብዛኛው) ገንዘቡን ሰጥቶ ለሰውነቱ በሽታን ይገበያል አንዳንድ ም ገንዘቡን ሰጥቶ ነፍሱን ይዋጃታል» (ፍችው ይድረስ ለተመልካች)

ዳግመኛም ፣ ወጣቶች በኳስ እንደሚጫወቱ ሁሉ ፣ ሰይጣንም በሰ ነፎች ሰዎች ይጫወታል አለ ። በጐ ሀብት ማለት ባገኙት ሀብት ማመ ስገን ነው ፣ ክፉ ድኽነት ማለት አነሰኝ እያሉ ማጉረምረም (አለማመ ስገን) ነው ። ሁሉን ቻይ የሆነ ፈጣሪ በሰው ልብ ያልታሰበ ነገር ያደ ጣልና ፣ ነገር ግን ከድኽነት መቃብር ይሻላል ። እግዚአብሔርን የሚፈ ራና ትእዛዙን የማይተላለፍ ሰው ፣ ያለ ገንዘብ ሀብታም ይሆናል ፣ ያለ ጋሻ ረዳት ሳይኖ ይከብራል ።

ደግ ሰው ሲሉት ፣ ክፉ ሆኖ የሚገኝ ሰው በጣም ክፉ ነው ። በጭ ንቅ ጊዜ መታገሥ ከጠባይ የሚገኝ ሀብት ነው ፣ መከራም በትዕግሥት ላይ እንዲሁ ነው ። እውነት ግልጥ ያለች ጐዳና ናት ፣ ሐሰት ግን የማገ ዝባትን ሰው የምታሳፍረው የሰርቆሽ መንገድ ናት ።

<u>ልጄ</u> ፣ በጐ በጐውን ምክር የሚመክሩትን ሰዎች ፣ ምንም ድኻ ቢሆኑ አትናቅ አታቃልል ። ጕሮሮን ከመዝጋትህ በፊት ሰፊ የበጐ ሥራን ለመሥራት መብት አለህ ። መከራን በትዕግሥት አሳልፋት ። ይህ መከራን በትዕግሥት ማሳለፉ ይጠቅምሃልና (ቁጣን ታገሣቸ) የኋላ ኋላ ደስ ታሰኝሃለችና ።

<u>ልጄ</u> ! ተግሣፅንና አእምሮን ገንዘብ አድርግ። የተግሣፅና የአእምሮ ኃይል ከብዙ ማዕርግ ያደርሳልና ። ይልቁንም እጅምሮ የሚያበራ ብር ሃን ነው ።

<u>ፈላስፋ እንዲህ አለ</u> ፣ ነፍስ የሥጋ ምሰሶ ናት ፣ ጥበብም የነፍስ ምሰሶ ናት ። እንዲሁም አእምሮ የትምህርት ምሰሶ ነው አለ ። ደግሞም የልብ መልክተኛ አንደበት ነው ፣ ትርጓሜውም እሱ ነው ። ጥበብን የሚያወጣው ፣ (የሚገልጸው) እሱ ነውና ።

«የሰው የልቡ ስሜት በ፬ ወገን ይታወቃል ። እነሱም ኃጢን ፣ ደስታ ፣ ሞት ፣ ሕይወት ሲሆኑ ሁሉንም አንደበት ያወጣቸዋል» (ሲራክ ፣ ፴፯ ፣ ፲፰ - ፳፩)

የነገር ገንዘቡ (ቁም ነገሩ) በእውነት የሚናገረው ነገር ነው ። እውነትም ፣ የሚገኘው እውነትን በመናገር ብቻ ነው ።

<u>በርዘመሃር የተባለ ፈላስፋ እንዲህ አለ</u> ፣ ፯ቱን ነገሮች ገንዘብ ያደ ረገ ሰው ፍጹም ነው ፣ (ፍጹም ይባላል) ከነሱ አንዱን ያጎደለ ሕጸጹ ግን ሰው ከመባል የራቀና የተለየ ነው ። እነዚህን ልብ ብሎ ካስተዋለ ግን ፍጹም ሰው ይባላል ፣ ፍጹም ሰው ነው ። እነሱም ፣ ፍቅር ፣ ተስፋ ዕዎ(መስማማት) ልቡና ፣ ትሕትና ፣ አእኩቶ ፣ (ማመስገን) ተስፋናቸውም)

እነሆም ፮ቱ ነገሮች ርኩስ በሆነው በውሻ ጠባይ ይገኛሉ ። ግእዝን ያለው ሰውእነዚህ ፮ቱ የበጐነት ጠባዮች በውሻ ጠባይ መኖራቸውን አይቶ ሊያፍር ይገባዋል ። ሰው ዐዋቂ ሲሆን እነዚህ ጠባዮች ሳይኖሩት በመቅረቱ ከውሻ ያነሰ ሆኗልና ፣ ሊያፍር ይገባዋል ። ፈላስፋው በርዘመሃር ፣ ይህን ምሳሌ መስሎ ተናገረ ። (ምክንያቱ)

፩ኛ ውሻ ፣ ቢደበድቡትና ቢያባርሩት ፣ እስኪሞት ድረስ ከጌታው ቤት አይለቅም (ተስናዕዎቱ) መስማማቱ ይህ ነው ።

፪ኛና ፫ኛ ውሻ ፣ ቢቆጡት (ውጣ ቢሉት) ቁጣውን በትዕግሥት ተቀብሎ ይሄዳል እንጂ ፣ ጠሉኝ ተቆጡኝ ብሎ ጌታውን አይንቅም (አይጠላም) ፍቅሩና ልበናው ይህ ነው ።

፬ኛ ፣ ውሻ ፣ ውጣ ሲሉት ይወጣል ፣ ና ሲሉት ይመጣል ። ትሕትናው ነው ።

፭ኛ ፣ ውሻ ፣ በሙሉው እየዞረ የጌታውን ቤት ተግቶ ነቅቶ ይጠብቃል ማመስገኑ ነው ።

፮ኛ ፣ ውሻ ምንም እንኳ ምግቡን ባይሰጡት (አስራቡኝ አስጠሙኝ ብሎ ፣ የጌታውን ቤት ለቆ መሄድየለበትም ፣ ምግቡን መንሣት ቀርቶ ቢመቱት ቢደበድቡት እንኳ ወደ ሌላ አይሄድም ። ተስፋው ይህ ነው ።

ውሻ ጌታውን ሲያይ ጅራቱን ይቆላል ፣ ራሱን እየቆለመመ ጌትየውን ይተሻሸዋል ፣ ያቆላምጠዋል ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ አንደበት ሁሉን ይገልጣል ። በልብ ውስጥ ያለውን ሐሳብ ያወጣል ። የተሰወረውን ምሥጢር የሚያመለክት ምስክር ነው ። ነገርን መርምሮ የሚያገኝ እውነተኛ ፈራጅም (ዳኛ ነው ፣ (ዳኛ ይመረምራል ጣዝማ ይሰረስራል) እንዲሉ ፣ የፊሉትን በቶሎ ለማግኘት የሚችሉበት ሬሜ ነው ። እውነቱን ከሐሰት ሐሰቱን ከእውነት ለይቶ የሚገልጽ ተናጋሪ ነው ። ጥርጥርን የሚያስወግዱበት እውነተኛውን ወሬ የሚያገኙበት አዋያይ ነው ። ፍቅር የሚዘሩበት ገበሬም ነው ።

አንደበት ትንሽ ሲሆን ታላቅ ፣ ቀላል ሲሆን ከባድ ከባድ ነገሮችን ያመጣል ፣ ሥራውን ሁሉ የሚፈጽመው አንደበት ነው ። ክብርና ውርደት ፣ ክፉና በጐ ፣ ጽድቅና ኃጢአት የሚፈጸመው በአንደበት ነው ። ሥራት ሁሉ ለመፈጸም ፣ ምሥራቅንና ምዕራብን ፣ ሰሜንና ደቡብን (፬ቱን ማእዝን) የሚዞር አንደበት ነው ።

እስክንድር ፣ ከዕለታት አንድ ቀን ፣ ግብር አግብቶ ፣ ወገኖቹን ቤተሰቦቹንና መኳንንቱን ባጠገቡ አስቀምጦ ሲዝናና ሳለ ፣ አዝማሪው የቀቅርንና የስምምነትን ነገር አንሥቶ እየጠመና እያስማማ ዐገናውን ይደረድረው ጀመር ። ይገጥመውም የነበረ ግጥም ፣ ይጠጡ ዘንድ ተቀምጠው በነበሩት ሰዎች መካከል ስለ ነበረ ስለ አንድ ሰውና ፣ ስለ የንጉሡ አገልጋይ የሆነ ሰው ሴት ልጅ ነበርና ፣ ንጉሡ ፣ ባለ በገናውን ጠርቶ የገጠምከው ግጥም ምን ነበር? አለው ። እሱም እኔ የገጠምኩት ግጥም የጨዋዎች ሰዎች ሥጋና የባሮች ሥጋ የማይገናኝ (የማይዋሐድ) ስለ መሆን ነው ። ምክንያቱም ፣ ተባዳቢዎች ፣ ደፋሮች የሆኑ ልጆች እንዳይወለዱ ነው ፣ ዳግመኛም ፣ አብዝቶ በመጠጣት ሰካራሞች እንዳይሆኑና ልብ እንዳይለውጥ ፣ ንጽሕና (ጨዋነት) እንዳይጠፋ ብዬ ነው ፣ ሲል መለሰለት ።

አንድ ሰው ፣ ፈላስፋው ሶቅራጥስን ፣ ኃፍረቱ ሥጋውን በግልጥ የማያለብሰው ብጥስጣሽ ጨርቃጨርቅ ለብሶ አይቶና ፣ ፊቱም ከተደነቀ በኋላ ፣ ይህ ብጥስጣሹን ጨርቃጨርቅ ለብሶ የሚታየው ነው ወይ ሕግ አውጭውና ጥበብ ተናጋሪው ሶቅራጥስ ? ሲል ፣ በጣም ናቀው አቃለለው ሶቅራጥስም እጅግ የበለፀጉና የሚመኑ አዳዲስ ልብሶችን ከመልበስ ሕግን ማልበስ አይሻልምን? ቢል በድኑቱንና ባለጌነቱን ገለጠለት ።

ሶቅራጥስ እንዲህ ይል ነበር ፣ ለሰው ልጅ የመልክ ውበትና የልብስ ማስቀንዘር ምንም አይጠቅመውም ፣ አይጠቅመውም ፣ የሚጠቅመውስ እውነተኛነት ትክክለኛነትና ቅንነት ብቻ ናቸው ።

ንጉሡ እስክንድርና ፈላስፋው ዲዮጋንስ ። ዲዮጋንስ ፣ ከዕለታት አንድ ቀን ይቀመጥበት ከነበረ ጕድጓድ አፍ ቁጭ ብሎ ሙቀት ሲሞቅ ሳለ እስክንድር ንጉሥ ወደርሱ መጣና ፣ ወደኛ እንድትመጣ የሚከለክልህ ምክንያት ምንድር ነው? አለው ።

ዲዮጋንስም ፣ ንጉሥ ሆይ ! ደኅንነት የሚመጣበትን በጐ ሥራን ሥራ አለው ። (በእውነት ፍረድ ፣ ድኃን አትበድል ሲለው ነው ፣ ንጉሡም መለሰና ፣ አትመጣም እንጂ ብትመጣስ የሚበቃህን በሙሉ የሚበቃህ ነበር አለው ፣ ነገር ግን ፣ ንጉሡ እስክንድር ከመጣህስ የሚበቃህ ነበር ማለቱ ፣ ዲዮጋንስ ፣ ሕይወት (ደኅንነት) የሚመጣበት በጎ ሥራ ያለው ስለ ሥጋዊ ሀብት የተናገረው (ማለት ገንዘብ ስጠኝ ያለው) መስሎት ነበር እንጂ ስለማያልፈው ሀብትና ስለ ዘለዓለማዊው ሕይወት መሆኑን አላስተዋለም ነበር ።

ዲዮጋንስ ፣ ንጉሡ ከመጣህስ የሚበቃህን በሰጠንህ ነበር ባለው ጊዜ ፣ ይህን የጠየቅሁህን ሕይወት ካንተ ካገኘሁትስ፣ እኔ ባስገበርኩህ ነበር እንጂ ፣ እኔ ለሌላ ባልገበርኩም ነበር አለው ።

«ንጉሥ የሕዝብ እንደራሴ ስለሆነ ራሱን አብዝቶ» እኛ ሲል ሕዝቡን ጨምሮ ነውና ፣ በንጉሥ አንደበት» ማለት ከጥንት ሲያያዝ የመጣ ለመሆኑ ፣ ይህ ንጉሥ እስክንድር ከመጣህስ «በሰጠንህ» ነበር ያለውና «ወደኛ» እንዳትመጣ ያለው አነጋገር ሊያስረዳ ይችላል ።

እስክንድር የሆነስ ሆነና፣ አሁን ፍላጎትህን ጠይቀኝ (ንገረኝ) አለው ። ዲዮጋንስም ፍላጎቴስ ከፀሐይ ብርሃን ጋርደኸኛልና ጥላህን ዞር ታደርግልኝ ዘንድ ነው አለው ። ከዚህ በኋላ ፣ ንጉሡ ብዙ ወርቅ ወርቅንና ክቡር ዕንቁን ከልዩ ልዩ ዓይነት የተሠሩ የሚያስመኩ ልብሶችን እሰጥሃለሁ ሲል ተስፋ ሰጠው ።

ዲዮጋንስ ፣ የሰጠውን ተስፋ በሰማ ጊዜ ፣ አንተስ የማይረባውንና የማይጠቅመውን እሰጥሃለሁ ብለህ ተስፋ ሰጥተኸኛል ። ይሁንእንጂ እንደዚህ በማለትህ ፣ ሕይወትን በሞት ለወጥከው ። ከሕይወት ይልቅ ሞትን መርጠሃል እያለ ነገሩን አቂያቂያለበት ።

ዲዮጋንስ ግን ፣ ሞትን ያህል ፍርድ በራሱ ላይ ተቃጥቶበት፣የማያንቀላፋው ትል እየጠበቀው ፣ የዚህን ዓለም ወርቅ ዕንቍ ፣ ክብሩንም ጭምር አይሻውም ነበር ። የዲዮጋንስ ፍላጎትስ በሄደበት ቦታ ሁሉ አብሮት ይገኛል ። ንጉሡም ፣ ዲዮጋንስ ሆይ ፣ ከንጉሥ ጋር ሳለህ (ንጉሡ ሲወድህ) ሰውነትህን ከዚህ ዓለም ተድላ ደስታ እንዳትካፈል አድርገሃታል በማለት ሊያስጎመጀው ሞከረ ።

ዲዮጋንስ ፣ መለሰና እንዲህ አለው ፣ ከማያልፈው ሕንጻ ይልቅ የሚያልፈውን ሕንጻ የሚያበልጥ ፣ ሥጋን ለመብላትና ወይንን ለመጠጣት ሲል ፣ ሆዱን ለማገልገልየተጠመደ ነው ። (የነ ሆድ አምላኩ ወገን ነው) ሲል ቍርጥ ፍላጎቱን ነገረው ።

ዲዮጋንስ ፣ ዓለምን የናቀ ፣ ከተድላ ሥጋ የራቀ ፣ በዕውቀት የረቀቀ ባሕታዊ ነበር ፣ እሱም ፣ «ሰው ሁሉ ለራሱ ጥቂት ተድላ ደስታ ያገኘ እንደሆነ ፣ ሁሉ እንደርሱ በተድላ ደስታ ያለ ይመስለዋል» ይል ነበር ።

የዲዮጋንስ ትምህርት በአግድሞሽ ነበርና ፣ ከዕለታት አንድ ቀን መብራት አብርቶ ከገበያው መካከል ገብቶ ወድያና ወዲህ ሲመላለስ አንድ ግብሩን የሚያውቅ ሰው ቀርቦ ዲዮጋንስ ! ዛሬስ በቀትር ጊዜ መብራት ይዘህ በገበያ መካከል ትዞር ጀመር ? ስለ ምን ነው ? ቢለው ፣

«ሰው ጠፍቶብኝ እፈልጋለሁ» አለው ። ይህ የምታየው ሁሉ ሰው አይደለምን ፣ ቢለው ፣ አይ ! እኔ ይህ ከዚህ የሚታየው ሰው ሁሉ ሰው አልለውም ፣ አለው ። እንዴት ? ቢለው ፣ ይህ የምታየው ሕዝብ ሁሉ ከእውነት የራቀ ፣ ሐሰትን ያጸደቀ ፣ የየራሱን ጥቅም ያወቀ ፣ ለግል ጥቅሙ የሚገዛ የሰው አካል የለበሰ ፣ ውስጡ ከእንስሳዎች ያነሰ ስለ ሆነ ሰው አልለውም አለው ።

ታድያ ፣ አንተ የምትፈልገው ሰው እንዴት ያለ ነው ? ቢለው ። የግል ጥቅሙን የማይሻ ሰውን እንደራሱ የሚያይ ፣ ሐሰትን የጠላ ለእውነት ያደላ ሲሆን ነው ፣ አለ ።

ደግሞም ከዕለታት አንድ ቀን ፣ አርጅቶ ነበርና ፣ አንድ ሰው ፣ ዲዮጋንስ ! ዛሬስ አረጀህ ፣ ዕረፍት ብታደርግ በተሻለህ ነበር ቢለው ፣ ሰው የሚፈልገውን ነገር ሲያገኝ ደስ ይለዋል እንጂ ወደ ኋላው አያፈገፍግም ። እኔ ከሕፃንነቴ ጀምሬ ሞትን ስመኘው ነበር፣አሁን ፣ የተመኘሁትን ሞት ስደርስበት ደስ እያለኝ እቀበለዋለሁ እንጂ ወደ ኋላየ አልሸሽም ፣ ብሎ ወደ ኋላ ቢሉ ፣ ወደ ፊት ፣ ከሞት ማምለጥ የማይቻል መሆኑን ነገረው ።

ዲዮጋንስ አለ ጫማ ባዶ እግሩን ይሄዳል ፣ ልብሱም ግንም ጨርቃ ጨርቅ ነበር ፣ ጨርቃ ጨርቁን የሚከቅበት ከረጢት መዳይ ኮረጆ ፣ አንድ ምርኩዝ ብትር ፣ አንድ ወኃ መያዣ ቅል ነበረው ቅሉንም እንኳ ! አንድ ልጅ በእጁ እያፈሰ ውኃ ሲጠጣ አይቶ ፣ እስከዛሬ ያላወቅሁትን ዕውቀት ከዚህ ልጅ ተማርኩ ብሎ ፣ ትርፍ ነገር መሆኑን ተረድቶ ወርውሮ ጥሎታል ። ቤቱም ቀፎ መሳይ ሠርቶ ያንን እየገፋ ይውልና ፣ ሲመሽበት በዚያው ውስጥ ተሸጉጦ ያድራል ከሰውም ውሻን ያምን ነበረና ፣ የማይከዳኝ ጓደኛዬ ሲል አንድ ውሻ ነበረው ፣ የዲዮጋንስ ንብረቱ ይህ ብቻ ሲሆን የንጉሥ ተስፋና ልግስና አላስጎመጀውም ።

ዲዮጋንስ ፣ ዝሙት የማብዛት አመል በዝንጀሮ ይመስላል አለ ። (ከፍጥረቱ ሁሉ ዝንጀሮ ሴሰኛ ነው ይባላልና) ፣ ሰገኖም ሴሰኛ ናት ካልፀነሰች ማር አትበላም ።

ስለ ፈላስፋው ሶቅራጥስ እንደሚከተለው ይነገራል ። ሊገድሉት ከእስር ቤት አውጥተው ይዘውት ሲሄዱ ሳለ ፣ ሚስቱ እያለቀሰች በኋላ በኋላው ትከተለው ነበርና ፣ ምን ያስለቅስሻል ? አላት ። እኧም፣ አንተን ያህል ሰው በግፍና በዓመፅ ስትገደል እንዴት አላለቅስ ? አለችው እሱም መለሰና ፣ ታዲያ በእውነተኛው ፍርድ ብገደል ትፈቅጅያለሽን ፣ አላት (አለ ፍርድ በግፍ ሊገድሉት መውሰዳቸውን ሲነግራት ነው) ።

ፈላስፋው በርዘመሃር እንዲህ አለ ፣ የዓለም ሥራዋ ከ፳፰ ክፍል የተከፋፈለ ሆኖ እያንዳንዱም በ፳ በ፳ ክፍል የተከፈለ ነው ፣ ከነዚህም

ከጽኑቱ ፻ ፩ ነገሮች ፤ በልዑል እግዚአብሔር ከሃሊነትና ፈቃድ ጥዋ ሙና ሲሆኑ ፤ የቀሩት ሁለቱ ፦ ፩ቱ በመትጋት ፤ ፩ቱ በልማድ የሚደረጉ ፤ ፩ቱ ከ፪ቱ ባሕርያቶች የሚወለዱ ፤ ፩ቱ ደግሞ በልዑል እግዚአብሔር ፈቃድና ቸርነት በመወራረስ የሚሆኑ ናቸው ።

፩ኛ ፤ በልዑል እግዚአብሔር ፈቃድና ከሃሊነት የተገኙ ፤ ዘማጅ ልጅ መውለድ ፤ ገንዘብ ማግኘት ፤ (ሀብታም መሆን) ፤ ሹመትን መሾም የዕድሜ ርዝማኔ (ዕድሜን ማግኘት) ናቸው ።

፪ኛ ፤ በመትጋት በመጓጓት የሚገኙና የሚሠሩ ነገሮች ፤ ጽድቅና ፍቅር ፤ ንጽሕና ፤ ፈረሰኛነት (በፈረስ መቀመጥ) መጽሐፍን መጻፍ፤ (ድርሰት) ናቸው ።

፫ኛ ፤ በልማድ የሚሠሩ ነገሮች ፤ መብላት መጠጣት ፤ መተኛትና መሄድ ሴት ማግባት ፤ መናገር ፤ አዳፅ ዓይነምድር (መፀዳዳት) ናቸው ።

፬ኛ ፤ ከ፪ቱ ባሕርያቶች የሚገኙ ነገሮች ፤ ትዕግሥት ፤ መሰጠት (ለጋስነት) ፤ እውነት መናገር ፤ የሰጡትን ተከትሎ በሥራ መፈጸም፤ ማመስገን ናቸው ።

፭ኛ ፤ በመወራረስ የሚገኙ ነገሮች፤ እንዲሁም ፤ ጥበብ ፤ በሌላ ሰው መታየት ፤ ከስ ወንድም ስለ ወንድ ራስን አሳልፎ መስጠት ፤ የመልካምም ግብር ናቸው ።

ሐኪም የተባለ ፈላስፋ ፤ (ሐኪም ማለት ሩሕን ማለት ነው) ፤ ሰዎች እንደየፊታቸውና እንደየጠባያቸው መጠን የማይስማሙበት ሁኔታ እንደሚከተለው መሆኑን ተናገረ ፤ ይኸውም ፤ ጥበበኞች ከሰነፎች ጋር ጻድቃን ከኃጢአተኞች ጋር ፤ ዐዋቂዎች ከዐላዋቂዎች ፤ ትዕግሥተኞች ከተሳዳቢዎች ፤ አፋሮች ከደፋሮች ፤ አመስጋኞች ከአጉረምራሚዎች ፤ ጸዋሚዎች ከኢጸዋሚዎች ፤ ቸር አድራጊዎች ከጨካኞች ፤ ስጪ ምጽዋት ከንፉጎች ፤ ቃለ ማኞች ከዘማውያን ፤ ንቁዎች ከዕንቅልፋሞች ፤ ሰነፎች ከሲሰኞች ፤ ትሑቶች ከትዕቢተኞች ፤ ቀኖች ከጠማሞች ፤ ትሑቶች ከግብዞች ፤ ደጎች ከክፎች ፤ እውነት ተናጋሪዎች ከሐሰት ተናጋሪዎች ፤ ደቅር ባዮች ከቂመኞች ፤ እነዚሁ ሁሉ እርስ በርሳቸው ተቃራኒዎች ስለ ሆኑ አይስማሙም አይገናኙም አለ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፤ ብዙ ገንዘብ ከማድለብ ይልቅ ፤ መልካም መታሰቢያ ይበልጣል ፤ (ብዕል) ገንዘብ ኃላፊ ነው ፤ መልካም መታሰቢያ ግን የማያልፍ ኗሪ ነው ።

ሰው ጓደኛው ልቡ ነው ፤ ለልብም ጓደኛው ተመራማሪነት (ተወዳጅነት) ነው ፤ የማወቅ ፍጻሜው በሥራ ሲገለጥ ነው ፤ ፍሬውም ቀጋው ከትሕትና [illegible] በፊጣሪው የሚተማመን ሰው ከፍጡራኖች ተመካሳይ የሰውም [illegible] ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ልጄ ሆይ ፤ ጥዷሜህ የሚያምርበትን እንጂ ሌላ ነገር አታስብ ፤ ንግግ ሰው ፤ ህይወትህ ሁሉ ቀጥሎ ለወራሺው ይደ ልባልና ።

«ለሰውነቱ የሚነፍግ ሰው ገንዘቡን ለወራሽ ያደልባል ፤ ሌላም ሰው በገንዘቡ [illegible] ያደርግበታል» (ሲራክ ፲፬ ፤ ፬)

ዕድሜውን የማያውቅ ሰው ቂልፋው አጭር ነው ። (ይህን ያህል ዓመት ፤ ይህን ያህል ወር ፤ ይህን ያህል ቀን ቀረኝ እያለ በመጨነቅ ሲባክን ይኖራል) ።

በመልካምነትና በሀብት ተድላ ደስታው የበዛ ሰው ፤ ከተድላ ደስታው ይልቅ መከራው ፤ ሥጋቱ የበዛ ይሆናል ። (ካሁን አሁን ሹመቱ ይወሰድብኛል ፤ ሀብቱ ይለየኛል በማለት ይጨነቃል) የምእመን ሰው ገንዘብ በእግዚአብሔር መተማመን ነው ፤ መልካም ዕድል እግዚአብሔርን መፍራት ነው ።

ልጄ ሆይ ፤ በማወቅህ ፍጹም ትባል ዘንድ ፤ ብልህ ብትሆንም እንደ [illegible] ዐዋቂ ትታወቅ ዘንድ ፤ በመቻልህ ጥበበኛ ፤ በሃይማኖትህ ኃይለኛ ትባል ዘንድ ፤ ሰውነትህን ትዕግሥትን አስለምዳት ፤ ትዕግሥት የልብ መሪ ስለ ሆነ ፤ ክብርን የክብር ክብርን ያወርሳልና ።

እውነተኛውን ነገር መናገር ፤ ማመሻሸትን ይቀንሳል ማመሃኘት ፤ የሐሰት መጋረጃ ተብላለችና ይልቁንም ለደጋግ ሰዎች በጐ ሥራ መሥራት መልካም ነው ፤ ይህን እንጂ ፤ በጐ ያደረጋችሁ በጐ የሚሠራ ሰው [illegible] ያንስ ክብሩ የተቀነሰ ሆኖ በጣም አይመሰገንም ።

«የወደዳችሁትንማ ብትወዱ ዋጋችሁ ምንድር ነው ፤ ይህንማ (ወዳጅን መውደድ) አሕዛቦችስ ያደርጉት የለምን ፤ (ማቴ ፭ ፤ ፵፮) ፤ ሉቃ ፮ ፤ ፴፪»

ዐዋቂ ሆኖ ብሎ በዐዋቂነቱ የሚመካ ሰው ፤ ዋጋውን አጠፋ ፤ ተድላ ደስታን ከሚያጠፋ ዐዋቂነት ይልቅ ፤ ከንቱ ምኞቶችን የሚያደክም [illegible] (ዐላዋቂነት) ይሻላል ።

የማይገባውን ነገር የሚናገር ሰው ፤ እሱም የማይወደውን ነገር ይሰማል ፤ ሳይፈራ ሳያፍር በድፍረት የሚናገረውንም ሰው በድፍረት ይመልሱበታል (ይደፍሩታል) ።

ልጅ ሆይ ፡ እውነተኛውን ነገር ለመናገር ፡ ከንቱውን ነገር ለማብጠልጠል ፡ ጥበብንና ዕውቀትን ለማሳሰብ ፡ ስጦታዎችን ለማብሥር ካልሆነ በስተቀር ፡ እንደበትህን አገኝ አጣውን ሁሉ ከመናገር ጠብቃት

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ራስን እንዳትጎዳ ንጉሥን አትቃወመው ፡ ንጉሥ ፡ በዓለሙ ፡ እንደ እግዚአብሔር(የእግዚአብሔር እንደራሴ)ነውና በሃይማኖትና በሕግም ረጋድ ፈራጅ (ዳኛ) ነው ። መሳፍንቱና መኳንንቱ ሕዝቡ ሠራዊቱ ሁሉ እንደየማዕርጋቸውና እንደየአገባባቸው ንጉሡን ያጅቡታል ፡ ይከተሉታል ፡ ይከቡታል ።

> እግዚአብሔርን ፍሩት ፡ ንጉሥን አክብሩት (፩ጴጥ ፡ ፪ ፡ ፲፯) ንጉሥ ያለ እግዚአብሔር ፈቃድ አይነግሥምና ፡ ለንጉሥ እልገዛም ያለ ፡ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ እምቢ አለ።ለእግዚአብሔር አንገዛም ያሉ በራሳቸው ላይ የሞት ፍርድን ያመጣሉ (ሮሜ ፡ ፲፫ ፡ ፩ ፪)

ንጉሥ ፡ ሥልጣኑ በሚደርስበትና በሚያካሂደው ሥራው ሁሉ የቀና ከሆነ ፡ ማንም አያምፅም ። ቢያምፅ ግን መንግሥቱ አይጸናም ፡ አልጋው አይቀናም ።

ምዕራፍ ፳ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ። ዓለም ፡ በአታክልት ቦታ ትመሰላለች ። ንጉሡ ፡ በአታክልቱ ቦታ ባለቤት ፡ ከተማው በቅጥሩ ፤ (ባጥሩ) መኳንንቱ በጠባቂዎቹ ፡ ነጋዴዎች በዛፎችና በፍሬው ፡ ገበሬዎች አነስተኞች በሆኑት በአታክልቱ ፍሬዎችና ልምላሜ ባላቸው በቅጠሎቹ ይመስላሉ ።

አውራ ጐዳናዎች ፡ የአታክልቱ ቦታዎች በሚጠጡበት ቦይ እውነተኛው ፍርዱና ቅን አገዛዝ አታክልቱን በሚያረካ ፡ ፍሬዎችን በሚያፈራ ፡ የደረቁ ዛፎችን በሚያለመልመው በውኃው ምንጭ ይመስላሉ።

የአገዛዙ ጽናትና ትእዛዙ ፡ በንጉሡ ቀኝ እጅ ያደረው ሥልጣንና ግርማው ፡ በአታክልቱ ቦታ በርና በመዝጊያው ይመስላሉ።የመዝጊያው መቆለፊያና መክፈቻ ፡ ለወደደው በሚከፍትለት ፡ ላልወደደው በሚዘጋበት በረኛ ይመሰላል ።

ንጉሥ ሆይ ፡ ሕይወትህ የአታክልትህን ቦታ በመኰትኰትና በመንከባከብ እንደሆነ ዕወቅ ። (መንግሥትህ የምትጸናው አገርህን በመጠበቅና ሕዝብህን ቅንና ርኅራኄ ባለው አገዛዝ በማስተዳደር እንደሆነ ዕወቅ) ።

የአታክልትህ ቦታ ፡ የፈረሰችና ፈጽማ የጠፋች እንደሆነ ፡ (አገርህ ጸጥታንና ሰላምን ያጣች ፡ ሕዝብህ የተጎዳ እንደሆነ) መንግሥትህፈጽማ ትጠፋለች ። እንደምትጠፋ ዕወቅ ። እንኪያስ ፡ የአታክልቶችህን ሕንጻ ለማነጽ (ሕዝብህን ለማስተዳደር) በየወገናቸው በየመስላቸውና በየነገዳቸው ለማደራጀት ዕመድ ሆነህ የነቃህ የተጋህ ሁን ።

ልጅ ሆይ ፡ የንጉሥ አገልጋይ ብትሆን ትሑት ሁን ፡ በርሱ ፊት ራስህን አዋርድ ። ብዙ ሙያ ያደረግህለትና ብዙ ሥራ የሠራህለትም ብትሆን እንኳ በርሱ ዘንድ ከመ ወኢምንት ነውና ከቁም ነገር አትቊጠረው ፡ እርሱ ላንተ መልካም መልካም ሥራ የሠራልህ እንደሆነ (የሾመህ የሸለመህ እንደሆነ) አንተ ግን ዕጹብ ዕጹብ እያልክ ቸርነቱን አድንቅ እንጂ በሙያየ ነው የሾመኝ የሸለመኝ አትበል ።

ልጅ ሆይ ፡ ባለሟል ነኝ ብለህ ፡ በንጉሡ ፊት ከነገሥታቱ አንዱን ከክፉ ነገር እንሥተህ ይህ ጓደኛህ ንጉሥ የሠራው ሥራ ክፉ ነው አትበለው ። በማዕርግና በማናቸውም ነገር ለሚበልጥህ ሰው የምታቀርበው ምክርና ሐሰት ጥቂት በጥቂት ሲሆን ነው ። አንተስ ፡ ክፉውንም ነገር ቢሆን እንኳ በርሱ ፊት በጐ በጐ ነገርን በማስመሰልአስታው ሰው። ከእውነት የተሻለ ሐሰት ፡ ከመውጋት የተሻለ መሳት እንዲሉ) ።

ንጉሥ ፡ ምንም ቢያከብርህና ቢወድህ አንተ ግን ራስህን አዋርድ ራስህን ያዋረድህ እንደሆነ በርሱ ዘንድ የከበርክና የተወደድክ ትሆናለህ ። አንተን ማክበር በርሱ ዘንድ ቀላል ነገር ነውና ።

ሰነፍ ሰው ባዕድ ነገር ይታወቃል ። እርሱ የ ማይረባውንና የማይጠቅመውን ነገር ብድግ አድርጎ ይናገራል። ደስ የማይለውን ሥራ ይሠራል ፡ አለ አንዳች ምክንያት ደርሶ ይመናቸካል ። የጥበብን ነገር ፈጽሞ አይመለከትም ። (እርሱ የሚናገረውን እንጂ አንተ የምትለውን አይሰማውም) ።

፫ ነገሮች ከወጡና ከተወረወሩ አይመለሱም ። እነሱም ፡ ነገር ከአፍ ከወጣ ፡ ጦር ለመውጋት ከተወረወረ ፡ ዘመን (ጊዜ) ካለፈ ፡ ፍርድ (ካለ መጠንቀቅ) አምልጦ ሰውን ከጎዱበት በኋላ ናቸው። (እነዚህ ፫ ነገሮች አንድ ጊዜ ካመለጡ በኋላ ቢጸጸቱ አይመለሱም) ።

፬ ነገሮች ፡ ከ፬ ነገሮች አያመልጡም ። እነሱም ፡ ቸኳይ ከመዳጥ ቸልተኛ ከስሕተት ፡ ሰነፍ (ግብዝ) ከመውደቅ ፡ አገልጋይ የአገልግሎቱን ዋጋ ከመጠየቅ ናቸው ።

፬ ነገሮች ከ፬ ነገሮች ያደርሳሉ ። እነርሱም፡ ልባምነት ከሹመት ፡ ምክርክዕርቅ ከመስማማት ፡ አእምሮ ከጽናት ፡ ትዕግሥት ከክብር ያደርሳሉ ።

፵ ነገሮች በ፩ ነገሮች ይታወቃሉ ፤ እነሱም ፤ ዐዋቂ በቃልከሙ ላለ ፤ ባለ መድኃኒት (ሐኪም) በሥራው ፤ ጸሐፊ በመጻፉ ብልሆ አስ ተዋይ በትዕግሥቱ ናቸው ።

፬ ነገሮች ወደ ከንፍና ይመራሉ ፤ እነርሱም ፤ ከሰነፍ ሰው ጋር መወዳጀት ፤ ጭቅጭቅን ማብዛት ፤ ምሥጢርን ማውጣት ፤ ከቶውንም ነገር ማስተወሰ ናቸው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ ጥበብ የሌለው አነጋገር ስንፍና ነው ፤ ማሰብ የሌለው ዝምታም ድደነት (ድዳ መሆን) ነው ። አንደበት ስለቱ እን ደማይታወቅ ሰይፍ ነው ፤ ስገርም የሚወረወርና ከተወረረ የማይመ ለስ ፍላጻ (ጦር) ነው ፤ ክፉ ጠባይ ክፉውን ነገር ወደ መናገር ይስባል።

ከገዛ ገንዘቡ የሚነፍግ ሰው ራሱን ያዋርዳል ፤ የሚሰጥ ግን ይከብ ራል ፤ ድኽነቱን የሚገልጥ ክብሩን ያዋርዳል ። የሰነፍ ሰው መድኃ ኒቱ ነገሩን አለ ማብዛቱ ነው ፤ ልብ ትዕግሥትን ፤ አንደበት ፤ ጥበብን ገንዘብ ያደርጉ ዘንድ ።

ሲርበው የሚበላ ሰው መብሉ ይጠቅመዋል ፤ (ይስማማዋል) ጤናም ይሆነዋል ፤ መተኛትም ለክ እንደዚሁ (እንደ መብሉ) ነው ።

ልጄ ሆይ ፤ ለሕግ የሚስማማው መልካም ሥራ መሥራት ነው። ነገር ግን ከሥራዎች ሁሉ ፈጣሪህን ማሰብንና መፍራቱን ምረጥ እግ ዚአብሔርን መፍራት የጥበብ መጀመሪያ ነው ፤ የጥበብ መጀመሪያ እግ ዚአብሔርን መፍራት ነውና ፤ (መዝ ፻፲)

ባለፈው ጊዜ በመከራ የተፈተነ ሰው ፤ በሚመጣው ጊዜ የሚሆ ነውን ፤ የሚደረገውንና የሚመጣውን ነገር ይናገራል። የዐዋቂ ሰው አንደበቱ በልቡ ውስጥ ነው ፤ የሰነፍ ሰው ልብ ግን በአንደበቱ ላይ ነው ። የልቡ ልብ ሕግ በምትፈጽምበት ጊዜ ከሕይትክ የሚጠብቅህ ስንፍና ባለበት ጉዳይ ከመሄድ ተጠበቅ ፤ ተጠንቀቅ ።

ሀብት የምትገኘው ፤ ትዕግሥትን በማብዛትና በሁሉም ነገሮችም ሰላም በማለት ነው ፤ ጉልበትን መተማመን ግን ረብሳ ጥቅም የሌለው ድካም ነው ። (በማሰብ ፤ ባለው ቁመት ላይ ክንድን መጨመር የሚቻ ለው እንደሌለ ፤ እንዲሁም ባለው ሀብት ላይ አስቦ መጨመር የሚቻለው የለምና ፤ (ማቴ ፮ ፤ ፳፯)

የሰዎች አንደበት ሁለት ወገን ነው ፤ ይኸውም ለሚገድል መርዝ መሣርያ (ሥራይ) ሆኖ የሚያገለግል አንደበት አለ ። እንዲሁም የሚ

ገድሉትን መርዞች ለማጥፋት (መፍትሔ ሥራይ በመሆንና የሚያገለ ግል አንደበት አለ ።

> አንደበት ክፉ ናት ዓቅም ግን የላትም ፤ እርሷ የሚገድል መርዝን የተመላች ናት በርሷ እግዚአብሔርን እናመሰግነዋለን ፤ በሷም በእግዚአብሔር አርአያ የተፈ ጠረውን ሰው እንረግመዋለን ፤ (ያዕ ፤ ፫ ፤ ፱) ሞትና ሕይወት ያለ ከአንደበት ነው) ሲራክ ፤ ፲፰ ፤ ፳፩)

ልብ ፍጹም የሆነ እንደሆን መናገሩ ያነሰ ስሕተቱ የተቀነሰ ይሆናል። ልጄ ! በከፍተኛ ሥፍራ ላይ መቀመጥን አትውደድ ፤ ካንተ የላ ቀና የከበረ ሰው በመጣ ጊዜ ተነሥ በምትባልበት ከፍተኛ ሥፍራ ከመ ቀመጥ ይልቅ ፤ ተነሥ በማትባልበት በዝቅተኛ ሥፍራ መቀመጥ ይሻ ልሃልና ፤ (ሉቃስ ፲፬ ፤ ፰ ፤ ፱ ።

፬ ነገሮች ከ፬ ነገሮች ጋር ይስማማሉ ። እነሱም ፤ ማስተዋል ከተ ጋድሎ ፤ መትጋት ከስምምነት ፤ ጨዋነት ከተዋዛጅ ፤ የታወቀ ንባብ ከትርጓሜ ናቸው ። እነዚህ ፬ቱ ነገሮች በተገናኙ ጊዜ በነፍስና በሥጋ ይመሰላሉ ።

የዋሽ ሰው የደግነቱ ምልክት መሐላ ነው ፤ እርሱ ማል ሳይሉት ውሸቱን ሲናገር ደርሶ ይምላል ። የዋሾ ሰውምልክቱ ፤ መሐላ ነውና እንዲህ ከሆነ ፤ ከዋሾ ሰው ጋር ከመወዳጀት ተጠበቅ ። እንድትወዳጀው ቢያስገድድህም እንኳ (ያለ ቢል ፤ ቢምል ፤ ቢቀባጥር) አትመነው ። ብት ወዳጀውም ወዳጅነትህ ከልብ እንዳልሆነ አትግለጥበት ። እርሱ ግን ምንም አንተ ብትወደው ከክፉ ጠባዩ አይመለስም ። ወዳጅነቱ ፤ አልፎ አልፎ መውደድ ፤ ደርሶ መጥላት እንደ መሆኑ ይፋለሳል እንጂ ጸንቶ አይኖርም ።

ተሹሞ መሻር ፤ ልብን ከማሳጣቱ በላይ ያስታልና ቀናተኛ ሰው ስለ ሹመት ሲል ፤ ባልበደለው ሰው ላይ ደርሶ ይበሳጫል ። ገንዘቡ ባል ሆነ ገንዘብም እንዲያው ይነፍጋል (ሀብታም ሲሰጥ ፤ የድኻ ሙ - - ያብጣል) እንዲሉ ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ እሰጥሃለሁ ብሎ ተስፋመስጠት የታወቀ ደዌ ፤ ይሁን እንጂ መድኃኒቱም ቶሎ መስጠት ነው ፤ ማጥፋቱም (መከ ዳቱ) ተነገ ወድያ እያሉ ማታለል ነው ። (ፈረንጆች) ተስፋ መስጠት ዕዳ ነው) ይላሉ ።

ልጄ ሆይ የሞተን ሰው አትውቀሰው አትክሰሰው ፤ በክፉ ነገርም ፤ ታንሣ ፤ መሬት ከፊትህ ለዘለዓለም ስውራዋለችና ።

«በምትውሰው ምተልኝ ብለህ ደስ አይበልህ ፡ ሁላችን እንደምንሞት አስብ (ሲራክ ፡ ፰ ፡ ፯) ሙት አይከሰስ ሰማይ ፡ አይታረስ» እንዲሉ

ጎደኛው በመከራ ሲፈተን የሚመካና የሚዘብት ሰው ፡ እርሱም በተመካበትና በዘበተበት መከራ ይፈተናል ፡ ይጨነቃል ። የዕብደት መጀመሪያው ቁጣ ነው ፡ ወይም ዕብደት የቁጣ መጀመሪያ ሲሆን ፍጻሜው ኃዘንና ትካዜ ነው ። (ንዴት አጭር ዕብደት ነው ተብሏል)።

ዕብድና ሰካራም አንድነት ይደሰታሉ ፡ የልባቸው መስታወት ኃዘንንና ዘለዓለማዊው ተድላ ደስታን ከማየት ዝጎልና ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ቀለም ፤ ለተፈለገበት ጉዳይ ሁሉ ሳይለግም የሚላክ (የሚያገለግል) ነው ። እርሱ ፡ ቆም ሳለ የተቀመጠ ፡ እየሄደ ሳለ የቆመ ፡ ነጭነቱ ጥቁር ፡ ጥቁርነቱ ብሩህ የሆነ ነገር ነው ።

በዚህ ዓለም ሳላችሁ ሥራችሁ ሁሉ (በእግዚአብሔር ዘንድ) የተገለጠ ነውና በጐውን ሥራ ለመሥራት ተሽቀዳደሙ ፡ ለዚህ ለኃላፊው ዓለማችሁ እንደምትተጉለት ሁሉ ፡ ለማያልፈው ዓለማችሁም የምትተጉለት ሁኑ ።

ሰዎች ፡ ሰነፎች ቢሆኑ ነው እንጂ አይዋረዱም ነበር ቢበታተኑ ነው እንጂ አይሰንፉም ነበር ። ቢለያዩ ነው እንጂ አይበታተኑም ነበር። ቢጣሉ ነው እንጂ አይለያዩም ነበር ። እርስ በርሳቸው ቢቃኑ ነው እንጂ አይጣሉም ነበር ። እርስ በርሳቸው ቢተባበዩና አንዱ ባንዱ ላይ ቢኩራበት ነው እንጂ አይቃኑም ነበር ። እርስ በርሳቸው እየተዘባበቱ ነው እንጂ አይተባበዩም ነበር ።

ይህ ቃል ፡ የሰው የውርደቱ መጀመሪያ አንዱ ባንዱ ላይ መዘበት ሲሆን ፡ መጨረሻው ተበታትኖ መቅረት መሆኑን ይገልጻል) ።

ስለወዳጁ ራሱን አሳልፎ የሚሰጥ ሰው ፍጹም ነው ፡ ፍጹም ይባላል ። ይሁን እንጂ ምንም ፍጹም ቢሆን ፡ ሰው ስለሆነ ፡ በዚህ ዓለም እስካለ ድረስ ፡ የሚያመሰግነው ወዳጅ አይታጣለትም ፡ የሚነቅፈው ጠላት አይታጣበትም ።

ንጉሥን ችላ ከማለት የተነሣ በእሳት መቃጠል ይመጣል ። ወንድሞችንም መናቅና ማቃለል መሰደብን ያስከትላል ። በፍርድ ጊዜ መረዳት የበጐነት ሥራ ነው ።

፬ ነገሮች ፡ ከ፬ ነገሮች ጋር አይስማሙም ። እነሱም ፡ ክቡር ከወራዳ ፡ ፀዋቂ ከሰነፍ ፡ ልበ ቅን ከዕብሪተኛ ፡ ደገኛ ከኃጢአተኛ ጋር በምንም ፡ አይገናኙም ፡ አይስማሙም ።

እግዚአብሔር የሚጠላቸው አምስት ነገሮች አሉ ። እነሱም ትዕቢተኛ ዓይን ፡ ነገረ ሠሪ አንደበት ፡ ደም አፍሳሽ እጅ ፡ ሽንጋይ ኣታላይ ልብ ፡ አሳብ ክፉ ሕሊና ናቸው ።

ለመመልከቻ ክፉ ሥራን ለመሥራት የሚቸኩል ሰው ሐሰተኛ ነው ፡ ሐሰተኛና ነገረ ሠሪ የሆነ ሰው ፡ ክፉ ለማድረግ በሐሰት ለመመስከር ይቸኩላል ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ፡ ዓለም የትምህርትና የተግሣጽ ቦታ ናት ፡ እሷ ፀዋቂውን ትመክረዋለች ትገሥጸዋለች ፡ ምክሯንና ተግሣጿን የተቀበለውን ትጠብቀዋለች ።

እሷ ፡ ኃጢአትን ከማድረግ በመመለስ ፡ የሚበጀውን ሥራ ለመሥራት እሺ በጄ ብለው ለሚታዘዙ ሰዎች የንስሐ ቦታ ናት ። እርሷ ዓመፀኞችን የምታስቀጣ ፡ በክፉ አድራጊዎች ላይ የሞት ፍርድን የምታስፈርድ ናት ።

ጻድቃኖች ፡ ተኝተው ሳሉ (ሞተው ሳሉ) (በመሬር ላይ ሆነው ሲያበሩ) እንደሚያስደስቱ ከዋክብቶች ናቸው ። (ዕብ - ፲፪ ፡ ፩) ።

የነፍስ መከራዋ ዓለምንና ሹመትን መሻት ነው ። ነገር ግን ፡ ሹመት በማይገባ መንገድ የሷት እንደሆነ ቁጣ ታመጣለች ፡ ቅናት ሐሰትን ትወልዳለች ፡ ሐሰት ሐሜትን ትወልዳለች ፡ ሐሜት ጥልን ትወልዳለች ፡ ጥል ግፍን ይወልዳል ፡ ግፍ መግደልን ይወልዳል ፡ መግደልም መገደልን ይወልድና ከዚህ በኋላ የተሠራውን ሥራ ሁሉ ተመልሶ ያበላሸዋል ያጠፋዋልም ።

«መሻት ያፀነሰች እንደሆነ ኃጢአትን ትወልዳለች ፡ ኃጢአትም ባማበር ከተፈጸመች ሞትን ትወልዳታለች (ያዕ ፡ ፩ ፡ ፲፭) ። »

ሹመት ፡ በሚገባ መንገድ የሷት እንደሆነ ግን ፡ ፍቅርን ፡ ቸርነትን መስጠትን እውነት መናገርን ትወልዳለች ። የሹመት አፈላለግ እንደዚህ የሆነ እንደሆነ ሕግ ትጸናለች ፡ ዓለም ትቃንጻለች ። ይኸውም የጠባዮች መስማማት ነው ፡ ወይም የጠባዮች መስማማት ይሁንበት ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ። ያልብህን ምሥጢር ለማንም አትናገር ሹመትህንም ከፍ ከፍ በማድረግ አታጋንን ፡ ማለት በትሸም እታይ እታይ አትበል ። ሹመትን ከፍ ከፍ ማድረግ (እታይ እታይ ማለት) መኳንንቱን አንዱን ካንዱ አያጋጫቸውምና ፡ በመካከላቸውም መቃቃርንና መሸነጋገልን ይወልዳልና ።

«አለቃ ሲያደርጉህ አትታበይ ፣ ከነሱ እንዳንዱ ሁን እንጂ ፣ ሲያዝኑ እዘን ፣ ሲቀመጡ ተቀመጥ» (ሲራክ ፴፪ ፥ ፴፭)

እማከሩኝ ባልሻቸውም ጊዜ የልብህን ምሥጢር ያውቁ ዘንድ አታሰናብታቸው ፣ ባማከሩህም ጊዜ የእገሌ ምክር መልካም ነው ፣ የእገሌ ምክር ግን መጥፎ ነው አትበላቸው ። ዳግመኛም ይህንን ምክር የመከረኝ እገሌ ነው አትበላቸው።ነገር ግን አንተ የሁሉንም ምክራቸውን ሰምተህ ስታበቃ በልብህ አኑረውና ኋላ ለራስህ የሚሻለውንና የሚበጀውን እስተውለህ አድርግ ።

አማክሩኝ ማለትን ትቶ ያለ ምክር በመቸኮል የሚሠራ ሰው ፣ ስሕተቱ ከታየና ከተገለጸ በኋላ የሠራው ሥራ ፈጥኖ ይበላሽበታል ።

ሕግ አፍራሽ የሆነ ሰው ተቃራኒ (ተቃዋሚ) ነው ፣ ተቃራኒ ይባላል ። ልጄ ሆይ ፣ ልትናገር ከወደድኸ ልትናገረውና ልትለው ያሰብከውን አስቀድመህ ዕወቀው (መርምረው) የሚያስነቅፍህ መሆኑንና አለመሆኑን ካወቅኸውና ከተረዳኸው በኋላ ቀና መስሎ የታየህን ተናገር ፣ የሚያስነቅፍህ ሆኖ ያገኘኸውን ተወው ። (ያምርብኛል ብሎ ከመናገር ያከፋብኛል ብሎ አለመናገር ይሻላልና) ።

<u>አፍላጦን ፤</u> ፍጥረቱን ሁሉ በይቅርታውና በቸርነቱ ዐደባባይ የገለጠ እግዚአብሔርን አመስግኑት ፣ አለ ። ዳግመኛም ጤንነት በብዙ ሀብትና በሹመት አይገኝም ፣ ድኾችም ያገኙታል ብሏል ።

(ይህም ማለት ጤንነት በተለይ የእግዚአብሔር ስጦታ ነው እንጂ በሀብት በሹመት የሚሸጥ የሚለወጥ አይደለም ማለቱ ነው) ።

ክፋውንና በጐውን የማወቅ ባሕርይ ለሰው ሁሉ የታደለች ሀብትናት ፣ በሰው ሁሉ ዘንድ ትገኛለች ። እንዲህ ከሆነ ፤ የማይረባችሁንና የማይጠቅማችሁን ነገር ሁሉ ከልባችሁ አስወግዱ (አርቁ) ።

እነሆ በዚህ ዓለም ሳላችሁ በወድያኛው ዓለም የሚበጃችሁን መልካም ሥራ የምታውቁበትን ዕውቀት በባሕርያችሁ ውስጥ አዘጋጅቶላችኋል ።

እግዚአብሔር ፣ በመካከላችሁ ጠብ ክርክር መፋጀት ይወለድ ዘንድ ክፋውንም ሆነ በጐውን ሥራ ስትሠሩ ዝም ብሎ የሚያያችሁ ምን ይመስላችኋል ? ክፋውንና በጐውን የምታውቁበትን ዕውቀት በባሕርያችሁ ውስጥ አዘጋጅቶላችሁ ስላለ አይደለምን ።

እጅህን እፈቀድከው ታገባ ዘንድ እነሆ እሳትንና ውኃን አቅርቦልሃል ማለት የወደድከውን ትሠራ ዘንድ ክፋንና በጐን ለይቶ የሚያውቅ የአእምሮ ነፃነት ሰጥቶሃል ። (ሲራክ ፤ ፲፭ ፥ ፲፪)

እንኪያስ ፣ ከሁሉ አስቀድማችሁ ጥበብንና ዕውቀትን እሹ ፣ የነፍስ ምግቧ ጥበብና ዕውቀት ነውና ። ሕሊናችሁ ፣ ልብላ ልጠጣ ወደ ማለትና ይህንንም ወደ መሳሰለው ዝንባሌ ያዘነበለ አይሁን ። እነዚህ ነገሮች የሥጋና የደም ተግባሮች ናቸውና ።

ከሥጋ ነፍስ ትከብራለችና ሐሳባችሁንና ፍላጎታችሁን ወደሚከብረው ወደ ነፍስ ፈቃድ አዘንብሉ እንጂ ወደሚያንሰው ወደ ሥጋ ፈቃድ አታዘንብሉ ። የምትኖሩበትን ዓለም ምረጡ እንጂ ተለይቷችሁ የሚቀረውን ኃላፊውን ዓለም አትምረጡ ። (፪ ቆሮ ፣ ፭ ፣ ፮) ።

ንጉሥን የሚቃወም ሰው ፣ ተወልዶ ወድያው እንደሚሞት ሕፃን ልጅ ይሞታል ።

«ለንጉሥ እንገዛም ያሉ በራሳቸው ላይ የሞት ፍርድን ያመጣሉ» (ሮሜ ፲፫ ፥ ፪)

እንዲሁም ዓለም (እጥብቆ) የሚወዳት ሰው ሳያልፍለት እንደተቸገረ ይሞታል ። በተሰጠው ዕድሉ ተመስግኖ ብሎ የሚኖር ግን ሳይቸገር ሀብታም እንደሆነ ይሞታል ።

ምዕራፍ ፳፩ ።

<u>ፈላስፋው አርስጣጣሊስ ፣ ወደ እስክንድር ንጉሥ ከላካቸው አንዳንድ ነገሮች</u>

ፈትልን ፈትላ ማጉን በ፪ ማዕዘን ዓለም ከዘረጋች ትሩፋትህ (ገናናነትህ) የተነካ እደንቃለሁ ። እቢም የማረች ናት እንጂ አዲስ አይደለችም ።

ሕግ ሲሠሩበት ነው እንጂ ካልሠሩበት ሕግ አይደለም ። ሕግ ፣ ቢያዙበትና በዝግታ በትሕትና ቢያጣጥሙት ነው እንጂ ፣ ማለት ሲበድሉ ካልተፈረዱበት ፣ ሳይበድሉ ካልተ ፈረዱለት ሕግ ፣ ሕግ መሆኑን የሚያውቀው የለም ።

ልጄ ሆይ የማይሞተውን ኗሪ መታሰቢያን ገንዘብ ታደርግ ዘንድ ተጣጣር ። በሰዎቹ ፍጹም ፍቅርን ዝራ (ማለት ወዳጅና ተወዳጅ ሁን) የማይሞት መታሰቢያም ገንዘብ ማድረግ ማለት ይኸው ነው፣ከሰዎች ሁሉ ጋር ከመፋቀር የበለጠ መታሰቢያ የለም ።

ጤናማ ሰው ርቦት ሳለ ቢበላ መብሉ እንደሚጣፍጠው ፣ እንዲሁም ጥበብና ተግሣፅ ለአስተዋዮችና ለብልሆች ሰዎች ይጣፍጣቸዋል ።

የሕሊና ፍትወት (መሻት) ልብን ካሸነፈቻት ፣ የመልካም ውበት (ብርሃን ዕውቀቷን) ወደ መጥፎነት ትለውጠዋለች ፡ ጥልቅ ወደ ሆነው ገደል ምሥጢር ታገባታለች ። እንዲሁም ቀናውን ፍርድ ወደ ዓመፅ ፣ ልብን ወደ ልምድ ታገባታለች ። እንዲሁም ቀናውን ፍርድ ወደ ዓመፅ ፣ ልብን ወደ መሸንገል ተግሣጽን ወደ ትምክህት ንጽሕናን ወደ ዝሙት በጐነትን ወደ ክፋት ትለውጣ ወደጠማማነት ፤ ልግስናን ወደ ንፍገት ደግነትን ወደ ክፋት ትለውጣ ቸቀለች ።

ልብ ፤ ፍትወትን ካሸነፈቻት ግን ፣ ክፋትን ወደ በጐነት ፣ ድንቁርናን ወደ ጥበብ ፣ ሽንገላን ወደ ቅንነት ፤ ዝሙትን ወደ ንጽሕና ትለውጣለች ። ደግሞም ይህን የመሳሰለውን ነገር ሁሉ እንደዚሁ ከበጐነት ወደ ክፋት ትለቀውጣለች ። ብልህና አስተዋይ የሆነ ሰው ግን ከዚህ ሁሉ ክፋት ይድናል። ዓለማዊውንና ሰማያዊውን ተግባር ሁለቱን አጣምሮ የያዘ ሲጣ ፣ እውነተኛው ነገር ሲያስገድደው ዓለማዊውን ትቶ ሰማያዊውን ይጠብቃል ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ኃዘን በተጋጠመን ጊዜ እንዘን ፣ የምናዝንበትንስ ጊዜ ክፋውን ሥራ የምትሠራበት ጊዜ ነው ፣ የዚያን ጊዜ ልናዝን ይገባናል (የዚያን ጊዜ እንዘን) ።

የክፉ ሰዎች መከበርና ሀብታም መሆን ፣ ሰነፎችንና የዋሆችን ሰዎች ቶ ያሳዝናቸዋል ። ዐዋቂና አስተዋይ ግን ኃዘኑን በሥራ ያስወግዳል፣ ከጠማቱ ተሰንዝሮ ቢመጣበትም ትጉህና ጠንካራ በሆነው ልቡ ተጽናንቶ ኃዘኑን ለማስወገድ ይጣጣራል ። (አስቼለኝ ብሎ እግዚአብሔርን ይለምነዋል።

ባለቤቱ ኃዘኑ ከልዑል እግዚአብሔር ታዝዞ ቢመጣበት ግን ፣ (ማቴ ፳፬ ፡ ፲፫) ይቅር እስኪለው ድረስ ትዕግሥትን ገንዘብ ያደርጋል ፣ ሲለቀት እንደ ሚበተን (ሰፍነግ) እንደ ሕሊና ፣ ሲይዙት እንደ ሚጣበቅ ፣ ሕሊናው ቅን የሆነለት ሰው በጐው ሥራ ይጓዛል መጫ ማይነት ያለ ነውና ፣ ሕሊናው መጥፎ (ወጭ -ወራጅ) የሆነበት ግን በጐ ሥራው ዝለታል ። ሕሊናው ማጽናትና መጠበቅ የሕሊና መር ይበተንበታል እንጂ አይያዝለትም ። ማጽናትና መጠበቅ የሕሊና መር ጋት ነውና ።

ሰው ቢባል ፣ መለየየትና መዋሐድ ካላቸው ከነፍስና ከሥጋ የተፈጠረ ነው ፣ የጠባዮች መዋሐድ ወደፈጣሪዋ በምታቀርባት ገንዘብ ፣ ሥጋ ለነፍስ እሺ በጀ ብላ ስትታዘዝ ነው ። ሌላይቱ የደመ ነፍስ ጠባይ ግን የሥጋን ጠባይ ትከተላለች ። ለሥጋ ፍትወቶችና ለጣዕሞቿም ትገዛለች ።

ለሥጋችን ጥቅም ይሆን ያህል የምንጓጓና የምንተጋ ከሆነ ፣ ይኸውም ፣ የማይረባን የማይጠቅመን ነው (ትቾ) ፣ እስከ ዘለዓለሙ ኗሪ ለሆነ ለነፍሳችን ጥቅምማ የማንተጋ ከቶ ስለ ምን ነው ? ፣ ምክንያቱስ ከቶ ምን ይሆን ? ።

የሚታየው ዓለም ኃላፊ ፣ የማይታየው ዓለም ግን ባለማለፍ አንቶ የሚኖር ስለ ሆነ የማይታየውን ነው እንጂ የሚታየውን ዓለም ተስፋ አናደርገውም (፪ ቆሮ ፣ ፬ ፣ ፲፰)

ፈላስፋው አርስጣጣሊስ ፣ በሚሞትበት ጊዜ እንዲህ አለ ፣ እኔ ወደ ዚህ ዓለም ስለ ፈቃዴ እንደመጣሁና አልፌ ውድ በግድ ከዚ የምወጣ መሆኔን ነው እንጂ ሌላ የምላችሁ ነገር የለም ። ይኸውም ከዚሁ አሁን ካለኝ ዕውቀት የበለጠ ዕውቀትን ገንዘብ ሳላደርግ ፣ ከዚህችው ዓለም አላውድ በግድ ተለይቼ መሄዴን እንጂ ሌላ የማውቀው የለኝም ።

ጨረቃ ፣ ብርሃናን ከፀሐይ እንደምትቀበል ፣ ሥጋም ሕይወትን ከነፍስ ትቀበላለች ። (ጨረቃ ብርሃኗን ከፀሐይ ትቀበለዋለች ብሎ መጀመሪያ ያስተማረ ፈላስፋ ፒታጎርስ የተባለ ግሪካዊ ፈላስፋ ነው ይላሉ) ። ነፍሳዊ ሕሊና ፣ ለራሷ የራሷን ሥራ ትፈልጋለች ። እንዲሁም ነፍሳዊ ፈቃድ የራሷን ትሻለችና ፣ እኛ ተመሪዎች እንደመሆናችን መጠን ፣ የነቂሳችን ዕውቀት ፣ ፈጣሪ በፍጡራን ወደሚታጠቅበት ዕውቀት ትመራናለች ።

«ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ ታይቶ የማይታወቅ እግዚአብሔር በፍጥረቱ (ሥነ ፍጥረትን በመመርመር) ይታወቃል» (ሮሜ ፣ ፩ ፣ ፳)

ሰዎች ፣ የዓቅማቸው ዕውቀት ወይም የዕውቀታቸው ዓቅም ፣ እስከ ደረሰበትና እስከተቻለው ድረስ ፣ እንደኛ ያለውን ሰው ስለ መልከ መልካምነቱ ያመጋግሱታል ፣ ስለ መልከ - ጥፉነቱም ያከፋፉታል ፣ ነገር ግን ፣ አፍአዊ መልኩን እንጂ ውስጣዊ ሰንፍናውን አያውቁም ። በነሱ ዘንድ ፣ መልከ - መልካሙ ፣ ሰነፍ ዐላዋቂ ሲሆን ፣ ብልህ ዐዋቂ ነውና ። እንዲሁም ፣ መልከ - ጥፉው ፣ ብልህ ዐዋቂ ሲሆን ፣ በነሱ ዘንድ ዐላዋቂ ሰነፍ ነውና ።

ፈላስፎች ግን ፣ የሰው ውስጣዊ ልቡን ያውቃሉና ፣ ብልሁን ከሰነፍ ፣ ሰነፉን ከብልህ ለይተው ያውቁታል ።

«የኤልያብን መልክ አትይ ፣ እግዚአብሔር ፣ ልብን ነው የሚያይ እንጂ የመልክን ማማር አያይምና» (፩ ፣ ነገ ፣ ፲፮ ፣ ፯)

መጥፎ ጠባይ ፣ ነፍስን ያወክታል ። ብልህ ሰው ግን በጠባዩ ፍጹም ነው ፣ ፍጹም ይሆናል ። ተፈራራጅዎችና ተከራካሪዎች ያሏትን አገር

ስሕተት አያገኛትም ። ክፋት ብቻ ሲሆን ግን ፈጽሞ በጐነትን ማጣት ነው ።

የነፍስ ጤናዋ ጥበብን ገንዘብ ማድረግ ፤ ደዌዋም ድንቁርና ነው ። ሕይወቷ በእውነተኛው ነገርና በንጽሕና ጸንታ ፈጣሪዋን ማወቅና ወደ ርሱ መቅረቧ ሲሆን ፤ ሞቷ ደግሞ ኃጢአትን እየሠራች እሱን አለመግለጿ ክሱ መራቋና መለየቷ ነው ።

ነፍስ በጌታ ፤ ሥጋ በሎሌ ይመሰላል ። እንዲሁም ልብ ፤ ክብር ምስጋና ለርሱ ይሁንና በፈጣሪ ይመሰላል ። አእምሮና ልቡና ኃጢአት እንዳትሠራና ክፉ ሥራ እንዳታደርግ ነፍስን ይመክሯታል ፤ ይገሥጽ ዋታል ፤ ምክራቸውንና ተግሣጻቸውን ባትቀበላቸውም እንኳ መበሳጨት የለባቸውምና አይለዩዋትም ። ነገር ግን ፤ በጐ ሥራን ለመሥራት እንድትችል ፤ በጐ ሥራ ለመሥራት የምትችልበትን አጋጣሚ ጊዜ ያመለክቷታል ።

ፍጹምዋ ነፍስ ፤ ኃዘንና ተድላ ፥ ደስታን ያሸነፈችና በጣም የከበረች ናት፤ፍጹም የሆ ነች ነፍስ ፤ እነዚህን ሁሉቱን ነገሮች ትመለከታቸዋለች ማለት በኃዘን አትለወጥም ፤ በተድላ ደስታ አትማረከም ። ሁሉቱም ድል አይነሡዋትም ።

ዓመፀኛና ቀናተኛ ሰው ፤ ሰነፍ ነው (ሳይጽሩ ሳይግሩ ብማመፅና በመ ቅናት የሚከበር ይመስለዋል) ። አእምሮ ፤ የተዘነጋውን ያስታው ሳል ፤ ትምህርት ፤ ከዚህ ቀደም በልብ ያልተቀረጸውን የነገር ስልታ -ስል ት ይገልጻል ። (ጨረቃ ብርሃንን ከፀሐይ እንደምትቀበል ፤ ልብም ዕው ቀትን ከትምህርት ይቀበላል) ።

መሻት ፤ ከምክር ይልቅ እጅግ ወደኛ የቀረበች ናት ። መሻት ፤ ሕፃን ልጅ ሲወለድ አብራው ትወለዳለች ። ዕውቀትና ምክር ግን ከተወ ለድን ጀምረው በዕድሜ ብዛት ካልሆነ ፤ በባሕርያችን ፍጹማን አይሆ ኑም ። ስለዚህ መሻት ፤ ከባሕርያችን ጋር የተዋሐደች በኛ ዘንድ የተወ ደደች ፤ ከኛ ጋር ስትወጣ ስትወርድ የምትኖር አብሮ - አደጋችን ናት ። (ለምሳሌ ፤ ልጅ እንደ ተወለደ ወድያው የናቱ ጡት ያለበትን ዐውቆ ይዳብሳል) ።

ፈላስፋ ፤ እንዲህ አለ ፤ መንፈሳዊ ፍቅር ጽኑ ናትና መለወጥ መገ ላበጥ ፤ መቃወስ መፋለስ የለበትም ። ሥጋዊ ፍቅር ግን ትለወጣለች ትፋለሳለች ።

የማታዝን ነፍስ አትጋደልም፤ ያልተጋደለም አያሸንፍም ፤ ያላሸ ነፈ ደግሞ «ለሞት እስክትደርስ ድረስ የታመንክ ሁን ፤ የሕይወት አክ ሊሊን እሰጥሃለሁ » ፤ ብሎ ለጻድቃኖች ያናገረውን የተስፋ አክሊል አያ ገኝም (ራዕይ ፪ ፤ ፲) ።

ፍጹምነቶች ወይም ፍጹም የሚያደርጉ ነገሮች ሁለት ናቸው ። እነሱም በጐነትና እውነተኛነት ናቸው ።

ጾም ልብላ ልብላ የማታሰኝ የደመ ነፍስ ልጓም ናት ፤ ጸሎት የቁጡና የብስጭተኛ ነፍስ ልጓም ናት ። (እንዲሁም ፤ ጾም ለጸሎቶ እናቷ ፤ ለአርምሞ እኅቷ ፤ ለምግባር በትሩፋት ሁሉ መሠረት ሆና ተብ ላለች) ።

ከፈላስፎች አንዱ ፤ እንዲህ አለ ፤ በሚሠራውና በሚያደረገው ነገሩ ሁሉ ፤ ሰውን ለማስደሰት ከሚፈጽምዋቸው ከምርቱ ነገሮች የበ ለጠ ርዳታ የለም ። እንዲሁም ፤ በእግዚአብሔር አምሳልና አርአያ የተ ፈጠሩትን ሰዎች ሲንቁዋቸው ፤ ሲያዋርዱዋቸውና ዕብድ ዕብድ ሲሉ ዋቸው እንደ ማየት ፤ እንዲሁም ፤ ሌሎች የነሱን መላደብንና መናቅ መቃለልን ሰምተው ሲያምኑና ቸል ሲሉዋቸው እንደማየት የሚያሳዝን ማሳዘን የለም ።

> « ሥዕሉን አይቶ ሥዕሉን መንቀፍ በባሲውን ሕንጻውን አይቶ ሕንጻውን መን ቀፍ አናጢውን መንቀፍ እንደሆነ ፤ ፍጡርንም አይቶ መንቀፍ ፈጣሪውን መን ቀፍ ነውና»

ሦስት ነገሮች የተባሉ ፤ አንደኛው በፍጡራን ሁሉ ፈጣሪ እንዳላ ቸው ማወቅ ነው ። ሁለተኛው ፤ እነሱም (ዋሳዳቢዎቹ) ከፅዋቹነቱ ፤ ከክሃሊነቱና ከመጋቢነቱ ሥልጣን በታች ናቸውና ፤ ሲበድሉዋቸው ፍዳን በማምጣት ፤ ሲያስደስቷቸው ዋጋን በመስጠት ፤ በማናቸውም ቸል እንደ ማይል ማወቅና መረዳት ነው ።

ሦስተኛ ፈጣሪውን የሚያከብሩና የእግዚአብሔር ወገን የሆኑትን ሰዎች አክብሮ የማይቀበል ከመሆኑም በላይ ሰዎቹን ሲበድላቸው ፤ ለእግዚአብሔር መሥዋዕትን እንደማቅረብ ሆኖ የሚታየው ሰው ፤ ር ሱና ሥራው በእግዚአብሔር ዘንድ የተጠሉና የተናቁ መሆናቸውን ማወቅና መረዳት ነው ።

እኖንተ የገደለ ሁሉ ለእግዚአብሔር መሥዋዕትን የሚያቀርብ የሚ መስልበት ሰዓት ትመጣለች ።(ዮሐ ፲፮ ፤ ፪)

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ልጅ ሆይ ፡ ቁጣህ በባልንጀራህ ላይ በተነሣ ብህ ጊዜ ፡ ፈጣሪህን እንደበደልኸ አስታውስ ። ባልንጀራህን አንተን ከበደለበት ስደል ይልቅ ያንተ በደል እንዲበልጥ አስብ ። የቁጣህን እንግሥ እግዚአብሔርን በማሰብና በጐ ሥራን በመሥራት ተበቀለው ። ዕዳ - ደብ ዳቤህን እንዲደመስስልህና ፡ ኃጢአትህ እንዲሰረይልህ የቁጣህን በር በእንደዚህ ያለ አኳኋን ዝጋው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ መቻል ፡ ሁለት እግር ባለው ዓይነስውር ፡ ማድረግ ፡ ሁለት ዓይን ባለው በሚያይ መፃጉዕ (ሰላል) ይመስላሉ ። ሁሉቱ ከተስማሙ ዕውሩ የሚያየውን መፃጉዑን ይሸከመውና አንካሳ ውና ዕውሩ ሁለቱ ፡ ሁለት ዓይን ኑሮት እንደሚያይና ፡ ሁለት እግር ኑሮት እንደሚሄድ እንዳንድ አካለ ሙሉ የሆነ ሰው ይሆናሉ ።

አንድ አታክልት የነበረው ባለጸጋ ፡ የወይኑ ጠባቂ አድርጓቸው ባለ ዕውሩና እግር አንካሳው ዓይን ሆነው የወይኑን ፍሬ ስለ በሉበት ፡ የሚከ ቷሉውን ጎት ቅኔ ተቀኘባቸው ይባላል ።

«ሐንካሲ በእግረ ዕውር ሖረ »
«ዕውርኒ በዓይኒ ሐንካስ ነጸረ»
«ወበክልኤሆሙ ወይንየ ተመዝበረ »

«ዕውሩና አንካሳው ፡ እርስ - በርሳቸው ከተጣሉና ካልተስማሙ ግን መፃጉዑ ፡ ዓይኑ ኑሮት ቢያይ በማየቱ ፡ ዕውሩ ፡ እግር ኑሮት በእግሩ ቢሄድ በመሄዱ ፡ ሁለቱ አይረቡም ፡ አይጠቅሙም ከንቱ ናቸው ።

ድኻውም የመረዳዳትና የመተጋገዝ ምሳሌ ነው ። መረዳዳት ማለት ባለጸጋው በገንዘቡ ፡ ድኻው በጉልበቱ ፡ ሲረዳዱ ነው ። ይህ ፡ ሥጋዊ መረዳዳት ይባላል ፡ ደግሞም ፡ ሀብታም በመስጠቱ ፡ ድኻ በጸሎቱ ቢተጋገዙ መንፈሳዊ መተጋገዝ ይባላል ።

ድኻና ባለጸጋ ይገናኛሉ ፡ (ድኻው ባለጸጋው በመገናኘት) ሁለቱንም የፈጠረ እግዚአብሔር ነው ፡ (ድኻው ለባለጸጋው ሲጸልይለት ፡ ባለጸጋው ለድ ኻው ሲመጸውትለት) (ምሳሌ ፳፪ ፡ ፪) ።

ከእግዚአብሔር የተሰጠህን ሀብት አሳንሰህና አቃለህ አትይ ፡ ካንተው ሀብት የባልንጀራህን ሀብት አታብልጥ ። (በባልጀራህ ሀብትና ዕድል አትቅና) ።

ምንም ድኻ ቢሆን ከድኻ የሚገኘውን ምክር አትናቅ አታቃልል፣ ዘትልቅ ባሕር ውስጥ ያወጣው ሰው ድኻ ስለሆነ ፡ የወጣውን ዕንቁ ባሕርይ (ሉል) አይንቁትም አያቃልሉትምና ።

«ድኻ በዕውቀቱ ይከብራል ፡ ባለጠጋውም መከበር ይቀመጣል ። ከሁሉ ንብ ታንሳለች ፍሬዋ ግን ከሁሉ ይጣፍጣል» (ሲራክ ፲፩ ፡ ፩ - ፫) ስለዚህም ሁሉ ቱስን ኃጢአተኛ ነው ብለህ የነገረህንና ያስተማረህን አትናቅ ፡ ችል አትበል ፡ የተለጠው ሥልጣን ከኃጢአት ዐዋይ ሆኖናቸ (ማቴ ፡ ፳፫ ፡ ፪ - ፬) (ያንቱ ጽድቁ ፡ በርሱ እንዳይረባው ፡ የርሱም ኃጢአት አንተን አይጎዳህምና) ።

ትምህርቱና ዕውቀቱ የበዛ ሰው ብልህ ዐዋቂ አይባልም ፡ ብልህ ዐዋቂ የሚባለው ስ በተማረው ትምህርቱና በተሰጠው ዕውቀቱ ጥቅም ያገኘና ያስገኘ ማለት ራሱን ጠቅሞ ሌላውን የሚጠቅም ነው ።

«ተምሮ የማያስተምሩት ትምህርት እንደተቀበረ ወርቅ ነው ፡ የተቀበረን ወርቅ አውጥቶ ለልብስና ለቀለብ ካላደረጉት የተማሩትንስ ትምህርት ካላስተማሩት የሁለቱ ጥቅምነታቸው ምንድር ነው ? እንዲያውም ተምሮ ከማያስተምር መም ህር ያልተማረ ሰው ይሻላል» ሲራክ (፳ ፡ ፴ - ፴፩

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፡ ዕድል የልብ ማሰሪያ ነው ። ነገር ግን ፡ ልብ ያለንጽሕና ፡ መጠበቅ ያለ ጥበብና ያለ ምክር ፡ መመካት ያለ ጉልበት ፡ መልክ ያለ ደም ግባት ተድላ ደስታ ያለጸጥታ ሳይመክሩ ሳይ ገሥጹ ዘመዴ ዘመዴ ማለት ሹመት ያለትሕትና ፡ ሳይሰጡ እሰጣለሁ ብሎ ተስፋ መስጠት ይህ ሁሉ አይረባም ፡ አይጠቅምም፣ በሚገባ ካልሆነ በማይገባ የሚሠራ ሥራ ሁሉ አይረባም ። (ለዋሬ) የለውም ፍሬ ለአባባ የለው ገለባ)እንዲሉ፣ኃጢአት መሥራቱ ድል የነሣቸው ሰው ስሏ{ሁ} እሱን ብቻ እንጂ ሌላውን ነገር አያሳያትም፣ሰውየው፣በቀይ በአረንጓዴ በብዙ ኅብረ-ቀለም ዓይነት የተሠራ ብርሌን በመመልከት እንደሚፋዘዝ ሰው እሱን እሱን (ኃጢአት መሥራት) ብቻ ይመለከታል ። ይህ እንደዚህ ያለ ሰው ፡ በዚሁ ነገር ሁሉን ያያል ። በፍትወት የሰከረ ፡ በኃጢአት የተ ማረከም ነው ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፡ ዕውቀት (አእምሮ) ገንዘብ ሳደረጋት ሰው የማታልቅ ድልብ ናት ፡ እሷንም በመቆራኘት ጸንቶ የሚኖረውን ትጠ ብቀዋለች ።

በባለጸጎች ሀብት መወያየት ፡ ድኻን በድኽነቱ ላይ ድኽነትንትጨ ምርበታልኛ ፡ የማይገኘውን ሕይወት (ሀብት) ታገኛለህ እያለች ተስፋ ትሰጠውና የማያገኘው መሆኑን ከተረዳ በኋላ የባሰ ኃዘንና ብስጭትን ታመጣበታለች ።

የዐዋቂዎች የፈላስፎች ታሪክና ዝና ሲነገር መስማት ግን የማያል ፈውን ኗሪ ሀብት ታተርፍለታለች ፡ በሕይወት እስካለም ድረስ አብራው ትኖራለች ፡ ማንም ሊወስድበት የማይችል ነፃ ገንዘቡ ናት ። ለፍትወ ትና ለቁጣ ከመገዛትም ነፃ የሚያወጣች ናት ። የቀረው እፍአዊ ሀብት ሲለይ ፡ ጥበብ ግን በሞት ካልሆነ አይለይምና (፩ ቆሮ ፡ ፲፫ ፡ ፰)

ሰው ሽማግሌ የሚባለው ስለ ሽበቱና ስለ ዕድሜው ርዝማኔ አይደለም ፤ ሽማግሌ የሚያሰኘውስ፤ ከልቡ የማስተዋልና የዕውቀት ብልጭታ ሲታይበት ነው ። ከላዋቂ ሽማግሌ ብልህና አስተዋይ ወጣት ይሻላል የተባለም ስለዚህ ነው ።

ሰውን ፤ በሌለበት ሞያ አታመስግነው ፤ (አታሞጋግሰው) ፤ ይህ ባንተ አፍ መመስገኑ በእውነት ሙያ ያለው መስሎት እንዳይመካ ። አንተም ሙያ ሳይኖረው ባለሞያ አስመስለህ ስላመሰገንኸው ጉድለት ይሆንብሃል ፤ እንዲያውም ፤ ሙያ የሌለበትን ሰው ባለሙያ አስመስሎ ማመስገን ከስድብ ይቈጠራል ።

ሰው ፤ ምንም እንኳ በመልክ መልካምነቱና በጽዳቱ የሚተማመን ቢሆን፤ምናልባት ከፊቱ ላይ እንዳች አስነዋሪ ነገር እንዳይገኝበት ፊቱን በመስተዋት መመልከት ይገባዋል ።

መልኩ መጥፎ ቢሆንም ቅሉ ፤ በመልክ መጥፎነት ላይ የባሰ አስቀያሚ ነገር እንዳይገኝበት ፊቱን በመስተዋት ማየት ያስፈልገዋል። ይህም ማለት ፤ ሰው ምንም እንኳ ምግባሩ መልካም በመሆን ቢተማመን ጥቂትስ እንኳ ጉድለት እንዳይገኝበት ምግባረ መልካምነቱን በሐሳቡ መመልከት ይገባዋል ።

«በሐሳብ እየተዘዋወረ የማይመለከት ሰው ፤ ዓይን በሌለው ሰው ላይ እንደ ተሰካ መነጽር ነው» አንድ ሊቅ

መስተዋት ማለት ፤ ሰዎች የሚመለከቱት የሰው ጠባይ ማለት ነው ፤ (ይህም ማለት ሰው በአስተዋይነት መስተዋቱ የገዛ ጠባዩን መርምሮ ማረም ያስፈልገዋል ማለት ነው) ።

<u>ምዕራፍ ፳፪ ።</u>

ወዳጅነትህን ለወዳጆችህ ግለጥላቸው ፤ እንዲሁም ጠላትነትህን ለጠላቶችህ (ግለጥባቸው) ። ከተሰወረ ፍቅር የገላ ጠብ ይሻላልና (ተግ ፤ ፳ ፤ ፭) ።

«ጥል ለጠፉ እንጂ ፍቅር ለጠፉ አላሳዝንም» እንዳሉ (አዝማች ምራጭ)

ልጅ ! ልጆችህን ከመሥራትና ከመቅጣት አትቦዝን ፤ (ችላ አትበል) እነሱ ከዘመንህ ሌላ ለሆነ ዘመን የተፈጠሩ ናቸውና ማለት የዛሬ አበባ የነገ ፍሬ ናቸውና ።

ሐሳቡ-ብትንና ወረተኛ ባርያን አትግዛ ። እርሱ ባንተ ላይ ሌላ ጌታ ያደርጋልና ቁጡንና ግርግረኛውንም ባርያ አትግዛ ። እርሱ ባርቅህንና ቤተሰቦችህን ያውክብሃልና ። ዳግመኛም በጣም ምክር ሞቂ የሆነውን ባርያ አትግዛ ። እርሱ ባንተ ላይ ክፋትን ይመክርብሃልና ። ደግሞም ይተነኳኰልብሃልና ። ነገር ግን ፤ ጠባየ ልዝብ ፤ ጉልበተ ብርቱና ደልዳላ የሆነውን ባርያ አይተህ ግዛ ።

እእምሮ ለነፍስ መድኃኒቷ ነው ። ነገር ግን ፤ ቁስልን አስቀድመው ቆሻሻነቱን ሳያጥቡትና ሳያጠሩት መድኃኒት ቢያደርጉለት እንዲ ማይድን ሁሉ ፤ ነፍስም ቅንነትና ደግነት ከሌላት መድኃኒቷ የተባለው እእምሮ ምንም አይረባትም አይጠቅማትም ።

ብልህና አስተዋይ የሆነ ሰው ሲናገርህ ልብ ብለህ አድምጠው፤ እሱን በምታደምጥበት ጊዜ ሌላ ሐሳብ ወይም ትዝታ አይግባብህ ። እርምም ወይም ትዕግሥት ማለት እያወቁ አንደበትን ከመናገር መግታት ነው ።

<u>ፈላስፋ ሕንዲቃ እሱ</u> ፤ በዕውቀት ከሚበልጥህ ፤ በሥልጣን ከሚልቅህ ሰው ጋር በትነጋገር መናገርን አታስረዝምበት ፤ አታብዛበት ፤ አብዝቶ ለመናገር ከርሱ ጋር አትቀመጥ ።

«ያገራችን ሰው ፤ ጥቂት ጉዳይ አለችኝ ይቅርታ ፤ አንድ ደቂቃ ፤ እያለ ከባለ ሥልጣናት ቢሮ (ጽ/ቤት) ከገባ በኋላ ቶሎ እንደማይወጣ»

አንተ በዕውቀት የምትበልጠውን በሥልጣን የምትልቀውን ሰው ስታናግር ፤ ዐውቀህ መንፈስህን በማስረዘምና ማላልሶ በመናገር አስለፍተው ። በመጀመሪያ ያጣው ምሥጢሩን በመጨረሻው እንዲያውቀው ማናቸውም ሰው አንተን በሌለህ ሙያ ቢያመሰጋግንህ (እንዳታሰፍረው ብትፈልግ) ላንዱ ጓደኛህ ንገረውና እሱ ይመልስለት ።

<u>ልጅ ሆይ</u> ፤ ትምህርትን ልትማር ብትወድ ፤ መንፈስን አስረዝም በጥንቱ ሐሳብህ እማረዋለሁ ብለህ ለወሰንኸው ትምህርት ፤ ያንኑ እስከታጠና ድረስ ፤ የሚበቃውን ብዙ ዘመን መድብለት ።

ለምሳሌ «አንዳንድ ወጣቶች ፤ ፲ ሥራ፩ ዓመት ትምህርት በሦስት ባራት ዓመት ውስጥ ለመጨረስ ከልክ ባለፈ ትጋት ሲማሩ ቈይቶ በኋላ ይሰለቹትና ትምህርቱን አቋርጠው ሥራን በመፈለግ ወይም — ይቀማሉ»

ለቅንነት ገጹ አንድ ነው ፤ ለዓመፅ ግን ብዙ ገጾች አሉት ። ለቅንነት ሥራ መነቃቃት የበጐነት ገጽ ነው(ወደ በጐነት ሥራ የሚመራ ነው እርሱ ገና በግብር ተገልጾ ከመታየቱ በፊት ተድላ ደስታን ይወልዳል

በግብር ተፈጽሞ የተገለጸ እንደሆነ ግን ዕረፍትን ይወልዳል ፤ (ያስገኛል (ከፋት ወይም ዓመፅ በሕሊና ውስጥ በተንቀሳቀሰ ጊዜ ጕጅነቱ ከመታየቱ በፊት ኃዘንን ይወልዳል ፤ በሥራ ተፈጽሞ የተገለጸ እንደሆነ ግን መከራን ይወልዳል (ያመጣል) ።

በእነርሱ ሰዎች ላይ መሾምን አትውደድ፤ ስለ ተሾምከው ሹመት ደምብ (ስለሚከፈለው ግብር) አንተ ገንዘብህን ታወጣለህ እንጂ እነሱ ገንዘባቸውን ለማውጣት ከሺ በጀ ብለው አይታዘዙልህምና ፤ (ኤሳልፎ አይሰጡንም ወንድማችን ነው በማለት) ።

ሥጋ ፤ ያለ ነፍስ ፤ ሕይወትና መንቀሳቀስ ፤ ነፍስም ያለ ሥጋ ፤ መቆምና በሥራ መታየት እንደሌላቸው ሁሉ ፤ ልብና ተግሣጽም እንደ ነፍስና እንደ ሥጋ ናቸውና ፤ ልብ ያለ ተግሣጽ ፤ ተግሣጽ ያለ ልብ አይረቡም አይጠቅሙም ።

ነገር ግን ፤ ለነፍስ ኃይል አላት ፤ (ሕያዊት፥ ለባዊት ፤ ኢመዋቲት ናት) ። ሁለቱ ነፍስና ሥጋ፤እንደተወሐሐዱ ሳይለያዩ በሕይወት ቢኖሩ ኖረው ግን ፤ ሞት ከሚያደርጋው የበለጠ ማድረግ ይቻላቸው ነበር ፤ ከሞት በላይ እንጂ ከሞት በታች ባልሆኑም ነበር ። ነፍስና ሥጋ ማለ ያየት ባይኖርባቸው ሞት አለባቸው ለማለት ባልተቻለም ነበር ። ከሕይወት ይልቅ ይህ ይጸናል ፤ (በሕይወት እስካሉ ድረስ ሕያዋን ናቸው ከማለት ይልቅ ሞት የለባቸውም ማለት የጸናና ይሻል ነበር) ።

ነገር ሁሉ ፤ በረድፍ-በረድፉ ሲታይ ፤ ብዙ ዓይነትና ብዙ ባህል አለው ። ጥቅም አገኝበታለሁ ብለህ ትስፋ የምታደርገውና ፍጻሜውን የምትፈራው ነገር አለ ። ደግሞም ፤ ጥቅም አገኝበታለሁ ብለህ ተስፋ የምታደርግበትና ፍጻሜው ምን እንደሚሆን የምታውቀው ነገር አለ ። እንደዚህ ያለውን አጠራጣሪና ተቃራኒ ነገር ሲየጋጥምህ ልትገልጠው ይገባሃል ። የተደነገገለትን ድንጋጌና የተወሰነለትን ደምብ የማይተላለፍ ሰው ፤ ፍጹም ነው ፤ ፍጹም ይባላል። የተደነገገለት ድንጋጌንና ፤ የተወሰነለትን ደምብ ጥሶ የሚደፋፈር ሰው ግን ሕገ-ወጥ ይባላል ።

ሥራ ማስታወቂያ የሚሆኑ ሰው ሁሉ ፤ ያለ ምርኩዝ የሚሄድ ዓይነ-ስውርን ይመስላል (ስን ፣ ዓለ)

ሰው ሁሉ በወጣትነቱ ጊዜ መማር ይገባዋል ፤ በጕለመሰም ፤ ጊዜ በተማረው ትምህርቱ ይጠቀምበታል ፤ ሁልጊዜም ከኃጢአት ይጠበቃል ይጠነቀቃል ።

ብልሀ ሀሞቂ ሰው ፤ በአንደበቱና በቃሉ አመላለስ ልቡናውን ይተማመናል ። (አስቀድሞ ሳያወጣና ሳያወርድ ደርሶ አይናገርም) በስሕተት የሠራው ሥራው ከጋሰጠው በኋላ ፤ ወደ ኋላው የሚሸሽ ሰው ፤ በሚፈላለገው ሰው እጅ ይያዛል ፤ (በጠላቱ እጅ ይወድቃል) ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የሚጠብቀውን ነገር ብቻ ሕመሁት... ከዕውቀቶች ወገን ምንም የማውቀው የለኝም ። እሱም ፤ በውስጥ የመናችው ዓይኑን በገለጠ ጊዜ ፤ መሻቱ (መጕጕጀቱ) ልቡን ያስጨንቃል ሰኪምሩ ውን ያጠፋዋል ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፤ እንደ ማመስገንና ይቅርታን እንደ ማድረግ ያለ ዕረፍትን አላየሁም ። እንደ ብቸኝነት ያለ የቀህንች ከሰው ነገር እንደ መራቅ ያለ ነፃነት ሞትን እንደ ማሰብ ያለ ሥጋን (ራስን) መናቅ ፤ ሰውን እንደ ማስደሰት ያለ ፍቅርን መዝራት ከቶ አላየሁምና ብዙ ድልብን ከማድለብ የሚከብር ፤ ብዙ ገንዘብን ከመያዝ የሚበልጥ አእምሮን ገንዘብ እንደ ማድረግ ያለ ነገር አላገኘሁም ። ...ቀሕወቶችን ሁሉ መናቅ ፤ ከፍፁድ (ከክሕደ) እያድንም ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ የአዳም ልጅ ሆይ ፤ ብዕል አገኘሁ ብለህ ደስ አይበልህ ። ድኃ በመሆንህም አትዘን ። እንዲሁም ስለ ጥጋብህ አትደሰት ፤ ስለ መራብህም አትጨነቅ ። ወርቅን በእሳት እንደሚፈትኑት ፤ ባርያንም በመከራ ይፈትኑታልና ።

ዳድረጅናና ግብዝነቱን በማወቅ ፤ ወርቅን በእሳት ፤ ይፈትኑታል እንዲሁም ደግንና ሰው ፍትሑ ርቱዕ ሥዓሉ በችግርና በመከራ ይፈትኑታል፤ (ሲራክ ፪ ፤ ፩)

የተመኘኸውንና የወደድኸውን በመናቅ ነው እንጂ በመናቅ ካልሆነ ፤ አንተ የወደድኸውንና የተመኘኸውን አታገኝም ። በምትጠላው ነገር በመታገስ ነው እንጂ ፤ በመታገሥ ካልሆነ ተስፋህ አይፈጸምም። ስለዚህ ፤ እግዚአብሔር ያደለህን ዕድል በማመስገን ፤ ሥራዎችህንና መኖትህን ሁሉ ፤ ለጎዕግሥት ስጥ ፤ (ለትዕግሥት ሠዋው) ። እሱ እግዚአብሔር ፤ የፈቀደልህን ብቻ ውደድ ፤ (እሱ በወሰነልህ አመስግነህ ኑር) የማይምስልህንና የማታገኘውን ነገር ከመመኘት ሌላ መመኘት ይሻላሃል ።

ልጄ ሆይ ፤ ከሌሰኞችና ከሰካራሞች ሰዎች ጋር መኖርን አትውደድ ። በፍቅራቸው ተጎትተህ ፤ የሥራቸው ተባባሪ ሆንኽ ከእነሱ በገቡበት ወጥመድ እንዳትገባ ፤ ከዚህም ወዲያ እወጣለሁ እመልሳለሁ ብትል ፤ በከንቱ ትደክማለህ እንጂ መውጣት ማምለጥ አይቻልህምና ።

ክክፉ ሰዎች ጋር አብረህ እትማማር ፣ በእሳታቸው እንዳትቃጠል ። ማለት በና ኖቸው እንዳትያዝ ሥራቸውን አትሥራ (ሲራክ ፣ ፰ ፣ ፲)

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ ከባርያ ልጅ ስጦታንና መደሰትን አትሻ ፣ ከባሮች ሁሉን መስጠትን በሥራት የሚገኝ ቢሆንማ ኖሮ ጌታህ (ፈጣሪህ) ከባሮቹ ወገን አቢያቄጥ በሚባል (በምንዛ) ነበር ። ባርያ ፣ እርሱ ባርያ ፣ አባቱ ባርያ ፣ አያቱ ባርያዎቻቸው ፣ ከሊህ ከሦስቱ ባሮች ምን መቁጥር ታገኛለህ ፣ ምንም አታገኝም ፡፡

ምዕራፍ ፴፪ ።

ፈላስፋው እስክንድር ለአርዝያኖስ ንጉሥ በላከው ደብዳቤ እንዲህ አለ ፣ ንጉሥ ሆይ ፣ ዓለም ፣ የሰማይ ፣ የምድርና በውስጣቸው ያለ የሚታየውና የማይታየው ሁሉ ጌጥ ሽልማት ናትና አሁን ነገሬን ተረዳው አስተውለው ። አባት ሰው ነህ ፣ አንተም ፣ እንደማይናገሩ እንስሶች በፍትወቶች ሁሉ የተያዝክ ነህ ።

ከእንስሶች ወገን ፣ እርኩስ አለ ፣ ንጹሕም አለ ፣ ደግሞ አለ ፣ ክፉም አለ ፣ ልጆቹን በቤት የሚያሳድግ አለ ፣ (እንስሳ የቤት) ፣ ልጆቹንበረሃ የሚያሳድግም አለ ፣ (እንስሳ ዘገዳም) ። እነዚህ ሁሉ ፈጣሪያቸው ከደነ ገጣቸውና ከወሰኑላቸው ሳይተላለፉ ፣ እንደየባሕርያቸውና እንደየ ጠባያቸው በሰጣቸውና በወሰነላቸው ጸንተው ይኖራሉ ።

ንጉሥ ሆይ ፣ አንተም እግዚአብሔርን ፍራው የምነግርህን ነገሬንም ልብ ብለህ ስማ ። ከእንስሶች ይልቅ ፣ አንተ በነፍስ ፍጹም ነህና ፣ ሕይወታቸው ደማዊት ነፍስ ብቻ ከሆነች ከእንስሶች ይልቅ ፣ ሕይወትህ ነባቢት ነፍስ የሆነች አንተ ትበልጣለህና ።

እንስሶች በበጋ ወራት ፣ ከፀሐይ ሐሩር የሚጠለሉበት ጥላን፣ በክ ረምት ወራት ከብርድ ለመዳን ሙቀታም የሆነውን ቦታ ይሻሉ ። በጠቅ ላላው ፣ የሚጐዳቸውንና የሚጠቅማቸውን ለይተው ያውቃሉ ።

ዝም ማለት መጠየቅ መጠንቀቅም ነው ። መጠንቀቅም እውነ ትን ለመናገር ቸርነት ነው ። እውነት መናገርም ከሁሉ ጋር ያፋቅራል። ያወዳጃል ። ወንድሞችን የናቀና ያዋረደ ሰው ራሱን ያዋርዳል ። ንጉሥን የተጫረረ ይቀደላል ። ደጋግ ሰዎች እንዳይለዩህ ፣ ከፉዎች ሰዎች እንደይ ገለብህ ከክፉ ነገር ተጠበቅ ተጠንቀቅ ። በሀብት ይሁን በጉልበት ካንተ የሚበልጥ ሰው ቢዋሽ ፣ ውሸቱ እንደ እውነት ይሆናል ፣ ከንቱና ዋሬ ቢስ የሆነ ነገሩም የታመነ ይሆናል ። እንዲህ ስለሆነ ፣ ከሚበረታብህ

ሰው ጋር መናገርን አታብዛ ፣ ከርሱ ጋር አትነዛነዝ ። ነገረ-ሠሪን ከሚ ሰማብህ ሰው ጋር አትመናቸክ ። ምንም እንኳ ፣ ምክርህ የቀና ነገርህ የጸና ሆኖ እውነተኛነትህ የታወቀ ቢሆን ፣ ወደ ጥፋት የሚያደርሱ ስንት ስንት ምክንያቶች አሉና ።

በጦር በሾተል የሞቱ ሰዎች ብዙ ናቸው ፣ ነገር ግን በነገረ ሠሪ እንደሞቱ እንደ ወደቁ አይደሉም (አይበዙም) (ሲራክ ፣ ፳፰ ፣ ፲፰) ።

እየቆየ ደስ የሚያሰኝ ድል መንሣት (ማሸነፍ) አለ ይሁን እንጂ ቆይቶ የሚያሳዝን ድል መንሣትም አይጠፋምና ከነገር ተጠበቅ ተጠን ቀቅ ። ነገር ፣ ልብን ይለውጣል ፣ ጠብ ክርክርን ያነሣሣልና ።

ተመልሶ ኃዘንን የሚያስከትልብህን ነገር ከመናገር ይልቅ ከኃዘን የምትድንበት ስንፍና ይሻላል ። (ተናግረህ ብርቱ ከምትባል ፣ ሳትናገር ሰነፍ ብትባል ይሻልሃል) ። ሰው የማይወደውን ነገር የሚናገር ሰው ፣ እርሱም ያልወደደውን ክፉ ነገር ይሰማል ።

ነገርን የሚያበዛ (ለፍላፊ) ሰው ፣ የተናገረውን መልሰው ቢያስታ ውሱት ፣ አልተናገርኩም ብሎ ያስተባብላል ። (ነገር ሲበዛ መነሻውና መድረሻው ይጠፋልና) ።

በእግዚአብሔር የታመነ ከክፉ ነገር ይድናል ። ባለጸጋም ይሆናል በርሱ የታመነ እርሱ ይበቃዋል ። እርሱን የፈራ ሰው ማንንም አይፈ ራም ። እርሱን ፣ ያወቀ እውነተኛውን ነገር ማወቅን ፈጸመ ።

የሃይማኖት ራስ ፣ የዕውቀት መሠረት ዓለምን መተው (መናቅ) ነው፣ በጐውን ሥራ መሥራት የማያልፍና የማያልቅ መዝገብ (ድልብ) ነው ። ከኀመድ ከዱላ ወንድምነት ይበልጣል ። መታዘዝ ከክፉ ነገር ይጠብቃል ። የሚበቃውን ያገኘ ሰው ፣ በእውነተኛው ነገር ጸንቶ ይኖ ራል ። እውነተኛውን ነገር ፈጽሞ ይረዳል ። ከንቱ ነገር (ሐሰት) ግን በከንቱ ይደክማል ።

ጠላትን ከማሸነፍ ይልቅ ፣ የራስን ፈቃድ ማሸነፍ ይጸናል ። መኩነስነስና መጊያጊያጥ ፣ ባልንጀሮችንና ወዳጆችን ያርቃል ። ሚስቱ የተለየችው ሰው ልቡ ይጠፋዋል ። (እውነተኛ ወዳጅ ቢለይ ያን ያህል ነው) ። የቀና ነገር እንደ ተሣለ ሰይፍ ነው ። ራስን ከማዋረድ ረኃብን መታገሥ ይሻላል ። ነገርን ማወቅ ፣ ምስጢርን መግለጥ ከሚያስከት ለው ጉዳት ፈጥኖ ይድናል ።

በነገር ከመከሰስና ከመወቀስ ይልቅ ተገልጦ በዓይን የሚታየው መከራ ይሻላል ። በአፍ ፣ ቶንጣሮ ከሚቀረው ነገር ተገልጦ የሚታየው

ሥራ ይረታል ። መከራን ታግሦ መቀበል ከልማድ ነው ። የማጕረምረም ልማድ ያለው ግን ፥ ዕድሜውን ሙሉ ሲያጕረመርም ይኖራል ። ከሰው ሁሉ ጋር ወንድሚ ወንድሜ የተባባለ ጠላቶቹን አሳፈረ። ንጉሥን የተደፋፈረ መዋረድን ፈለገ ። እንደበቱን ያልጠበቀ ፥ ለገዛ ራሱ ሞትን ፈለገ ። ወሬን ከጠላቱ የሚጠይቅ ሰው ፥ እርሱ የማይወደውን ነገር ያሰማዋል ፥ የንጉሥን ስሕተት የተናገረ፥ የአንደበቱን መቆረጥ ይፈልጋል።

ሰውምኮ ደዌው (መከራው) የበዛ ታናሽ እንስሳ ነው ። ከምድር እስከ ሰማይ የምትደርስ ነፍስ አለችው ። ሁሉንም ነገር የሚናገር አንደበት አለው ። ነገር ግን ፥ እንዲህ ሲሆን ፥የሚናገረውን አያውቀውም ፥ የሚያውቀውን አያስተውለውም ።

«መምህራን ሊሆኑ ሲወዱ ፥ ራሳቸው የሚናገሩትን አያውቁትም» (፩ጢሞ ፣ ፩ ፥ ፯)

ጥቂት ፅንባ (በንስሐ) ድካሞችንን ወደ ጽናት ፥ እድፋችንን ወደ ንጽሕና ይመልሰዋልና አሁንም ፥ ሰይጣናዊ ሕሊናን ከኛ እናርቅ ፥ የሞት ጨለማ እንዳይውጠን ቀኑ ብርሃኑን ያበራልን ዘንድ ። እኛ ቤቱ ስጡ ያለን ስንሆን ያለንበትን (ዓለም) እናውቀውምና፥ ዳግመኛም ወዴት እንደሚወስዱን አናውቅም ። እኛስ ፥ ፀሐይ ዕድሜአችን ሳይጨልምና በሚጠብቀን በፍርድ ልጓም ሳይያዝ ዛሬም ነገም ፥ ከነገም ወዲያ ነፍሳችን የምትድንበትን ሥራ ለመሥራት እንንቃ እንትጋ ።

«ሌሊት (ድንቁርና) አለፈች ፥ ቀን (ዕውቀት) ተሰጠች ፥ እንዲህም ከሆነ የድንቁርናን ሥራ ትተን የዕውቀትን ሥራ እንሥራ» (ሮሜ ፣ ፲፫ ፥ ፲፪)

ንጉሥ ሆይ ፥ ለኋላ የሚበጅህና የሚጠቅምህ ነውና የምነግርህን ነገር አትናቅ አታቃልል ። የ ዚህን ዓለም ፍጻሜ ተመራምሮ ያወቀና ዱካውን ያገኘ ማን ነው ? አትበል ።

ይህን መርምረው ያውቁትና ፈጽመው የገለጡት ፀሐይና ጨረቃ ናቸው ።

«ፀሐይና ጨረቃ የጊዜ መታወቂያ ፥ የዘመን መቁጠሪያ ናቸውና» (ሲራክ ፣ ፩ ፥ ፮)

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፥ ፍቅር የበጐ ምግባሮች ሁሉ ራስ ናት ። ምግባሮች ሁሉ ተሰብስበው ያለ ፍቅር አይረቡም አይጠቅሙም (የኃ ፍጻሜ ፥ ማሰሪያው ልዩ እንዲሉ ፥ የሕግጋቶች ሁሉ ማሰሪያቸው ፍቅር ነውና) ። ሮሜ ፥ ፲፫ ፥ ፰) (ቆላ ፥ ፫ ፥ ፲፬) ።

ወዳጆችን በማግኘትና በማብዛት ካልሆነ ፥ የኃይለኛ አሸናፊነቱ ዕጹብ ድንቅ ተብሎ አይመሰገንም ፥ የሰጭም ስጦታው በወዳጆቹ ዘንድ ካልሆነ ፍጹም አይሆንም ። የመክር ሰው ምክሩ በረከትን ሲያስገኝ ነው እንጂ አይፈጸምም (ፍጹም አይባልም) ። ጨው ምግቦችን ሁሉ እንደ

ሚያጣፍጣቸው ፍቅርም ምግባሮችን ሁሉ ፈጽሞ ያጣፍጣቸዋልና (ማቴ ፥ ፭ ፥ ፲፫) ።

ፈላስፋው አርስጣጣሊስ ፥ ደቀ መዛሙርቱን ሲመክራቸው ሲገሥጻቸው ሳለ እንዲህ ይል ነበር ። ልጆቼ ! ለነፍሳችሁ ረብኅ ጥቅምና ዕረፍትን ታገኙ ዘንድ ሥራችሁም የተቃና ይሆንላችሁ ዘንድ ፥ ፭ቱን ነገሮች እንደትጠብቁ አደራ እላችኋለሁ ። ይኸውም ፥ ጸብ ክርክርን ፥ ኃጢአት መሥራትን ትዕቢትን ፥ ማጕረምረምን (ተመስገን አለ ማለት) ክዳት ሽንገላን ትተው ዘንድ አማፅናችኋለሁ ። እግዚአብሔር ፥ ባደላችሁ ዕድል ተመስገን በሉ ፥ በርሱ ደስ ይበላችሁ ፥ ክፉ ክፉውን ነገር ትታችሁ የሚበጀውንና የሚሻለውን በጐ በጐውን ሥራ ሥሩ ። ፍቅራችሁንም በሰው ሁሉ ልብ ሙሉት ፥ ለሚበላት የምታጠግብ ፥ ለሚጠጣት የምታረካ የዕውቀት ፍሬ ይህች ናት ። የዕውቀት ፍሬ የሆነች ይህች ፍቅር (ወዳጅና ተወዳጅ መሆን) የተስማማችው ሰው በጣም ዕድለኛ ነው

ምዕራፍ ፳፱ ።

ፈላስፎች የተናገሩት የምዕዳንና የተግሣፅ መጽሐፍ ፥ እንዲህ ይላል

ፈላስፋም ማለት የጥበብ ወዳጅ ማለት ነው ፥ ሁለት ቀንዶች ባሉት በንጉሥ እስክንድር ፊት ፈላስፎች ይህን ተናገሩ ። ማንንን የማይፈራውን ማንም አይፈራውም ። ከዓመፅ ርቆ ቅን ፍርድ ፈርዶ ፥ ፍርዱ ያልጸናለት ፥ ቅን መፍረዱና ከፅመፅ መራቁ ያልረዳው ማን ነው ።

ቅን ፍርድ ለሚፈርድ ፍጥረት ሁሉ ይታዘዝለታል ። ሳያዝን ሳይተክዝ ይኖራል ። አጃቢ ሠራዊት አያሻውም ። የሰዎቹን ልብ ሁሉ ማርኮታልና ጠባቂ አሉብኝ ብሎ አይፈራም ። እርሱ ያዘዘውን ትእዛዝ የሚተላለፍ የለም ። ቅን ፍርድ መፍረዱን የሚያውቁለትና ቅን የፈረደላቸው ሁሉ ጭፍሮች ይሆኑለታልና።(በጐውን ሥራ እመንገድ ላይ ተኛ እንዳሉ የቅንነት መጀመሪያው ሰው ፈጥኖ ይድን ዘንድና ከፍ ከፍ ይል ዘንድ ፥ አስቀድሞ ሰውነቱን ንጽሕና ካለው ጠባይና ከበጐ ልማድ ጋር የሚያያይዝና በቀናው መንገድ ፥ በሚመሰገን ሥራ የሚመራ መሆን አለበት።

የዓመፅ መጀመሪያው ፥ ዓመፅ ሠሪው አስቀድሞ ከበጐው ነገር ይርቃል ፥ ሰውነቱን መጥፎ አመልን ያስለምዳታል ። ከዚህ በኋላ ፥ የዓመፅ ሥራው አንድ ባንድ እየተራባ (እየተጠራቀመ) ፍጻሜው መታማትይሆንና ኃጢአቱ በጣም የበዛ ይሆናል።በምአጠራሩም እየተደመሰሰ ይሄዳል።

ራሱን ሠርቶ ቀጥቶ ማኖርን የቻለ ፥ ሌላውንም ሰው ሁሉ ሠርቶ ቀጥቶ ሊያኖር ይችላል ። ራሱን የበደለ ግን ሌላውንም የሚያምፅ (የሚበድል) ይሆናል ፤ (ሲ ፥ ጢሞ ፥ ፫ ፥ ፩) ።

ሃይማኖቱን ፥ ያፈረሰ (የካደ) ተመስጋኝነቱን አጠፋ። ዓመፀኞችን ገዢዎች አድርጎ የሾመ እራሱም ቅን አይደለም ። ዐላዋቂዎችን (ሰነፎችን) አማካሪዎች ያደረገ ራሱም ቸር አይደለም ።

«እኔ ቅን ነኝና ምን አለብኝ በማለት ፥ ከኃላፊነትህ ፥ በታች ሲፈጸም የሚታየውን ጠማማውን ተግባር ዝም ብሎ ማየት በቂ አይደለም» (ከ ፥ ደ ፥ እስጢፋ ወ/ሚካኤል)

ከመልካም ሽልማት ቅን ልቡና ይበልጣል ። ከገንዘብም እእምሮ ይሻላል ። ተሠርቶ ተቀጥቶ በደንብ ማደግ የዘመድንና የወገንን ነውርነት ይሰውራል ።

የጨዋ ልጅ ነኝ እያሉ ከመፈርዘዝ ይልቅ ፥ እስተዋይነትና ተሠርቶ ተቀጥቶ ማደግ በጣም ከፍ ከፍ ያደርጋሉ ። ያላዋቂ ሰው ሹመት ዐዋቂውን ሰው ያስፈራዋል ። ከሰነፍ ረዳትነት የዐዋቂ ተቃዋሚነት ይሻላል ። (ብልህ ይግደለኝ እንዲሉ). በአፉ አነጋገር የሚመካ ሰው ፥ ሥራው ሁሉ ከንቱ ሆኖ ይቀራል ። ምክርንና ተግሣፅን ያከፋፋ (የጠላ) የወገንን ክብር አጠፋ ። (ባለጌ ፥ የባለጌ ልጅ ይባላል) ።

ዕውቀትን ገንዘብ ያደረገ፥የመንግሥት ቀለበት ከጣቱ ይገባለታል እለኚግን ይሸለማል ። ዕውቀት ያነሰውን ሰው በእርጅናው ጊዜ ክብር አያገኝም ። ሰነፍ ሰው ገንዘብን ይፈልጋል ፥ ብልህ ግን ፍጹም ይሆን ዘንድ ይፈልጋል ። ከንፉግ ሰው መስጠት የለጋስ ሰው አለመስጠት ይሻላል ።

«ከመስጠት መልካም ቃል ይበልጣል ፥ ነገር ግን ሁለቱ ቢገኝ የበለጠ ነው» ሲራክ ፲፰ ፥ ፲፯

የሰነፍ ሰው ሹመት መሾም ፥ ካንዱ አገር ወደ አንዱ አገር እንደሚጓዝ ነጋዴ ነው ፤ የዐዋቂ ሰው ሹመት ግን ፥ ከዘመዶቹ ጋር ሊገናኝ እንደሚቻኮል ነው ።

እግዚአብሔር በሰጠው ገንዘብ የሚያመሰግን ሰው የሌላውን ገንዘብ አይመኝም ። ለዚህ ዓለም ሥራ የሚጓጓ ሰው የኋላ ኋላ ይጎዳል ። ለመጭው ዓለም የሚጓጓ ግን የተመኘው ምኞቱን ያገኛል ። ድኃ ገንዘቡን የሚነቅ ከሆነ ገንዘብ አያጣም ። ሀብታም ግን ገንዘቡን በማፍቀር ይቸገራል (ገንዘብ ሲል ፥ ገንዘቡን ሲጠግብ ይሞታል ።)

ለሀብት መጓጓት ሰውነትን ያከሳል ፤ የገንዘብ ማሰብ እንቅልፍ ይነሣል» (ሲራክ ፥ ፴፩ ፥

እግዚአብሔርን የሚፈራ ሰው እግዚአብሔር ይጠብቀዋል ። በርሱ የተማጠነም እርሱ ይበቃዋል ። ምጽዋት የማያልቅና የማይጎድል የባለ ጸጋ መዝገብ ነው ።

አንዳችም ሥራ ሳትሠራበት ያለፈ ሰዓት ፥ ከራስህ ዕድሜ ተቀንሶበት እንደቀረ ያህል ነው ። የቀደመው በደሉ የተመለሰበት ሰው ፈጣሪውን አይፈራውም ። በንስሐ ወደ ፈጣሪው የተመለሰ ግን ኃጢአቱ ይሰረይለታል ።

ዓመፅኛ ከሚያደርግ ከብዙ ሀብት ይልቅ ፥ የሚበቃ ጥቂት ሀብት ይበልጣል ። ክብርን ከሚያዋርድ ብዙ ገንዘብ ይልቅ ፥ ክብርን የሚጠብቅ ጥቂት ገንዘብ ይሻላል ።

በዚህ ዓለም ፥ ለሥጋው እምሮት የሚታዘዝ ሰው ሃይማኖቱን ሽጠ ዓለምን ለሚወድ ባለ ጸጋ ራሱን ዝቅ ዝቅ ያደረገ ሰው ከሃይማኖት ልብሱ ተራቆተ ።

በሰው ያይደለ በእግዚአብሔር የሚታመን ሰው ፥ ምን ጊዜም ችግር አይደርስበትም ። ለሥጋው እምሮት አልታዘዝም ያለ ሰው ፥ ከሰዎች ሁሉ ከፍ ከፍ ያለና የላቀ ነው ። ፈጽሞ ዓለምን የተወ ግን በጣም ከሁሉ የተሻለ ነው ። ክፋቱን የተወ ይከብራል ከንቱ መሻቱን ያሸነፈ ይበረታል ።

የዚህ ዓለም ዘመኑ ሦስት ነው ። (ይኸውም ያለፈው ቀን ፥ ያለው ቀን ፥ የሚመጣው ቀን ነው) ያለፈው ቀን ተመልሶ ወደኋላ አይመጣም ያለኸበትም ቀን ጸንቶ ብሎ አይኖርም ። የሚመጣውም ቀን ለማን እንደሚሆን አታውቀውም ሥራውንም ልትፈጸው አትችልም ።

ፍትወቱን ያሸነፈ ፈጽሞ ይመሰገናል ። የክፋት ሁሉ መሠረቱ ብዕልን መውደድ ነውና ። የበጎነትም መሠረት እግዚአብሔርን መፍራት ነው ፥ ወይም እግዚአብሔርን መፍራት የበጎነት መሠረት ነው ።

ነገርን ከማብዛት ተጠበቅ ። ነገርን ማብዛት ፥ ተሰውሮ የነበረውን ነውርህን ነውርነትህን ይገልጥብሃልና ፥ አርፎ የነበረው ጠላትህን ባንተ ላይ እንዲነሣሣ ያደርገዋል ።

የሰው ደግነቱ ከአነጋገሩ አወዳደቅ ይታወቃል ልበ ሙሉነቱም እንዲሁ በአነጋገሩ እኳኋን ይረዳል ፥ በሥራውም ይመሰገናል ቀናውን ነገር ተናገር በጐውንም ሥራ ሥራ። ደንቡን የጠበቀ ሰው አንደበቱን ከፋ ከመናገር ጠበቀ ። ከሁሉም ጋር ሰላማዊነቱ ጸንቶ ይኖራል ፥ ሐሜቱም ይቀነስለታል ። ሲራክ ፥ ፲፱ ፥ ፭፯ ።

የወንድሙን ስሕተት በትዕግሥት ያልሰወረ ሰው ፤ ከጠላቶቹ የተሰነዘረበትን መደፈር ይሸከማል (መሸከም አለበት) ። ከኃጢአት ሁሉ የሚበልጠው ነውርን እንደበጐ ነገር አድርጐ ማጣጣም (መያዝ) ነው ። ከነገር ሁሉ የሚከፋው ፤ ክፉዎቹን ሰዎች ማሞጋገስ ነው ።

የክፉ ሥራ ምልክቱ ክፉውን ሰውን ማመስገንና ማሞጋገስ ነው ። ክፉዎችን ሰዎች ማንጻት ፤ የኃጢአቶች መፈጸሚያ ነው ። «የሌባን ጠበቃ እንደ አድርገህ ውቃ» እንዲሉ ፤

አጥንታቸው የተከሰከሰውን ፤ ሥጋቸው የበሰበሰውን ያባቶችን ስም በመጥቀስ ፤ እኔኮ ፤ የእገሌ ልጅ ነኝ ! እያሉ ከሚመኩት መመካት ይልቅ ፤ መልካሙን ሥራ ለመሥራት የሚመኩት ትምክህት ይሻላል ።

«ከትንሽ ወይም ከትልቅ መወለድ ሙያ አይደለም ፤ ራስን ለትልቅ ክብር መውለድ ግን ሙያ ነው» ግ. ቀ. ኃ. ሥ

የጐስቋላ አባት ልጆች ይጐስቁላሉ ፤ አለ ፤ አባትየው ጎስቋላ የሆነ እንደሆነ ፤ ልጆቹም እንደርሱ ጐስቋሎች ይሆናሉ ።

የጨረቃ ነጋቱ በምፍ ይጠየቃል ፤ የሰው በጐነቱ በልጆቹ ይታወቃል» (ሲራክ ፤ ፲፩

በክፉዎች ሰዎች መሾም ፤ ደጋጉን ሰዎች መከራ ያገኛቸዋል ። በዓመፀኞች ሰዎች መንገሥ ደጋጉን ሰዎች የሥጋ ጉዳት ያገኛቸዋል ። ወራዳ ባለጌዎች በሥልጣኑ ጊዜ ተስፋን ያስቁርጣሉ ። ከመከራው ሁሉ የክፉ ሰዎች መሾም ይከፋል ። ራሱን በራሱ የሚያዋርድ ሰው ፤ በወንድሞቹና በወገኖቹ የተናቀና የተዋረደ ይሆናል ። ኃዘኑን በልቡ ውስጥ ያኖረ ሰው እእምሮውን ያጣል ። ኃዘኑን ለሌላው ያካፈለ ግን ይቀልለ ታል ሲል ነው ።

የባዕድን እኽል የሚመገብ ሰው የመጋቢው ሰው ባርያ ይሆናል ። ሰነፉን ሰው አምርረው ቢናገሩት ነው እንጂ ፤ የሚያሳዝነው ነገር የለም ያላዋቂ ሰው ከመሳቅ ቢቆጡት ይሻላል ፤ ፊትን በማስጠቆር ልቡናየበጀ ዕውቀት የደረጀ ይሆናልና» መክ ፯ ፤ ፫ ።

ዕብዶችን የሰይፍ ስለት እንደሆነ ነው እንጂ ፤ የሚያስፈራቸው ነገር የለም ፤ ሌባ ፤ በመስቀሉ እንጂ ? ሌባ በመባሉ አያዝንም የፈ ፡ ተረ ፡

ለሚመክረውና ለሚገሥጸው እሺ ብሎ የሚታዘዝ ሰው ጠላቶቹን አሳፈረ ።

ሥራው ፈጽሞ ክፉ ከሆነ ሰው ፤ ውርደቱ ፤ ስድቡ ይበዛበታል ። የታማኝነት ምልክቱ የገቡበትን ኪዳን (ውል) መጠበቅና የሰጡትን ተስፋ በግብር መፈጸም ነው ። የከዳተኝነት ምልክቱ ፤ ውልን አለመጠበቅና የሰጡትን ተስፋ አለመፈጸም ነው ። የልባም ሰው አነጋገር ፤ ራሱ ምግብ ነው ፤ ዐላዋቂ ሰነፍ ቢናገርህ ግን ዝም በል ። ካንተ እንስተኛና ዝቅተኛ የሆነውን ቀሊል ሰው አትወዳጀው ፤ የተወዳጀኸው እንደሆነ ፤ ነውር ህን ይገልጥብኻል ምሥጢርህን ያወጣብኻልና ።

ማንንም ማስደሰት የማይችለውን ሰው ጓደኞቹ ስንኳ ይጠሉታል ። ቅናትን የሚያበዛ ትካዜን አበዛ ። ዓመፅን የሚሠራ ውርደትን ይለብሳል ቃሉን ያጸና (የተናገረውን ቃል የማይለውጥ) ክብሩን ከፍ ከፍ አደረገ ። ሕጉን ተከትሎ የሄደ ሥራውን ፈጸመ ። ባልንጀራውን የማይመክርና የማይገሥጽ ሰው ወዳጅነቱ የታመነ አይደለም ። የባልንጀራውን በደል የማይተው (ይቅር የማይል) ሰው ፍቅርን አልፈጸመም ።

«ጴጥሮስ ፤ ጌታን ፤ ወንድሜ ቢበድለኝ ፤ ስንት ጊዜ ይቅር ልበለው ? እስከ ሰባት ፤ ነውን ፤ ብለው ፤ እስከ ሰባት አልልህም ሰባቱን አንድ እያልክ እስከ ሰባ ነው እንጂ (፬፻፺ ጊዜ) ብሎታልና ማቴ ፲፰ ፤ ፳፩)

ቅናት ያደረበት ሰው ሁከትን ያበዛል ። ችግሩን ለማንም የሚያወያይ ክብሩን አዋረደ ። ላትከፍልልኝ ፤ ስለ ብድሬ ኢታውራልኝ ፤ እስከ ማለት ይደርሳልና ።

የሰዎቹ ከንቱ ውዳሴ የሚያስደስተው ሰው ፤ ማማታቸውም አያሳዝነውም ። ስለ ጽድቅ ብሎ በሚሠራው ሥራ የሚያፍር ሰው ፤ ስን ፍናው በዚሁ ይታወቃል ። ድኃ ሲሆን በድኽነቱ የሚታበይ ሰው ወራዳ ነቱን ገለጠ ። ዕውቀት ያነሰው እልፎ እልፎ ባልንጀራነትን ያበዛል ። ነገር ግን በሰዎቹ ዘንድ የተናቀ ሰነፍ ነው ።

የሥራ ጌጡ ሽልማቱ ፤ በግብር ተፈጽሞ ለትንሹም ለትልቁም ሲታይ ነው ። የነቢዩም ደግነቱ ፤ ትርጓሜውና ምሥጢሩ ተፍታትቶ ሲታወቅ ነው ። ሕሊና የሚገለጸው በነገር አማካይነት ነው ። የነገርም ታላቅነት የሚታወቀው ፤ የተነገረው ነገር በሥራ ተገልጦ በዓይን ሲታይ ነው ። ምክር ግን ከመናገርና ከማድረግ በፊት ነው ። የነገር መልካምነቱ ጠቃሚነቱ እንጂ ብዛት አይደለም ። ሃይማኖቱን ያጸከመ ቃል ኪዳኑን (ውሉን) አፈረሰ ። የነገር ክፋቱ የበጐነቱን ሥራ አያሠራም (አለ ማሠራቱ ነው) ። ልብ የሌለውን ደንቆሮ ሰው አትምከር አትገሥፅ ።

«ደንቆሮን ሰው እመክራለሁ አስተምራለሁ ማለት ፤ ገልን አጋጥሞ ወጋን እንደ ሰሠ እንደ ማለት ነው» (ሲራክ ፤ ፳፪ ፤ ፯)

ከባለጌዎች ጋር አንድነትን (መወዳጀትን) ተስፋ አታድርግ ፤ አህዮች ምክርንና ተግሣጽን እንደማይቀበሉ ። ደንደርም ፤ ወይኝን እንደ

ማያፈራ ደንቆሮችም ምክርንና ተግሣፅን አይቀበሉምና (ማቴ ፣ ፯ ፣ ፲፮)።

ገንዘብን የሚበድር ሰው ፣ ያበዳሪው ባሪያ ይሆናል ፣ ዕዳውን ከፍሎ የጨረሰ ግን ላበዳሪው ባሪያ ከመሆን ነፃ ይሆናል (ነፃ ነው) ።

ዘመኑ የተራዳውን ሰው ሎላልት ይራዱታል ፣ (ማለት ዘመን ለተቀበለው ፣ ሰው ለወደደው ሰው ሁሉ ይታዘዝለታል ።

> «ለሰው ወዳጁ ጊዜ ነው ፣ በጊዜው ሁሉ ይወደዋል ፣ ያል ጊዜው ግን ወዳጁ የነበረው ሰንኳ ይጠላዋል ጊዜም ማለት የእግዚአብሔር ሐሳብ የሚፈጸምበት ነው»
> (ስለሺ እየለ)

በረከት የሚገኘው እውነተኛን ነገር በመናገር ነው ። መድኃኒትም ትክክለኛ ዳኝነት ነው ። በመፋቀር ደግነት ትበዛለች ፣ እርስ - በርስ በመቃወምና በመቃቃርም ክፋት ትበዛለች ፣ አስቀድሞ የሰጠ ኋላ ይሰጡት ዘንድ ደጅ ይጸናል ፣ ሉቃ ፲፯ ፣ ፫-፱ ፣ ተመልከት) ።

ማናቸውም ሰው ፣ የሚያሻውን ነገር ዐውቆ ከሠራ ፣ በጠማማ መንገድ ከመሄድ ጉራ አለ ፣ ማስተዋልም ገንዘብ ያደረገ ሰው እንደበቱን ክፉ ከመናገር ጠበቀ ። ሃይማኖትን የሚጠብቅ ጥበብ ፣ ራሱ ክብሮ ባለቤቱን ያስከብራል ።

ከገንዘቡ የነፈገ ሰው ይዋረዳል ። ከገዛ ገንዘቡ የለገሰ (የሰጠ) ግን ይከብራል። በጐ ሥራን ለመሥራት የሚተጋና ሆነኔን የሚፈራ ሰው እችግር ላይ አይወድቅም አለ ፣ ችግር አያገኘውም ። ደግን ሰው ከመበደል ተጠበቅ ፣ ተጠንቀቅ ። ኋላ ቢበድለኝ እንጂ ነው ! ብለህ ብታመካኝ የሚያምንህ አታገኝም ። (ባንያኝ ሰረቀኝ የሚል ሰው ራሱ ሌባ ነው ይባላል) ።

አስተዋዮችና ጨዋ ከሆኑ ሰዎች ክፋት ፣ ተንኮል አይገኝም ። ለማያምንህ ሰው አትምከረው ፣ ምክርህንም ለማይቀበል ሰው አታማክረው (ሲራክ ፰፱ ፣ ፯) ።

ከደንቆሮ ሰው ጋር ከመናገር ዝም ማለት ይሻላል ፣ ዝም ማለትህም ይፈርድበታል ፣ ይከብደዋል ይጫነዋል ።

ክፉርን ሰው አትናቅ ፣ አታዋርድ ። ልብህን ወደ ወራዳው አትመልስ አታዘንብል ። ከበጐ ሥራ የሚያርቅህንና የሚለይህን ነገር አትናገር ። ሕገ - ወጥ የሚያደርግህንም ሥራ አትሥራ ። ጨዋን የሚያዋርድ ሰው የዘመዶቹን ክፋት አሳወቀ ፣ ልቡን ወደ ወራዳው የመለሰ የልቡን ክፋት ገለጠ በድፍረት የሚናገር ሰው ክብሩን አዋረደ ፣ ክፉ ሥራን [illegible] ስም አጠራሩን አከፋ ።

ፍጥረት ሁሉ ከማይመስለው ወገን እየሸሸ መሰል መሰሉን ይከተላል ፣ (ዮሐ ፲፫ ፣ ፲፱) ። ፍጥረት ሁሉ ከሚመስለው ጋራ አንድ ይሆናል ፣ ሰውም ከሚመስለው ጋር ወዳጅ ይሆናል (ሲራክ ፲፫ ፣ ፲፮) ራሱ የወደደውን ብቻ የሚያደርግ ሰው ይጐዳል ፣ ይጠፋል ። የሕዝቡን ሹም የናቀና ፣ ያቃለለ ሰው ፣ ይዋረዳል ። (ሹመኛ ፣ ያለ እግዚአብሔር ፈቃድ አይሾምምና ፣ (ሮሜ ፣ ፲፫ ፣ ፩) ።

ባለሟል ሆነህ ከንጉሡ ፊት ብትቆም ፣ እሱን እሱን አትኩር ከማየት ዓይንህን ዞር አድርግ ። ከሱም ጋራ ከመናገር እንያበትህን ግታው ።

ከርሱ ፊት ያልተናገርከውን ነገር በኋላው አትናገር ፣ የትናገርከውን ነገር ወስደው ለንጉሡ እንዳይነግሩብህና ምሥጢርህን እንዳያወጡብህ ያከባበሩህ መስለው የሚያጅቡህን ሰዎች አትመናቸው ።

> በነገር ከሚጠባበቅህ ሰው ጋር አትናገር አትማከር ፣ ከሚመራመርህም ሰው ምሥጢርህን ነቁርህን ሰውር» (ሲራክ ፣ ፴፰ ፣ ፩ ፣ ፮)

የንጉሡን ቀብር ለመብላት ብትቀመጥ እንያቡትህን ከመናገር ዝም አሰኘው ፣ (ቀቅው)። ወጥ አውጡልኝ ለማለት እሳላፊዎቹን በጣትህ አትጥቀስ ። [illegible] እንድታገለግለው ባለሟል ቢያደርግህ ፣ ከርሱም ጋር እንድትጫወት ቢያቀራርብህ ፣ እንዲሁም አሁን ካሁን መላልሶ ቢጠራህ አትመነው ። የጠባዩንም ነገር ለማወቅ አትጠይቀው ። እንደባልጀራህ አድርገህም እንዴት ዋልክ ፣ እንዴት አደረክ ? አትበለው ። እስከዚህ ለመድረስ መብት የለህምና ፣ እርሱ ሳይናገርህ ፣ አንተ አስቀድመህ አትናገረው ። ስለ ፈረደውም ፍርድ ተሳስተሃል ብለህ አትውቀሰው ። ይህን አከፋህ ፣ ይህን አበጀህ በማለት በመቃወም ከርሱ ጋር አትመላለስ ። መንግሥቱም ቢያልፍ ፣ ዕድሜውም ቢተላለፍ (ቢያረጅ) ንጉሥን ከማማት ተጠንቀቅ ተጠበቅ ።

> አንተ ንጉሥን ማማትህ ይቅርና በሐሳብህ ስንኳ አትርገመው ፣ ንጉሥ ማማትህን የሰማይ ዎፍ ያወጣዋልና (መክ ፣ ፲ ፣ ፳)

ንጉሥ ፣ ምክረኝ አማክረኝ ቢልህ ፣ አግባብ በሌለበት አነጋገር አትመልስለት ። አቀራረበኝ ፣ ባለሟሉ አደረገኝ ብለህ ከንጉሥ ጋር መናገርን አታብዛ ። ንጉሡ በሚናገርበት ጊዜ በነገሩ መካከል ሌላ ጣልቃ ነገር አታግባበት ።

ንጉሥ ፣ ደብዳቤ አስይዞም ቢሆን በቃልም ቢሆን ቢልክህ በመልእክቱ ላይ ሌላ ነገር አትጨምርበት ፣ ንጉሡ ያልወደደውን አታድርግ ፣ (ንጉሡ ያላለውን አትበል) እውነት እንጂ ሐሰት አትናገር ። ከእውነት አትራቅ ።

ለዝቡቱ (ሊያግባቡት) ይቻላል ። ሰነፍ ሰው ። ብትቸርለት በላይህ ላይ ሸንቆ ፉከርት ሆቴባል እንጂ ፣ ያደረግህለትን ቸርነት አያስታውስም ።

በሰላማዊ ዘመን ብቻውን ተድላ ደስታ የሚያደርግ ሰው ፣ ክፉ ዘመን ሆኖ መከራ በመጣ ጊዜ ብቻውን መከራ ይቀበላል ። ደኃኛውን ሰው የሚራዳ ይነግሣል ፣ አለ ይከብራል ። በሀብትም ሆነ በጉልበት የሚበረታቱትን ሰውየሚቃወም ራሱ ይጎዳል ።

ሐሳበ ክፉ የሆነ ሰው ተሳሳተ ። ሐሳበ ቅን የሆነ ግን ትሕትናን ፈጸመ ። ያልተመከረ (ያልተገሠጸ ያልተቀጣ) ሰው ፣ ዓመፀኛ ይሆናል ። የዓመፀኛነቱን መሥፈርት ሲሞላ ይወድቃል ፣ (ይጠፋል) ። የዐዋቂዎችን ምክር ሰምቶ የተመራበት ሰው ፍላጎቱን አገኘ ።

የማይረቡ የማይጠቅሙ ሹሞችን የሾመ ንጉሥ ፣ የገዛ መንግሥቱን ባጠፋው ። ከልታመነ ሰው ጋር ተሻርኮ የሚሠራ ሰው ፣ ራሱን ለሚጐዳበት ክፉ ነገር ረዳት ሆነ ። ዐዋቂውን ሰው የናቀና ያቃለለ ፣ የዕውቀቱን ተርታነት ወይም ግብዝነት አሳወቀ ። ሰነፎችን ሰዎች የሾመ የራሱን ስንፍና ገለጠ ። በትንሹ ሹመት የሚያመሰግን ሰው ለትላልቁ ሹመት የተዘጋጀ ሆነ ።

"በጥቂቱ የታመነ በብዙም ይታመን ነው ፣ በጥቂቱ ያልታመነ ግን በብዙም ያልታመነ ነው" (ሉቃስ ፣ ፲፮ ፣ ፲ ፣ ፲፱ ፣ ፲፪)

ወዳጆናቸውም ሊያደርሳቸው የማይቻለውን ሰው ለመጉዳት የሚያስብ ሰው ድካሙ የበዛ ይሆናል (በከንቱ ይለፋል) ። የማይገባውን ነገር የሚያደርግ ሰው ፣ ጥፋቱ ብዙ የሆነ ይሆናል ።

የሌሊት ወፍ በማይቻለው ሰው ተመልሶ ወደራሱ ትወርዳለች ። እንዲሁም ብሎሳም ለራሱ ክፉ ምክሩ የመከረ በመከረው ምክሩ ያጠፋል (ሲራክ ፣ ፳፯ ፣ ፳፭)

የሚያስደስትህ ማናቸውም ነገር ፣ ካንተ ፈጥኖ መለየቱ ትያሳዝንህ ፣ (ደስታ ቀልዩ ኃዘን እንደ መተካቱ መጠን ፣ ኃዘንም ሲለይ ደስታ መምጣቱ አይቀርምና ።)

ኋላ ለማስቀ የሚያደክምህን ታስሮ ያገኘኸውን እፈታለሁ ብለህ አትሞክር ። (ከሥራ ኋላ በኋላ የምትጸጸትበትን ሥራ ለመሥራት አትድከም ሲል ነው) ።

ስንፍና ወይም ሀኬት ፣ መለመንን ይከለክላል ። ብልህ ሰው በምክሩ የዐዋቂዎችን ምክር ይጨምራል ፣ በራሱ ዐዋቂነት ላይ የተማሩትን ሰዎች ዕውቀት ይጠይቃል ፣ (የራሱን ዕውቀት በቂ አይልም) ። ኃዘንን የሚያስከትል ሥራን ከመሥራትህ በፊት እሱን ከማድረግ ትጠ

ብቅ ዘንድ ጠብቀኝ ብለህ ብትለምን (ብትጸልይ) ይሻልሃል ። በደሉ በግልጥ የታወቀውን ሰው የሚምር ፣ ቸር ይቅር ባይ ይባላል ። በድሉ ሞት የሚገባውን ግን ንጉሥ ሊያገሠው ይገባል ፣ ይሁን እንጂ ፣ ንጉሡ ቢታገሠውም ሕግ አይለቅም ።

"ቃሌን ሰምቶ በልጠብቀው የምፈርድበት እኔ አይደለሁም ፣ እኔ የተናገርኩት ቃል አለና በኋላ ቀን የሚፈርድበት እርሱ ነው እንጂ" (ዮሐንስ ፲፪ ፣ ፵፯)

ቸርነትህ ፣ ለጋስነትህ ፣ ትዕግሥትህ ፣ እንግዳ ተቀባይነትህ ፣ ይህ ሁሉ ያንተ አይሁን ። (የሰጠህን ብትሰጥ ያደረገልህን ብታደርግ የእግዚአብሔር ነው በል እንጂ የኔ ነው ብለህ አትመካበት ሲል ነው) ። በተጣላችሁ ጊዜ የሚደፍርህና የሚሰድብህ ሰው ምክንያት ሁለት ነገር አለው ። ይኸውም ፣ ብልሁን ሰው ይመክሩታል ፣ ይገሥጹታል ፣ ሰነፉን ሰው ግን ይመቱታል ይገርፉታልና ነው ።

በድሉ ይሙት በቃ የተፈረደበትን ሰው የሚምር ፣ ምሕረት ጀግ ባዋል ተብሎ በተፈረደበት ሰው ላይ ሊሞት በቃ ብሎ እንደ ሚፈርድ ያለ ነው ። (የኃጢአት መሠረት ክፉዎችን ሰዎች ማንጻት ነው ተብሏል) ።

ኋላ ሊታሸሽልጥ የሚያስገድድህን ነገር ፣ አስቀድመህ አታክብሽው ። ቀድቶ ላማክፈቅ የሚያደክምህን ቡር ተሸቀዳድመህ አትግዛ ። ዕዳት የሚባለው ቁድሜህ ፣ አንድ ሌት አድሮ ደኅናዋል ብሎ ቀዕናቡ ቶህ እንደሚሄድ መሸ ፣ እዳሪ መንገደኛ ነው ። መንገደኛ አንድ ሌት አሳ ደረኸው እንደሚያማህ ወይም እንደ ሚያመሰግንህ ሁሉ ፣ (ለአንድ ሌት የተመሰለ ዕድሜህም ፣ ወይም ልትጸድቅበት ወይንም ልትኰነንበት እንደዚሁ ነው) ።

ከዐዋቂዎች ጋር የሚማከር ሰው ነገሩ የጸና ፣ ሥራው የተቃና ይሆንለታል ። ከብ ማማዎች ጋር የሚሄድ ግን ነገሩ ያልጸና ፣ ሥራው ያልተቃና ይሆንበታል ፣ (ምሣ ፣ ፲፯) ።

የጠላቶችህ ድካም ባንተ ዘንድ የጸና የቀና ይሁን ፣ መናፈታቸውንም እንደ መድፈር ቍጠረው ፣ በዚህ ድል ማድረግን ታገኛለህ ፣ የሚተነኳኰሉብህም ሰዎች ምክራቸውንና ምሥጢራቸውን ታውቃቸዋለህ ።

የልቡን ፍላጎት ብቻ የሚሠራ ሰው ፣ ደስ የማያሰኘውን ነገር ያገኛል ፣ (የላሰበውን ክፉ ነገር ያጋጥመዋል) ። ምክር አዘናት ፣ ክፉውን ሥራ እንድትሠራ የማያስናብትህ ስለሆነ ለራስህ ዘውድ ነው ፣ (ዘመድ

እንዲያስከብር ያስከብርሃል) ፣ በጉውን ሥራ ትሠራ ዘንድ የሚያገብርህ መልካም ጠባይህም ፣ ለራስህ የራስ ወርቅ ነው ።

ከንጉሡ ፊት በባለሟልነት ብትቆም ፍርሃትን ልበሳት ፣ ከሽልማቶች ሁሉ እርሷ ትበልጣለችና ። ወደ ንጉሡ ስትገባ ዓይንህን አትኩረህ እሱን እሱን አትመልከተው ። ስትወጣም ፣ እንደብትህን ከመናገር ድዳ አድርገው ፣ እንደዚህ በማድረግህ ከንጉሥ ቁጣ ትድናለህ ፣ ለሁሉም ጊዜ ባለሟል እንደሆንክ በሰላም ትኖራለህ ።

ሁ ለ ተ ኛ ክ ፍ ል ፣

ም ዕ ራ ፍ ፳፯ ።

ወደ እውነተኛው ነገር በሚመራና አጋዥ ረዳት በሆነ በእግዚአብሔር ስም ፣ በዕንቊ ባሕርይ ከሚመሰለው ከፈላስፎች ቃል እንናገራለን ። እንዲሁም ከነገሥታት አንዳንድ ታሪክና ፣ ፈላስፎች ከተናገሩት ነገርና ካደረጉዋቸውም ሥራዎች እንናገራለን ።

ስለ ንጉሥ አጋግ ጨካኝነት ፣ ስለ ንጉሥ አጋግ እንዲህ ተባለ ። ከዕለታት አንድ ቀን ፣ እግዚአብሔርን ፍራው ፣ የእግዚአብሔርን ምእመናን ይፀን ያሀል አትግፋቸው፥የሚል ጽሑፍ የተጻፈበትን ትንሽ ደብዳቤ የዮሴፍ ልጅ ወደሚሆን ወደ ንጉሥ አጋግ አቀረበ ። እሱም ፣ ነገርን የበላ ፣ እንደሆቱ የሰላ ነበረና ፣ በደብዳቤው ያለውን ጽሑፍ ካየና ካነበበ በኋላ ፣ በታላቅ ቁጣ ተነሥቶ ፣ በሉዓላዊ ዙፋኑ ተቀምጦ የሚከተለውን ኃይለ ቃል ተናገረ ።

ሰዎች ሆይ ! እናንተ የኔን መሞት ትመኛላችሁ ፣ ነገር ግን ፣ እግዚአብሔር ስለ ክፉ ሥራችሁ ሁሉ እናንተን እንድሠራ ፣ እንድቀጣ ፣ በናንተ ላይ አሠልጥኖኛል ። አሁን ፣ ምንም እኔ ብሞት በዚሁ በክፉ ሥራችሁ እስካላችሁ ድረስ ከመገፋት ልትድኑ (ልታመልጡ) አትችሉም ። ምክንያቱም ፣ ለእግዚአብሔር እንደኔ ያሉ (ጨካኞች) አሉትና ምንም እኔ ብሞት ወይም ባልኖር ከኔ የባሱ እንጂ ከኔ የተሻሉ አይመጡላችሁም ፣ በማለት ጎንትቶ ተናገረ ።

ስለ ንጉሥ አኖሽርዋን ደግነት ፣ ደግሞ ደግና ቅን ስለ ሚሆን ስለ አኖሽርዋን እንዲህ ተባለ ። ወታደሮቹን በከተማው ውስጥ ፣ ከፍ ካለ ቦታ ላይ ወጥተው የሰዎቹን ቤቶች ሁኔታ ይመለከቱ ዘንድ ያዝዛቸው ነበር ፣ እነሱም ጢስ ከሚጤስባቸው ቤቶች ዘንድ ይሄዱና ፣ ባለቤቶቹን ስለ ኑሮአቸው ማለት መቸገራቸውንና አለመቸገራቸውን ይጠይቋቸዋል ። በችግር ላይ መኖራቸውን ጠይቀው ከተረዱ በኋላ ፣ ተመልሰው ሄደው ለንጉሡ ለአኖሽርዋን ፣ ይነግሩታል ።

ንጉሡም ፣ ወድያው እንደተነገረው ችግራቸውን በማቃለል ፣ ደስ ያሰኛቸዋል ፣ ኃዘናቸውን በደስታ ይለውጠዋል ችግራቸውን ራሱ ይሸከመዋል ። ስለዚህ ፣ ንጉሥ ፣ ወታደሮቹን ከሚገባቸውና ከታዘዙት አልፈው ከገባሮቹ ምን ምን እንዳይወስዱ ሊያዝዛቸውና ሊያስጠነቅቃቸው ይገባዋል ።

ዳግመኛ ፣ ስለ አኖሽርዋን ደግነት እንደዚህ ተባለ ። አንድ ጊዜ ከግዛቱ የዓመት ግብር በሚጣልበት ጊዜ ፣ ከጠቅላይ ግዛቶቹ ባንደኛው ግዛት ተሹሞ የነበረ አገረ - ገዢ ሲያስገብር ፣ (ንጉሡ ይወድልኛል መስሎት) ፣ ከታዘዘው በላይ ፴ሺ ድርኅም (የዚያን ጊዜ ብር) ጨምሮ አውጥቶ ለንጉሡ ላከለት ። ንጉሡ አኖሽርዋንም ፣ ያለአገባብ አለደምብ የመጣለትን ፴ውን ሺህ ብር ተመላሽ ሆኖ ለገባሮቹ ገንዘብ ገንዘባቸው እንዲመለስላቸው አዘዘና ያለአገባብ ግብር የጣለውንና ያወጣውን አገረ - ገዢውን ሲቀለት ብሎ አዘዘ ።

በዓመፅና ቅብርን በማስታከክ ከሕዝቡ እያወጣ ገንዘብን የሚያደልብ ንጉሥ ሁሉ ፣ ቤት ለመሥራት ግንብ ሲገነባ ፣ የፊቱ የፊቱን ላይ ደርቆ በእርጥቡ ብላይ በለዩ የሚገነባውን ፣ ወዲያው መሠረቱ የሚበርበትንና ግንቡ የሚፈርስበትን ሰው ይመስላል ።

ስለ እስክንድር ንጉሥ እንዲህ ተባለ ፣ ንጉሡ እስክንድር ዘመቻ ለመሄድ በሰበ ጊዜ ፣ ፈላስፎቹን ጠርቶ ሥራዬን የማከናወንበትንና ገንዘቤ የሚጠበቅበትን መንገድ አሳዩኝ (አማክሩኝ ሲል ጠየቃቸው ። ከፈላስፎች አንዱ ታላቃቸው ፣ እንዲህ አለው ፣ ንጉሥ ሆይ ፣ ገንዘብን ከማፍቀርና ገንዘብን ካለማፍቀር ውጉን ምንም ከልብህ አይግባ ። የልብ ጠባዩ እንደ ሰሙ ነው ፣ አንድ ጊዜ ለማስተዋል ። አንድ ጊዜ ለማሰብ ተለዋዋጭና ወጭ - ወራጅ ስለ ሆነ ፣ ልብ ተብሏልና ።

«የገንዘብን መውደድና መጥላት ከልብህ አይግባ ማለት ፣ ገንዘብን አትናቅ ፣ አለ ገንዘብ አይሆንምና ፣ ገንዘብን አትውደድ ገንዘብ አይረባምና ሲለው ነው»

ልብን ፣ ፈራጅ ፣ ወዳጅንና አማካሪን ማድረግ ይገባል ። ነገር ግን ፣ በሌትም ቢሆን ንቁ ትጉ ለመሆን ተጣጣር ። ሆኖም ፣ አንድ ሥራ ለመሥራት ስትፈልግ ፣ አስቀድመህ ሳትመክርና ሳትማክር ለመሥራቱ አትቸኩል ። «ያለምክር የሚሠራ ሥራ ሁሉ የቁጡ ሰው ሥራ ነውና» (ሲራክ ፲፬ ፣ ፲፯) ።

ብፍርድና እውነትን መናገር በሚያስፈልግበት ጊዜ ፍርድን ከማጣሙምና ካንዱ ላንዱ አድልቶ ከመናገር የተለየህ ሁን ይህንን ካደረግህ እንደሆነ ፣ ሥራህ ሁሉ እንደ ወደድኸው ሆኖ ይከናወንልሃል ፣ ይቃናልሃል ። ስለዚህ ፣ ለንጉሥ ፣ ዝግተኛና ታጋሽ መሆን ይገባዋል ፣ ችኩልና ቁጡ አይሁን ፣ (መሆን አይገባውም) ።

እነሱም ፣ ንጉሥ ሆኖ ቁጡ ፣ ፈላስፋ ሆኖ ድዳ ፣ ባለጸጋ ሆኖ ንፉግ መሆን ናቸው ። ዳግመኛም እንዲህ ተባለ ። አንድ መኰንን ፣ ተግሣጽና ጥበብ ያለበትን ደብዳቤ ጽፎ ወደ ንጉሡ ወደ አኖሸርዋን ላከ ፣ የደብዳቤውም ቃል እንደሚከተለው ነበር ፣ «ንጉሥ ሆይ ፣ እነዚህን ፬ ነገሮችን ፣ ገንዘብ አድርጋቸው ። ቅን ሥራን መሥራት ፣ ማስተዋል ፣ ቅዕግሥት ሐፊረ ገጽ» (የሰውን ፊት ማፈር) ። ደግሞም እንዲህ አለው ፣ እነዚህን ፬ ነገሮች ካንተ አርቃቸው ፣ እነሱም ፣ ቁጣ ፣ ትዕቢት ፣ ልብን ማጥበብ ማለት ልበ ሰፊ ፣ ነገር አሳፊ አለመሆን ፣ ከማናቸውም ጋራ መጣላት ናቸው ።

ፈላስፎች እንዲህ አሉ ፣ ለነገሥታቶች ፬ ነገሮች ተመድበውላቸዋል ። መንግሥታቸውን በሚመለከተው ጉዳይ አንዱ ፣ ቃልፊበውን ሰው አለማቅረቡ ፣ ሁለተኛው ፣ ቤተሰብን መናቅ (ቸል ማለት) ነው ፣ ምክንያቱም መንግሥት የሚጸናው ዐዋቂዎችንና ልባሞችን በማቅረብ የሽማግሌዎችንና ዕውቀት ያላቸውን ሰዎች ምክር በማስማትና ከነሱ ጋር በመመካከር ነው እንጂ ፣ በዘመድና በቤተ ሰብ ብቻ አይደለምና ነው።

ሦስተኛ ፣ ከሚያስነቅፍና ከሚያስነውር ነገር መራቅ ነው ። አራተኛም ፣ ንጉሥ ራሱ ወደ ጦር ዘመቻ ባይሄድ ከሁሉ የተሻለና የበለጠ ነው ። ንጉሥ ሕጉን ብቻ መጠበቅ ይገባዋል እንጂ ወደ ጦር ዘመቻ መሄድ አያሻውም ። ምክንያቱ ፣ ብዙ ነፍሳቶች በርሱ ነፍስ ላይ ተሰቅለዋልና ፣ በርሱ ሕይወትነት ሕያዋን ይሆናሉና ፣ በንጉሡ ሕይወት የመንጋዎች (ሕዝብ) ጥቅም ይገኛልና ። ስለዚህ ፣ ንጉሥ ፣ ወደ ጦር በመዝመቻ በመሄድ ነፍሱን ሊያስጥፋት አይገባውም ። ይህ ነፍሱን ማጥፋት ፣ የብዙ ፍጥረቶች ነፍስን ማጥፋት ይሆንበታልና ። የንጉሥ ሞት ፣ የፀሐይ ግርበት እንደሚሉ ።

ከመንግሥቱ የተሻረውን አንዱን ንጉሥ ፣ ከመንግሥትህ ተሽረህ መንግሥትህ ለሌላ የተሰጠበህ በምን ምክንያት ነው ? ብለው ቢጠይቁት ፣ በመንግሥቴና በጉልበቴ ስለተማመንኩና በሥራዬና በራሴ ምክር ብቻ መሥራት ስለወደድኹ ነው አላቸው ። የመካሪዎቼን ምክር

ቸል ስላልኩና ትልቁን ነገር አሳንሼ ትንሹን ነገር አብልጬ ስላየሁም ነው ። ቅንነትንና ትቼ ተንኮልንና የተንኮልን ሥራዎች በመምረጥ ፣ እንደዚሁ የመሳሰሉውን ነገር ልማድ በማድረግ ብዙ ጊዜ ስለቆየሁ ነው አላቸው ።

ከዚህም የባሰ ፣ ደጅ ለመጥናት ወደኔ የመጡትን ሰዎች እነሱ በሚቸኩሉበት ጊዜ ብዙ ሰዓት እቆማቸው ነበር ። አለ አማካሪዎችም (ሳልማከር) ብቻዬን እሠራ ነበር ።

«ሕዝቡ ወደ መሥሪያ ቤቱ የሚመጣው ስለቸገረው ነው እንጂ ፣ እጅ ለመንሣት አይደለም» ክ - ደ - አለፍሐ ወልደ ሚካኤል ።

ከሰዎች ላይ መከራውን ማቃለል ችላ አለው ነበር ፣ መከራንም በሰው ላይ ሲደርስ አቃልለው ነበር ።

«ዓጼ ቴዎድሮስ ፣ ደጃች ውቤን ባሰሩዋቸው ጊዜ መከራውን በሰው ላይ ሳቀለው ብቻ እንዲህ ይከብዳል ወይ ለተሸከመው» አሉ ይባላል ።

ዳግመኛም ፣ ከክፋቶች ሁሉ የትኛው ይብሳል ? ቢሉት ፣ በሚሉኩበት ጊዜ የሚተናኮሉ ተንኮለኛ መልእክተኞች ይብሳሉ አለ ፣ ያሉዋቸውን ትተው ያላሉዋቸውን የሚሉ ናቸው ። እነዚህ ተንኮለኛ መልእክተኞች ፣ ገንዘብን ከመወደዳቸው የተነሣ መንግሥት ትፈርሳለችና ከክፋዎች ሁሉ፡ እነዚህ ክፋት ይብሳል ፣ አላቸው ።

«በሰነፍ ሰው ቃል መልእክትን የላከ ፣ እግሩን ተከትሎ መከራ ይመጣል » (ምሳ ፳፮ ፮) አንድ የግብጽ ፈላስፋ «መልእክት አደራ ነውና ፣ እንደተነገረህ አድርገህ አድርስ» ብሏል ።

አዝዳሽር የተባለ ፈላስፋ ፣ ስለ እነዚህ ተንኮለኞች ሲናገር ፣ ስንቱን ደም ያስፈሰሱ ! ! ስንቶችን ጎግኖች ሠራዊት በውሸት ያስሸሹ ! ! የስንቶቹን የተከበሩና ጨዋ የሆኑትን ቤቶች ክብር ያሳነሱ ያረከከሱ ! ! ሲል ክፋታቸውን በማጋነን ተናግሯል ።

እስክንድር እንዲህ አለ ። ዓለሙ ሁሉ ለሁለት ነገሮች ይገዛል ይታዘዛል ። እነሱም አንዱ ሰይፍ ነው ፣ አንዱም የቀለም ብዕር ነው ። እነዚህ ሁለት ኃያላን ነገሮች ለሚማሩ ተግሣጽና ምክር ናቸው ። ለነጋዴዎችም የትርፍ (የወለድ) ገንዘባቸው ናቸው በሩቅና በቅርብ ያሚገኙ ሰዎችሁሉ ምክርና ምሥጢር በነሱ ይታወቃል ፣ ይገለጣል ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ ሰው ሲባል አራት ወገን ነው ። ይኸውም ፣ ፩ኛ እያወቀ ዐላውቅም የሚል አለ ። ይህ እንደዚህ ያለው ፣

ብልህ ዐዋቂ ነውና ተከተሉት (በግብር ምሰሉት) ። ፪ኛ ዐዋቂ ሲሆን ፥ ዐዋቂ መሆኑን የማያውቅ አለ ። ይህ ዝንጉ ነውና አስታውሱት ። ፫ኛ የማያውቅና ዐለማወቁን አውቆ ዐውቃለሁ የማይል አለ ። ይህ እንደዚህ ያለው ተመሪ ነውና ምሩት ። ፬ኛ ዐላዋቂ ሲሆን ፥ አላዋቂነቱ የማይታወቀው (የማይረዳው) አለ ። ይህ እንደዚህ ያለው ሰው ፈጽሞ ደንቆሮ ነውና አትቅረቡት ።

> ዐዋቂ ሲሆን እንደማያውቅ ዝም የሚል አለ ። የማያውቅ ሆኖ ዝም የሚልም አለ፥አያወቀ ለመናገር ጊዜን ለማግኘት የሚጠባበቅ አለ፥ቢያውቅም ባያውቅም እንዳሻው የሚለፈልፍም አለ» (ሲራክ ፥ ፭ ፥ ፲ ፥ ፰)

ዳግመኛም እንዲህ ተባለ ፥ ከጥንቶቹ ፈላስፎች በጐ ምግባር የተረፈው (ፍጹም የሆነ) አንዱ ፥ በየሀገሩ እየዞረ እነዚህን ፭ ነገሮች ገንዘብ ያላደረገ ሰው ፥ በዚህም ዓለም በሚመጣው ም ዓለም ክብር የለውም እያለ ሰዎቹን ያስተምራቸው ነበር ።

፭ቱ ነገሮች የተባሉ ፥ ፩ኛ ፥ በሃይማኖት አድናለሁ ብሎ ተስፋ የማያደርግና ዕውቀት የሌለው ሰነፍ ፥ በስንፍናውና በሚሠራው የዓመፅ ሥራው ደስ ይለዋል ።

፪ኛ ፍርሃት የሌለው ሰው በእግዚአብሔር ዘንድ ክብር የለውም ካልፈሩ በጐ ሥራ መሥራት የለምና ።

፫ኛ ለመስጠት የሚነፍግ ሰው ፥ በገዛ ገንዘቡ ላይ መብት የለውም (ገንዘቡ እርሱን ያዘዋል እንጂ ፥ እርሱ ገንዘቡን አያዘውም) ።

እውነተኛ አነጋገርና የቀና አንደበት የሌለው ሰው ፥ ከእግዚአብሔር ፍርድ የሚያመልጥበት ምክንያት የለውም ። (ሰውን ቢያታልል እግዚአብሔርን አያታልለውም) ።

ምዕራፍ ፳፯ ።

አንዱ ፈላስፋ ፥ ከውርደት ጋር የሚገናኝ ፍቅር እንዴት ያለ ነው ? ብለው ቢጠይቁት ፥ ለመኳንንቱ የሚያገለግሉት ማገልገልና ከአምን ዝራዎች ጋር የሚፋቀሩት መፋቀር ነው አላቸው ።

ዳግመኛም ፥ ለልብ ጌጡ ሽልማቱ ምንድር ነው ? ለመስጠትስ ለአሽናፊነትስ ? ጌጣቸው ሽልማታቸው ምንድር ነው ? ፥ ቢሉት የልብ ሽልማቱ አእምሮ ፥ የመስጠት ሽልማቱ (ደግነቱ) እየተደሰቱ በፈገግታ መስጠት ። የአሸናፊነት ሽልማቱ (መልካምነቱ) በደልን መተው (የበደለህን ሰው ይቅር ማለት) ነው አላቸው ።

ደግሞም ፥ በዚህ ዓለም የሚኖሩ ሰዎች ፥ የዚህ ዓለም ሥራዎች በ፫፫ ወገን ይገናኛሉ ፥ ከ፫፫ ወገንም ይከፋፈላሉ ፥ በማለት ተስማም ተውበታል ። ከነዚህ ከ፫፫ቱም ፥ ፫ቱ ፥ በመጋደልና በመትጋት የሚሠሩ ናቸው ። እነርሱም ፥ አእምሮ ፥ ጽፈትን መጻፍ፥ ፈረስን መቀመጥ ተድላ ደስታ ወደሚደረግባት ገነት መግባት ከገሃነመ እሳት መዳን ናቸው ።

፫ቱ ደግሞ ፥ ከተፈጥሮ ጠባይ የሚገኙ ናቸው ። እነዚሁም ፥ የተበደሉትን ዕዳ መክፈል ፤ ሰውን ማዳን ፤ (ዋስ ጠበቃ በመሆን) ብልህነት ትሕትና ፥ ለሁሉ መስጠት ፤ እውነትን መናገር ናቸው ።

፫ቱም ፥ በልማድ የሚሠሩ ናቸው ። እነዚህ ፥ መንገድ መሄድ ፥ መብላት መጠጣት ፥ መተኛት ፤ ማግባት መጋባት ፥ ሽንት መሽናትና ደጅ መውጣት ናቸው ።፫ቱ ደግሞ፥ትምህርትን ከመማር የሚገኙ ናቸው እነሱም ፥ መልካም ጠባይ ፥ ከፍተኛነት ፥ (ሹመት ሽልማት) መትጋት፥ ጨዋነት ፥ ታማኝነት ናቸው ። ከነዚህ ፫ቱ እጅግ የጸኑና ሰው ሊዘነጋቸው የማይቻለው ናቸው ። እነሱ ፥ ዓለምና ኃላፊነቷ ፤ የሰውነታችንና የዘመን ተለዋዋጭነት ፥ በየጊዜው የሚገጥሙን ልዩ ልዩ ፈተናዎች ናቸው ። ደግሞም ከነዚህ ፬ቱ ፥ ረኃብ ፥ ጥጋብ ፥ ደስ ብሎት የሚኖር ልጅ ፥ የአካል ጤንነት ፥ የሚስማማ ወዳጅ ፥ ስለ እውነተኛው ነገር ማዘን መፍራት ፥ የልብ ፍጹምነት ናቸው ።

ደግሞም እንዲህ አለ ፥ ፭ ነገሮች በ፭ ነገሮች ዘንድ ከንቱ ናቸው ፥ እነርሱም ፥ መብራት በፀሐይ ዘንድ ፥ ዝናብ በቅል ዛፍ ዘንድ ፥ ጉልህ ጽሕፈት በዓይነ ስውር ዘንድ ሰው ፥ ጣፋጭ መብል በጠገበ ሰው ዘንድ የልዑል እግዚአብሔር ቃል በዓመፀኛ ሰው ዘንድ ከንቱ ናቸው ፥ አይረቡም ፤ ዋጋ የላቸውም ።

ከፈላስፎች ወገን ፥ አቡዛርድን እንዲህ ብለው ለመኑት ፥ ጥበብን አስተምረን ፥ እንድንተጋበትና በዚያውም ጸንተን እንድንኖር ፥ ለነፍሳችንና ለሕይወታችን ሥራ የሚጠቅመንን ከጥበብ በሮች አመልክተን ደግሞም ከርሱ አንርቅ ዘንድ ጉዳት የሚያመጣብንን ነገር ንገረን አሉት።

እርሱም ፥ እንዲህ አላቸው ፥ ስሙ! አስተውሉ ። ፬ ነገሮች ለዓይን ብርሃንን ይጨምሩለታል፥ማየቱንም ያደምቁለታል ። እንደዚሁም ሁሉ ፬ ነገሮች ብሩህነቱን ይቀንሱበታል፥ማየቱን ያደክሙታል አላቸው

ደግሞም እንዲህ አለ ፣ ፫ ነገሮች ሰውነትን ያወፍሩታል ፣ ያለሰልሱታል ፣ ያስምሩታል ። እንዲሁም ፫ ነገሮች ሰውነትዋ ያከሱታል ያሰምሙታል ፣ ያሻክሩታል ።

፫ ነገሮች ፣ ልብን ጤናማ ያደርጉታል ፣ ፫ ነገሮች ግን ያደክሙታል አላቸው ። ለዓይን ብርሃንን ይጨምሩለታል የተባሉት ፫ ነገሮች ልምላሜን ማየት ፣ የጠራውን ውኃ ሲፈስ ማየት ፣ የሚወዱትን ሰው ፊት ማየት ፣ ኩልን መኳል ናቸው ።

«ማየትን ቱትል ዘንድ በዚው መድኃኒት (ኩል) እንድትኳል እነግርሃለሁ» (ራዕይ ፫ ፣ ፲፰) «ደም ግባቱ ከመልክ አቀናን ጋር ለዓይን ያለ ያሰኛል ፣ ከሁሉቱም ይልቅ የቡቃያ ልምላሜ ደስ ያሰኛል) (ሲራክ ፣ ፵ ፣ ፳፩)

የዓይንን ብርሃንነት የሚቀንሱ ፫ ነገሮች ፣ ጨው የበዛበት ምግብ መብላት ራስን በሙቅ ውኃ መታጠብ፣ የፀሐይን ክበብ አተኩሮ መመልከት ፣ የማይወዱትን ሰው ፊት ማየት ናቸው ።

ሰውነትን የሚያወፍሩትና የሚያሳምሩት የተባሉ ፫ ነገሮች ፣ ጥሩ ጥሩውን ልብስ መልበስ ፣ ሙቅት ባለው ቦታ መተኛት ፣ ልብን ከኃዘን ማራቅ ፣ ጥሩ ጥሩውን ሽታ ማሽተት ናቸው ።

ሰውነትን የሚያከሱትና የሚያገሳቁሉት የተባሉ ፫ ነገሮች ፣ የሕ ሰውን ያአሮጌ ከብት ሥጋ መብላት ፣ ሩካቤን ማብዛት (ብዙ ጊዜ ከሴት መሄድ) በውሽማ ቤት ብዙ ጊዜ መቆየት ፣ ገና ሳይመሽ ፀሐይ በሚበላ ቅበት ጊዜ መተኛት ፣ ናቸው ።

ሰውነትን የሚያሳምሩትና የሚያለሰልሱት ነገሮች ፣ ምግብን በጊዜው መብላት ፣ ሁል ጊዜ ለክቶ መጥና መብላት ፣ አድካሚና መንቻካ ያልሆነ ሥራ መሥራት ፣ አስፈላጊ ካልሆነ ፣ ኃዘንን መተው (አለማዘን) ናቸው ።

ሰውነትን የሚያጐበጉቡትና የሚያጐሰቁሉት ፫ ነገሮች ፣ እነሆ ናቸው ፣ ወጣ ገባ በሆነው መንገድ መሄድ ቁጡና ገርጋራ የሆነውን ፈረስ መቀመጥ በደከመ ጊዜ መሄድ ፣ አሮጊቷን ሴት ማግባት ናቸው ።

ልብን ጤናማ ያደርጉታል የተባሉት ፫ ነገሮች ። ጠቃሚውን ነገር ማሰብ ፣ ብልህና ዐዋቂ የሆነ ጌታ ፣ (አሳቢ ጌታ) ፣ ከታመነ ሰው ጋር መወዳጀት ፣ ከልብ ጋር ከምትስማማ ሴት ጋራና ከሚራዳ ወዳጅ ጋር አብሮ መኖር ናቸው ።

ልብን ያደክሙታል የተባሉ ፫ ነገሮች ፣ እሊህ ናቸው ፣ ጽኑ ብርድ ብርቱ የፀሐይ ሐሩር ፣ የጭስ ብዛት (አብዝቶ ማጤስ ከጠላት መስጋት ናቸው ።

«ብዙ ማጤስ ልብን ያሳምማል ካለ ፣ ሲጋራ ማጤስ ከቀድሞ ጀምሮ የነበረና የተጠላ ነገር ለማሳሰቢያ ያህል ።

ፈላስፋው ሶቅራጥስ እንዲሁ አለ ፣ ፬ ነገሮች ያሉበት ሰው ፣ ነፍሱን ይጐዳል ። እነዚህም ፣ ሽማግሌዎችን መሸንገል ፣ (ማታለል) ፣ ፅዋቂዎችን መናቅ ፣ ሰውን ማታለልና ማዋረድ ፣ ለማይረባ ነገር መታገሥ ፣ ልብ የሻውን መከተል ፣ (ልቡ እንዳሻው ሆኖ መኖርን መውደድ ናቸው ።

አርስጣጣሊስ እንዲሁ አለ ፣ ቅን ፍርድ የቢጐ ሥራ መሠራት ፣ የዓለም ኃይል ጽንዕ ነው ። በርሱ ገንዘብ ይበዛል ፣ በርሱ ከብቶች ይረባሉ ይበዛሉ ፣ ኃያላን ሠራዊት በርሱ ይገዛሉ ። እውነተኛ ፍርድ ፣ ሕዝብንና ሕዝብን ያፋቅራል ፣ መንግሥትንና ሕዝብን ያስማማል ፣ ፍትሕ ፣ ለዓለም ኃይልና ጽኑዕ ነው ። ዓለም በገነት ፣ (በአታክልት ቦታ) ይመሰላል ለአታክልት ቦታ ቅጥር አጥር አለው ። እንደዚሁም ሁሉ ፣ ለዓለም ቅጥሩ አጥሩ መንግሥት ነው ፣ መንግሥትም ማለት ንጉሥ የሚመግበው ጥበብ ነው ። ንጉሥም ሠራዊቶችን ይረዳቸዋል ፣ ንጉሡን የሚያጅቡት ሠራዊቶችንም ገንዘብ ይሰበስባቸዋል ።

ፈላስፋው አርስጣጣሊስ ፣ ከመስማት መጻፍ ይሻላል ፣ ከመጻፍም ማስተዋል ፣ ከማስተዋል ማስታወስ ይበልጣል ብሏል ።(በቃል ያለ ይረሳል ፣ በመጻሕፍ ያለ ይወረሳል) እንዲህም ዐዋቂ ማለት የገዛ ልቡን የሚገዛና አምሮቱን የሚያሸንፍ ነው አለ ። ደግሞም ፣ የፍጹምነት ብዛት (ፍጹም ዕውቀት ማለት) ነገርን አለማብዛት ነው ። አብዝቶ መጠየቅም የማወቅ ብዛት ነው ብሏል ። (ከዐዋቂ ጠያቂ ፣ ከጠያቂ አድራቂ ፣ ከአድራቂ አጥባቂ) እንዲሉ ። ፍጹምነትም ማለት ፣ ቃላቶችን ጥቂት ጥቂት እየተረጐሙ ከሁሉ ማድረስ ፣ ለሁሉ ማስረዳት ነው ።

አርሚሮስ የተባለ ፈላስፋ ፣ ለተፈጥሮ ጠባይ ደግነት ጥንትና ፍጻሜ አላት ፣ ይኸውም ጥንቷ መፋቀር ሲሆን ፣ ፍጻሜዋ ሰላም ነው አለ ።

አፍላጦን ፣ አንጋገሩን የሚገዛ (የሚያርም) ብልህ ዐዋቂ ይባላል ፣ ቁጣውን የሚገዛ ግን አሸናፊ ይባላል አለ ።

አርስጣጣሊስ ፣ ከዕለታት አንድ ቀን ፣ ንጉሡ ደንግጦበት ከነበረ ድንጋጤው ሊያጽናናውና ሊያረጋጋው መጥቶ ሳለ ፣ ንጉሥ ሆይ

እኔ የመጣሁ በመከራህ ጊዜ ትዕግሥትህን አይቼ ፤ ትዕግሥቱን ካንተ ዘንድ ልማረው ብዬ መጣሁ እንጂ ፤ አንተን አጽናናለሁ ብየ ወዳንተ አልመጣሁም ፣ አለው ።

አፍላጦን ፤ የአህጉሮች ደኅንነት በምን ይታወቃል ? ቢሉትዐዋቂዎቻቸው ቢነግሡና የነገሡቱ ነገሥታቶቻቸውም ቢጠበቡ (ብልሆች አስተዋዮች) ቢሆኑ ነዋ ፤ ሲል መለሰላቸው ።

ሶቅራጥስ ፤ ብልህ ዐዋቂ የሚባለው ፤ ስማስተዋል የሚገዛና ምኞቱን የሚያሸንፍ ነው አለ ። ደግሞም ፤ ንጉሥ ፤ ሕዝቡን በቅንነት ካጣ በቀና ካስተዳደረ ፤ ጀግንነትና አሸናፊነት አያስፈልጉትም ብሏል ።

እስክንድር ፤ የባቢሎን ፈላስፎች ፤ በናንተ በኩል ፤ የትኛው ይከብራል ? ኃይለኛን ነው ወይንስ ቅን ነው ? ቢላቸው ፤ ቅን ሕግ ካለና ሕጉም በቅንነት ከተሠራበት ኃይል አያስፈልግም ነበር አሉት ።

ሕግ ኃይልን ያሸንፋልን ፣ ወይስ ኃይል ሕግን ያሸንፋል ? ቀስማዊ ...

ፒታጎረስ የተባለ ፈላስፋ እንዲህ አለ ፤ እኛ (ሰዎች) ፍጹማን ብንሆን ነው እንጂ ፤ መመረጥ አልተሠራልንም ነበር ፤ እኛ ፍጹማን ብንሆን ኖሮ ግን ፤ ፍጹምነት ከኛ አለና ተመራጭነት አያስፈልገንም ነበር (አለመመረጥ ባይኖር ኖሮ «መመረጥ» ለተባለው ቃል «ስም» አይገኝለትም ነበር) ።

ሶቅራጥስ ፤ ሰው ፤ ከሰው የሚከበረው ፤ ሥራው ፍጹም ሲሆንለት ነው እንጂ ፤ እርሱ ራሱ የፍጹምነትን ሥራ ሠርቻችሁ ቢል አይደለም አለ ።

አፍላጦን ፤ የዕብደትን ምሬት ያልቀመሰ ሰው ፤ የዕውቀትን ጣዕም አያውቅም ፤ አለ ። ደግመኛም ፤ ሥጋዊ ፍትወትን (ፈቃድን) መፈጸም አንተን የዘመን ተገዥ ታደርግሀለች ። ሥጋዊ ፈቃድን አለመፈጸም ግን ፤ ዘመንን ደንተን ተገዥ ታደርገዋለች ብሏል ፤ ደግሞም ይህ ከ፬ቱ ባሕርያት የተፈጠረው ሰውነታችን በሥራ ብዛት እንደማይደክም ሁሉ ፤ እንዲሁም በዕረፍት ብዛት ይደክማል ። ስለዚህ ፤ ሥራ እኛን እንደሚያደክመን ሁሉ ፤ እኛም ሰውነታችንን በዕረፍት ብዛት እናደክመዋለን አለ ።

ሶቅራጦስ ፤ የነፍስ ክብሯ ፤ መከራንና ተድላን ደስታን አንድነት አድርጋ ትክክል በሆነ አቀባበል ስትቀበል ነው አለ ። (ሰው ፤ መከራ

ሲመጣበት መታገሡ ፤ ተድላ ደስታ ሲመጣለትም መቻሉ አለመታበዩ ማለት ነው) ።

አፍላጦን ፤ በሀብታምነቱ ከሚያመሰግን ሀብታም ፤ በድኻ ... ያመሰግን ድኻ ይሻላል ... በእውነት ... የሚኖር ... (ተግሣጽ ፩ ...)

... ነው ። ሥጋ ፤ ምግብን በማጣት እንደሚሞት ሁሉ ፤ ልብም ጥበብን በማጣት ይሞታል ፤ ብሏል ።

ሐኪሞች እንዲህ አሉ ፤ ... ፈለግኋት ። ነገር ... ብዙ ... ሆነ ... ፤ ... ፈለግኋት ፤ እውነት ከመናገር አገኘኋት ። ... ፈለግኋት ከ... አገኘኋት ፤ ... ፈለግኋት ፤ ... አገኘኋት ። ክብርን ፈለግኋት ከአእምሮ (ከዕውቀት) አገኘኋት ።

ግንልግልን ፈለግኋት ፤ ... አገኘኋት ። ... ፈለግኋት ፤ ... ከማፍቅ (ከመቀጣወ) አገኘኋት ። ፍጹምነትን ፈለግኋት ፤ ... አገኘኋት ። እግዚአብሔርን ... ፈለግኋት ፤ ሁል ጊዜ እሱን ብቻ ከማስታወስ አገኘኋት ። የዓይንን ብርሃን ፈለግኋት ፤ በሌሊት ከሚደረገው ጸሎት አገኘኋት ። መዳንን ፈለግኋት በ... ከ... አገኘኋት ።

ተድላ ደስታን ፈለግኋት ፤ መጻሕፍት ከማንበብና ከመመልከት አገኘኋት ። በጐውን ሥራ ለመሥራት መፍጠንን ፈለግኋት ፤ መልዕልተ ... የሆነ እግዚአብሔርን ከማመስገን አገኘኋት ። ወደ እግዚአብሔር መቅረብን ፈለግኋት ፤ ከ... ከመ... አገኘኋት ። የፍጹምነትን ሥራ ፈለግኋት ፤ ... ከመሥራትና ፍጹም ... አገኘኋት ።

ምዕራፍ ፳፭ ።

... የተባለ ፈላስፋ ፤ ... ነገሮች ... ሰው ፤ ፍጹም ነው ፤ ፍጹም ይሆናል ... (ፔርስያ) ... ነገሮች በውኛ ይገኛሉ ፤ ይላሉ ። እነሱም ፤ ስምምነት ፤ ፍቅር ፤ ልቡና ፤ ትዕግሥት ፤ ማመስገን ፤ ተብለው ናቸው ።

ተሰናዕዎ (መስማማት) ፤ ... ከ... ቤተ ... ጋር ... አይ...

ፍቅርና ፡ ውሸት ቢያበሳጩት ፡ ቢደፉት ፡ ቢያሳፍሩት ፡ ለጤናው ጠሙት የጌታውን ቤተሰብ ስለ ወደዳቸው ከፋኝ መረረኝ ብሎ የቤቱ ውጣ ቤት አይለቅም ።

ልብና ፡ ውሻ ፡ ቢቆጡት ጌታውን ታግሦ ዝም ይላል ፡ ያዘዙትን ሁሉ ያደርጋል ማለት ፡ ውጣ ቢሉት ይወጣል ፡ ና ቢሉት ይመጣል ፡ ያዝ ቢሉት ይይዛል ፡ ልቀቅ ቢሉት ይለቃል ፡ ልብና ወይም ለጋስ ተዋል ማለት ይህ ነው ።

ትዕግሥት ፡ ውሻ ፡ ስለጌታው ቤት ከሌባ ፡ ከአውሬ ፡ ከማንኛውም ጠላት ይታገላል ። ስለጌታው ሕይወትን አሳልፎ ይሰጣል ፤ የመጣበትን ፈተና ችሎ ፡ ብቻዬ የሚፀልጡትንና የሚበረቱበትን ያባርራቸዋል ፡ ትዕግሥት ማለት ይህ ነው ።

ን ሰሩት (ማመልከት) ፡ ውሻ ረሃቡንና ጥሙን ታግሦ ይቀበለዋል እንጂ ለማንም አስራቡኝ አስጠሙኝ ብሎ ጌታውን አያሳጣም ፡ አያማርርም ፤ ማመስገን ማለት ይህ ነው ።

ተስፋ ፡ ውሻ ፡ ይሰጡኛል በማለት ተስፋ አድርጎ ፡ ከጌታው ፊት ሁል ጊዜ በመሽቆጥቆጥ ይለማመጣል ፡ ጅራቱን ይቆላል ፡ ተስፋ ማለት ይህ ነው ።

እነዚህ ፯ቱ የበጐነት ጠባዮች (ማእዛን ብሎላው ውሻ) ቢገኙ ፡ ማእዛን ያለው ሰው ፡ እነዚህ ጠባዮች ባይኖሩት ቢገኝ ፡ ከውሻ ያነሰ መሆኑን ገምተው ይንቁታል ያቃልሉታል ።

ለግመኛም ዳኛ ፡ ቀማኛ መሆን አይገባውም አለ ፡ ፍርዱን የሚሸጥ ክፉ ነውና ፤ ጎመኛም ሊሆን አይገባም ፡ ቅንነቱን ከፎሉ ይፈልጉታልና ፡ (ዳኛች በምክንያት ጉቦ ፡ ምክንያት የሚያደርጉት ቅሚያ አለና ፡ ዳኛ ቀማኛ ጎመኛ ሊሆን አይገባም አለ) ።

ደግሞም ፡ መናገርን የሚያበዛውን ሰው ፡ ሰሚው ይጠላዋል ፡ ይሰለቹዋል አለ እንዲሁም ስለ ጽድቅ ብለህ ድከም ፡ ድካሙ ያልፋል ፡ ጽድቅ ግን ለዘለዓለም ከአንተ ጋር ይኖራል ፡ አያልፍምና ብሏል ።

ዳግመኛ ፡ ፪ ነገሮች የሌሉት ሰው ፡ ሃይማኖቱ ፍጹም ፡ ምግባሩ መልካም ሊሆን አይችልም ። ፪ ነገሮች የተባሉትም በሰው እጅ ያለውን ተስፋ አለማድረግ ፤ ክፉውን ነገር ሁሉ ሰምቶ እንዳልሰማ ሆኖ መታገሥ ፡ ሰውን እንደ ራስ አድርጎ ማፍቀር ፡ ናቸው ። እንዲሁም ፡ ብዕል

ወይም ሀብት ፡ (የሚበዛው) በማስጠቱ ነው እንጂ በመድለቡ አይደለም ብሏል ።

አንዱ ፈላስፋ ፡ አንዱን ፈላስፋ እንዲህ ሲል ጠየቀው ፡ ከሰው ወገን ምሕረት (ቸርነት) ማድረግ የሚገባው እንዴት ያለ ነው ? ሥራው ከንቱ ሆኖ የሚቀርበትስ እንደምን ያለ ነው ? ። ምሕረት ማድረግ የሚገባቸው ፡ ንጉሥ ፡ ዐዋቂ ፡ ሀብታም ናቸው ። ለምሳሌ ፡ ንጉሥ ሀብታምና የወደደውን ለማድረግ ሙሉ ሥልጣን ያለው ሲሆን ፡ በዚህ ዓለም ሲደረግ ያየውንና የሰማውን ሁሉ እንዳላየ እንዳልሰማ ሆኖ ምሕረት ማድረግ ይገባዋል ።

ዐዋቂም ሰው ፡ ዐዋቂ ሲሆን ፡ ራሱን እንዳላዋቂ ማድረግና ፡ በዚህ ዓለም ለሁሉም አዛኝ ሩኅሩኅ መሆን ፤ ኃይለኛም ሲሆን ደካማ መስሎ መታየት ይገባዋል ። ሀብታምም ፡ ይልኝታን ፈሪ ፡ ሰውን አክባሪ ለሁሉ ሰላማዊና ትሑት በመሆን ለጋስ ሰጪ መሆን ይገባዋል ።

ሥራቸው ከንቱ ሆኖ የሚቀርባቸው ሰዎች እነዚህ ናቸው ፡ የማይቀበለውን ሰው ምክርን እመክራለሁ የሚል ፡ ላይሠራበት መሣሪያን የሚይዝ ፡ ላይሰጥበትና ላይመጸውትበት ገንዘብ የሚያደልብ ናቸው ። እነዚህ ሰዎች ፡ ሥራቸውም ከንቱ ራሳቸውም ከንቱ ናቸው ።

አንድ ፈላስፋ ፡ የልብ መሠረት ኣእምሮ ፡ ፍሬው ሰላም ነው ። የንጽሕና መሠረት ስስታም አለመሆን ሲሆን ፡ ፍሬው ዕረፍት ነው ፡ አለ ። ደግሞም ፡ ለሰነፍ ሰው ምሥጢርህን አትግለጥ ፡ መሸከሙን አይችልምና ብሏል ።

«ቀሊል ሰው የሰማውን እስኪናገር ድረስ ይቸኩላል ፡ ምጥ የተያዘች ሴት እንድ ትጨነቅ ይጨነቃል ። እንዲሁም በጦር የተወጋ ሰው ጦሩን እስኪነቅሉለት እን ዲቸኩል እሱም ፡ የሰማውን እስኪያወራ ይቸኩላል» (ሲራክ ፲፱ ፡ ፲፩ ፡ ፲፪)

አርስጣጣሊስ ፡ የሰው ጠባዮች ፯ ናቸው አለ ። ይኸውም ፩ኛ በጐን ላደረገለት በጐ የሚያደርግ አለ ፡ ይህ የውለታ መላሽ ሰው ጠባይ ነው ። ፪ኛ የሠሩለትን በጐ ሥራን የሚክድ አለ ። ይህ ፡ የውለታ ቢስ ሰው ጠባይ ነው ። ፫ኛ ፡ ሲበድሉት ፡ እያወቀ እንዳላወቀ ሆኖ የሚታገሥ አለ ። ይህ ፡ የነልባ ሰፊ ነገር አላፊ ሰዎች ጠባይ ነው ። ፬ኛ ፡ በጐ ላደረገለት ክፉ የሚመልስ ሰው አለ ። ይህ ፡ የሰነፎች ሰዎች ጠባይ ነው (ወርቅ ላበደረ ጠጠር ፡ እህል ላበደረ አፈር) እንዲሉ ።

፭ኛ ክፋትን እንደበጎ ነገር አድርጎ ልማድ የማድረግ ጠባይ ያለው ሰው አለ ። ይህ ፡ መርገምን የቀመሉ ዧአራዊቶች ጠባይ ነው ። ፮ኛ በጐ

ሥራ መሥራትን የማዘውተር ጠባይ ያለው አለ ። ይህ ክፉ ከማድረግ ነፃ የሆኑ የደጋግ ሰዎች ጠባይ ነው ። ሺኛ ክፉ ሳይደረግበት በጐን የመመለስ ጠባይ ያለው አለ ይህ የመላእክትና የደጋግ ሰዎች ጠባይ ነው ።

<u>አርስጣጣሊስ</u> ፤ እስክንድርን ሲመክረው እንዲህ አለው ። ዓለም ገነት (የአታክልት ቦታ) ናት ፤ በአታክልት ቦታ ትመሰላለች ። አጥሯ ቅጥሯም ንጉሥ ነው ። ንጉሥም ሠራዊት የሚያጅቡት ፤ መኳንንት የሚከቡት የሕዝብ እረኛ ፤ የሀገር ዳኛ ነው ። ሠራዊትም ለገንዘብ የሚገዙ ለጦርነት የሚታዘዙ ናቸው ። ገንዘብ ከመንጋዎች (ከሕዝብ) የሚሰበሰብ ሀብት ነው ። መንጋዎችም ቅንነት የሚገዛቸው ባሮች ናቸው ። ቅንነት ግን ልማድ ናት ። እሷም ለዓለም ጤናና ጸጥታ ነች ።

ቅን ፍርድ የዓለም ኃይል ጽንዕ፤ የበጐ ሥራዎች ሁሉ መሠረት ናት ። ገንዘብ የሚበዛው ፤ አገር የሚለማው ፤ ሕዝብ የሚበለጽገው ቅን ፍርድን በመፍረድ ነው ። ፍትሕ(ቅን ፍርድ) ሕዝብንና ሕዝብን ያፋቅራል ፤ ሕዝብንና መንግሥትን ያስማማል ። ዓለም ጸንቶ የሚኖረው ቅን ፍርድ በመፍረድ ነው ።

<u>ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ</u> ፤ ምስጢሩን ለሌላው ለማካፈል የሚቸኩል ሰው ፤ ያ ያካፈለው ሰው ምሥጢሩን ቢያወጣበት ፤ ምሥጢሩን አወጣብኝ ብሎ መታማት የለበትም ። (ራሱን በራሱ የበደለ ፤ በማን ያዝናል?) ሲራክ ፲፱ ፤ ፳፱ ።

ተማምሎና ቃል ኪዳን ገብቶ ከመታረቁ በፊት ፤ ወደ ጠላቱ የሚገባ ሰው ፤ ያ ጠላቱ የክዳትንና የተንኮልን ሥራ ቢሠራበት ፤ ከዳው ብሎ መታማት መመረር የለበትም (ሲያይ የሞተውን ሲሰማ ቅበረው) እንዲሉ ።

ማናቸውም ሰው ፤ የክፉ ሥራውን ምስጢር ቢያካፍል ፤ እገሌኮ እንደዚህ ያለ ክፉ ሥራ ሠርቷል ብሎ የክፉ ሥራውን ምሥጢር ያወጣ ሰው ፤ ምስጢር አወጣ ተብሎ የሚታማው እርሱ አይደለም ። (ባለቤቱ ያልሰወረውን ምስጢር ማን ሊሰውርለት) ኖሯል?

የራሱ ያልሆነውን የሚመኝ፤ ካልወደደውና ካላሰበው ነገር ይወድቃል ። የራሱ ያልሆነውን ከመመኘት ይልቅ ሠርቶ እንዲያገኙ መሆን ይሻላል ። አለመመኘት ፤ አለመሻት ሠርቶ የማግኘት አባት ነው ። ሳይጽፉ ሳይግፉ መመኘት ግን የስሕተት ልጁ ነው ፤ በቃኝ አለማለትም ጓደኛው ሲሆን ውርደትም የማይለየው ወዳጁ ነው ።

ለታማኝ ሰው አእምሮ ወዳጁ ነው ። ትዕግሥት እንደራሴው ፤ ልቡና መሪው ፤ በጎ ምግባር ግዛቱ፤ ፍቅር ወሳጅ አባቱ ፤ እውነት ጭጋው፤ ትዕግሥት የሠራዊቱ አለቃ ነው ።

በድፍረት ሕግን ለሚተላለፍ ሰው ምሕረት አይገባውም ፤ የሰዎቹ ልብ ሁሉ ፤ በመገረፉም ሆነ በመቀጣቱ ደስ ይለዋልና። በስሕተት ሕግን ለሚተላለፍ ግን ፤ ምሕረት ማድረግ ይገባል ። ይህ ነገር ፤ ዐውቆ ሕግን በማፍረስና ሳያውቁ በስሕተት ሕግን በማፍረስ መካከል የሚደረገውን የመፍረድ ልዩነት ያመለክታል ፤

ሕግ ተሠርቶላቸው ፤ ከሕግ ወጥተው የበደሉ ሰዎች ፍዳቸው ከመጠን በላይ ነው ሕግ ሳይሠራላቸው ፤ ከሕግ ወጥተው የበደሉ ሰዎች ፍዳቸው በመጠን ነው። ሮሜ ፤ ፪ ፤ ፲፪)

ምክር የልብ መስታወት (መስትዋት) ነው ፤ የሰው የልቡን መልክ ለማየት ብትወድ ተማክረው ፤ ምክረው ። አማክረው መልካም ምክር ከበጐ ሕሊና ውስጥ ይወጣና ፤ ልብ ደግሞ ፈጥኖ ይቀበለዋል ። ምክር የሕሊና ሰይፍ ነው ፤ ሰይፍ ስል ካልሆነ ከተፈለገበት ግብና ልክ ለመድረስ አይችልም ። እንደዚሁም ሁሉ ፤ ምክር ከበጐ ሕሊና ወጥቶ ልብ ካልተቀበለው ከተፈለገበት ግብና ልክ ለመድረስ አይችልም ይሁን እንጂ ፤ ከምክር የሚሻለው ፤ መላልሶ መምከሩ ነው ፤ ከመምከሩም አስቀድሞ ማየቱ ይበልጣል ነገር ግን ጠባየ- ክፉ ለሆነ ሰው በጐውን ነገር ቢነግሩት ቀናውን ምክር ቢመክሩት አይገባውም ።

ከማቅረብ መምከርን ፤ ከመምከር ማየትን ፤ ከማየት ማሰብን ፤ ከማሰብ ማስተዋልን አስቀድም ። እንዲሁም ፤ ከክፉው በጐውን ፤ ምረጡኝ ከማለት እንድትመረጥ መሆንን ምረጥ ። አእምሮን ገንዘብ ያደረገ ማስተዋልን ፤ ትዕግሥትን ገንዘብ ያደረገ ታዛዥነትን ፤ ታዛዥነትን ገንዘብ ያደረገ አዛዥነትን ገንዘብ ያደርጋል ፤ (ያገኛል) ። ደግሞም በጐ ሥራ መሥራትን ልማድ ያደረገ ፤ ወዳጅነትን ያገኛል ። እንዲሁ ደግሞ ፤ ማሰብን ያዘወተረ ጥበብን ገንዘብ ያደርጋል ጥበብን ገንዘብ ያደርገ ክብርን ያገኛል ። ክብርን ያገኘ መወደድን ፤ መወደድን ያገኘ መታፈርን መታፈርን ያገኘ መፈራትን ያገኛል ። ፍቅርንም ገንዘብ ያደረገ ፤ ከእግዚአብሔርና ከሰው ጋራ አንድነትን ያገኛል ።

ትዕቢትን ግን ገንዘብ ያደረገ ውርደትን ያከማቻል ፤ ንፍገትን ገንዘብ ያደረገ ፤ ራሱ ከመለመን ይደርሳል ። በቃኝ አለማለትን የማያውቅ በኃዘን ላይ ኃዘንን ይጨምራል ። ቅንዓትን አመል ያደረገ ፤ ርሱ ከኃዘን ፤ ኃዘኑ ከርሱ አይለያዩም ። ነገር ግን ፤ ለዘለዓለም ክብር ምስጋና

ለርሱ ይሁንና ፣ ከክፉ ነገር የሚጠብቅና በጐ፣በጐውን ሥራ መሥራትን የሚያስችል መልዕልተ ተፈጥሮ የሆነ እግዚአብሔር ነውና ፣ ከክፉ እንዲጠብቀን፣በጐ በጐውን እንዲያሠራን እሱን እንለምን ።

ፈላስፋ እንዲህ አለ ፣ ሰው በሰው ነውና ፣ የአፍ ሽልማቱ ጠጕሩ፣ የሰይፍ ሽልማቱ አፎቱ እንደሆነ ፣ የንጉሥም ኃይሉ ሠራዊቱ ፣ ክብሩ መሳፍንቱ ፣ ግርማው መኳንንቱ ናቸው ። ዳግመኛም ፣ ከጠላትህ አንድ ጊዜ ተጠንቀቅ ፣ ከወዳጅህ ግን ሺ ጊዜ ተጠንቀቅ ፣ ምሥጢርህን የሚያወጣ ወዳጅህ ነውና አለ ። «ከወዳጅ ጠላት አንተ ጠብቀኝ ፣ ከጠላቴ ግን ራሴ እጠበቃለሁ» እንዲሉ ። ፈላስፋ ፣ ጣፋጭ አትሁን እንዳይበሉህ ፣ መራራም አትሁን እንዳይጠሉህ ፣ መካከለኛ ሁን እንጂ አለ ።

«ፈጽመህ ጻድቅ ነኝ አትበል ፣ ጸጋንና ክብርን እንዳታጣ ፣ ፈጽመህም ብልህ ነኝ አትበል ፣ እንዳትስት ፣ ጨካኝም አትሁን ያለጊዜህ እንዳትቀሠፍ ፣ መካከለኛ ሆነህ ብትኖር ይሻልሃል» (ሲራክ ፣ ፺ ፣ ፲፮) (ራእይ ፣ ፫ ፣ ፲፭ - ፲፮)

ፈላስፋው ፣ ስምህ ከጀርባህ ነው ፣ ጠላትህም እንደበትህነው ብሏል ። «በአንደበቴ እንዳልስት አፌን እጠብቃለሁ እላለሁ» መዝ- ፴፰-፩ ።

እንደ ክርቤ መራራ እስክትሆን ድረስ ተናገር ፣ ስትናገርም የፈጣሪህን ፊት እይ እንጂ ፣ የሰውን ፊት አትይ ። ሰው ሆይ! ትዕግሥትን ውደድ ፣ ትዕግሥት ምንም እንኳ ለጊዜው መራራ ቢሆን ፣ የኋላ ኋላ ከማር የጣፈጠ ይሆናልና አለ ፣ ደስ ያሰኛልና ።

፩ዱ ፩ዱን እንደሚያሸንፈውና አንዱ ባንዱ እንደሚሸነፍ የ፲፩ ነገሮች ምሳሌ ።

ብረት ጽኑ ነው ፣ እሳት ያሸንፈዋል ፣ እሳት ብርቱ ነው ፣ ውኃ ያሸንፈዋል ፣ ውኃ ብርቱ ነው ፣ ደመና ይሸከመዋል ፣ ደመና ኃያል ነው፣ ነፋስ ይበትነዋል ፣ ነፋስ ብርቱ ነው ፣ መሬት ይገድበዋል ፣ መሬት ጽኑ ነው ፣ የአዳም ልጅ ያሸንፈዋል ፣ የአዳም ልጅ ብርቱ ነው ፣ ኃዘን ያሸንፈዋል ፣ ኃዘን ጽኑ ነው ፣ ጠጅ(መጠጥ) ያሸንፈዋል ፣ ጠጅ ብርቱ ነው ዕንቅልፍ ያሸንፈዋል ዕንቅልፍ ብርቱ ነው ፣ ሞት ያሸንፈዋል ። ነገር ግን ሁሉንም ሴት ታሸንፋቸዋለች ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ በድንገት የሚገኙ ከፉ ከፉ የሆኑ ፺፱ ነገሮች አሉ ። ነገር ግን ፣ ከነዚያ አንዱንና ታናሻቸው የሆነውን ሳታገኘው የቀረህ እንደሆነ ፣ ግዳጅህን ልትፈጽም አትችልም ። እንዲሁም በትዕግሥት የማገኙ ደጋግ የሆኑ ፺፱ ነገሮች አሉ ። ከነዚያ አንዱና አነስተኛው ሳይቀር ያገኘሃቸው እንደሆነ ጠላቶችህን ታሸንፋለህ ፣ ግዳጅህንም ሁሉ ትፈጽማለህ ።

ስለ መጠጥ ዕዳታና ስለ ስካር ፣ ከስካርም በኋላ ስለ ሚመጣው ዕብደትና ልዩ ልዩ ጸዌ በመጽሐፈ ጥበብ እንደ ተነገረ ።

መጠጥ ያሰክራል ፣ ራስን ያዞራል ጣሬያን ያሳርራል ። አእምሮን ያጠፋል ፣ አንደበትን ያጠፋል ፣ እንጀትን ያቆስላል ጉበትን ያበስላል ፣ አንጎልን ያፈርሳል ፣ ሆድን ያምሳል ፣ ሰውነትን ይጎዳል ፣ ልብን ያነዳል አፍ ያብዳል ፣ ጉልበት ይርዳል ፣ ገዶል ይጥላል ፣ በድንገት ይገድላል፣ እንደ ፈረስ ያስጋልባል ፣ እጉድጓድ ያገባል ።

ሰካራም ሰው ፣ ደጋግ ቢሰት ይማታል ፣ አለ ቢሉት ይሞታል ። ሰካራም ሰው ፣ ባይሞትም ዓይን ያለው ሬሳ ነው ፣ ቢሞትም ሳይቀበር የቆየ የበሰበሰ ሬሳ ነው እንጂ አዲስ ሙት አይደለም ።

ነገር ግን ፣ ጥምን ለመቍረጥና ሆድ በሚታመምበት ጊዜ ብቻ ስለ መድኃኒትነቱ መጠጣት ይገባል ፣ «ቅ/ጳውሎስ ፣ ጢሞቴዎስን፣ ስለ ሆድህ መታመምና አድርብህ ስላለው ደዌ ጥቂት ወይን ጨምር በት እንጂ ፣ ጥሩ ውኃ ብቻ አትጠጣ» ብሎታል ፣ (፩ጢሞ ፣ ፭ ፣ ፳፫) ሲራክም «የሰው ሕይወቱ ወይንን መጠጣት ነው ፣ መጥኖ ለሚጠጣውም ደስታ ነው ። ወይን ለማይጠጣ ሰው ኑሮ ምን ኑሮ አለው ? ወይን ለሰው ደስታ ተፈጥሯልና» ብሏል ፴፩ ፣ ፳፯ ።

ወይን (ጠጅ ፣ ወይም---) መጠጣት አይገባም ያልንበት ምክንያት እግዚአብሔር ፣ ሰዎች ሊደሰቱበት ብሎ የፈጠረው ሥነ ፍጥረትን (ወይም) ለመንቀፍ ሳይሆን ለመስከር አብዝተውና አዘውትረው እንዳይጠጡት ብቻ ነው ።

ዳግመኛም ስካር ፣ በሰው እጅ እሾህን ያበቅላል ፣ አለ ። (ይህም ማለት ፣ ስካር በእሾህ ላይ ይጥላል ማለት ነው) ።ሰሎሞን ዋልጄ! ልቅሶ ለማነው ? ጸብ ክርክሩስ ለማነው ? እርስ በርስ መቀራደዱስ ? ፍርዱስ በከንቱ ጥፋቱስ ለማነው ? ዓይንን ግልብጥብጥ ማድረግ ለማነው? ጠጅን ሲጠጡ ለሚውሉ አይደለምን ። የቃለ ማኅበር የቃለ ጉዳይ ? እያሉ መጠጥን ለሚከተሉ አይደለምን።ዓይንህን ወደ ጽዋው ፣ (ዋንጫው ፣ ብርሌው ፣ ብርጭቆው) አትኩረህ የምታይ ከሆነ፣ እንደ ምግብ ራቁትህን ትሄዳለህ፣በስተመጨረሻም ትዘረጋለህ ፣ ዓይኖችህ ልዩ ልዩ ነገሮችን ያያሉ ፣ ሠራዊቱ ዘንዶ ማገሩ እባብ መስሎ ይታይሃል ። ያን ጊዜ አንደበትህ ጠማማውን ነገር ይናገራል ፣ አንደበትህ ኩልትፍትፍ ይላል በባሕር ውስጥ እንዳለ አዞ ትተኛለህ ። መቱኝ ፣ ነገር ግን አላ መመኝም ትላለህ ። ሳቁብኝ ዘበቱብኝ ፣ ነገር ግን አላወቅሁትም ትላ

ሰው ። ሙጠጡ ይሉመጣውን መጠጥ ያድንዋል የሚሉውን ዉላት ይዞ የመጠጥ ጓደኞቼን እፈልጋለሁ እንደ ደሞ በጋራ ጎዳ ባ ብማለት ለትቃኙ ታድራለህ» ብሏል ። (ምሳሌ ፣ ፳፫ ፣ ፳፱ ፴፭)

አንድ ጊዜ አስቄጥስ በተባለ ገዳም በዓል ተደርጎ ነበር ። አባ ፈው ፣ ላንዱ ሽማግሌ ፣ ጠጅ ሞልቶ ጽዋውን እንካ ቢለው «ወዳጅህ ሞት ከእኔ አርቅልኝ» ወደ ያበለው ሰ ብሎ ተቆጣው ፣ ይህን ቢል የሰሙ አብረውት የነበሩ ሁሉ እንደሱ አደረጉ አለ ፣ መጠጡን ምንም ሳይቀ ጠሩትም ።

አንድ ቅዱ ማኅበሩ ዐባ እንጦንዮስ ገዳም ተሰብስበው ሲጠጡ ፣ ከሽማግሌዎቹ እንዱ ፣ ቅንሽ ዋንጫ ወይን ሞልቶ ለአባ ብለው ሲሰጡት ፣ ተቀብሎ ጠጣው ሁለተኛ ሰጠው ጠጣው ፣ ሦስተኛ ቀድቶ ሲሰጡት ቢለው አልቀበልም በማለት «ወንድሜ ሆይ ፣ አይበቃምን ፣ ይህማ የሰ ይጣን እንደሆነ አላወቅህምን» ቢል ገሠጸው ።

ይሆንም ስንል ስለ ካህናቶች ብቻ አይደለም ፣ ዐጌታችን ቤተክርስቲያን ስም እምነው ፣ በወልድ ውሉድ ፣ በክርስቶስ ክርስቲያን ስለ ተ ባሉ ሕዝበ ክርስቲያንም ጭምር ነው እንጂ ። ከለንርለም እንዲሆኑ ተነግሯል ። ኃዘን ለማን ነው ? ጸርሰ ጸርስ መቀራደድ ፣ ተሰሳልፎ መቀ ጋቱ ፣ መቆጣጣቱና መነታረኩ ለማን ነው ? ዓይንን መቀወጥና መገ ጸደል ፣ መቀጣቀጡና መሰባበሩ ለማን ነው ? መጠጥን ለማያዘወትሩና ለሚሰክሩ ፣ የት አለ መሸታ ቤት ፣ የታለ ጠጅ ፣ የት አለ ጠላ ዓረቄ እያሉ ካንዱ መጠጥ ቤት ወደ አንዱ እየተዘዋወሩ እምጠጥ ባሕር ቆን ክረው ከብርሌው አፉፍ ተደቅነው ለሚውሉ ሰዎች አይደለምን ።

ፈላስፋ ፣ ጊዜ ሰጪ ፣ ፀሐይ ፣ ፈቃድ ፣ ችሎታ ፣ በምክንያት እንዚህ ሁሉ ነገሮች እርስ በርሳቸው ከተረዳዱ ሥራ ሁሉ ይፈጸማል አሉ ።

ከፈላስፎች አንዱ እንዲህ አለ ፣ ወገኖቼን በፍቅር የገዛ አፍአዊ ሰው ነታቸውን ብቻ የገዛ አይደለም ፣ ውስጣዊ ልባቸውንም ጭምር የገዛ ነው እንጂ ። ወገኖቹን በማስገደድ የገዛ ግን ፣ በክንቱ ይደክማል በከንቱ ይለፋል ። አፍአዊ ሰውነታቸውን እንጂ ውስጣዊ ልባቸውን አልገዛምና ።

ከፈላስፎች አንዱ ፣ ነገርን ልክ ብሎ ማዳመጥ ወደ ማስተዋል ያደ ርሳል ፣ ነገርንም ያለተዋለ መልስ መስጠትን ያመጣል ። ሰው እርስ በርሱ በአነጋገር ከተረዳዳ እንዱ ካንዱ ሊለይ አይችልም ፣ (አይችልም [illegible]) አለ ።

በዘመናችን ሕዝብ ከተናቁና ከዲያብሎስ መንፈሳውያን ፈላስፎች ከተቀኙ ሩቀቸው እንግዳ ነገሮች ።

አባ አርሳኒ ፣ ከዕለታት አንድ ቀን ፣ ስለ አለመናገር በመናገሬ ብዙ ጊዜ ተናገርኩ ፣ አዘንኩ ፣ ተጸጸትኩ ። ስለ ዝምታዬ ግን አንድም ቀን አዝኜ ተጸጽቼ አላውቅም አላቸው ።

ይስሐቅ የተባለ ፈላስፋ ፣ ዘወትር ያልተቋረጠ ክብርና ልዕልና ታላቅ ለሁሉ ቤተ ወዳጆች በማተዋልና ደጅ ሐዳግ ስለሆንኩ እዋ ሁሉ ሞልቶ ኛው ። በሚበለጥ መብል የጽድቅና ጉ እምነት ሕይወት ብዙ ዘመን ኖረ እንዲህ ሆኖ ለሚኖር አንድ ቀን ከነፍስ ታመመ ከእንዶ አንዱ ደቀመዛሙርቱ ምግብ አምጥቶ ቢሰጠው ፣ አልቀምስም ብሎ ያም ጓደኛው ይህ ከ ሕመምህ የሚያስታግስ ሊሆን ይችላል ብሎ አምጥቼ ብላ እያለ ቢለምነው ፣ ወንድሜ ሆይ ! በዚሁ ደዌ ፴ ዓመት በኖርኩ ቀድ ፈጀ እንደሆነ ይሻለኛል ፣ ቢል መለሰለት ። ሰዎች ቅ/ ሳስልየስን በዚህ ዓለም የጠዘንና ሞቱ ከቶ ምንድር ነው ? ብለው ቢጠይቁት ፣ እግዚአብ ሔርን ከመፍራት ጋር የሚስማማ ነገር ሁሉ ኃዘንና ትካዜ ነው ፣ አላትው ።

ግልምጣኛም ፣ የዐዋቂ ሰው ትሕትና እንደሚ ያለ ነው ፣ ሰዉ ራሱን የተዋረደ ቢያደርግ ለድሀዎች ለሀብታሙም ለሁሉም ትሑት ሲሆን ስሙ ጌታ እኔ ትሑት ነኝ ፣ ልቤም ትሑት ነውና ተማሩ» (እንዳለ (ማቴ ፲፩ ፣ ፳፱) ። ሰው በትሕትና ካልሆነ የዚህን ዓለም ጥበብ ሊያውቃውና ቢሠራበት አይችልም አለ ።

«ጥበብ በተንኰለኛ ነፍስና ፣ ለኃጢአት በምትገዛ ሰውነት አታድርም ፣ ከብፁ ምስጋን የሚሆን መንፈስ ቅዱስ የክፉ (የሰይጣን) ትምህርትን ያርቃልና» (ጥበብ ፩፥፬)

ክፉ ልቡና ለእግዚአብሔር ፣ ከሰዎች የሚፈልጋቸው ነገሮች ናቸው ፣ እንሱም እውነ ማመን ፣ የቀናች ሃይማኖትን መያዝ ፣ እውነተኛ እንደበትና ንጹሕ ሰውነት ናቸው ።

ብድለኞች ከሆኑት ፈላስፎች አንዱ ፣ ከሞት ክቡር የማን ነው ቢሉት ፣ የሰማዕታት ሞት ነው ፣ በጐ እምነትም በእግዚአብሔር መታመ ንና ሕጉን መጠበቅ ነው አላቸው ። ከመታወር ክፉ የትኛው ነው ቢሉት የልብ መታወርና ከሞት በኋላ መካድ ነው አለ ። (ፊልክ [illegible] ፳፩) ።

ከኃዘን ሁሉ ከፉ የትኛው ነው ? ቢሉት ፍዳን ለመቀበል በፍርድ ቀን የሚያዝኑት ኃዘን ፣ ከኃዘን ሁሉ የከፋ ነው ። ከሀብት ሁሉ የትኛው ይበልጣል ? በምግባር በትሩፋት የከበረችና እግዚአብሔርን መፍራት የተመላች ነፍስ ትበልጣለች ። እግዚአብሔርን መፍራት ፣ የማያልቅ የዘለለዓም በንቅ ነውና አለ ።

መርዝ ያለው ቆሻሻ ምግብ ማለት ፣ የጠም አዳሪው የድኃን ገንዘብ መብላት ነው ። የኃጢአት መሠረቶች ፣ ዝሙት ፣ ሐሰት ነገርን መለዋወጥ ፣ በማታለል መሸጥና መግዛት ናቸው ። አብዝቶ መጠጣትም የኃጢአትን ሥራ ለመፈጸም ይረዳል ። አመንዝራ ሴት ፣ ሰይጣን የሚጫናት አህያው ናት ። አመንዝራን ሴት አትመልከት ፣ ለጊዜው ከከንፈሯ የማር ወለላ ጠብ ጠብ ይልና ጕሮሮህን ያርሰዋል ፣ ኋላ ግን ከሐሞት የመረረ ይሆንብሃል ። ተረከዝ ፣ ከትባት - መልካም ናት ብሎ እሷን መከተል ገደል ያገባልና እሷን እሷን አትከተል ፣ (ምሳሌ ፭ ፣ ፫-፮) ።

ከመነኰሳት አንዱ ፣ ተድላ ደስታ ከምን ይገኛል ? ቢሉት ፣ ጕዳና ናን ሲሄዱ ካለማሳሳት ይገኛል አላቸው ። ፈላስፎች ፣ ጕዳናውን ቀና የሚያደርጉት (ጥበብን የሚያገኙት) በምንድር ነው ? ቢሉት ፣ ከሙት ጋትና ንቆች በመሆን ነው አላቸው ።

ከመነኰሳት አንዱ ፣ እስኪ የሚረባኝንና የሚጠቅመኝን ንገረኝ (ምከረኝ) ቢለው ፣ ቆሻሻ ያልሆነውን ንጹሕ መብል ብላ ፣ በሚስማማህ ሳይተኛ አለኝ አለ ። ዳግመኛም ፣ ምክርን ጨምረኝ ብለው ብሕትውናን ውደድ ። ብሕትውና ፣ እግዚአብሔርን ከሚያገለግሉባቸው ሥራዎች ሁሉ በላይ ናትና አለኝ ። በብሕትውና ምን አገኛለሁ ? ቢለው ፣ ሌላውስ ይቆይና ከሰው ነገር ማረፍን ታገኝበታለህ ከክፋታቸውም ትድንባታለህ አለኝ ።

አንተስ እንደምን ትኖራለህ ? ብለው ፣ የኔው ኑሮማ ምንይነገራል! ስንቅ ሳይዝ ፤ ሩቅ አገር ለመሄድ ለተዘጋጀ ፣ ሳይሞት ማደሪያውን መቃብር ላደረገና በማይሳሳት ፈራጅ ፊት ቆሞ ለሚፈርድ ሰው ምን ኑሮ አለ ሲል መለሰልኝ ።

የዓለምን ጣጣ ማሰብ ከልብ ተለይቶ ፣ ጥበብ በልብ ውስጥ የምታድርበት ጊዜ መቼነው ? ቢለው ፣ ለርሷ ተገዢ ከመሆን ራስህን ነፃ ባደረግኸውጊዜ ፣ ያኔውኑ ጥበብ በአእምሮ ውስጥ ታድራለች ፣ ልብ የዓለምን ጣጣ ከማውጣት ከማውረድ ንጹሕ ከሆነ እስከ ሰማይ ይደርሳልና ፣ አለኝ ።

ከመከራዎች ሁሉ የትኛው ይጸናብሃል ? ብለው ፣ ትዕቢትና ስድብ ይጸኑብኛል ፣ እነዚህ ሁለቱ ከሙድቀት ያደርሳሉና ከመከራዎች(ከፈተናዎች) ሁሉ እጅግ እነሱን እፈራለሁ አለኝ ።

ስለምን ጥቁር ልብስን ትለብሳለህ ? ብለው ፣ ዓለም የኃዘን ቦታ ናትና በዓለም እስካለሁ ድረስ ፣ የኃዘን ምልክት የሚሆን ጥቁር ልብስ መልበስ አለብኝ ፣ አለ ።

የእግዚአብሔርን ትእዛዝ የምናፈርሰው በምንድር ነው ? ብለው፣ ከልብ መታወር ፣ ከትዕቢት ፣ ከፉ ከፉውን ሐሳብ ከመከተል፣ ከስንፍና ፣ እግዚአብሔርን መሐሪና ይቅርባይ ነው ብሎ ካለማመን የተነሣ ነው አለኝ ።

ንጉሥ ፣ ያዘዘውን ትእዛዝ ለመፈጸም እንደሚያጣድፍ ፣ እግዚአብሔርም ትእዛዛቶቹን ካልፈጸምንና ሕግጋቶቹን ካላከበርን እንድንፈጽማቸውና እንድናከብራቸው ልዩ ልዩ በሆነ መከራዎችና ፈተናዎች ያጣድፈናል አለኝ ።

ደግሞም ምከረኝ ብለው ፣ «አቤቱ ጌታዬ ሆይ ፣ ለፈጠርከኝ ላንተ ፅሙድ ሁኜ እንዳገለግልህ አድርገኝ ፣ አንተ የምትጠላውን እደርግ ዘንድ አታሰናብተኝ ፤ የምለምንህን ሁሉ አትንሳኝ ፣ ስለምንህና ስግልድህም አትራቅብኝ» እያልክ ጸልይ አለኝ ። ከምክሩ ጨምረኝ ብለው ሁሉን ነግሬሃለሁና ፣ የነገርኩህንና ያዘዝኩህን ሁሉ ጠብቅ ፣ ፈጽም አለኝ ።

አንድ ፈላስፋ ፣ ዓለምን እንደምን ታያታለህ ? ቢሉት ፣ ሥጋን ስትፈጥር ፣ ሰውነትን ስታወፍር ፣ አዳዲስ ተስፋዎችን እየሰጠች ፣ ቀኖችን ስታሳልፍ ፤ ሞትን ስታቀርብ ፣ ሕይወትን ስታርቅ ፣ ይኸውም ሞትን ማሰብና እግዚአብሔርን መፍራት ነው ፣ ከዚህ ሁሉ አንዱን ነገር ሳይዙ ሰዎቹን በሞት ስታሰናብታቸው አያታለሁ አለ ።

ደግሞም ዓለም እንደ ምን ናት ? ቢሉት ዓለም አላፊ ናት ፣ እሷንም የተከተለ በወጥመድነቷ የተጠመደ ነው ፣ ያገኛት ይደክማል ፣ ከመከራ ጋር ሲታገል ይኖራል ፣ ያላገኛት ደግሞ ፣ እሷን ለማግኘት ሲጣጣር ይታያል አ ለ ።

ከሷ መዳን የሚቻለው በምድር ነው ? ቢሉት ፣ እሷንና በውስጧ ያለውን ሁሉ በመተውና በመናቅ ከሷና ከመከራዋ መዳን ይቻላል ፣ አለበለዚያ ግን አይቻልም አለ ።

አንዱን መነኵሴ ፣ ዓለምን የተውኸና የናቅህ በምንድር ነው ? ቢሉት ፣ እኔ ወረቴኛ ናትና ፣ እኔ ሳልወድ በግድ እንደ ምትተወኝ አውቄ ነው የተውኋትና አስቀድሜ የናቅኋት አለ ።

ከመነኰሳት አንዱ እንዲህ አለ ። ልጄ ! ነፍስህን በሦስት ነገሮች ከልተሳሰብናት አንዳችንም ልትሠራ አትችልም ። ይኸውም ፣ ዕለት በሚባለው ፣ በዕለት በሚመስለው ዕድሜህ ውስጥ፣ በጐ በጐውን ሥራ መሥራት ፣ ያስለመድከውን ልማድ አለማስቀረት ፣ ይህን ሁሉ አለማስ ታገልና ችል አለማለት ነው ።

አንድ ጻድቅ እንዲህ አለ፣ በገዳመ ሲና ከሚኖሩት መነኰሳት አንድ መነኰሴ አገኘሁና ፣ መነኵሴ ሆይ ! ብየ ብጠራው ፣ ፊቱን ጠቆር አድርጎ ወደኔ ዞር አለ ፣ ቃሉንም ዝቅ በማድረግ ፣ እኔ መነኵሴ አይደለሁም ! መነኵሴ ማለትስ እግዚአብሔርን የሚፈራ ትእዛዛቶቹን የሚጠብቅ ነው ። እኔ ግን ፤ መነኵሴ ነኝ ብየ እናገር ዘንድ ፣ ምንኵስናው አላሰናበተኝም ፣ ሲል ተቆጣብኝ ።

ከዕለታት አንድ ቀን ፣ ሰዎች መንገድ ሲሄዱ ፣ መንገዱ ጠፍቷቸው ተቸግረው አንድ ባሕታዊ አለባት ዋሻ ደረሱና ፣ መንገዱ በወዴት ነው ? ብለው ቢጠይቁት ፣ እጁን ወደ ሰማይ እያመለከተ በዚህ ነው ብሎ ሰማዩን አሳያቸው ።

አንድ መናኝና ገድለኛ የሆነ ባሕታዊ ፣ አስምርኩዝ እይሄድም ነበርና ፣ ለምን ነው ሁልጊዜ ብትርን ተመርኵዘህ የምትሄደው ? አሮጌ ሽማግሌ አይደለህ ? ወይም በሽተኛ አይደለህ ? ቢሉት ፤ ይህች ቦታ (ዓለም) የመሸጋገሪያ ቦታ ናት ፣ እኛም ፣ ምን ቀን እንደምንሄድ አላውቀውምና ፣ ብትር መያዝ የመጓዝ ምልክት ስለሆነ ፣ ብትርን መመርኰዝ አለብኝ አለ ።

ከገድለኞች አንዱ ፤ አንተ ዓለምን ያሸነፍኽ ስትሆን ሞትን ለምን ትፈራለህ ? ቢሉት ፣ ከሁሉም ይልቅ ፣ ከእግዚአብሔር ፊት ደርሶ ከፊቱ መቆም ብቻ እጅግ የሚያስፈራና የሚያስጨንቅ ነው አለ ።

አንድ ሰው እንዲህ አለ ፤ አንዱን ባሕታዊ መነኰሴ ፣ ከገንዘቤ ልመጽውትን ? ብለው ፣ በንጽሕና ካገኘኸው ከጸማ ገንዘብህ መጽውት ፤ አለዚያ ግን አይረባህም አይጠቅምህም ፣ አያድንህም አለኝ ።

ያስንፍና ምልክቱ ሥራ ፈትቶ መቀመጥ ነው ። የፍቅርም ምልክቱ የልብ ንጽሕና ነው ፣ መመጽወትና መጾም ለነፍስ ሕይወትን ለሥጋ

ጤናን ይሰጣል ፣ ይኸውም እግዚአብሔር የመረጣቸውን ደጋግ ሰዎች የሚሠሩት የበጐ ሥራዎች ሁሉ ምርጥ መሠረት ነው ።

አንድ ፈላስፋ፣ ከበጐ ሥራዎች ሁሉ የትኛው ይከብራል? ቢሉት፣ ሕግን መፈጸምና ከኃጢአት መራቅ ነዋ ! አለ ። ደግሞም ከዋሪዎችና ከጭሆቶች (ከሊቃውንትና ከሊመናዎች) ሁሉ እግዚአብሔር በፍቅሩ የሚሰማው የትኛው ነው ? ቢሉት ፣ እግዚአብሔር ፈጥኖ የሚሰማው ጩኸትና የሚቀበለው ልመና ፣ የተገፉውና ከልብ አዝኖ ተክዞ የሚለምነው ሰው ጭሆት ወይም ልመና ነው ፣ አለ ።

ከምጽዋት ሁሉ ፣ እንደምን ያለ ምጽዋት ነው የሚበልጠው ? ቢሉት ፣ ካለውና ከተያዘው ከጥቂቱ የሚሰጡት ምጽዋት ይበልጣል ።

ከብዙ ሀብት የሚሰጡት ግን ከጥቂቱ እንደሚሰጡት ሆኖ ሊመሰገን ሊደነቅበት አይቻልም ። ጸሪቀ መበለትን ተመልከት - (ማር ፲፪ ፵፩-፵፬) (ሉቃ ፣ ፳፩ ፣ ፩-፬) ።

ከነገሮች ሁሉ የትኛው ይቀናል ? ቢሉት ፣ እግዚአብሔርን በሚፈሩትና በሚያመልኩት ፣ ይቅርታውንም ተስፋ በሚያደርጉ ሰዎች ዘንድ እውነተኛውን ነገር መናገር ይቀናል አለ ።

ሰው ፣ ከማስተዋል ወገን ከሆኑት ነገሮች የትኛቸውን ቢይዝ ይሻለዋል ? ቢሉት ፣ እግዚአብሔርን መፍራትና ለሰው ሁሉ ትሑት መሆን ከማስተዋል ሁሉ የተሻለና የበለጠ ነው አለ ። በሰዎች ላይ ጸንቶ ከሚኖረው ስንፍና የትኛው ይጸናል ? ቢሉት ኋላ ያገኘው ዘንድ ያለውን ኗሪውን ጥቅም ፣ በዚህ ዓለም ለኃላፊ ጥቅም የሚሸጥና የሚለውጥ ሰው ስንፍና ይጸናል አለ ።

አንድ ፈላስፋ ፣ ዓለምን ተወ የሚባለው እንዴት ያለ ነው ? ቢሉት ፣ ብዙውን ቢሰጡት ጥቂትንም ቢሰጡት የሰጡትን አመስግኖ የሚቀበል ነው ። ደግሞም ዘወትር ለሞት ዝግጁ የሆነና በልቡ ሰሌዳነቱ የሞት መጽሐፍ የተዘረጋበት ፣ በልቡ ውስጥ ሞትን ማሰብ የሚመላለስበት ሰው ዓለምን ተወ ይባላል ፣ ዓለምን ተወ የሚባለው እንደዚህ ያለ ሰው ነው አለ ።

አንተ ዓለምን የናቅህ ነህ ፣ ነገር ግን ለምን ማቅ አልለበስህም ? ቢሉት ? ለሰዎች ገድለኛ መስየ እንዳልታያቸው ብየ ነው አለ ። ከሰዎች ጋር በምትነጋገርበት ጊዜ ፣ አንተ እያለቀስህ ለምን ታስለቅሳቸዋለህ ? አገልግሎትህ ግን ሲነጋገራቸው እንዲያለቅሱ አያደርጋቸውም ! ቢሉት ፣ ሰውን ወደዚህ ዓለም መምጣቱ ለኃዘንና ለመከራ መሆኑን ለማስታወስ ነው

አለ ፣ እናንተ ባሕታውያኖች ፣ የፊታችሁ መልክ እንዲህ የሚያምረውና የሚያንጸባርቀው በምንድር ነው ? ቢሉት ፣ እኛ ዘወትር ከእግዚአብሔር ጋር እንኖራለንና ከብርሃኑ እያለበሰን ነው አለ ።

አንድ ሰው ፣ አንዱን ባሕታዊ ፣ «አባቴ በጸሎትህ አስበኝ ፣ አት ርሳኝ» ቢለው ነፍስህን አንተው ራስህ አስባት ፣ እግዚአብሔር በት ጋትና በልብ ጩኸት ፣ ከብዙ ልቅሶ ጋር ፍጹም በሆነ ትሕትና ሆኖ የሚ ጠራውን ሰው ቃል ለቃል ይናገረዋልና አለው ።

አንድ ፈላስፋ ፣ እንዴት አደረክ ? ቢሉት ሕሊናዬ አስቦ በማይደ ርስበትና ልቡናዬ በማይወስነው በእግዚአብሔር ቸርነት አድሬአለሁ ። ከሰዎች መለየትን መታገሤንም ፣ እንዳያውቁብኝ ስንፍናዬን ስደብቅ ነው ። እኔ እሱ የሰጠኝን እየበላሁ የቀረኝን ዕድሜዬን በመዘጋጀት እጠ ባበቃለሁ አለ ።

አንድ ፈላስፋ ። በዚህ ዓለም የሚኖሩ ሰዎች እንደምን አሉ ? ቢሉት አታላይዋ ዓለም የምትሰጣቸውን ተስፋ ከልባቸው ቢቆርጡና የቀረ ችው ዘመናቸው እንዳለቀች ፣ እንደጠፋችና ምን ያህል እንዳልቀራች አድርገው ቢመለከቷት ደኅና አሉ ፣ አለበለዚያ ግን ምንም ደኅንነት የላቸውም አለ ።

በተባሕትዎ የሚኖር አንዱን ፈላስፋ ፣ በብቸኝነት መኖርን እንዴት አድርገህ ትታገሠዋለህ ? ቢሉት ፣ እንዲህ አለ ። «እኔኮ ብቻየን የምኖር አይደለሁም ። ከሚመክሩኝና ከሚገሥጹኝ ፣ ከሚያጫዋውቱኝና የሚ ያወያዩኝ ከብዙ ሰዎች ጋር ነው ያለሁ ፣ ጨዋታን ከፈለግሁ ከነሱ ጋር እጫወታለሁ ፣ ወግ ሲያምረኝ ከነሱ ጋር አወጋሁ ፣ መወያየት ሲያስ ፈልገኝ ከነሱ ጋር እወያያለሁ ። እነሱ ያጫወቱኛል ፣ ያወያዩኛል ፣ ብሎ እጁን ዘርግቶ ከጉድኑ መጻሕፍትን አወጣና ፣ ይህ ኒብሮኝ የሚኖረውና የሚያወያየኝ ጋሊኖስ ነው ። ይህም የሚመክረኝ አብቅራጥ ነው፣ ይህ የሚገሥጸኝ ዲዮጋንስ ነው ። ይህ በጐ በጐውን ነገር በመናገር ተስፋ የሚሰጠኝ ሶቅራጥስ ነው ። ይህም በጐ በጐውን እያመጣ የሚያጫው ተኝ አፍላጦን ነው ። አርስጣጣሊስ ይመሰክራል ፣ ሕርሙስ ይጫወታል፣ ዳዊት ይዘምራል ፣ ሰሎሞን ይገሥጻል፣ ሲራክ ይመክራል ፣ ባስልዮስ ያስተምራል ፣ ጎርጎርዮስ ይናገራል ፣ ሐዋርያ ይሰብካል ፣ ወንጌል ያበሥ ራል ። ከነዚህ ሁሉ ከፈቀድኩት ጋር እናገራለሁ ፣ እጫወታለሁ ፣ እወያያለሁ እሱም ከኔ ጋር ይጫወታል የተዘነጋኝን ነገር ያስ ታውሰኛል ፣ በተባሕትዎ (በብቸኝነት) ጉዳዩን ፈጽሞ ጥርጥር አይገባ ኝም አለ ።

እነሣሥቶ ላስጀመረን ፣ አስጀምሮ ለስፈጸመን እግዚአብሔር ክብር ምስጋና ይግባውና ፣ ጥንታውያን ፈላስፎችና ሐዲሳን ፈላስፎች እያን ዳንዳቸው የተናገሩት ተግሣጽና ምክር በዚህ ተፈጸመ ።

የፈላስፎች ጥበባቸውንና ምክራቸውን በልባችን ያሳድርብን የቅዱሳን ፈላስፎች ጸሎታቸውና ረድኤታቸው አይለየን ፣ አሜን (በእ ውነት) ።

ንባረ ጥበብ

ነገረ ጥበብ ፣ ቀዳሚ ኵሉ ዕቀብ አፉከ ወልሳንከ እስመ እምኔሆን

ይትወለድ ኵሉ ሐሜት ።

የጥበብ ነገር መጀመሪያው አፍንና አንደበትን መጠበቅ ነው ፣ አፍንና አንደበትን መጠበቅ የጥበብ መጀመሪያ ነው ። ይህ ሁሉ ሐሜት የሚወለደው ከአፍና ከአንደበት ነውና ፣ ይህ ሁሉ ፣ ያለውን ይተረት ራል ፣ ይዘረዝራል ።

፩ኛ - ሐሜት ነው ፣ ይኸውም ያለ ካራ የሰውን ሥጋ መብላት ፣ ያለ ጽዋ የሰውን ደም መጠጣት ነው ።

፪ኛ - ማጕረምረም ነው ፤ ማጕረምረም ማለት ፣ ባገኙት ነገር ሁሉ አለማመስገንና በቃኝ አለማለት ነው ።

፫ኛ - ቁጣ ነው ፤ ቁጣ ፣ ከመሳደብና ነፍስን ከመግደል የሚያደርስ የከፉ አድራጎት ሥር መሠረት ነው ።

፬ኛ - ብስጭት ነው ፤ ብስጭት ፣ የተበሳጩበትን ነገር ሳይሆን ፣ ተመልሶ ራስን የሚጎዳ ፣ እግዚአብሔርን እስከ መካድ የሚያ ደርስ የኃጢአት ምንጭ ነው ።

፭ኛ - መዋሸት ነው ፤ መዋሸት ፣ ያልሆነውንና ያልተደረገውን ነገር እውነተኛውን ሰው ሳይታዩ የሚጎዱበት ረቂቅ የሰይጣን ጦር ነው ።

፮ኛ - መርገም ነው ፤ መርገም ፣ ዓቅም ሲያንስ ወደ ላይ የሚወረወር የደከማ ሰዎች ቀስት ነው ።

፯ኛ - መሳደብ ነው ፣ መሳደብ ፣ ዓቅም የሌላቸው ሰዎች አዘውትረው የሚይዙት ዱላቸው ነው ፤ ነገር ግን ፣ በዱላ የቆሰለው አካል ሲድን ፤ በስድብ የቆሰለ አካል በቶሎ አይድንም ።

፰ኛ - ቀዘ ፈዛዛ ነው ፤ ቀዘፈዛዛ [illegible] በስልቹ የሚታዩት ፤ የነሥራ ፈቶቻቸውን [illegible] ነው ።

፱ኛ - መሳቅ ነው ፤ መሳቅ ፤ በቦታው ሳይሆን አለቦታው ኃላፊውንና እግዶሚውን የሚያስጠቃበት የአመንዝሮች መጥመጃ ነው ።

፲ኛ - መሳለቅ ነው ፤ መሳለቅ ዓይኑ በፈረጠ ጆሮው በተቆረጠ እጅ - እግሩን በተቆረጠ ሰው ላይ የሚዘብቱበት የነመርገም ስንቁ ወግ ነው ።

፲፩ኛ - ተውኔት ነው ፤ ተውኔት ፤ የልዩ ልዩ ጨዋታ ዓይነት ሲሆን በዝሙት ለመሳብ የሚያገለግል የወጣትነት አሽከላ ነው ።

፲፪ኛ - ዘፈን ነው ፤ ዘፈን የተውኔት ዲቃላ ሆኖ ሽንቆንና ሽብሻቦ እያ ቀጠጠበ የሚያጃርጉት [illegible] እንደ ዘመኑም ጃዝ ... ለእግር እየተቈጠሩ [illegible] [illegible] ደንሱት ዳንስ ነው ።

፲፫ኛ - ድንፋታ ነው ፤ ድንፋታ ወይም ቀረራ ጎደለው ለአከው ጅግ ንነትን የሚያስመሰክሩበት የጀግኖች ሽልትና ሲሆን ስነፎችም [illegible] ይንጫጩበታል ።

፲፬ኛ - መንፈግ ነው ፤ መንፈግ ፤ ባለ የለም በማለት የተራበውንና የተ [illegible] ሰው የሚወጉበት [illegible] ነው ።

፲፭ኛ - በከፋ ነገር ማን ሾካሾክ ነው ። ማን ሾካሾክ ፤ ከጀርባ ሆኖ በማለት [illegible] ቀስ ብለው ሰውን የሚገድሉበት የአሳባቂዎች [illegible] ነው ።

፲፮ኛ - ነገርን ማመላለስ ነው ፤ ነገርን ማመላለስ ፤ የላይ ፈሪ የታች ፈሪ በማለት ተወዳጆችንና ወንድማማቾችን የሚለያዩበትና የሚያጣሉበት የሰይጣናት መሣሪያ ነው ።

፲፯ኛ - ቃልን መለዋወጥ ነው ፤ ቃልን መለዋወጥ ፤ ሰውን ከሰው ለማ ጣላትና ለማለያየት የዚያን ከዚህ ፤ የዚህን ከዚያ እያመላለሱ የሚያውኩበት የነገረኛ ሥራ ነው ።

፲፰ኛ - የአደራን ገንዘብ መብላት ነው ፤ ይህ ፤ በእፍኝ ደግና እየመሰሉ ፤ [illegible] አንዳንድ ጊዜ ጆግ የመ [illegible] እያደረጉ ሳይቆዩ ሳይሰጡ በእጃቸው ያለቀመጡ ላቸውን ገንዘብ [illegible] ሰዎች [illegible] ነው ።

፲፱ኛ - በሐሰት መማል ነው ፤ ይህ መጣፉ ምለሀ ብላ ብኋል በማ ለት ፤ ገንዘባቸው ያልሆነውን ለመብላት ሆን ብለው የያዙት የማብዞች ማደሪያ ነው ።

፳ኛ - እሰጣለሁ ብሎ መንሣት ነው ፤ ይህ ፤ አንዳንድ ሰዎች ፤ ለሰው ይምሰል ደጋግ ለመባል ወይም ምቅ ብኋቸው ሳሉ ፤ እንሰጣ ለን ካሉ በኋላ ፤ እንደገና ተጠጥተው አንዳንድ ምክንያት በማም ጣት መስጠቱን የሚያስቀሩት የነአገኘ - ባይ መግደያ ነው ፤

፳፩ኛ - ፈጣሪን መካድ ነው ፤ አንዳንድ ሰዎች ፤ እግዚአብሔር ከሰማይ ወርዶ ቃል ለቃል ካልተነጋገረን ብለው እንዲያው በልማድ ተፈጠርን እንጂ ፈጣሪ የለም ይላሉ ። ነገር ግን ዘንግተውት ነው እንጂ ፤ ከሰማይ ወርዶም ቃል ለቃል ተናግሯቸው ነበር ።

፳፪ኛ - ሰውን ማባበል ነው ፤ አንዳንድ ሰዎች ፤ ስትመስል እኛን ምሰል ፤ አለዚያ ካገራችን ንቀል በማለት በሚሠሩት በክፉ ሥራቸው ለማኅበር ሰውን ያባብላሉ ።

፳፫ኛ - ሰውን ማስነወር ነው ፤ አንዳንድ ሰዎች ፤ እግዚአብሔር ያደ ለውን ሰው ፤ የወደደውን ፤ ነውር ነቀፋ የሌለውን ሰው ፤ ከስሙና ከግብሩ የማይስማማውን ነገር ፈጥረው የሚቀቡበት የም ቀኞነት ቀለም ነው ።

፳፬ኛ - በማሳበቅ ሰውን ማዋረድ ነው ፤ ያላደረገውን እንዳደረገ አስ መስለው ፤ በጌታው ዘንድ የተወደደውን ሰው የሚጎዱበት የማይታይ የቀናተኞች ጦር ነው ።

፳፭ኛ - መዳፈር ነው ፤ አንዳንድ ሰዎች ፤ በዕድሜ ፤ በማዕርግ ፤ በሀብት የሚበልጡዋቸውን ታላላቅ ሰዎች እኩዮቻቸው የሚሆኑላቸው እየመሰላቸው ደርሰው ይሰድቡአቸዋል ። ነገር ግን ፤ ይህ ፤ ድፍረት እንጂ ስድብ አይባልም ።

፳፮ኛ - አድልዎ ነው ፤ ላንዱ ሰጥቶ ላንዱ መንሣት ። የተፈረደበትን ማዳን ፤ የተፈረደለትን መግደል ፤ ይህንና ይህን የመሳሰለውን ነገር ሁሉ አድልዎ ይባላል ።

፳፯ኛ - መጠራጠር ነው ፤ ይጠቅም ይሆን ወይስ አይጠቅምም ? ብለው የሚይዙት ነገር ሁሉ መጠርጠር ሲሆን ወደ ክሕደት የሚመራ የካሐዲዎችን መንገድ መጥረጊያ ነው ። ይህም ልዩ ልዩ በሆኑ አካላቶቻችን ይገኛል ።

፳፰ኛ - ማሽሟጠጥ ነው ፤ ማሽሟጠጥ ፥ በጐድን ሆነው ሰውን የሚደበድቡበት የነአይዶን አይሁድ ባይ ዱላ ነው ።

፳፱ኛ - ነገርን በማስታከክ የሚደረገው አሽሙር ነው ፤ አሽሙር ማለት ዋሾ ለማለት ሲፈለግ ፥ እኔኮ አልዋሽም ፥ ሌባ ለማለት ሲፈለግ እኔም ገንዘቤን ፀልቼ የማድር ነኝ በማለት በውስጠ ወይራ የሚደረገው በድብ ሁሉ አሽሙር ይባላል ።

፴ኛ - ነገርን መስረቅ ነው ፤ ነገር መስረቅ ማለት ፥ ካንዱ ወስዶ ወደ አንዱ ፥ ካንዱ አምጥቶ ላንዱ ማመላለስ የሆነ የእነ እበላ ባይ ፥ የነ እድር ባይ መንኰራኩር ነው ።

፴፩ኛ - ኃጢአትን ማመስገን ነው ፤ ኃጢአተኛ ፥ ኃጢአት መሆኑን እያወቀ ሠሚልበው ሲዘሩት ቢያዩ ግዝም ማለት ወይም አለመንቀፍ ፥ ኃጢአትን ጽድቅ ነው ብሎ እንደማመን ያለ ነው ።

፴፪ኛ - አለማስደንገጥ ነው ፤ አለማስደንገጥ ማለት ፥ የተቸገረውን ሰው አይተው ቢያዝኑለትና ቢያንግጡለት ፥ ይሆኖ ጨርቃ ጨርቅ ለብሶ ቢታይ ለይምሰል ነው እንጂ ፥ ብዙ ገንዘብ ያለው ጠዘብታም ነው በማለት ፥ ያዘኑለትና የደነገጡለትን ሰው ፥ የማዘኑንና የመደንገጡን ያህል እንዲሰጠው አለማድረግ ነው ፤ ይህና ይህን የመሳሰለው ኃጢአት የሚወለደው ከአፍና ከአንደበት ነውና ፥ ሰው ሆይ ፥ ከሁሉ አስቀድመህ አፍህንና አንደበትህን ጠብቅ ። የቅበብ መጀመሪያ አፍንና አንደበትንመጠበቅ ነውና ።

«ለአንደበቴ ጠባቂ ማን በሰጠኝ ፤ ፤ ለከንፈሬስ የጥበብ ፍጻሜ የሚሆን አርምሞን ማን በሰጠኝ ፤ ? በዚህ ክፉ ነገር ተናግሬ እንዳልወድቅ ፥ እንዳልጠፋ ። አንደበቴም ክፉን ነገር ተናግሮ እንዳያስገድለኝ» (ሲራክ ፳፱ ፤ ፳፯) ። በአንደበቴ ፥ እንዳል በት አፌን እጠብቃለሁ ። (መዝ ፥ ፴፰ ፥ ፩)

ዝሙት ፥ ዝሙት የሚገኘው ከዓይን ነው ። ዝሙትም ሲባል ፥ ባልና ሚስት የሚፈላለጉበት ሥጋዊ ባሕርይ ብቻ አይደለም ። ሹመትን መሻት ዝሙት ነው ። ገንዘብን መውደድ ዝሙት ነው ፤ የሰውን ሚስት መመኘት ዝሙት ነው ፤ ይሁን እንጂ ፤ ይህ ሁሉ ዝሙት የሚወለደው ከዓይን ነው ። ዓይን ካላየ ልብ አይመኝምና ።

«ከናንተ በፊት ለነበሩ ሰዎች» «አትግደል» የተባለውን ሰምታችኋል ። እኔ ግን ሴትን አይቶ በዓይኑ ቢመኝ ሁሉ ፈጽሞ አመነዘረባት እላችኋለሁ(ማቴ ፭፥፳፯)

ዕንባ ፥ ዕንባ የሚመነጨው ከዓይን ሲሆን መገኛው ሁለት ነው ። አንዱ ዕንባ ፥ በኃዘን ፥ በመመታት ፥ በመሰቀየት ፥ ከዓይን የሚመነጭ ሲሆን ፥ ሁለተኛው ደግሞ ፥ ገፍቶ ነገሬ ፥ መቅጣት ተመቸ ፥ ግድቅ ቅዓጂ ለማስመሰል በተንኮል ከዓይን ይጐርፋል ። ነገር ግን ፥ የዚህ ሁሉ ዝሙት ምንጩ ዓይን ነው በለአልን በግብር ካልተፈጸመ ፥ በማየት ብቻ ኃጢአት ሆኖ አይቈጠርም ።

<u>በጆሮ የሚፈጸም ኃጢአት ፩ ነው</u> ። እሱም ፥ ከንቱና ሐሰት የሆነውን ነገር ለመስማት ጆሮን አቀርቅሮ ማዳመጥ ነው ። ሐሰት የሚናገር ይጹም ልሳን ፥ እዝንኒ ይጹም ፥ እምሰሚዐ ሐሰት በቀትቅ እንዳለ (ያሬድ ማኅሌታይ) ።

በእጅ የሚፈጸሙ ኃጢአቶች ፫ ናቸው ፤ እነሱም ፥ መሥራት መንጠቅ ። እጅን ከሚያቅላሉና ከሚያጠናቁሩ እንሰሰላን ከመሳሰሉ ነገሮች መንከር ፥ ጣቶችን በልዩ ልዩ ቀለማቶች ማጊያጊያጥ ፥ ክንዶችን አምባሮችንና ከናዶችን አግብቶ ማስቀንጀት ፥ ለጌጥ ተብሎ ጥፍርን ማስረዘምና ማሾል ናቸው ።

<u>በእግር የሚፈጸሙ ኃጢአቶች ፪ ናቸው</u> ። እግርን ሲል ዘሊል አድርጎ መራመድ ፥ በዘፈን ጊዜ ማሽከርከር ፥ በልቅሶ ጊዜ ማርገጥ ፥ ወይም እንደ ዘመኑ አዘፋፈን እግርንና እግርን እያጠላለፉ ፥ እጅንና እጅን እያስተላለፉ ፥ ደረትን ከደረት እያስተቃቀፉ ፥ ጉንጭን ከጉንጭ እያስተነዳደፉ የሚያደርጉት የዳንስ ውዝዋዜ ነው ።

<u>በፍትወት የሚፈጸም ኃጢአት ነው</u> ። እሱም ፥ የራስ ሚስት ያልሆነችውን ሴት መዓዛ ማሽተት ነው ። (ሮሜ ፲፫ ፥ ፱) ማቴ ፭ ፥ ፳፰

<u>በጥርስ የሚፈጸሙ ኃጢአቶች ሁለት ናቸው</u> ፤ እነሱም ሰውን መንከስ (መቦጨቅ) እርምንና እርኩስ የሆነውን ነገር መብላት ናቸው ። ግብ ሐዋ ፥ ፲፭ ፥ ፳ ።

<u>በራስ ጠጕር የሚፈጸም ኃጢአት አንድ ነው</u> ። እሱም ጠጕርን አለልክ ማሳደግ ነው ። ይህ ፥ ውቃቢ አለን ብለው ውቃቢ ያቸው እንዳይርቅ ለሚያሳድጉት ነው እንጂ ፥ በማበጠሪያ ለሚበጥሩት በመቀስ ለሚቆርጡ ከመከሙት ሰዎች አይደለም ።

«ወንድ ጠጕሩን ቢያሳድግ ተዋርዶው ነው ። ሴት ግን ጠጕሯን ብታሳድግ ክብሯ ነው ፤ የራስ ጠጕሯን እንደሰመርጧ ፥ ልትደፋው ልትሸፍንበው ታዝዛለችና» ፩ቆሮ ፥ ፲፩ ፥ ፲፭

በድረት የሚፈጸሙ ኃጢአቶች ሁለት ናቸው ። እነሱም ፥ ሰውን በዝሙት ለመሳብ ፥ እሱን በልዩ ልዩ ሐረግ በማጥቆር ማጊያጊያዋና ፥ ልዩ ልዩ ሽቱን መነስነስ ናቸው ።

በሆድ የሚፈጸም ኃጢአት አንድ ነው ፥ እሱም ስስት (በቃኝ አለ ማለት) ነው ።

በኃፍረቱ ሥጋ የሚፈጸም ኃጢአት ግን ስንትና ስንት ነው ። የራስ ሚስት ወደ አልሆነች ሴት ከመሄድ ሌላ ዘርን ለማውጣት ምክንያት የሚሆን ብዙ ብዙ ነገር አለ ። ወደ እንስሳዎች ከሚሄዱት ሌላ ደግሞ ፥ ተፈጥሮው ዘርን ለመቀበል ባልተፈቀደለት አካል የሚፈጽሙት የዝሙት ኃጢአቶች አሉ ። ይኸውም ፥ ወንድ ከሴት ሲደርስ ፥ ዘርን ለመቀበል የተፈቀደለት አካሏን ትቶ ባልተፈቀደለት አካሏ ኃጢአቱን ይፈጽማል እንዲሁም ፥ ወንዶች እርስ በርሳቸው በመለዋወጥ የሚፈጽሙት ኃጢአት አለ ። እሱም ፥ የሰዶምና የገሞራ ሰዎች ይሠሩት የነበረና የጥፋት ውኃ የወረደበት ፥ ሰዶም የተገለበጠችበት ፥ ገሞራ የተቃጠለችበት ነው ።

«ሴቶቻቸው ፥ ሥርዓታቸውን ትተው ሥርዓታቸው ባይደለ ሥርዓት ፥ እኑ ማለት የሴቶች ሥራቸው ዘርን መቀበል ነበር ። ግን እኛ አንቀበል አሉ ። ወንዶችም ሚስቶቻቸውን ትተው ሥራቸው ባይደለ ሥራ እኑ ፥ ማለት ፥ የወንዶች ሥራቸው ዘር ማቀበል ነበር ፤ ግን እኛ አንቀበል አሉ ፥ በፍትወት ተቃጠሉ ፥ እርስ በርስ ቸው ኃጢአት ለኃጢአት ተለዋወጡ ፥ አንዱ በንዱ ላይ ውርደታቸውን ፈጸሙ» (ሮሜ ፥ ፩ ፥ ፳፮ ፥ ፳፯)

በልብ የሚፈጸሙ ኃጢአቶች ፥ ፬ ናቸው እነሱም ፥ ትዕቢት ፥ ቅናት ፥ ምቀኝነት ቂም በቀል ናቸው ።

ለነፍስም ፥ ልዩ ልዩ የሆኑ የኃጢአት ማስፈጸሚያ ሥራዎች አሏት ከብዙ በጥቂቱ መዘንጋት ፥ ክሕደት ፥ ስንፍና ፥ ሥራ - ፈትነት ፥ መጠራጠር ፥ አለማመን ፥ መወንጀል ፥ እነዚህንና እነዚህን የመሳሰሉ ናቸው

በሕሊና (በሐሳብ) የሚፈጸም ኃጢአት ፥ ስፍር ቍጥር ፥ ልክ መጠን የለውም አለ ፤ እጅግ ብዙ ነው ፥ ነገር ግን በሕሊና የሚፈጸም ኃጢአት ኃጢአት ተብሎ አያስፈርድም ። ሆኖም ኃጢአት ሆኖ የሚቈጠርም አይጠፋበትም ።

ለምሳሌ ፥ እናት አህያ ፥ ከገደል አፋፍ ትታሰራለች ፥ ውርንጫዋም ወዲያና ወዲህ እያለ ግራና ቀኙን ይፈነጫል ፥ ዘሎ ዘሎ ደግሞ ፥ እናቲቱ ወደ ታሰረችበት ይመለሳል ። እናቲቱ ካልተፈታች ውርንጫው

ምንም አይሆንም ። እናቲቱ ተፈትታ ወድያና ወዲህ ያለች እንደሆነ ግን ፥ ውርንጫው እፈነጫለሁ ሲል ገደል ይገባና ፥ እናቲቱም እሱን ስትል ፥ እሱን ተከትላ ገደል ትገባለች ።

እንደዚህም ሁሉ ፥ በአህያይቱ የተመሰለው ልብ ፥ በውርንጫዋ የተመሰለው ሕሊና ፥ በገደል የተመሰለ ፥ በዚህ ዓለም ሳሉ የሚሠሩት የጽድቅ ሥራ ፥ ማሰሪያው እግዚአብሔርን መፍራት ናቸው ።

ልብ ፥ በማይፈታው እግዚአብሔርን በመፍራት ገመድ የታሰረ እንደሆነ ፥ አህያዋ ካልተፈታች ውርንጫው ምንም እንደማይሆን ሁሉ ሕሊናም ፥ የትም ቢወራጭ ፥ የትም ቢፈነጭ ኃጢአቱ አይፈጸምምና ፥ የሐለየው ኃጢአት ኃጢአት ተብሎ አያስፈርድም ይህም ማለት ፥ ልብ ለሕሊና እሺ በጄ ብሎ ካልታዘዘ ፥ ኃጢአት የማይፈጸም በመሆኑ ነው ። እንግዲያስ እንዲህ ከሆነ ፥ ባሕታዊው አህያ ልቡን ከውርንጫዋ ሕሊና ጋር በዓለም ገደል አፋፍ ላይ ፥ በሚፈታው ፥ በፈሪሀ እግዚአብሔር ገመድ ሊያስራት ይገባዋል ።

ይልቁንም የሰይጣን መልእክተኛ የሆነች አንደበቱን በማይፈታ ትዕግሥት ማሰር ይገባዋል ። አንደበት በተናገረችው ነገር ፥ ፊት ይጸፋል ፥ ጀርባ ይገረፋል ፥ ሰውነት ይቀጣል ፥ እጅ እግር ይቆረጣል ፥ በጠቅላላው ፥ አንደበት በተናገረች ያልተናገሩ አካላት ይገረፋሉ ፥ ይሰቃያሉና ፥ ባሕታዊ ፥ አንደበቱን በትዕግሥት ገመድ ሊያስራት ይገባዋል ። ነገር ግን ዕለተ ሞት ነው እንጂ ፥ ከዕለተ ሞት በቀር አንደበትን የሚዘጋት የሚያስፈራው ኃይል የለም ።

«ዓመፅን የምትናገር አንደበት ለሰው እሳት ናት ። እነሆ ፥ አንደበት በሰውነታችን ውስጥ በጥፍርአችን ተፈጥራለች ፥ ሥጋችንን ታቃጥለዋለች ፥ ከ፬ ባሕርያት የተፈጠረ ሰውነታችንን ትለበልበዋለች ፥ ከገሃነም አስቀድሞ በዚህ ዓለም ታቃጥለች ። የአራዊት ፥ የአዕዋፍ ፥ በባሕር ውስጥ የሚመላለሱ የአሦ ፥ የጉማሬ ፥ የዓሣ ፥ የአንበሪ ባሕርይ ፥ የአንበሳ ባሕርይ ሁሉ ለሰው ባሕርይ ይገዛል ። የሰውን አንደበት ግን ሊገዛት ሊገታት የሚቻለው የለም ፥ ክፉ ናት ፥ ዓቅም ግን የላትም ። የሚገድል መርዝን የተመላች ናት ፥ መርዝ እንዲገባ ፥ ትገባለች» (ያዕ. ሐዋ. (፫ ፥ ፯ - ፰)

ባሕታዊ ሆይ ! ፥ እነዚህ የቈጠርናቸውን ሕዋሳቶች ሁሉ በማይፈታው ፈሪሀ እግዚአብሔር አስረህ ጸጥታንና ብሕትውናን አጽና እንደዚህ የመሳሰለ ብሕትውና « ዘኢጸረ መስቀለ ሞትየ» ያለውን ። ለሚፈጽሙ ሰዎች ነው ። ከላይ ያስታወስናቸውን ፈተናዎች ያላሸነፉ ሰዎች ግን ፥ ጸጥታ ወደሚገኝበት ብሕትውና መድረስ አይቻላቸውም ። እነዚህን ፈተናዎች ወግቶና ገድሎ ድል የነሣ ግን ፥ እውነተኛ ባሕታዊ ነው እውነተኛ ባሕታዊ የሚባል ይህ ነው ። ቅዱስ ጴጥሮስ ፥ «ሁሉን ትተን

ትከተልኻሁ ፤ እንግዲህ ምን እናገኛለን ? » እንዳለው ፤ ይህ እንደዚሁ ያለ ባለሥልጣን ፤ ክርስቶስ ዓለምን ለማለፍ በሚመጣበት ጊዜ እነሆ ሁሉን ትተን ተከተልሁህ እንግዲህ ምን አገኛለሁ ? ሊለው ይገባዋል ። ጌታም በጥቂቱ የታመንክ ባርያ ፤ በብዙም የታመንክ ነህና ጌታህ ተድላ ደስታ ወደ ሚያደርግበት ወደ መንግሥተ ሰማያት ግባ ይለዋል ። (ማቴ ፲፱ ፤ ፳፯)

«እምኵሉ ምግባረ ጽድቅ የዓፀብ ጽሙና ፤ ወእምኵሉ ማዕርግ ይትሌዓል ብሕትውና » (ከጽድቅ ሥራ ሁሉ ብሕትውና ይጸናል ። ከማዕርግ ሁሉ በብሕትውና የሚገኘው ማዕርግ ይበልጣል) ። ሰማይ ፤ ከምድር ከፍ ያለውን ያህል ፤ የፍጹም ባሕታዊ ሥራም በአንድነት ከሚኖሩ መነኰሳት ሥራ እጅግ ከፍ ያለ ነው ።

ገነት የተባለውን መጽሐፍ የጻፈ ጸሐፊ እንዳለ ፤ ከፍጡራን መላእክት የእግዚአብሔር መንፈስ ከፍ ከፍ ይላል ። እንደዚሁም ከቀሩት የመነኰሳት ሥራ ፤ የፍጹማን ባሕታውያን ሥራ ከፍ ያለ ነው ብኋል ።

አገር ግን ከመነኰሳትም ወገን ቢሆን በቅንነት የሚረዳ ረድእና በትዕግሥት ዘወትር እግዚአብሔርን የሚያመሰግን ድውይ ፤ ከፍጹም ባሕታዊ ጋር በመንግሥተ ሰማይ ትክክል ናቸው ። ሰሚ ጆሮ ያለው ይስማ ፤ አሜን ፤ በእውነት ፤ ያለ ሐሰት ።

ስለ ጾም ጠቃሚነት ።

ወንድምን አስቀይሞ ከመጾም ፤ ሥጋን መከምከም ።

አባ ኢላርዮን የተባለ ባሕታዊ መነኩሴ ፤ አባ ኤጲፋንዮስን ለመጠየቅ ቢሔድ አባ ኤጲፋንዮስ ሊያስተናግደው ሥጋ አምጥቶ እንካ ብላ ቢለው ፤ አባ ኢላርዮን ፤ ቆብ ካገባሁ (ከመነኰስሁ) ጀምሬ ሥጋ የሚሉትን ምግብ አላውቅም አለው ።

ኤጲፋንዮስ ግን እኔም ከመነኰስሁ ጀምሬ በሆዴ ቂም በቀል የሚሉት አሳድሬ አላውቅም አለው ፤ እንዲህ ባለው ጊዜ ፤ እንዳስቀየ መውም ወንድሜ ሆይ ይቅር በለኝ ፤ በድየሃለሁ ፤ ከኔ ሥራት ያንተ ሥራት ይበልጣል ብሎ ከፊቱ ተንበርክኮ ይቅርታን ጠየቀው ። ይህ ማለት ከሥጋ ከመከልከል ይልቅ ፤ ሥጋን እየበሉ ሰውን አለማስቀየም እንደሚበልጥ ያስረዳል ።

አባ መቃርዮስ የተባለ ባሕታዊ መነኩሴ ፤ እህል አይበላም ነበር ምክንያቱም በበረሃ እህል የሚሰጠው ስለማያገኝ የቆቆች ማስፈንጠሪያ እያስፈነጠረ ፤ በቀን በቀኑ አንዳንድ ቆቅ ትይዝለትና እሷን ተመግቦ

ያድራል ። ከዕለታት አንድ ቀን ማስፈንጠሪያው እንደ ወትሮዋ አንዲት ቆቅ በመያዝ ፈንታ ፤ ሁለቱን ቆቆች ደርቦ ይዛ ቆየችው ። እሱም ፈጣሪዬ ሆይ ! አንዲት ቆቅ አነስችብኝ ብዬ አላማረርኩህ ! ባለምን ሁለት ቆቆች እንዲያዙልኝ ፈቃድህ ሆነ ? እያለ ፤ ይዟቸው ወደ ዋሻው ቢገባ፤ አንድ የሚያውቀው ባሕታዊ ሊጠይቀው መጣ ። በዚህ ጊዜ አየ ጌታዬ ያንተ ረቂቅ ጥበብ ዕጹብ ድንቅ ነው ፤ ለካስ አንዲቷ ለዚሁ እንግዳ ወንድሜ አስበህ ነው እንድትያዝ የፈቀድህ በማለት ተገርሞ ፤ ሁለቱን አብስሎ ፤ አንዷን ለእንግዳው ሰጥቶ ፤ ፊቱን አዙሮ የራሱን እንክት አድርጎት እንግዳው ግን ጢሚ ነኝ ብሎ ፤ አባ መቃርዮስ በጣም ጊዜ ሥጋን በመብላቱ እየተጸጸተ ሳይበላት ዝም አለ ። ወንድሜ ሆይ ፤ ለምን አትበላም ? ቢለው ጣም አይደለም ወይን እንዴት በጣም ሥጋን እበላለሁ ? ቢል ተሞልዩ ቀበት ። እሱም ፤ የበሰለችዋን ቆቅ ብድግ አድርጎ ሂጂ ቢላት ድና በረሻ ዋን ገባች ። በዚህ ጊዜ ፤ አላበጀሁም ፤ ባላወቅሁት ነገር ተጎድቻለሁ ብሎ ይቅርታን ጠየቀው ይባላል ።

ሰው ሁሉ ፤ ሥጋን ከመብላት እጅግ የባሰውን ኃጢአት እየሠራ ፤ ጢሚ በመሆኑ ከሁሉ የበለጠ የጽድቅ ሥራን የሠራ ይመስለዋል ።

ስለ ፍቅር ጠቃሚነትና የሕግጋቶች ማሰርያ መሆኑ ።

ክብሩ ሥራዎች ሁሉ የዋህነት ይበልጣል ። ከየዋህነት ቅንነት ይገኛል ። ከቅንነት ፍቅር ይወለዳል ። ፍቅርም ፤ ፍጹም ሕግ ስለሆነ የጽድቅ ሥራዎች ሁሉ መጨረሻ ፤ የሕግጋቶች ሁሉ ማሰርያ ነውና ከፍቅር የበለጠ በጎ ሥራ የለም ።

ባልንጀሮቻችሁን ከመውደድ በስተቀር የሚረባችሁ የሚጠቅማችሁ የለም ፤ ባልንጀራውን የወደደ ሕግን ሁሉ ፈጸመ ። አሪት እንዲህ ብላለችና ፤ «ወደ ሰው ሚስት አትሂድ ፤ (ከወደደው አይሄድበትምና) ነፍስን አትግደል ፤ (ከወደደው አይገድለውምና) አትስረቅ ፤ (ከወደደው አይሰርቀውምና) በሐሰት አትመስክር ፤ (ከወደደው በሐሰት አይመሰክርበትምና) የሰውን ገንዘብ አትመኝ ፤ (ከወደደው አይመኝበትምና)። ሌላም ይህን የመሳሰለ ብዙ ትእዛዝ አለ ። ነገር ግን ፤ የዚህ ሁሉ ማጠቃለያው ባልንጀራህን እንደራስህ አድርገህ ውደደው ነው ። ባልንጀራውን የሚወድ ክፉ ሥራ አይሠራም ። ስለዚህ ፍቅር ውጤም መፋቀር ፍጹም ሕግ ነው (ሮሜ ፲፫ ፰፣፲)።

የዋኀት ማለት ፤ በጎውንና ክፉውን ፤ ጠቃሚውንና ጎጂውን ምክርና ጥበብ እያወቀ ፤ እንዲሁም ፤ ለሰው በጎን ማድረግና በሰው ክፉ ማድረግ ሲቻለው ፤ በሰዎች ዘንድ ምንምን እንደማያውቅ ሞኝ መስሎ ሲታይ

ሲሰድቡትም እንዳልሰማ ሆኖ ሲገኝ ፣ ይህ እንደዚህ ያለው ሰው በእውነት የቀሀና ብልህ ነው ። ሐዋርያው ጳውሎስም፥«እግዚአብሔር የዚህን ዓለም ሰነፎች መረጠ ፤ ጥበበኞች ነን የሚሉትን ያሳፍራቸው ዘንድ ። የዚህን ዓለም ደካሞችን መረጠ ኃይለኞች ነን የሚሉትን ያሳፍራቸው ዘንድ ።---የዚህ ዓለም ጥበብ በእግዚአብሔር ዘንድ ስንፍና ነውና» ብሏል (፩.ቆሮ ፩ ፣ ፳፯.፫ ፣ ፲፱) ጌታም «የዋሃንን ንዑዳን ከቡራን ናቸው እነሱ ምድርን ይወርሷታልና» ብሏቸዋል ። እንዲሁም ልበ ንጹሕ የሆኑትን ሰዎች ፣ ልባቸው ንጹሕ የሆነላቸው ሰዎች ፣ ንዑዳን ከቡራን ናቸው እነሱ እግዚአብሔርን ያዩታልና» ብሏቸዋል ። (ማቴ-፭ ፣ ፭-፮) ።

እንደነዚህ ያሉ ሰዎች ፣ ዓይናቸውን ያጠፋውን ፣ ልጆቻቸውንና ዘመዶቻቸውን የገደለባቸውን ሰው እንበቀላለን ሳይሉ ፣ ክፉት ተንኮል እንደሌላቸው እንደ ሕፃናት ፣ ለጊዜው እንኳ ቢያዝኑ በነገታው አያቡታውሉትም ። ጌታም በነዚህ ሰዎች ፣ «ተመልሳችሁ እንደነዚህ ሕፃናት ካልሆናችሁ መንግሥተ ሰማያት አትገቡም ብየ እንዳትገቡ እውነት እላችኋለሁ» ብሎ ተናግሯቸዋል ። (ማቴ-፲፰ ፫) ።

ፍቅር ከየዋሃት ይወለዳል ብለናል ። ፍቅር ማለት ፣ ሰው ሁሉ ባንተ ዘንድ ትክክል ሆኖ ሲታይና ለእገሌ በጐ ላድርግለት ፣ በእገሌ ክፉ ላድርግበት ሳትል ፣ ሁሉን እንደራስህ አድርገህ ብትወድ፥ለራስህ የጠላኸውን ለሌሎች ባታደርገው ፣ ዕዳ ቢመጣባቸው ሲቻልህ በሰውነትህ ሳይቻልህ በገንዘብህ ብትታደጋቸው ፣ ይህንና ይህን የመሳሰለውን በጐ በጐውን ሥራ ብትሠራ ፣ «ባልንጀራህን እንደራስህ ውደድ» ተብሎ ከእግዚአብሔር የታዘዘውን ሰውን የመውደድ ሕግ ፈጸምክ ማለት ነው ።

ሰውን ከመውደድ የሚበልጠው እግዚአብሔርን መውደድ ግን፣ አሪት ፣ «እስራኤል ሆይ ፣ ስማ ፣ ፈጣሪህ እግዚአብሔር ነው»እንዳለች የማይናወጥ ሃይማኖት ማለት እግዚአብሔርን መወደድ ነው ። ዳግመኛም ፣ ክብር ምስጋና ይገባውና ፣ ሁሉን የፈጠረ እግዚአብሔር አንድ ነው ፣ ከሱ በቀር ሌላ አምላክ የለም ፣ ብላለች ።

እንዲሁም «ፈጣሪህ እግዚአብሔርን ፣ በሙሉ ልብህ ፣ በሙሉ ሰውነትህ ፣ በፍጹም ሕሊናህ ፣ በሙሉ ኃይልህ ውደደው» ተብለሃል ። በሙሉ ልብህ ማለት እግዚአብሔርን ከመውደድህ ጋር የፍጡራንን ፍቅር አትቀላቅልበት የፍጡራን ፍቅር ያለው የ ዚህን የኃላፊ ዓለም ገንዘብ በመውደድ ፣ የዘመድና እንደሕልም ታይቶ የሚጠፋ የሹመት ፍቅርን ከእግዚአብሔር ፍቅር ጋር አትደባልቅ ፣ እሱን ብቻ ውደድ

እንጂ የሌላውን ፍቅር አትቀላቅልበት ፣ እንዲሁም ማለቱ ፍጡራንን መውደድና እግዚአብሔርን መውደድ ትክክል አይደለም ሲል ነው ።

ይሁን እንጂ ፣ ምንም እንኳ የዘመድና የሹመት ፍቅር ከእግዚአብሔር ፍቅር ጋር አትቀላቅሉ ቢለን ፣ እናት አባታችሁን ጥሉ(አትርዱ)ማግባትን ንቀው ፣ ሥጋ መብላትን አረካክሰው በክፉት ገንዘባቸውን የትም እንደሚጥሉና እናት አባታቸውን እንደማይረዱ ፣ በትዕቢት እግዚአብሔርን እንደሚክዱ እንደሰነፎች ገንዘባችሁን የትም ጣሉ ፣ እናት አባታችሁን አትርዱ አላለንም ። ሌሎች ግን ፣ ከስንፍናቸው ገንዘባቸውን የትም ጥለው በትንሽ ችግር ላይ በወደቁ ጊዜ ማስረቅ መቀማትን ይወዳሉ ፣ ከማናቸውም ጋር መጣላትን ያበዛሉ ሌላውን ከመግደልና ራሳቸውም ከመገደል ይደርሳሉ ።

እኛ ግን ፣ የታዘዝነው እንደዚህ አይደለም ፣ ምጽዋትን በመውደድ ገንዘባችንን እንድንንቅና በጐውን ሥራ እንድንሠራ ነው እንጂ ፣ እናት አባታችንን ብንጥልና ሹመት ሽልማቱን ብንንቅ እንኳ ፣ እየወደድናቸው ስለ ጽድቅ ብለን በምናኔና ስለ ሃይማኖት በመሰደድ ነው ። እግዚአብሔርን በፍጹም ልብህ ውደደው ያለው ስለዚህ ነው ።

በፍጹም ሰውነትህ ፈጣሪ እግዚአብሔርን ውደደው ያለውም ፣ ስለቀናች ሃይማኖት ሰማዕት በመሆን ሰውነታችንን ለሞት አሳልፈን እንድንሰጥ ነው እንጂ ሰነፎች እንደሚያደርጉትና በገዛ እጁ ታንቆ እንደ ሞተ እንደ ይሁዳ ፣ ሕይወታችንን በገዛ እጃችን አንቀን እንድናሳልፍ አይደለም ።

ሰነፎች ሰዎች ፣ ሲያዝኑና ሲበሳጩ ጊዜ ሰውነታቸውን ይበድላሉ፣ ማለት ታንቀው ይሞታሉ ።

ፈጣሪህ እግዚአብሔርን በፍጹም ሕሊናህ ውደደው ማለት ፣ ትእዛዛቶቹን እየፈጸምን ሁል ጊዜ እሱን ብቻ እንድናስብና ፈታሒ በርትዕ ኰናኒ በጽድቅ መሆኑን ዐውቀን በሕይወት እስካለን ድረስ ለርሱ ብቻ እንገዛ ማለት ነው ። ስለሆነም ክፉ ክፉ የሆነውን ነገር እንዳናስብና እንዳንሠራ ከለከለን እንጂ፣ከበጐ ሥራዎች ወገን አንዳችንም እንዳናስብና እንዳንሠራ አላዘዘንም ። ስለዚህ ፣ የዓመት ልብሳችንን ምግባችንን ካገኘን ይበቃናል ። ከልክ ያለፈ ሀብታሞች ሊሆኑ ከወደዱ ግን ያሰቡትን ሳይደርሱበት በፈቲው ወጥመድ ተይዘው ይቀራሉ ። ፩፣ጢሞ ፮ ፣ ፰ ፲) ።

ፈጣሪህ እግዚአብሔርን በፍጹም ኃይልህ ውደደው ማለቱ ፣ ለጸሎት ስንቆም ፣ የደከመን እንደሆነ ተቀምጠን እንጸልያለን ። ነገር ግን፣

ሳንደክምና ሳንታመም ተቀምጠን ብንጸልይ በፍጹም ኃይላችን አልወደድነውም ። እንዲሁም ፣ መስገድ ፣ መቆም መመጽወት ሌላውንም በጐ ሥራ ሁሉ ቆርጠንና ደስ ብሎን በፍጹም ኃይላችን ካልሠራን በፍጹም ኃይላችን አልወደድነውም ማለት ነው ።

ነገር ግን ፣ የዓቅማችን እንጂ ከዓቅማችን በላይ እንድናገለግለው አላዘዘንምና በአነጋገር በግብርና በገንዘብ ኃይላችን የቻለውን ያህል ካልሠራን በሙሉ ኃይላችን አልወደድነውም ማለት ነው ።

ሐዋርያ በጐ ሥራ ፣ ዐውቆ ካልሠራት ዕዳ በደል ትሆንበታለች እንዳለ ፣ ከዓቅማችን በላይ የሆነውን ባንሠራ ዕዳ በደል አይሆንብንም እንጂ ከዓቅማችን በታች የሆነውን ባንሠራስ ዕዳ በደል ይሆንብናል ።

አነሣሥቶ ሳስጀመረን ፣ አስጀምሮ ሳስፈጸመን እግዚአብሔር ክብር ምስጋና ይግባው ።

ተፈጸመ ።

የጸሐፊው አስተያየቶች ።

ምኞት ፣ የቁም ሕልም ነው ፣ ሕልምም በሐሳብ ተፀንሶ በቅዠት የሚወለድ ነው ።

***

ማስተዋል ፣ የራቀውን ለማቅረብ ፣ የቀረበውን ለማራቅ የሚያገለግል የልብ መነጽር ነው ።

***

መከራ ፣ የጠባይ ማረሚያ ፣ የሥራ ማነቃቂያ ፣ የጥበብ ማቋቋሚያ ነው ።

***

ተስፋ ፣ ከማጣት ወደ ማግኘት ለማሸጋገር የሚያገለግል መሰላልና ድልድይ ነው ።

***

ትዕግሥት ፣ አድብቶ ቆይቶ ድል የማድረግ መሣሪያ ነው ።

***

ትሕትና ፣ ምን፣ ጊዜም በላይ ለመሆን መቆናጠጫና መወጣጫ እርከን ነው

***

ፍቅር ፣ መያዣ የሌለውን የሰው ልብ አስሮ ለመሳብ የሚያገለግል የሰላም ገመድ ነው ።

***

ቁጣ ፣ ጠብ - እሳትን ለማቀጣጠል የሚጫር የኪስ ክብሪት ነው ።

***

ሙከራ ፣ የሥራ ጥልቀትን መለኪያና መመጠኛ ነው ።

***

ውግ ፣ የድካም ማስረሻ ፣ የአንጎል ፣ ማደሻ የልብ መፈወሻ ነው ።

***

ችኮላ የትዕግሥት ጠላት ፣ የጠጠት አባት ነው ። ልጁም «ወይኔ» ይባላል ።

ሰው ፣ ሰውን አላውቀው ያለ አስቀድሞ ራሱን ባያውቅ ነው ። ራሱን ቢያውቅ ኖሮ ሌላውንም ባወቀ ነበር ።

***

አደገኛ ሞት ያለበትን የሚያውቀው ያልተገራ አንደበት ነው ።

***

ሰው ሁሉ የሚሉትን ቢያውቅ ኖሮ ፣ የሚለውን ባወቀ ነበር ።

***

የልቡ ንውቀት ፍላጎት ፣ የሰው ጠላቱ አንደበቱ ነው ።

***

መሐላን የማይደፍር አይነግድ ፣ እራት የሌለው አይሞግድ ።

***

የሞት መልካምነቱ መረሳቱ ፣ የሞት ክፋቱ መወሳቱ ነው ።

***

እኔ ዐዋቂ የምለው ፣ ያችን የልቤን የሚነግረኝ ብቻ ነው ።

***

መስማቴን አምነዋለሁ ፣ ይሁን እንጂ ማየቴን አረጋግጣለሁ ።

***

ታሪክና ማግኘት ፣ ሙያና ዕድል እየቅል ናቸውና ፣ ባለታሪክና ባለሙያዎች ሊጨነቁባቸው አይገባም ።

***

አገኛለሁ የሚል ተስፋ የሌለው ሰው ፣ እታዘዛለሁ የሚል ፈቃድ የለውም ።

***

በጠላት ከሚጎዱ ሰዎች ይልቅ በጠላት ምክንያት የሚጠቀሙ ይበዛሉ።

***

ሰዎች ከሚወቅሷቸው ቁኖች ይልቅ የነዛ ሕሊናቸው እየወቀሰ የሚያሰቃያቸው እጅግ ብዙ ናቸው ።

ሀብታምና ደኃ የሚባሉት አንዳንድ እንጂ ሁሉ ሰለሆኑ ልዩነታቸውን ለመለየት ሊሊንና የሌንም ማለቱ ብቻ ነው ።

አገልግሎትን የሚያስወድደው አስደሳችነቱ እንጂ ብዛቱ አይደለም ።

***

ሰዎች ዐላዋቂውን ሰው በበሬ ይመስሉታል ፣ ነገር ግን ፣ በሬ የሚያውቀውን አለማወቃቸውን አያስታውሱም ።

***

በዓለም ላይ ለመቆየት የሚፈልገው ፣ ወደ ዘለዓለማዊው አገር ለማስገባት የሚበቃውን የበጐ ምግባር ስንቅ ለማደራጀት ነው እንጂ ለመኖር አይደለም ።

***

ወልዶ የሞተ ሰው ፣ መልኩ ተለወጠ እንጂ አልሞተም ።

ማ መ ስ ገ ን ።

መጽሐፉን ለመተርጐም ሳስብ ከየገዳማቸው አስመጥተው ለሰጡኝ መምህር ኃይለ ሥላሴንና መምህር ተወልደ ብርሃንን መጽሐፉ ከሚያስታውሳቸው በላይ እኔም እንዳቀሚ አመሰግናቸዋለሁ ።

እንዲሁም ፤ መጽሐፉን ለመታተም ካዘጋጀሁት በኋላ ለጸሐፊዎችና ለደራሲዎች እንደሚደርስባቸው ሁሉ ፤ በገንዘብ ምክንያት ከመቆቆም በመዘግየቱ ጊዜን አይተው ከግል ገንዘባቸው ሰጥተው እንዳሳትመው ላነቃቁኝና ላተጉኝ ለግራዝማች አሥመሮም ወልደ ጊዮርጊስ ፤ ውለታቸውን መጽሐፉ ሲያስታውሰው የሚኖር መሆኑን ሳልዘነጋ አመሰግናቸዋለሁ ።

ለሐሳቤ እንደሚስማማኝ አድርገው የረዱኝ የማተሚያ ቤቱ ሥራ አስኪያጆችንና ሠራተኞችንም ከልብ አመሰግናቸዋለሁ ። «እኔ»